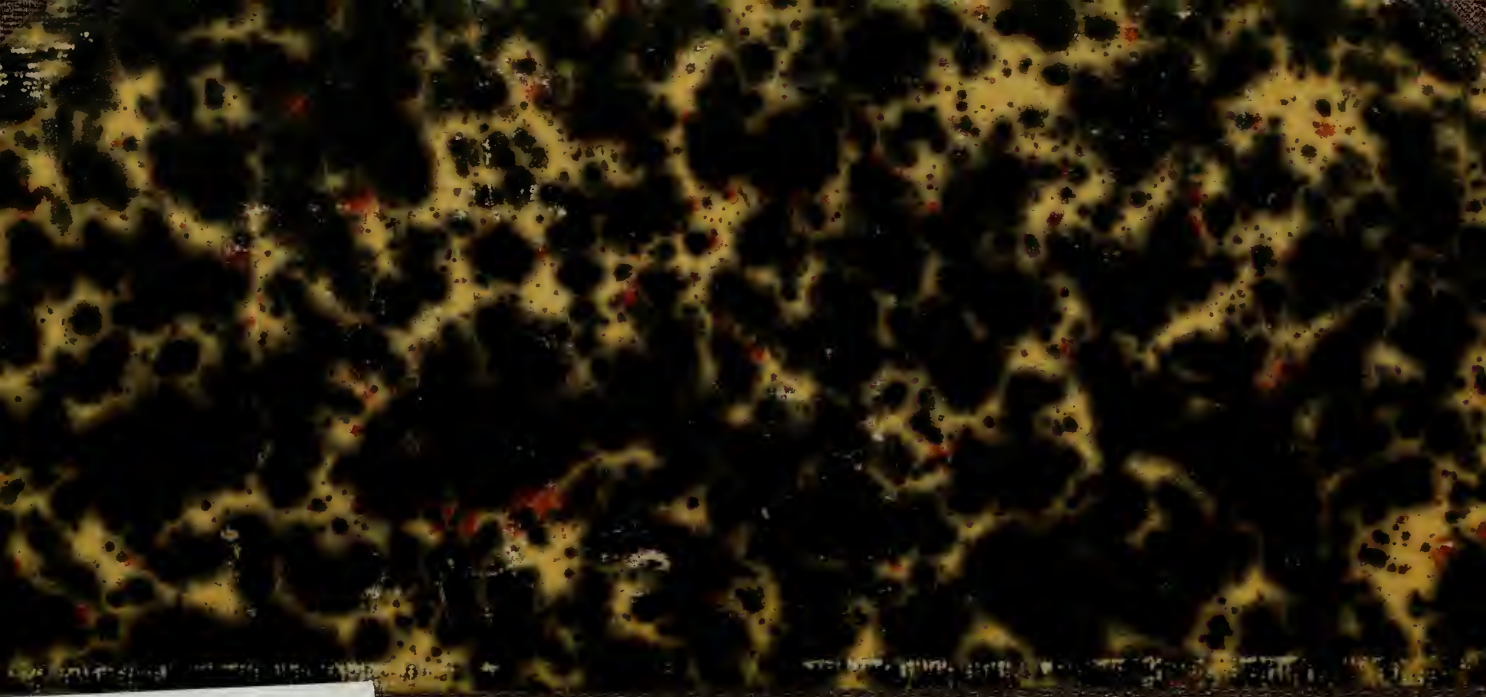

3 1761 07828224 1

EX LIBRIS

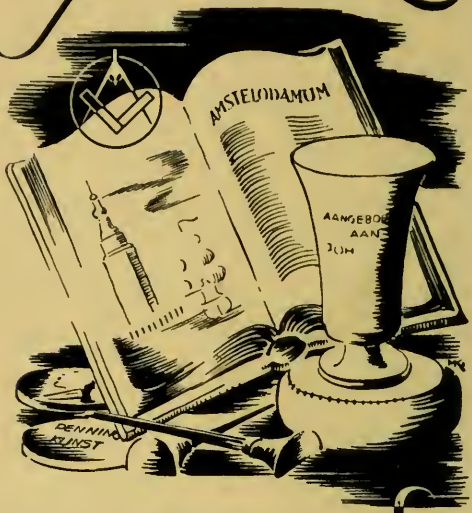

W. Kreeft

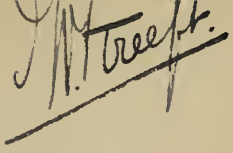

DE KOOPHANDEL VAN AMSTERDAM.

TWEEDE DEEL.

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/dekoophandelvan02lemo

DE KOOPHANDEL VAN AMSTERDAM,

EN ANDERE NEDERLANDSCHE STEDEN,

NAAR ALLE *GEWESTEN DER WAERELD.*

Beſtaende in

Eene Verhandeling van de Waren en Koopmanſchappen, die men daer heen zendt en wederom ontfangt: benevens vergelijkingen der Munten, Maten en Gewigten, en eene aentooning, op welke wijze men over en weêr wisſelt.

Als mede

Eene Verhandeling, over de Wisſelbank, Beurs en Korenbeurs, 't Korenboekje, Loon der Makelaars, de Convooilijst, 't Waegboekje, Nieuwe Bank- Rabat- Tarra- Reductie- en Agio-Tafels, en alle andere gewigtige zaken, den Koophandel betreffende.

Ontworpen, door DE L'ESPINE,

Vermeerderd, door LE LONG,

en nu op nieuw in eene andere orde gebracht, en, volgens de voorgevallene veranderingen in de Negotie, aanmerkelijk vermeerderd en verbeterd.

TWEEDE DEEL.

TIENDE DRUK.

Te AMSTERDAM, DORD., LEIDEN en HARLINGEN,

By J. DE GROOT, G. WARNARS, A. en P. BLUSSÉ, S. en J. LUCHTMANS, en V. VAN DER PLAATS.

MDCCCI.

HF
3620
A5L429
1801
deel2

INHOUD

VAN HET

TWEEDE DEEL.

HET X. KAPITTEL.

Van de gelegenheden, om de Goederen te Land en te Water buiten 's Lands te Verzenden; als mede van de Spediteurs en Cargadoors. . . . . . *Bladz.* 1

——— *Verzending te Water.* 14

Van de Verzendingen van Koopmanſchappen in 't Gros, van Amſterdam naer de Provintiën en Steden dezer Republiek. 24

HET XI. KAPITTEL.

Van de Posterijën . . *Bladz.* 29
Tafeltje van den Oomloop der Posten. . 31
——— *Briefporten.* . . . 33
Aankomende en Afgaande Posten. . . 35

HET XII. KAPITTEL.

Van de Asſurantie Compagnien. . . 37

HET XIII. KAPITTEL.

Van de Oost-Indiſche Maatſchappije. . 67

HET XIV. KAPITTEL.

Van de West-Indiſche Maatſchappije. . 175
Reglement, waarop de Vrije Vaart op de Kust van Afrika aan Nederlanders, opengeſteld word. 192
Nader dito. 209
Van de Vaart op Curacao. 231
——— *Suriname.* . . . 232
——— *Iſequebo of Eſſequebo.* . 242
——— *Demerarij.* . . . 243
——— *de Berbice.* . . . 246
——— *St: Euſtatius, St. Martijn en Saba.* 247
——— *St. Thomas, St. Crux en St. Jan.* 250
— *den Slavenhandel.* . . . 250

HET

HET XV. KAPITTEL.

Van de Vernietiging van de West-Indiſche Maatſchappije en de Veranderde beheering der Kolonien. . . . . . *Bladz.* 261

HET XVI. KAPITTEL.

Van de Groote Viſcherij of Haringvangst en van de Abberdaenvaert. . . . 275
——— *Abberdaan Viſcherije.* . . 282

HET XVII. KAPITTEL.

Van de kleine of Groenlandſche Viſcherije, en de Vaert op de Straet-Davis. . . 282
Straet-Davis. 307
Van het Kweekſchool voor de Zeevaert. . 310

HET XVIII. KAPITTEL.

Van de Fabrieken hier ter Stede. . . 310
——— *Lakenfabrijk.* 316
Lakagie Boekje van Spaanſche Wolle; waarin, door eenige Tafelen, gezien kan worden, wat een Pond derzelve komt te kosten, wanneer ze van haar vet en vuiligheid gezuiverd is; en dat, zoo wel op Amſterdamsch, als Leidsch gewigt; benevens nog eenige andere Tafelen, en aanmerkingen, tot bericht van de Lakenfabrikeurs. 317
Van het Droogſcheren. . . . 358
—— *de Verwers, voornamelijk de Scharlakenblaauw- en zwartverwers.* . . 359

Van

Van de Saeihal. . . *Bladz.* 362
— *de Zijdehal.* . . . 369
— *het Stads Zijdewindhuis.* . . 372
— *het Rasphuis.* . . . 375
— *het willige Rasphuis, anders 't nieuwe Werkhuis genaamd.* 377
Van het nieuw opgerigte Werkhuis. . 377
— *de Kousen Fabrijk.* . . . 378

DE KOOPHANDEL VAN AMSTERDAM.

TIENDE KAPITTEL.

VAN DE GELEGENHEDEN, OM DE GOEDEREN TE LAND EN TE WATER BUITEN 's LANDS TE VERZENDEN; ALS MEDE VAN DE SPEDITEURS EN CARGADOORS.

De Goederen aengegeven en de Licenten of Ongelden betaeld zijnde, kan en mag men dezelven, inkomende ontfangen en uitgaende verzenden.

De gelegenheit van deze ſtad aan het Y en den Amſtel en de doorſnijdingen van het geheele land door ſtroomen en rivieren, maken het gebruik der wagens tot het vervoeren der waeren van de eene binnenlandſche plaets naer de andere alhier zeer zeldſaem; als waer van men zich alleen in den winter bediend, wanneer de waters bevroren zijn, uitgezonderd de ordinaire postwagens; egter geſchieden 'er

Verzendingen van hier te lande naar vele plaetzen in *Duitschland*, *Zwitſerland*, *Geneve*, *Piemont* en *Italien*; het zij geheellijk of gedeeltlijk per As.

De aldus getransporteerd wordende Goederen

moeten onder weg vele ſteden paſſeren en aldaer Tollen, vragten en verdere Ongelden betalen, ook op andere wagens en karren overgeladen worden; tot dat einde zouden de Amſterdamſche Kooplieden aldaer Correſpondenten noodig hebben, dat briefwisſeling en andere moeiten met zich brengen, en voor ſommige, die zich maer zeldzaem in het geval bevinden, der moeite niet waerdig zijn zoude. Om deze redens vind men hier ter ſtede verſcheiden braeve en bekwame lieden, *Conducteurs*, of *Spediteurs* genoemd, die zulks in plaetze van den Koopman waernemen, en met de Spediteurs van andere ſteden eene geregelde correſpondentie houden. Alzoo nu de Wagenaers en Voerlieden zich bij dezen, om vracht te hebben, vervoegen, maekt zulks, dat zij altijd beter gelegenheid hebben om de Goederen ten bekwamen tijde, en beter koop als de Kooplieden zelf, te kunnen verzenden.

Wanneer derhalven een Koopman te Amſterdam eenige Goederen op zoodanig eene wijze wil *geëxpedieerd* hebben, zoo zend hij zijnen Spediteur eene order, behelzende de *quantiteit* en *qualiteit* der Waaren, zoodanig als hij die op het Convoij verlangt aengegeven te hebben; de *plaets* werwaert; en den *naem*, aen wien de verzending geſchieden moet. De Spediteur doet vervolgens de Goederen afhalen, of ze worden ter laedplaetze gezonden; hij komt met de Voerlieden omtrent den prijs, en, dikwijls, omtrent den tijd der leveringe, op zekere bepaelde plaets, overeen; welk laetſte meestal plaets heeft, wanneer de Goederen op de *Franckforter*, *Leipziger*, of andere *Miſſen* of markten zijn moeten. De bepaling der vracht geſchied meestal bij een zeker getal *Rijksdaelers* van

ijder

ijder *Schippond* van 300 ℔, te betalen over het gewigt dat de Goederen, naer opgaef van den Spediteur, hier ter ſtede gewogen hebben; op Italië en de Levant word echter de Vracht ook wel bij 100 *ponden* gerekend. Van dit beloop der Vracht word aen den Voerman omtrent de helft of twee derde parten voor zijn vertrek alhier op de hand betaeld, en het overige ontfangt hij ter ontlosplaetze. Van dit alles doet de Spediteur den Kooplieden behoorlijke rekening, genietende voor zijne moeiten en *Proviſie* ½ of ¼ Rijksdaeler van ijder Schippond, en 10 ſtuivers van ieder Bael, Kas, of Vat voor *Pakhuisrecht*, om dat de Goederen meestal bevorens in der Spediteuren pakhuizen worden opgeſlagen en bijeen verzameld. Op dezelfde wijze kan men hen ook de van buiten inkomende Goederen ontfangen laten.

Door deze inrichting is de Koopman van alle verdere moeite, omtrent de verzending, ontheven, terwijl hij niet te min alle postdagen weten kan hoe ver zijne Goederen gevorderd, of reeds ter gedestineerde plaetze aengekomen zijn. Ook ſtrekt het ter zijner veiligheid, want het is hem onmogelijk de Voerlieden juist te kennen, dat echter ten uiterſte noodzakelijk is, om dat hun ſomtijds groote waerde aen Goederen word toebetrouwd, die ze genoegſaem in hunne magt, en vele gelegenheden hebben, om daer mede ter kwader trouwe te werk te gaen, waer van voorbeelden geweest zijn.

Des winters komen de Voerlieden meest met hunne karren in de ſtad, om de Goederen *aldaer* op te laden; des zomers geſchied het hier weinig, en meest te *Amersfoort*, komende de Voerlieden dan alleen in perſoon in de ſtad,

om de Goederen aen te nemen, en de Koopmanſchappen worden hun met de Amersfoorter Beurtſchepen toegezonden. De Ongelden van dit laetſte tranſport komen ten laste van den Voerman, en zijn in de algemeene bepaelde Vracht begrepen; hij blijft te Amersfoort met zijn geſpan, om dat hem de vertering aldaer merkelijk minder kost als de beurtvracht van Amſterdam derwaert, en het zoude des winters ook geſchieden, zoo niet de vaert dan dikwerf door ijs belemmerd ware. Het vertrek van een makkerſchap van Voerlieden geſchied gemeenlijk des Saturdags, ook wel op andere dagen, als 'er maer vragt is.

Vele Goederen worden ook over *Zwol*, *Doesburg* of *'s Hertogenbosch* gezonden: doch de bovengemelde manier is het zekerst en gemaklijkst, en daerom ook het meest in gebruik. Kleine Pakjes, of kostbare Waaren worden ook wel met de *postwagens* verzonden.

De Koopliedien die eenige Goederen van buiten 'slands verwagten, en geen Correspondent hebben op de Frontierplaetzen, alwaer de aengeving geſchieden moet, kunnen ook aen hunnen Spediteur te Amſterdam eene Notitie tot dat einde bezorgen, die dan de noodige orders opzend; de Goederen worden nergens onder weg opgehouden, en de Koopman betaelt den Spediteur de kosten, bij de levering der Goederen te Amſterdam.

Indien de Spediteur de Goederen juist zoo aengeeft als de declaratie van den Koopman luid, dan is alle ſchade van aenhaling of confiscatie voor rekening des laetſten; maer vermindert of verandert hij de opgaef maer eenigſins, dan moet hij Spediteur de gevolgen boeten.

TA-

TAFEL DER LANDVRACHTEN.

Van Rs. 4 tot 21. in Rijksd. en Guldens.

De 300 ℔ à 4 Rijxdaal.			à 5 Rijxdaalers.	
℔	Rs. ſt.	of gl. ſt.	Rs. ſt.	of gl. ſt.
1	— 1	— 1	— 1	— 1
2	— 1	— 1	— 1	— 2
3	— 2	— 2	— 2⅓	— 2½
4	— 3	— 3	— 3	— 3
5	— 4	— 4	— 4	— 4
6	— 4	— 4	— 5	— 5
7	— 5	— 5	— 6	— 6
8	— 5	— 5	— 7	— 7
9	— 6	— 6	— 7½	— 7½
10	— 7	— 7	— 8	— 8
20	— 13	— 13	— 17	— 17
30	— 20	1. —	— 25	1. 5
40	— 27	1. 7	— 33	1. 13
50	— 33	1. 13	— 42	2. 2
60	— 40	2. —	1. —	2. 10
70	— 47	2. 7	1. 8	2. 18
80	1. 3	2. 13	1. 17	3. 7
90	1. 10	3. —	1. 25	3. 15
100	1. 17	3. 7	1. 33	4. 3
200	2. 33	6. 13	3. 17	8. 7
300	4. —	10. —	5. —	12. 10
500	6. 33	16. 13	8. 17	20. 17
1000	13. 17	33. 7	16. 33	41. 13

De 300 ℔ à 6 Rijxdaal.			à 7 Rijxdaalers.	
℔	Rs. ſt.	of gl. ſt.	Rs. ſt.	of gl. ſt.
1	— 1	— 1	— 1	— 1
2	— 2	— 2	— 2	— 2
3	— 3	— 3	— 3½	— 3½
4	— 4	— 4	— 5	— 5
5	— 5	— 5	— 6	— 6
6	— 6	— 6	— 7	— 7
7	— 7	— 7	— 8	— 8
8	— 8	— 8	— 9	— 9
9	— 9	— 9	— 10½	— 10½
10	— 10	— 10	— 12	— 12
20	— 20	1. —	— 23	1. 3
30	— 30	1. 10	— 35	1. 15
40	— 40	2. —	— 47	2. 7
50	1. —	2. 10	1. 8	2. 18
60	1. 10	3. —	1. 20	3. 10
70	1. 20	3. 10	1. 32	4. 2
80	1. 30	4. —	1. 43	4. 13
90	1. 40	4. 10	2. 5	5. 5
100	2. —	5. —	2. 17	5. 17
200	4. —	10. —	4. 33	11. 13
300	6. —	15. —	7. —	17. 10
500	10. —	25. —	11. 33	29. 3
1000	20. —	50. —	23. 17	58. 7

De 300 ℔ à 8 Rijxdaal.			à 9 Rijxdaalers.	
℔	Rs. ſt. of gl.	ſt.	Rs. ſt. of gl.	ſt.
1	— 1	— 1	— $1\frac{1}{2}$	— $1\frac{1}{2}$
2	— 3	— 3	— 3	— 3
3	— 4	— 4	— $4\frac{1}{2}$	— $4\frac{1}{2}$
4	— 5	— 5	— 6	— 6
5	— 7	— 7	— $7\frac{1}{2}$	— $7\frac{1}{2}$
6	— 8	— 8	— 9	— 9
7	— 9	— 9	— $10\frac{1}{2}$	— $10\frac{1}{2}$
8	— 11	— 11	— 12	— 12
9	— 12	— 12	— $13\frac{1}{2}$	— $13\frac{1}{2}$
10	— 13	— 13	— 15	— 15
20	— 27	1. 7	— 30	1. 10
30	— 40	2. —	— 45	2. 5
40	1. 3	2. 13	1. 10	3. —
50	1. 17	3. 7	1. 25	3. 15
60	1. 30	4. —	1. 40	4. 10
70	1. 43	4. 13	2. 5	5. 5
80	2. 7	5. 7	2. 20	6. —
90	2. 20	6. —	2. 35	6. 15
100	2. 33	6. 13	3. —	7. 10
200	5. 17	13. 7	6. —	15. —
300	8. —	20. —	9. —	22. 10
500	13. 17	33. 7	15. —	37. 10
1000	26. 33	66. 13	30. —	75. —

De 300 ℔ à 10 Rijxdaal.			à 11 Rijxdaalers.	
℔	Rs. ſt.	of gl. ſt.	Rs. ſt.	of gl. ſt.
1	— 2	— 2	— 2	— 2
2	— 3	— 3	— 4	— 4
3	— 5	— 5	— 5½	— 5½
4	— 7	— 7	— 7	— 7
5	— 8	— 8	— 9	— 9
6	— 10	— 10	— 11	— 11
7	— 12	— 12	— 13	— 13
8	— 13	— 13	— 15	— 15
9	— 15	— 15	— 16½	— 16½
10	— 17	— 17	— 18	— 18
20	— 33	1. 13	— 37	1. 17
30	1. —	2. 10	1. 5	2. 15
40	1. 17	3. 7	1. 23	3. 13
50	1. 33	4. 3	1. 42	4. 12
60	2. —	5. —	2. 10	5. 10
70	2. 17	5. 17	2. 28	6. 8
80	2. 33	6. 13	2. 47	7. 7
90	3 —	7. 10	3. 15	8. 5
100	3. 17	8. 7	3. 33	9. 3
200	6. 33	16. 13	7. 17	18. 7
300	10. —	25. —	11. —	27. 10
500	16. 33	41. 13	18. 17	45. 17
1000	33. 17	83. 7	36. 33	91. 13

De 300 ℔ à 12 Rijxdaal.			à 13 Rijxdaalers.	
℔	Rs. ſt. of gl. ſt.		Rs. ſt. of gl. ſt.	
1	— 2	— 2	— 2	— 2
2	— 4	— 4	— 4	— 4
3	— 6	— 6	— 6½	— 6½
4	— 8	— 8	— 8	— 8
5	— 10	— 10	— 11	— 11
6	— 12	— 12	— 13	— 13
7	— 14	— 14	— 15	— 15
8	— 16	— 16	— 17	— 17
9	— 18	— 18	— 19½	— 19½
10	— 20	1. —	— 22	1. 2
20	— 40	2. —	— 43	2. 3
30	1. 10	3. —	1. 15	3. 5
40	1. 30	4. —	1. 37	4. 7
50	2. —	5. —	2. 8	5. 8
60	2. 20	6. —	2. 30	6. 10
70	2. 40	7. —	3. 2	7. 12
80	3. 10	8. —	3. 23	8. 13
90	3. 30	9. —	3. 45	9. 15
100	4. —	10. —	4. 17	10. 17
200	8. —	20. —	8. 33	21. 13
300	12. —	30. —	13. —	32. 10
500	20. —	50. —	21. 33	54. 3
1000	40. —	100. —	43. 17	108. 7

De 300 ℔ à 14 Rijxdaal.			à 15 Rijxdaalers.	
℔	Rs. ſt. of gl. ſt.		Rs. ſt. of gl. ſt.	
1	— 2	— 2	— 2½	— 2½
2	— 5	— 5	— 5	— 5
3	— 7	— 7	— 7½	— 7½
4	— 9	— 9	— 10	— 10
5	— 12	— 12	— 12½	— 12½
6	— 14	— 14	— 15	— 15
7	— 16	— 16	— 17½	— 17½
8	— 18½	— 18½	— 20	1. —
9	— 21	1. 1	— 22½	1. 2½
10	— 23	1. 3	— 25	1. 5
20	— 47	2. 7	1. —	2. 10
30	1. 20	3. 10	1. 25	3. 15
40	1. 43	4. 13	2. —	5. —
50	2. 17	5. 17	2. 25	6. 5
60	2. 40	7. —	3. —	7. 10
70	3. 13	8. 3	3. 25	8. 15
80	3. 37	9. 7	4. —	10. —
90	4. 10	10. 10	4. 25	11. 5
100	4. 33	11. 13	5. —	12. 10
200	9. 17	23. 7	10. —	25. —
300	14. —	35. —	15. —	37. 10
500	23. 17	58. 7	25. —	62. 10
1000	46. 33	116. 13	50. —	125. —

De 300 ℔ à 16 Rijxdaal.			à 17 Rijxdaalers.	
℔	Rs. ſt.	of gl. ſt.	Rs. ſt.	of gl. ſt.
1	— 3	— 3	— 3	— 3
2	— 5	— 5	— 6	— 6
3	— 8	— 8	— 8½	— 8½
4	— 11	— 11	— 11	— 11
5	— 13	— 13	— 14	— 14
6	— 16	— 16	— 17	— 17
7	— 18	— 18	— 20	1. —
8	— 21	1. 1	— 23	1. 3
9	— 24	1. 4	— 25½	1. 5½
10	— 27	1. 7	— 28	1. 8
20	1. 3	2. 13	1. 7	2. 17
30	1. 30	4. —	1. 35	4. 5
40	2. 7	5. 7	2. 13	5. 13
50	2. 33	6. 13	2. 42	7. 2
60	3. 10	8. —	3. 20	8. 10
70	3. 37	9. 7	3. 48	9. 18
80	4. 13	10. 13	4. 27	11. 7
90	4. 40	12. —	5. 5	12. 15
100	5. 17	13. 7	5. 33	14. 3
200	10. 33	26. 13	11. 17	28. 7
300	16. —	40. —	17. —	42. 10
500	26. 33	66. 13	28. 17	70. 17
1000	53. 17	133. 7	56. 33	141. 13

De 300 ℔ à 18 Rijxdaal.			à 19 Rijxdaalers.	
℔	Rs. ſt.	of gl. ſt.	Rs. ſt.	of gl. ſt.
1	— 3	— 3	— 3	— 3
2	— 6	— 6	— 6	— 6
3	— 9	— 9	— 9½	— 9½
4	— 12	— 12	— 13	— 13
5	— 15	— 15	— 16	— 16
6	— 18	— 18	— 19	— 19
7	— 21	1. 1	— 22	1. 2
8	— 24	1. 4	— 25	1. 5
9	— 27	1. 7	— 28½	1. 8½
10	— 30	1. 10	— 32	1. 12
20	1. 10	3. —	1. 13	3. 3
30	1. 40	4. 10	1. 45	4. 15
40	2. 20	6. —	2. 27	6. 7
50	3. —	7. 10	3. 8	7. 18
60	3. 30	9. —	3. 40	9. 10
70	4. 10	10. 10	4 22	11. 2
80	4. 40	12. —	5. 3	12. 13
90	5. 20	13. 10	5. 35	14. 5
100	6. —	15. —	6. 17	15. 17
200	12. —	30. —	12. 33	31. 13
300	18. —	45. —	19. —	47. 10
500	30. —	75. —	31. 33	79. 3
1000	60. —	150. —	63. 17	158. 7

De 300 ℔ à 20 Rijxdaal.			à 21 Rijxdaalers.	
℔	Rs. ſt. of gl.	ſt.	Rs. ſt. of gl.	ſt.
1	— 3	— 3	--- 3½	--- 3½
2	— 7	— 7	--- 7	--- 7
3	— 10	— 10	--- 10½	--- 10½
4	— 13	— 13	--- 14	--- 14
5	— 17	— 17	--- 17½	--- 17½
6	— 20	I. ---	--- 21	I. 1
7	— 23	I. 3	--- 24½	I. 4½
8	— 27	I. 7	--- 28	I. 8
9	— 30	I. 10	--- 31½	I. 11½
10	— 33	I. 13	--- 35	I. 15
20	I. 17	3. 7	I. 20	3. 10
30	2. ---	5. ---	2. 5	5. 5
40	2. 33	6. 13	2. 40	7. ---
50	3. 16	8. 6	3. 25	8. 15
60	4. ---	10. ---	4. 10	10. 10
70	4. 33	11. 13	4. 45	12. 5
80	5. 17	13. 7	5. 30	14. ---
90	6. ---	15. ---	6. 15	15. 15
100	6. 33	16. 13	7. ---	17. 10
200	13. 17	33. 7	14. ---	35. ---
300	20. ---	50. ---	21. ---	52. 10
500	33. 17	83. 7	35. ---	87. 10
1000	66. 33	166. 13	70. ---	175. ---

Van de Verzending te water.

Het zoude voor een Koopman moeilijk zijn, wanneer hij, eenige Goederen te water naer buiten 's Lands hebbende te verzenden, daer toe een ſchip en Schippers moest opzoeken. 'Er zijn derhalven *Cargadoors*, of Makelaers in bevrachtingen, die den uitgaenden buitenlandschvaerderen Vracht bezorgen, en voor de inkomenden de Vrachtpenningen ophalen. Zij doen den Kooplieden derhalven denzelfden dienst over zee, als de Spediteurs te land. Deze Cargadoors zijn eenigermate in clasſen onderſcheinen, bedienende ſommige de ſchepen op Spanje, deze wederom die op de Oostzee, andere die op Rusland, en zoo voorts. Dit zijn geen perſonen die op hoog gezag zijn aengeſteld, en dus beſtaen 'er geene Keuren voor hun.

Tot handhaving van de Navigatie, is 'er den 28 Januarij 1752 eene Keur gemaekt voor de Scheepvaert, en den 29 Januarij 1754 is die van eene nadere gevolgd, waerbij het laden en losſen, en verdere zaken, de Scheepvaert betreffende, geregeld worden.

Een Koopman, die een geheel ſchip noodig heeft, vervoegt zich bij een Cargadoor, en door tusſchenkomst van dezen, maekt hij met een Schipper of eigenaer des ſchips, beding over de Vragt, en verdere voorwaerden der reize. De grootte van het ſchip wordt naer het getal *lasten*, dat het gevoeglijk innemen kan, bepaald: zoodanig een last word in gewigt op 4000 pond gerekend. De bevragting of het verhuuren geſchiedt vervolgens naer eenen zekeren prijs voor ieder last, of bij pak of vat, of *bij den hoop;* het zij om van Amſterdam met deszelfs volle en

be-

bekwame lading naer de gedestineerde plaets te vertrekken; het zij om derwaert in ballast te zeilen, en de lading van daer herwaert te voeren; of ook wel, om op zekere plaets eene lading in te nemen, en van daer naer eene andere te transporteren; en op velerhande andere wijzen, waermede wij ons niet ophouden zullen.

De bevrachtingen bij *lasten* of *ſtokken* zijn zekerder dan *bij den hoop*, voor beide de Contractanten: want in het laetſte geval heeft de Schipper belang om zijn ſchip boven deszelfs ware grootte op te vijzelen, en de Huurder heeft 'er belang in om het zoo vol te laden als mogelijk is, waerdoor het, uit een verkeerd begrip van eigen nut, meenigmaal gebeurt, dat de ſchepen overladen worden, het lijf en leven der ſcheepvarenden, en de beurs der Aſſuradeuren in de waegſchael geſteld wordt. Daerenboven, wanneer men een ſchip bij den hoop bevracht, moet men de geheele ſom betalen, al ware het ook dat de *geheele* lading, door gedeeltelijk over boord werpen, dieverijen of andere toevallen, niet ter ontlosplaetze geleverd wierd; daer men in tegendeel bij het last of ſtok accorderende, geene Vracht betaeld, als van de quantiteit, die de Schipper ter gedestineerde plaets aenbrengt. De bevrachtingen bij de maend zijn even weinig aen te raden, wijl men daer in van de goede trouw des Schippers in het vervorderen zijner reize, van de bezeildheid des ſchips, en van wind en weder afhangt.

Het last bij bevrachtingen beſtaet niet altijd uit 4000 pond gewigt, maer daeromtrent hebben verſcheiden gebruiken plaets, waervan wij 'er eenigen zullen opgeven; dus wordt 'er altijd ſtilzwijgende verſtaen, dat 'er door zoodanig *een*

last

last begrepen wordt: *te Amſterdam*, 8 Oxhoofden Wijn. 5 Stukken Brandewijn of Pruimen. 14 Ton Haring. 12 Tonnen Pek. 13 Tonnen Teer. 7 Kwarteelen Traen. 4 Pijpen Oly van Olijven. 20 Kasſen Limoenen. 3000 pond Amandelen, enz. 2000 pond Wolle of Vederen. 2400 pond Oranjeſchillen. De ladingsmaet der ſchepen uit de Oostzee of van elders herwaert, word gemeenlijk bij *Roggenlasten* bepaeld: wanneer men 'er Tarw inlaed, zoo betaeld men 10 pCt. meer, dan voor een Roggenlast; Erwten of Boonen ladende, 20 pCt. meer dan voor de Rogge; maer indien men Gerst en Hennipzaed laed, zoo betaelt men 10 pCt. minder dan van Rogge; Slaglijnzaed wordt egael met Rogge gerekend, maer voor Haver maekt men eene bijzondere bepaling. De avarij van Granen uit de Oostzee komende, is in den zomer $12\frac{1}{2}$ ſtuiver, en in den winter $14\frac{1}{2}$ ſtuiver van ieder last Granen, *zonder onderſcheid*; dus wordt deze avarij niet, zoo als de Vracht, vermeerderd of verminderd; maer het Kaplaken; dat gemeenlijk 5 ſtuivers per last is, ondergaet dezelfde verandering als de Vracht. Van Holland naer buiten 's lands bevrachtende, dient gemeenlijk het *Tarw last* ten grondſlag. Niettegenſtaende de regtdraeds ſtrijdige gewijsden van een en dezelfde Rechtbank, is het zeker dat alle Granenvrachten uit de Oostzee, bij *uitleverende* lasten betaeld worden, uitgezonderd van Koningsbergen, van waer de Vragt over de *ingenomen* quantiteit gerekend wordt.

Het *last van Mallaga* naer Holland, beſtaet uit 20 Kasſen Limoenen. 5 Pijpen Wijn. 4 Booten Wijn. 88 Vaetjes Rozijnen van 2 Arobes. 50 Korven Roziju. 4 Balen Oranjeſchillen.

len. 10 Vaten Amandelen. 160 Potten Rozijn. Maer de proportie dier Vracht wordt aldus gerekend: Een Last Limoenen, Wijn, Olij, Oranjeſchellen, of Amandelen geſteld op *f* 40, dan is het last Vaetjes Rozijn *f* 56. Korven Rozijn *f* 32. Potten Rozijn *f* 56, of, op de Vaetjes en Potten Rozijn 40 PCt. augmentatie, de Korven 20 PCt. minder, als 't Limoen, Wijn enz.

Te *Livorno en de Genuaſche Kust*, is het last Fruit 22 Kasſen.

Te *Menton*, 26 Bareli, van $7\frac{1}{2}$ Rubi, en des een last 195 Rubi, welke Rubi 25 pond houd.

Te *Majorca en Seville*, 4 Pijpen-Olij.

Te *Bordeaux*, 70 Waeg-Stokvisch.

Te *Toulon* en *Marſeille*, 28 Millerolles Wijn.

Te *Gallipoly*, 11 Zalm-Olij.

Te *Portlouis*, 5600 a 6000 pond Pilchards.

Te *Archangel*, 16 Zetwert Rogge. 14 Kleine Tonnen Teer, oude fust. 100 Groote Tonnen worden voor 134 kleine geteld. 400 Vier Els, en 600 drie Els Matten. 600 Matzakken.

De prijs der bevrachtinge word geſteld in die ſpecie welke ter ontlosplaetze gangbaer is, namentlijk naer Frakrijk in Livres Tournois; naer Engeland en Schotland in Ponden Sterling; naer Ierland in Ponden Iers; naer Portugael in Cruſados; naer Spanje in Ducaten; naer Italië in Piasters; naer Hamburg in Marken Lubs; naer de meeste plaetzen in de Oostzee in Rijksdaelers; naer Muscovië en de meeste plaetzen onder de Rusſiſche Monarchije in Roebels, enz. Doch van buiten 's lands naer Holland, of voor eene reis heen en weder, of uit en thuis, in Hollandſche Guldens.

Er wordt ook in bevrachtingen een zekere

del op ſpeculatie gedreven; want verſcheiden Kooplieden zenden hunne ſchepen naer eene plaets, werwaerd, of van waer, zij geene Goederen te vervoeren hebben; zij beloven dan een zeker getal lasten te vracht te zullen bezorgen, of nemen wel bij den hoop aen. Vervolgens beladen zij hen ten hunnen profijte, met Goederen die zij van anderen op vracht aennemen, bedingende daer voor zoo veel meer, als zij krijgen kunnen. Wanneer zoodanig eene onderneming goed uitvalt, en 'er juist te dien tijde goede vracht te vinden is, wordt daer mede veel gewonnen; doch dit is aen veel rifico onderworpen, en kan zeer ſchadelijk uitvallen.

Het geſchrift van de overeenkomst der bevrachtingen word genaemd *Chertepartij*, en, of door een Notaris, of door den Cargadoor onder de hand opgemaekt, vervattende alle de voorwaerden die Vervrachter en Huurder onderling gemaekt hebben, en gemeenlijk word aen ieder der contracterende partijen een affchrift daer van ter hand geſteld.

De Chertepartij moet ook inhouden de avarij en onkosten, welke boven de bedongen huur zullen betaeld worden; de *Legdagen* die 'er zoo tot beladen als losſen zullen worden gebruikt, en hoeveel de Schipper voor ijderen dag genieten zal, dien hij langer, met den last aan boord, zal worden opgehouden, ten ware die ophouding uit oorzaken, van hoogerhand komende, ontſtonden. Indien men het verkrijgen kan, bedingt men gemeenlijk, dat het Schip aen den Onfanger der lading zal geadreſſeerd worden, op dat deze des te meer gemak bij het ontlosſen hebbe.

Wan-

Wanneer een Schipper geene gelegenheid kan vinden, om zijn ſchip in eens te verhuuren, dan moet hij trachten om zijne lading bij gedeelten te krijgen. Dit geeft hij aen een of meer Cargadoors te verſtaen, die hem vervolgens *op Stukgoederen* aanleggen, en deswegens billietten laten drukken en aenplakken, behelzende dat zoodanige Schipper, voerende het ſchip N. gemonteerd met zeker daer bij opgegeven getal ſtukken geſchuts, liggende op de daer bij vermelde plaets of op ſtroom, op zulk een tijd, naer zoodanige plaets of plaetzen zal zeilen; met aenbiedinge, indien iemand hem eenige Goederen gelieve te geven, hij die getrouwlijk zal overvoeren: wordende 'er teffens bij gevoegd, bij welken Cargadoor of Cargadoors men zich deswegens hebbe te adresſeren, dat het ſchip met een Turkſchen Pas is voorzien, en dat men geene Goederen zal mogen inladen, als na alvorens met den Schipper of Cargadoor over de vracht te zijn *geconvenieerd*. Een ſchip aldus in lading liggende, zendt ieder zijne Goederen aen boord, en de Schipper laed zoo lang, tot dat het ſchip bekwaem vol is, waer na hij verplicht is, zonder wettige verhindering, met den eerſten goeden wind te vertrekken.

In zoodanig een geval moet de Schipper, in plaetze eener *Chertepartij*, wanneer hij in eens, en door een Koopman bevragt wordt, naar *Connoiſſementen* tekenen, waer bij, even als in een Contract van bevrachting, de destinatie, hoeveelheid Goederen, en vragt bepaeld word. En op dat in eene zoo groote en vermaerde ſtad, alwaer Schippers van alle gewesten komen, een ieder weten moge, waer toe

hij zich verbindt, zoo vindt men van zoodanige Connoisſementen, de formulieren in genoegſaem alle de Talen van Europa, in de voornaemſte boekwinkels, die men maer heeft in te vullen, en dus zullen wij ons daer bij niet langer ophouden.

Iemand van buiten 's lands over zee Goederen wagtende, kan, wanneer hem ſchip en Schippers naem, en de tijd van het vertrek bekend zijn, ten naestenbij giſſen of die haest kunnen arriveren, en tegen dien tijd gaet of zendt hij dagelijks aen het Postcomptoir, alwaer eene Lijst hangt van de ſchepen, die in Texel aenkomen, of van daer uitzeilen, waer naer hij dan, zoo zijne Goederen aldaer binnen zijn, reeds in voorraed zijne maetregels en ſchikkingen maken kan: doch wagt hij tot dat het ſchip voor de ſtad genaderd is, zoo wordt door den Schipper of Cargadoor aen de Geintresſeerden, zoo die op het manifest bekend zijn, daer van kundſchap gedaen, en de ontlosſing geſchiedt na voorafgaende aengeving door de Convoiloopers. Voorts geven de Kooplieden de Connoisſementen aen hunne Schuitevoerders over, die de ontlosſing en bezorging ter aangewezen plaetze op zich nemen.

Wanneer de Connoisſementen van aldus gearriveerde Goederen niet aen den waren Ontfanger derzelver, maer aen de ordre der Afladers luiden, dat er zich vervolgens niemand voor op doet: of wanneer de genoemde Ontfanger niet bekend is; in zoodanige gevallen laet de Schipper of zijne Rheeders eenige dagen agter een door den Beursknegt afroepen, dat 'er zoodanig een partij Goederen met zulk een ſchip gearriveerd is, enz. ten einde de ware Eigenaer

'er

'er om zende; en, bij mangel van dien te ontdekken, worden die ten koste en pericule des Eigenaers opgeslagen en in pakhuizen gelegd, na dat de gewone legdagen des schips verstreken zijn; dit alles kan voorgekomen worden door de Connoissementen in tijds ter ontlosplaets te bezorgen en ordre op de afhaling der Goederen te stellen.

Een Koopman eenige Goederen uit zee ontfangende, die lekkagie onderhevig zijn, gelijk Wijnen, Brandewijnen, Olij en dergelijke, en, bij het bezichtigen derzelver aen boord, bevindende, dat eenige vaten geheel of ten deele ledig zijn, zoodanig dat het overschot, dat in dezelve is, minder zoude bedragen, dan de vracht, die van zoodanig een vat betaeld moet worden, is niet gehouden die te ontfangen en aen zich te nemen, maer kan ze voor de vragt aen boord laten, vermits hij niet gehouden is die van meerder Goederen te betalen, dan hij dadelijk uit het schip ontfangt.

Maer indien de lekkagie ongemeen, egter niet zoo is, dat het voren gemelde geval daer door geboren word, of indien het drooge Koopmanschap is, die in goeden staet geladen, maer op de reize door ongeval, onweder, of diergelijke, bedorven is, zoo moet hij, die dezelve ontfangt, alvorens protesteren, van wegen den slechten staet, waer in hij die bekomt; zonder welke voorzorg hem niets door zijne Assuradeurs zoude worden goedgedaen of betaeld.

Betreffende de Goederen, die bederf uit zich zelf onderhevig zijn, als Castanien, Vijgen-Rozijnen, en diergelijke vragten; wanneer de ze bij aenkomst bevonden worden bedorven te wezen, zonder dat 'er eenige oorzaek van

ſchade van buiten zoude kunnen bedacht worden, zoo is men verpligt de bedongen Vracht daer voor te betalen, even als of die Goederen droog en in goeden ſtaat geleverd waren.

Na goede levering komt de Schipper zijn Vracht halen, of laetze door zijnen Cargadoor ontfangen, die daer voor door den Schipper of des ſchips Reeders moet worden betaeld.

De Huurder van een ſchip kan den Schipper noodzaken hem alle zijne Documenten, Zeebrieven, Paspoorten, Connoiſſementen, en met een woord, alle papieren, die hij tot het doen derzelve noodig heeft, te vertoonen; wanneer hij in tijd van een oorlog een Paspoort noodig heeft, beſchikt het hem de Huurder; doch wanneer een ſchip op Vracht in lading legt, moet het hem de Eigenaer van 't ſchip bezorgen.

Een Schipper, eene reis willende doen, en *geld benoodigd zijnde*, het zij tot zijne uitrustingen, of om elders onder weg, of ter plaetze zijner destinatie, Negotie te doen, kan zijn ſchip, of wanneer hij met zijn eigen Goederen vaert, de inhebbende *Goederen*, of beide, zoo wel zijn ſchip als Goederen, met *Bodemarij* belasten; het zij voor zijne eigen rekeninge, of voor rekening van zijne Reeders. Hier van moet hij een *Bodemarijbrief* paſſeren, en behoorlijk onderteekend aen den Opſchieter der penningen behandigen, waer bij uitgedrukt ſtaet de ſom van het ontfangen geld, en hoe veel hij daerenboven voor opgeld aen den Houder betalen zal. Deze restitutie vervalt, volgens akkoort, ter plaetze werwaert de Schipper gedestineerd is, een etmael na dat hij het anker heeft laten vallen, en op de reede of in de haven is gekomen; en de Schipper verplicht zich

zich dezelve binnen een bepaelden tijd, na zijne aenkomst aldaer, te zullen doen, aen den Houder des Bodemarijbriefs, kost- en schaedloos, in goed, gangbaer geld; waer voor de Schipper zijn schip en gereedschappen, persoon en goederen, roerende en onroerende, hebbende en toekomende, moet verbinden: somtijds word ook wel *geld op Bodemarij* gegeven, voornamelijk op schepen en goederen naer de Westindiën, of op andere verre reizen gaende, (dat nauwkeurig in den Bodemarijbrief moet uitgedrukt staen,) om te betalen na derzelver wederkomst voor deze stad, binnen een bepaelden tijd, met het opgeld daer boven. Hier van worden *twee of drie Bodemarijbrieven* van eenen inhoud, *onder de hand*, en niet notariaal, gepasseerd, die maer de waerde van één geschrift hebben; op dat de Eigenaer, bij verlies van het eene, zich van het andere zoude kunnen bedienen en de betaling vorderen.

Ondertusschen dient aangemerkt, dat zij, die op eene andere wijze geld kunnen bekomen, zich met geene Bodemarijbrieven zullen belasten, vermits zulks van wegen de toevallen en gevaren der zee, niet als tot een hogen intrest van ongevaer 20 ten honderd geschiedt. Even hierom is het van de uiterste noodzakelijkheid, dat alle Kooplieden, die eigen schepen hebben, hunnen Schipperen Correspondentie-lijsten mede geven, inhoudende de namen hunner Vrienden of Correspondenten, op de verscheiden zeeplaetzen van Europa, ten einde de Schippers, door nood of andere toevallen, daer binnen komende, zich met dien last niet behoeven te bezwaeren, maer penningen, op eene redelijke en billijke wijze, kunnen bekomen.

Een Schipper, met zijne Goederen voor deze ſtad aenkomende, heeft het recht van geene Goederen uit te leveren, als tegens gereede betaling der Vracht; dan alzoo zulks een groot wantrouwen zoude te kennen geven, word het zelden gedaen, en de Schippers leveren gemeenlijk de Goederen aen de Schuitevoerders over, tegens intrekking van het Connoiſement; komende vervolgens eenige dagen daer na de Vracht, enz. bij den Koopman ontfangen, volgens eene rekening, die zij op den rug van het Connoiſement ſtellen, of zij laten zulks door hunne Cargadoors ophalen, en dit geſchiedt wel 't meeste.

Van de Verzendingen van Koopmanschappen in 't gros van Amsterdam naer de Provincien en Steden dezer Republijk.

Vermits de inkomende en uitgaende Rechten, die te Amſterdam, of in eenige andere ſtad dezer Provincie betaeld worden, de geheele Generaliteit der zeven Provincien betreffen, en ſlechts eens behoeven betaeld te worden, gelijk in het voorgaende Hoofdſtuk is aengewezen, zoo behoeft men, om iets binnen 's lands te verzenden, niet anders als een *Binnenlandsch Paspoort*, kostende 24 ſtuivers, doch men is verpligt het zelve binnen den tijd van zes weken, ten Comptoire der Convoijen terug te bezorgen, zoodanig afgeteekend, dat daer uit blijke, dat de Goederen ergens binnen deze Provincien zijn ontlost; ook wordt die tijd wel eens naeuwer bepaeld, wanneer de plaets werwaerd de Goederen verzonden worden, niet verafgelegen is: brengt men nu het Paspoort bin-

binnen den daer bij bepaelden tijd niet in goede orde afgeteekend te rug, is men gehouden de rechten te betalen, even als of de Goederen buiten 's lands waren verzonden. Hier om is men verplicht een zoo genaemd *Namptiſatie Billiet* te teekenen, waar bij men zich tot de terugbezorging van het afgeteekend Paspoort of de betaling der rechten verbindt.

Wij hebben te voren over de Tolvrijheid der Amſterdammeren gehandeld; nu zullen wij melding maken van het geen 'er vereischt wordt om zich daer van te bedienen. Een Koopman, Burger of Poorter zijnde, verzoekt ter Secretarye een *Tolbrief*, die hem gereedlijk wordt toegeſtaen. Deze Tolbrief behelst eene verklaring van Burgemeesteren, dat zoodanig een Koopman *Burger* van Amſterdam is; welke tolbrief daer na voor een jaer en zes weken goed blijft; na welken tijd men dien telkens moet vernieuwen. De Koopman, van zulk een tolbrief voorzien, geeft dien aen den Schipper mede, welke voor hem Goederen naer Rotterdam, Middelburg, enz. heen brengt, om door de Commijzen van den Tol onder weg geregiſtreerd te worden; en vervolgens altijd te weten, dat de Goederen van dezen Koopman, gedurende een jaer en zes weken, vrij mogen paſſeren. Daer benevens moet de Koopman aen den Schipper een *handſchrift* mede geven van dezen inhoud:

„ De Heeren Tollenaren gelieven te laten „ paſſeren Schipper . . . . . naer „ . . . . . met . . . . zijnde vrij „ eigen goed."

" Amſterdam . . . . .

N. N.

Wanneer de Koopman den Schipper niet volkomen kent, moet hij hem zonder fout belasten, op zijne aenkomst ter gedestineerde plaetze, den Tolbrief en het Paspoort, aen iemand zijner Correspondenten over te geven, om ze hem ten eerſten te rug te zenden, op dat hij zich bij gelegenheid daer van weder moge bedienen; zoo ook, om het Paspoort op de Admiraliteit afgeteekend te overhandigen. Indien hij den Schipper geheellijk niet vertrouwt, kan hij zijnen vriend gelasten, die beide *Documenten* van den Schipper bij overlevering der waaren af te eisſchen, en ze hem toe te zenden. De meeste Schippers egter zijn bekende lieden, die zorg dragen, dat ze bij hunne terugkomst de meergemelde papieren behoorlijk wedergeven.

Indien de Burger op het Tolboek niet als zoodanig bekend ſtaet, of dat 'er geen Burgerbrief bij de Goederen is, of wel dat de Schipper geheel zonder handſchrift zich bevind, dan is de Schipper gehouden de Tolpenningen te namptiſeren, tot dat het Burgerrecht des eigenaers der Goederen bewezen is, die als dan uit dien hoofde tolvrij zijn. Schoon nu de Tolbrief voor een jaer en zes weken voldoende is, moet men echter bij iedere afzending van Goederen een handſchrift voegen, op dat de Schipper in zijne reize niet verhinderd worde. Een braef en ervaren Schipper zal ook niet nalaten zulks, benevens andere noodige papieren, telkens van den Koopman te vorderen.

Als men alhier een ſchip huurt naer de naestbij gelegene Steden en Provintien, zoo behoeft men geene Chertepartij te paſſeren, maer men maekt ſlegts een beding met den Schipper, nu voor de Vragt in eens, zooveel hij zal kunnen laden,

den, dan bij 't *Laſt*, *Ton*, *Stuk*, *Bael*, enz. Wanneer zulk een ſchip zijn mast kan ſtrijken, en dat het niet al te groot is, zoodanig dat het onder de bruggen door kan varen; zoo is de Schipper verpligt met het zelve te komen tot voor het huis of Pakhuis van den Koopman, om aldaer de Goederen te laden; maer indien zijn vaertuig daer toe te groot is, moet hij zoo nabij mogelijk het Koopmans huis of pakhuis ſchieten, en de Koopman moet de Goederen, op zijne kosten, van zijn huis daer henen laten brengen. Als dan beſchikt hem ook de Koopman het noodige Paspoort, benevens den Tolbrief.

't Is altijd best met dit ſoort van Schippers te akkorderen, hoeveel *Ligdagen* zij na hunne aenkomst zullen moeten houden, dat is, hoe lang zij verpligt zullen zijn, ter plaetze hunner destinatie, tot het ontlosſen der Goederen te blijven liggen, zonder daer voor iet te mogen berekenen; de *Rotterdamſche* Schippers, of die van hier daer omtrent varen, zijn gemeenlijk verpligt *drie ligdagen* af te wagten. Die, welke naer *Braband*, *Vlaenderen*, *Zeeland*, en andere Provincien en Plaetzen, zoo ver van Amſterdam gelegen, varen, wagten gemeenlijk vijf of zes dagen, of men bedingt zoo veel ligdagen, op dat men in geen verſchil met hun gerake. Aldus handelt men met alle andere Schippers, naer evenredigheid van de grootte hunner ſchepen, en de afgelegenheid der reizen. Wanneer de Schippers nu langer dan de gewoonlijke of bedongen ligdagen moeten wagten, is men verpligt voor de *Overligdagen* iet te betalen, 't zij *bij den dag*, naer de grootte van het vaertuig, of naer de evenredigheid van de bedongen Vracht.

Voorts

Voorts zijn 'er verſcheiden ſchepen en vaertuigen, die bij keuren alleen het voorrecht hebben om naer verſcheiden plaetzen, binnen de zeven Provincien, in lading te liggen. Deze noemt men gemeenlijk *Beurtſchepen* en *Beurtſchuiten*, vermits zij op een vastgeſtelden tijd bij beurten moeten varen, en hunne beurt waernemen, het zij dat 'er veel of weinig Goederen te laden vallen; moetende de Overlieden zorg dragen voor de goede orde dier beurten. De gepriviligeerde buitenlandſce Beurten zijn, op Rouaen, en St. Valerij, London, Hamburg en Bremen.

Ook varen 'er Beurtſchepen naer *Breda*, *'s Hertogenbosch*, *Middelburg*, en vele andere ſteden en plaetzen van de omliggende Provincien; waerdoor dan een Koopman, die geen geheel ſchip, maer alleen een gedeelte Goederen te laden heeft, zich met veel gemak van deze Beurtſchepen kan bedienen, betalende de vragt van het geladene volgens gedrukte Reglementen. Ieder dezer ſchepen en vaertuigen heeft zijne eigen ligplaets, 't zij voor of binnen deze ſtad, in een van de grachten, voornamelijk in den Singel. Omtrent al het welke men nader onderrichting kan bekomen uit een boekje bij de Erfgen. van de Wed. *C. Stichter*, op 't Rokkin bij de Gaperſteeg, in de Oude Berg Calvarie, te Amſterdam, met Privilegie, gedrukt, tot tijtel voerende: „ Ligplaetzen en Reiswijzer van alle „ Beurtſchepen, Jaeg- en Marktſchuiten, enz." het welk ten uiterſte duidelijk en van groot nut is.

ELF-

ELFDE KAPITTEL.

Van de Posterijen.

Eertijds waren 'er in Amsterdam bijzondere Post-Comptoiren, genaemd het *Antwerpsche*, *Keulsche* en *Hamburgsche*, alwaer de brieven naer bijkans alle gewesten des aerdbodems werden besteld, werwaerd Posten vertrekken. Behalven die waren 'er nog verscheiden *boden*, genaemd *reizende boden*, en kenbaer aen hun op de borst afhangend teeken. Vele daer van zijn nog in wezen, volgens de lijst daer van te vinden in *den Koopman*, 2de deel, bladz. 189, te weten:

Op *Aalten* en *Brevoort*, vertrekkende alle Vrijdagen, met boomsluiten.

Deventer, welke Dingsdags en Vrijdags avonds vertrekken, met het luiden der boomklok, of sluiten van den boom, 2 Boden.

Deutichem of *Deutekom*, somtijds allen Donderdag avond; somtijds maer om de veertien dagen, met Pakken en Brieven, door Harderwijk en Doesburg, 1 Bode.

Dordrecht, Woensdags en Vrijdags namiddags; doch somtijds ook om de agt dagen, 2 Boden.

Groningen en *Ommelanden;* eigenlijk vertrekt op hier, of op Friesland geen Bode, maer de Brieven gaen Dingsdags en Saturdags avonds ten 6 uuren af.

Haerlem, des zomers avonds precies met de schuit van vijven op die stad; maer met besloten water een uur vroeger, 1 Bode.

's Hertogenbosch, om de veertien dagen Woensdags avonds, 1 Bode.

Heusden, *Tilburg*, *Gorinchem*, *Breda*, en de

na-

naburige plaetzen, alle veertien dagen des Saturdags, doch meest ook des Woensdags avonds om zeven uuren, 1 Bode.

Steenwijk, alle Vrijdagen met boomsluiten, 1 Bode.

Tiel, Vrijdags avonds ten zes uuren, 1 Bode.

Vianen, ongelijk: adres agter de Beurs, 1 Bode.

Vriesland, somtijds een Bode, des Woensdags avonds met het sluiten van den boom.

Wezel, alle weken des Vrijdags, 1 Bode.

Zeeland, alle Dingsdagen en Vrijdagen des avonds ten zeven uuren, 2 Boden.

Zutphen, des Vrijdags avonds met het sluiten van den boom, 1 Bode.

De voordeelen der Posterijen waren ten nutte der bijzondere steden; doch in 1748 zijn dezelve aen 't gemeene Land overgegaen, en van dien tijd af blijven zij onder het bestuur der Commisarissen van Staten van Holland: Deze hebben tot een Comptoir voor dezelve gekogt een zeker gebouw, eertijds tot Stads-Apotheek geschikt, en hier is het dat thans, gelijk 'er voor geschreven staet, het *Generaal Post-Comptoir* gehouden wordt.

„ Volgens het reeds aengehaelde werk, ge-
„ naemd *de Koopman*, staet dit gebouw op den
„ Voorburgwal, agter het stadhuis, en is sier-
„ lijk en net; voorzien van eene ruime voor-
„ poort, door twee lantaernen verlicht. Ter
„ wederzijden hangen twee Busfen of getraliede
„ Kouwen, waer in de Lijsten te zien zijn van
„ de schepen die in en uit Texel komen en
„ gaen. Regt uit gaende ziet men in den ag-
„ tergevel op de plaets een net uurwerk; aen
„ de regte zijde heeft men het Hamburger Post-
„ Comptoir, alwaer men alle de brieven op

„ Duitsch-

„ Duitschland, de Oostzee, het Noorden, enz.
„ besteld; daer tegen over aen de linke hand,
„ is het Engelsche, Brabandsche, Fransche,
„ enz. Post-Comptoir; en geheel regt uit be-
„ steld men alle Binnelandsche Brieven zonder
„ onderscheid."

Ook vind men aldaer het navolgende

TAFELTJE.

Van den omloop der Posten, of den gewonen ouderdom der Brieven. Dat is, bij voorbeeld, van Amsterdam op Dantzig, en weder te rug 16 dagen: dus zijn de Brieven van daer 8 dagen oud.

Aken	6
Alikante	46
Antwerpen	4
Archangel	60
Barcelona	32
Bajone	28
Bazel	18
Berlijn	11
Bilbao	43
Bourdeaux	20
Brussel	4
Cadix	46
Caranten	18
Cartagena	42
Christiania	16
Dantzig	16
Doornik	9
Drammen	42
Duinkerken	4 a 6
Engeland onzeker.	

El-

Elzenburg	12
Fredrikshal	42
Gent	4
Gent (Sas van)	4
Genua	36
Gibralter	36
Gottenburg	16
Hamburg	6
Hanover	6
Havre de Grace	8
Husſen	8
Iperen	9
Koningsbergen	18
Kortrijk	9
Koppenhagen	12
Leipzig	10
Liſſabon	48
Livorno	32
Lubek	8
Luik	6
Madrid	36
Mallaga	48
Marſeille	22
Maſtrigt	4
Mons	9
Moscou	48
Nantes	18
Oſtende	9
Oudenaerden	9
Parijs	11 a 12
Petersburg	38
Port a Port	82
Reval	28
Riga	30
Rochel	14
Rouaen	9

Stok-

Stokholm	. . . . .		18
Valencia	. . . . .		12
Weenen	. . . . .		18

TAFELTJE VAN BRIEFPORTEN,

Van hier naer andere Plaetzen.

Ancona	.	Franco *Franfort* $\frac{a}{m}$	.	8 ſt.
Anclam	. .	Franco *Roſtock*	.	8
Bergzabern in Tweebruggen,				
		Franco *Franckfort*	.	8
Berlin	.	Franco *Emrik*, 'smidd.		5
		Franco *Hamb.* 'sav.	.	5
Bilefeld	.	Franco *Lingen*	. .	4
Bautzen	.	Franco *Leipzig*	. .	12
Bronswijk	.	Franco *Wildhauzen*	.	5
Breslau	. .	Franco *Gracienburg*	.	12
Cottbus	.	Franco *Leipzig*	.	12
		Franco *Grinsbergen*	.	13
		Franco *Frankfort*	.	18
Coningsbergen		Franco *Stolpen*	.	9
		Franco *Emrik*	. .	5
Copenhagen		Franco *Hamburg*	.	5
Dresden	.	Franco *Leipzig*	. .	12
Dantzig	.	Franco *Emrik*	.	5
		Franco *Hamburg*	.	5
Dramme, Bergen, en verdere plaetzen in Noorwegen,				
		Franco *Copenhagen*	.	11
Elberfeld	.	Franco *Duſſeldorp*	.	4
Elzeneur	.	Franco *Emrik*	.	5
		Franco *Hamburg*	.	5
Flensburg	.	Franco *Hamburg*	.	5
Frankfort $\frac{a}{m}$	.	Franco *Keulen*	.	4

Frankfort $\frac{3}{0}$.	Franco	*Emrik* .	5 ſt.
Genua .	Franco	*Frankfort* .	8
St. Goar .	Franco	*Keulen* .	4
Halberſtad .	Franco	*Hamburg* .	5
Hirschberg .	Franco	*Dresden* .	12
Leipzig .	Franco	*Bronswijk* .	8
Lubeck .	Franco	*Hamburg* .	5
Menton .	Franco	*Frankfort* .	8
Minden .	Franco	*Wildhauzen* .	5
Neurenberg .	Franco	*Frankfort* .	8
Pijemont .	Franco	*Hanover* .	8
Petersburg .	Franco	*Emrik* .	5
Rugenwalde .	Franco	*Emrik* . .	5
Reval .	Franco	*Hamburg* .	5
Riga . .	Franco	*Hamburg* .	5
	Franco	*Stolpen* . .	19
Ruppen .	Franco	*Emrik* .	5
Remſcheid .	Franco	*Duſſeldorp* .	4
Stettin . .	Franco	*Rostock* .	8
——— . .	Franco	*Emrik* . .	5
Stokholm .	Franco	*Hamburg* .	5
Stutgard .	Franco	*Frankfort* .	8
Straetsburg .	Franco	*Frankfort* .	8
Turin .	Franco	*Frankfort* .	8
Tangermonde.	Franco	*Emrik* . .	5
Ulm . .	Franco	*Frankfort* .	8
Wolgast . .	Franco	*Rostock* .	8
Weenen . .	Franco	*Neurenburg* .	8
Witgenſtein .	Franco	*Keulen* .	4

Schoon wij nu den Lezer hier voor naer de *Ligplaetzen en Reiswijzer* verwezen hebben, zullen wij echter die Hoofdſtukken, welke eigenlijk de Posten betreffen, en dus meer betrekking tot den Koophandel dan het overige hebben, 'er alhier uit overſchrijven.

AAN-

Aankomende Posten te Amsterdam.

Alle dagen van de Haeg, Haerlem en Noordhollandſche Steden, Dorpen en omliggende Plaetzen; van Rotterdam, Leyden en verdere Zuidhollandſche Steden, Dorpen en omliggende Plaetzen. En komen aen van den 24 Februarij tot den 21 September, 's morgens ten 6 uuren, en van den 21 September tot den 24 Februarij, met het openen van de poort.

Van de Helder en Texel des voormiddags.

Nog komt alle dagen, behalven Zondags of op Feestdagen, een Post van Haerlem, om half 12 uuren.

Zondags en *Donderdags*, van geheel Duitschland, als mede van Keulen en gantsch Westfalen, enz. als ook nog van Gelderland, Kleefsland, Emmerik, als mede uit de geheele Oostzee.

Maendags en *Vrijdags*, van Hamburg, Zweden, Denemarken, en het geheele Noorden, als mede van Luik, Aken, Maſtricht, als ook van Embden en geheel Oostfriesland.

Dingsdags, van Zeeland, Braband, Frankrijk en Spanjen.

Woensdags, van Mazijk met Duitschland en geheel Italiën, als mede van Luik, Aken en Maſtricht.

Vrijdags, van Zeeland, Braband, Frankrijk, Spanjen en Portugal.

Maendags en *Donderdags*, van de geheele Provincie van Friesland, als mede van Groningen en Overijſsel.

Afgaande Posten van Amsterdam.

Alle dagen op de Helder en Texel, 's avonds

ten half 8, en op Rotterdam en verdere Zuidhollandſche Steden, Dorpen en omliggende Plaetzen; als mede de geheele Meijerij van 's Hertogenbosch, Baronnie van Breda, Gorkum en Schoonhoven, ten 8 uuren.

Op de Haeg, Haerlem en Noordhollandſche Steden, Dorpen en omliggende Plaetzen, 's avonds ten half 9.

Nog alle dagen, behalven op Zondag en Feestdagen, een Post op Haerlem, 's avonds ten half 6.

Zondags, *Dingsdags* en *Vrijdags*, op Luik, Aken en Maſtricht, 's avonds ten 8 uuren.

Maendags, op Zeeland, Braband en Frankrijk.

Dingsdags, op geheel Duitschland, als mede op Keulen en geheel Westfalen; op Gelderland, Kleefsland, Emmerik en de geheele Oostzee, 's middags ten 1 uur.

Als ook op Hamburg, Zweden, Denemarken en 't geheele Noorden; gelijk ook op Overijsſel, Friesland, Groningen, Embden en geheel Oostfriesland, 's avonds ten 6 uuren.

En op geheel Groot-Brittannien, 's avonds ten half 9.

Donderdags, op Zeeland, Braband, Frankrijk, Spanjen en Portugal, 's avonds ten half 9.

Vrijdags, op geheel Duitschland, Keulen en gantsch Westfalen; op Gelderland, Kleefsland, Emmerik en de geheele Oostzee, 's middags ten 1 uur.

Op geheel Groot-Brittannien en Braband, als mede op Zeeland, 's avonds ten half 9.

Saturdags, op Hamburg, Zweden, Denemarken en 't geheele Noorden, gelijk mede op Overijsſel, Friesland, Groningen, Embden en geheel Oostfriesland, 's avonds ten 6 uuren.

NB.

NB. Het Post-Comptoir van Embden en Oostfriesland wordt gehouden op den Agterburgwal, over de Brouwerij de Hooiberg; alwaer de Brieven aankomen en uitgegeven worden.

TWAELFDE KAPITTEL.

Van de Assurantie Compagniën.

In den jare 1629 is 'er bij de Heeren Staten Generaal, eene Compagnie van Asſurantie opgericht, en de voorwaerden daer van zijn in 't breede opgegeven, doch deze maetſchappij heeft den gewenschten uitſlag niet gehad, en beſtaet niet meer. Ook is niet lang in ſtand gebleven het *Collegie van Commercie en Kamer van Negotie*, in den jare 1664 binnen Amſterdam opgericht.

Anno 1772 werd alhier, door *Gerard Swam*, een Asſurantie Societeit opgericht, ter verzekering van alle ſoorten van zee- en andere riſicoos, volgens het Contract, dat wij hier inlaſſchen, en het geen aldus luidt:

CONTRACT
VAN EEN
ASSURANTIE SOCIETEIT,
Opgericht binnen Amsterdam.

Ter verzekering van alle ſoorten van Zee- en andere Riſicoos, aanvang nemende pmo. Maart 1772, op volgende Conditien en Voorwaerden.

Art. I.

Het Fonds of Hoofd-Capitael dezer Societeit

wordt bepaeld op een *Millioen Guldens* Hollands Courant, waer van egter bij den aenvang dezer niet meerder dan honderd duizend, en dus maer tien perCent van de ingeſchrevene ſomma door de reſpective Geïntresſeerden zal behoeven te worden gefourneerd, zullende de overige negentig perCent niet worden gevorderd, dan in gevalle zulks door onverhoopte ſchaden kwame gerequireerd te worden, en even dan wederom perCents gewijze, naer exigentie van zaken, en volgens goedvinden der Heeren Commisſarisſen, aen wien de bepaling der in der tijd te doene onverhoopte Supplementen of Bijlagen gedemandeerd worden.

II.

Deze Societeit zal worden gedirigeerd door drie Heeren Commisſarisſen en twee Directeuren, zullende, zoo rasch de geſtipuleerde Hoofdſomme ingetekend zal zijn, op een generale Convocatie der Geïntresſeerden uit dezelven, door de preſent zijnde Leden, drie Heeren tot Commisſarisſen verkoren worden, en bij overlijden van een derzelven, een ander, uit de Leden dezer Societeit, door de twee overige Heeren, in deszelfs plaets verkoren worden.

III.

Als een der Directeurs, en teffens tot Boekhouder dezer Societeit, is proviſineel voor zijn leven (mits aen zijne verpligting voldoende) aengeſteld, zoo als aengeſteld wordt bij dezen, *Gerard Swam*, bij wien de drie Heeren Commisſarisſen een tweeden Directeur, naer hun Wel Eds. genoegen, voegen zullen.

IV.

Het Comptoir dezer Societeit zal gehouden worden ten huize van den eerſten Directeur en Boek-

Boekhouder, en zal 's jaerlijks uit deze Societeits-Casse, zoo voor de Directie en Maniäntie, als het houden der Boeken en Comptoir-gelden worden betaeld een half perCent over het Hoofd-Capitael dezer Societeit, waer in Heeren Commisfarisfen zoodanige Verdeeling zullen maken, als de bijzondere departementen der Directeuren medebrengen; wordende daerenboven aen de beide Directeuren, om hunne zorg en attentie te meerder aen het welvaren dezer Societeit te verbinden, tot een douceur toegelegd vyf percent over 't geen Heeren Commisfarisfen zullen goedvinden 's jaerlijks aen de gezamenlijke Geïntresfeerden uit te deelen; zullende, bij overlijden van een der Directeuren, deszelfs opengevallene plaets door Heeren Commisfarisfen met een bekwaem perfoon ten hun Wel Eds. keuze wederom vervuld worden.

V.

De beide Directeuren, fchoon dezelven gehouden zijn in alles communicatief te werk te gaen, zullen ieder bijzonder door Heeren Commisfarisfen bij procuratie worden gequalificeert, zoo om alle voorkomende posten, naer hunne beste kennis, aen te nemen, als de polisfen te teekenen, de papieren van fchaden na te zien, dezelven af te maken, voorts tot het nemen van Discomptes voor de in Cas en Bank zijnde penningen, en verder tot waerneming van al het geen de Directie en Maniäntie dezer Societeit betreffende is.

VI.

Door de voornoemde Heeren Commisfarisfen zullen Directeuren worden bepaeld in de fomme, op ieder Schip of Perceel te teekenen, ook zullen Directeuren gehouden zijn van alle

voorkomende critique ſchaden aen Heeren Commisſarisſen kennis te geven; met hun Ed. deswegens te raedplegen, en geen andere ſchaden buiten hun Ed. kennis mogen afmaken, dan die *Solide* en *Liquide* zijn.

VII.

Iedere actie of aendeel in deze Societeit, wordt bepaeld op vyf duizend Guldens Hooſd-Capitael, waer van egter bij den aenvang dezer, zoo als hier voren gezegd is, niet meer dan 10 pCt. en dus maer *f* 500 door de reſpective Eigenaars derzelven zal behoeven te worden gefourneerd.

VIII.

Bij het Incaſeren der 10 percent tot inlage, zullen aen de reſpective Eigenaers worden ter hand geſteld, behoorlijke Acten in forma, door alle drie de Heeren Commisſarisſen geteekend, tot bewijs van hun aendeel in deze Societeit, en zulks van ieder *f* 5000:-:- ingeſchreven Capitael: zullende, zoo in der tijd eenige onverhoopte bijlagen kwamen gerequireerd te worden, de zoodanigen moeten geſchieden op Asſignatiën, mede door de drie Heeren Commisſarisſen onderteekend.

IX.

Het eerſte Fournisſement van 10 percent over de ingeteekende ſomma, en dus *f* 100$^{m.}$ ontfangen zijnde, zoo zal daer van *f* 80$^{m.}$ op deze Societeits-Rekening in Banco worden afgeſchreven, met welke gelden, als mede met de onder den Caſſier overgeblevene en ſucceſſivelijk inkomende premiën, Directeuren zullen moeten discompteren ten voordeele dezer Societeit, en geene andere brieven mogen nemen, dan op of van de eerſte en hier ter Beurs bekende principale huizen van Commercie.

X.

X.

Alle de dus per discompte genomene Wisſelbrieven, zullen moeten geſteld worden aen de ordre dezer Aſſurantie Societeit, en zullen, na dat dezelven behoorlijk geboekt zijn, onder bewaring worden geſteld van een der Heeren Commisſarisſen, die dezelven ten zijnen huize zal ſluiten in een aparte ijzeren kist, aen deze Societeit toebehoorende, waar in mede alle afgelegde Boeken en Papieren, tot deze Societeit relatie hebbende, zullen bewaard worden.

XI.

Van deze ijzeren kist zal ieder der Heeren Commisſarisſen de gerequireerde ſleutels hebben, ten einde bij abſentie van dien Heer, aen wien de bewaring gedemandeerd is, de vervallene Wisſelbrieven door een der andere Heeren Commisſarisſen zullen kunnen worden afgegeven.

XII.

De eerſte Directeur en Boekhouder zal behoorlijke notitie moeten houden der vervaldagen van de gediscompteerde Wisſelbrieven, en dezelven 's daegs te voren moeten laten afhalen bij dien Heer Commisſaris, aen wien de bewaring daer van gedemandeerd is, de Bankbrieven ter afſchrijving laten rondbrengen, en de Casbrieven ter Incasſering aen den Casſier dezer Societeit doen ter hand ſtellen, en ingevalle hier in door den Boekhouder eenig verzuim mogte plaets hebben, zodanig, dat deze Societeit daar door eenig nadeel kwam te lijden, zal zulks ſtrekken ten privative nadeele van hem Directeur en Boekhouder, die daer voor zal moeten reponderen.

XIII.

De betaling der Bank, die deze Societeit

voor genomene Discomptes zal te doen hebben, zal geſchieden met ordinaire Bankbriefjes, door een der Heeren Commisſarisſen in hun Eds. qualiteit getekend, zoo als ook maer door een dier Heeren in dorſo zullen geteekend worden alle Wisſelbrieven, 't zij in Bank- of Casgeld te betalen.

XIV.

Omtrent de betalingen, die door ofte van wegen deze Societeit per Casſa te doen zijn, het zij voor genomene Descomptes, gevallene ſchaden, Avarijen, Ongelden, als anderzins, zoo zullen dezelven geſchieden, door den Casſier dezer Societeit, die geen andere betalinge zal mogen doen dan op de Asſignatien of Quitantien der genen, die iets van deze Societeit te vorderen hebben, na dat de voorſch. Asſignatien of Quitantien bevorens door Directeuren gevidimeerd, en door een derzelve qq geteekend, bij hem in dorſo ter betaling geaddresſeerd zijn; en zal wijders de gemelde Casſier gehouden zijn alle weken te formeeren eene generale Quitantie, waer in alle de door hem betaelde posten geſpecificeerd zijn, en tegen de teekening derzelve, die door een der Heeren Commisſarisſen zal geſchieden, de door hem betaelde Asſignatien en Quitantien in originali aen den Boekhouder moeten ter hand ſtellen.

XV.

Alle de Ontfangſten, die per Casſa door ofte van wegen deze Societeit te doen zijn, zullen insgelijks door den Casſier derzelve geſchieden, en zullen alle vierendeel jaars de Asſignatien der Præmien, door den Boekhouder uitgeſchreven zijnde, aen de ordre des Casſiers, en door de beide Directeuren in die qualiteit geteekend, ter incasſering worden afgegeven. XVI.

XVI.

In deze Societeit zullen ook deelgenooten kunnen zijn Lieden, die buiten de ſtad, maer egter niet buiten de zeven Provintien woonagtig zijn, mits kiezende hun *Domicilium Citandi & Executandi* ten Comptoire dezer Asſurantie Societeit, en zullen de zoodanigen gehouden zijn het Comptoir der Directie ter behoorlijker tijd te adverteren, waer hier ter ſtede hun Ed. Contingenten, zoo tot in- als onverhoopte Bijlage zullen kunnen ontfangen worden.

XVII.

Het zal aen de reſpective Eigenaren der Actien in deze Societeit ten allen tijden vrijſtaen, dezelven te verkoopen, doch zullen de Tranſporten notariaal moeten geſchieden, en teffens van zoodanigen verkoop aen 't Comptoir der Directie moeten kennis gegeven worden, om de overboeking te kunnen doen, ten einde aen Heeren Commisſarisſen altoos bekend zij, wie de regte Eigenaers of wezenlijke Intresſanten in deze Societeit zijn, en zal, bij zoodanige overboeking, aen den Boekhouder moeten worden betaeld *f* 3. voor ijdere verkogte Actie, en zulks zoo meenigmael als dezelven van meester veranderen, en overgeboekt moeten worden; al 't welk egter niet eerder dan na primo Maert aenſtaende plaets zal hebben, zullende het aen de reſpective Inteekenaren vrijſtaen hunne ingeteekende ſomme in enkelde Actien te ſplitzen, dezelven over te doen, of te verkoopen, van nu af tot den 15 Februarij aenſtaende, tegens welken tijd aen 't Comptoir der directie zullen moeten opgegeven zijn de namen der regte Eigenaers; zullende ijdere Inteekenaer, die hier in nalatig blijft, voor ijdere Actie, daer den Ei-

ge-

genaer voor dien dag niet van zal opgegeven zijn, verbeuren *f* 25. ten behoeve der Neder-duitſche Gereformeerde Diaconie Armen dezer ſtad, en voorts tegen de zoodanigen worden geprocedeerd, als naer rechten.

XVIII.

Ingevalle een der Eigenaers van Actien of reſpective Geintresſeerdens in dezen, door den tijd nalatig mogte zijn in het fourneren van de onverhoopt gerequireerd wordende bijlage, zoo zal de zoodanige na alvorens drie onderſcheidene reizen door den Casſier dezer Societeit aengemaend te zijn, en dat wel van veertien tot veertien dagen, geconſidereerd worden, geen Intresſant in dezen te kunnen blijven, in naem dezer Societeit gedagvaerd worden, en, op de derde Citatie niet voldoende, door Heeren Commisſarisſen verklaard worden vervallen te zijn van zijn aendeel in dezen, en alle zijne reeds gefourneerd hebbende penningen verbeurd zijn ten voordeele dezer Societeit.

XIX.

Veertien dagen na ijder afgeloopen vierendeels jaers, zullen Heeren Commisſarisſen gezamentlijk vergaderen ten huize van den Directeur en Boekhouder, ter examen van de Boeken, en, ingevalle op eene dezer Vergaderingen mogt komen te blijken, dat, tot voldoening der gevallene ſchaden, een Supplement van fournisſement gerequireerd wierd, zoo wordt bij dezen aen Heeren Commisſarisſen het recht gelaten, niet alleen om zoodanig ſupplement naer exigentie van zaken te fixeren, maer ook omme het zelve van alle reſpective Eigenaers der Actien, door den Casſier dezer Societeit op haer Eds. Asſignatien te doen vorderen, zullende egter,

ter, in zoodanig onverhoopt geval, alle de leden, van de reſolutie der Heeren Commisſariſſen, met een gedrukt briefje, door een der Directeuren geteekend, agt dagen voor de afgifte der Aſſignatien worden geadverteerd, ten einde een iegelijk zich daer naer zal kunnen reguleren.

XX.

De Boeken dezer Societeit zullen jaerlijks met ultimo Maert door den Boekhouder moeten geſloten worden, om dat men als dan beter, over de in 't najaer gevallene ſchaden, dan vroeger, kan oordeelen, en veertien dagen daer na zullen Heeren Commisſariſſen hunne jaerlijkſche vergadering ter examen van de Balans wederom houden, ten huize van den Directeur en Boekhouder, op welke jaerlijkſche vergadering Heeren Commisſariſſen zullen delibereren, naer bevinding van zaken, over de te doene uitdeelinge, en dezelve fixeren, zonder van hun Eds. Reſolutie in dezen eenige uitlegging of illuciatie te geven, als zijnde zulks bij dezen geheel en al aen de wijze voorzorge der Heeren Commisſariſſen gedemandeerd, op wier goede Directie alle de Leden in dezen zich verlaten zullen.

XXI.

In gevalle op de voorſchrevene, in de maend April, te houdene Vergaderinge, door Heeren Commisſariſſen tot eene uitdeeling mogte gereſolveerd worden, dewelke altoos over de hoofdſomme van het ingeſchreven Capitael, percents gewijze, zal geſchieden, zoo zal daer van binnen agt dagen door Directeuren met een gedrukt Briefje aen alle de reſpective Leden kennis gegeven worden.

XXII.

XXII.

De uitdeeling, door Heeren Commisſarisſen, gereguleerd zijnde, zoo zal de betaling daer van geſchieden, door den Casſier dezer Societeit, op Quitantien van de Eigenaers der Actien, mits dezelven alvorens door Directeuren gevidimeerd, en door een derzelven behoorlijk in dorſo ter betaling geaddresſeerd zijn.

XXIII.

Het betalen der gecreëerde uitdeelinge zal niet langer plaets hebben, dan geduurende de maenden Meij en Junij, 's Maendags en Saturdags 's morgens, en zullen de Leden, die in het ontfangen hunner uitdeeling, door verzuim, nalatig zijn, zich moeten getroosten, na expiratie van de maend Junij, daer na te moeten wagten tot de maend Mei des volgenden jaers.

XXIV.

Alle onkosten van Boeken, Papieren, als anderzins, zullen jaerlijks door de Directeuren in rekening gebragt worden, en tot gemeenzame lasten dezer Societeit komen.

XXV.

Eindelijk wordt hier mede bepaeld en vastgeſteld, dat Directeuren in alle deelen aen Commisſarisſen zullen geſubördineerd zijn, aen wien ook het recht verleend wordt om den in zijn pligt nalatig zijnde, te deporteren, en aen wien het ten allen deelen, zonder de minſte præadvertentie vrij zal ſtaen, van de zaken en papieren dezer Societeit, ten Comptoire der Directie, viſie te kunnen nemen.

Dan deze Maetſchappij eenigen tijd geſtaen hebbende, is tot wanbetaling vervallen, en wel zoodanig, dat de Crediteurs derzelve tot heden toe

toe niets ontfangen, noch deswegens eenige ſchikkingen kunnen maken hebben. Kort na dat men de betaling opſchortte, hebben eenige Actionnisten lieden benoemd, om met de Commisſarisſen over den ſtaet der Maetſchappije in onderhandeling te komen, doch dit heeft het ongelukkig gevolg gehad, dat tusſchen hun Gecommitteerden en Commisſarisſen, de Heeren *Wittert*, *Chevalier*, en *Pauce*, procedures ontſtaen, en eindelijk in 's Hage ten voordeele der laetstgemelden beſlist zijn. Zelfs hebben deze Gecommitteerden zich in de noodzakelijkheid bevonden, om ſommige hunner Committenten tot verkrijging hunner gedane uitſchotten te moeten dagvaerden. In dien ſtaet is de zaek tot dus ver gebleven, en de Directeurs *Swam* en *van Wijk* zijn ook onderling oneens. De Crediteurs vreezen voor het gerechtelijk invorderen hunner eisſchen, duchtende de kosten en de hachlijkheid om hun oogmerk te bereiken, alzoo de kas der Maetſchappije tot op drie guldens na geledigd was, en de Actionisten waerſchijnlijk beweren zullen, dat zij tot fourniſement van nieuw Capitael niet gehouden zijn. Veelligt komt van deze zaek nimmer afdoening.

In vrij gunſtiger omſtandigheden bevind zich de Compagnie onder het beſtuur der Heeren *van den Broeke* en *Heemskerk*, opgericht in den jare 1771, tot verzekering voor alle gevaren, uitgezonderd die op ſchepen: en de andere onder het beſtuur der Heeren *Angely* en *van Baggen*, opgericht Anno 1776, onder den naem van *Nederlandſche Aſſurantie Compagnie te Amſterdam*; als welke met zoo goed een uitſlag worden beſtuurd, dat door die van *van den Broeke* en *Heemskerk* van het jaer 1771 tot 1788 en dus

18 jaren agter elkander is gedaen eene uitdeeling van 6 pCt., in 1789 eene buitengewone uitdeeling van 36 pCt.,

in 1789 ———————— 8 pCt.
in 1790 ———————— 9 pCt.
in 1791 ———————— 10 pCt.

zoo dat de Actien in deze Compagnie in 1792 reeds 200 pCt. golden.

CONTRACT

VAN EENE

ASSURANTIE-COMPAGNIE,

te Amsterdam.

De Ondergeteekenden gereſolveerd hebbende, eene Societeit op te rigten, tot verzekering van alle ſoorten van Gevaren (die op Schepen alleen uitgezonderd) zijn met den anderen overeengekomen, wegens de volgende Conditien, waertoe zij zich bij de Onderteekening dezes ſpeciael verbinden (*).

Art. 1.

Het Fonds van deze Societeit zal beloopen een Capitael van *Een Millioen Guldens* Hollands Courant Geld; welk Capitaal verdeeld zal worden in twee honderd vijftig Portien, ieder van vier duizend Guldens.

Art.

(*) Volgens eene nadere Reſolutie teekent deze Compagnie ook voor gevaren van Brand op Schepen en Vaartuigen, zoo dat hare verzekeringen beſtaan, voornaamlijk voor gevaren van Brand op Gebouwen, Schepen, Koopmanſchappen, Meubilen enz., zoo binnen als buiten 's Lands, en verder voor alle gevaren op Goederen, die te land met Voerwerk, Postwagens en Posten verzonden worden; ook op het leven van menſchen enz.

Art. 2.

Van deze twee honderd vïftig Portien, zullen gemaekt worden, zoo vele, dat is 250 *Actien*, ieder Actie van een duizend Guldens gefourneerd Capitael, welke duizend Guldens voor altoos zoo lang deze Societeit zal duuren, in dezelve zullen moeten blijven.

Art. 3.

De reſpective Intresſanten, zullen bij hun intrede in deze Societeit, de bovengemelde Een Duizend Guldens voor iedere Actie, of vijf en twintig pCt. van hunne ingeteekende ſomma, moeten fourneren in contante Penningen; en zich voor de overige vijf en zeventig pCt. verbinden, dezelve ter eerſter Requiſitie van na te meldene Commisſarisſen en Directeuren of derzelver Opvolgers in der tijd, te fourneren; zullende wijders niemand der Intresſanten voor meerder aenſprakelijk zijn, dan voor Een Duizend Guldens gefourneerd Capitael, en Drie Duizend Guldens daerenboven voor iedere Actie, die hij zal bezitten.

Art. 4.

Als Intresſanten in deze Compagnie zullen mede geadmitteerd worden, Lieden buiten deze Republiek woonagtig, mits dat dezelven, de volle waerde van hunne geheele reſpective ingeteekende ſommen fourneren, in zoodanige Effecten, als door Commisſarisſen en Directeuren zullen worden goedgekeurd; zullende in dit geval door de Compagnie aen derzelver Casſa, voor rekening der Eigenaers van deze Effecten, de 25 pCt. als beleening tegens hunne reſpective Obligatien, tot drie pCt. Intrest in 't jaer daer op worden verſtrekt; welke Effecten door de reſpective Eigenaers ten allen tijden zullen

kunnen worden verruild tegen andere ten genoegen van Commisfarisfen en Directeuren; kiezende de respective Intresfanten die buiten Amsterdam woonagtig zijn, hun *Domicilium Citandi & Executandi* ten Comptoire dezer Asfurantie-Compagnie.

Art. 5.

Deze Societeit zal haer aenvang nemen den eersten Januarij 1771, en duren den tijd van vijf en twintig agtereenvolgende jaren, of zoo veel langer, als 'er Intresfanten zullen gevonden worden, die dezelve willen continueren; ten zij dezelve onverhoopt, schade in plaets van voordeel mogt geven, als wanneer bij meerderheid van stemmen zal worden bepaeld de continuatie of vernietiging.

Art. 6.

Tot Commisfarisfen dezer Compagnie worden benoemd, aengesteld en gequalificeerd, *de Wel Edele Heeren Simon Jan Baptist Barchman Wuytiers*, *Bartholomeus van den Santheuvel* en *Jan Wils*, ofte bij representatie en succesfie deszelfs Heer Zoon *Jan Wils*, *de Jonge* (*). Zullende onder derzelver opzigt de Directie der Compagnie gehouden worden door de nu insgelijks benoemde, aengesteld en gequalificeerd wordende Directeuren, de Heeren *Guljam van den Broeke* en *Jan Heemskerk Junior*, beide Commisfarisfen en Directeuren (mits aen hunne verpligting voldoende) gedurende hun leven, of wel tot zoo lang zij daer van vrijwillig afstand zullen doen; in

(*) Aile de gemelde Heeren Commisfarisfen overleden of uit deze stad vertrokken zijnde, werden in 1792 Commisfarisfen de Heeren *Abraham van Ketwich*, *Hendrik Asschenberg* en *Anthony Bruiningh*.

in welke gevallen of bij afſterving van een of meerder derzelven, een Commisſaris of Directeur zal verkoren worden, door de gezamenlijke tegenwoordig zijnde, of bij Procuratie gerepreſenteerd wordende Intresſanten, telkens uit eene Nominatie van drie Perſoonen, die door de overblijvende Commisſarisſen en Directeuren zal worden gemaekt en overgeleverd, mits dat de genomineerde Perſoonen reſpectivelijk ten minſte twee Actien of Portien bezitten en Inwoonders van Amſterdam zijn.

Art. 7.

Het Capitael van Een Millioen Guldens zal niet mogen verkleind noch vergroot, dus ook de Portien of Actien niet mogen vermeerderd of verminderd worden, dan met kennis en toeſtemming van de meerderheid der gezamenlijke Intresſanten.

Art. 8.

In de gevallen Art. 5, 6 en 7 vermeld, en in alle andere, dewelke zouden mogen voorkomen, zal door de meerderheid der tegenwoordig zijnde Leden, ('t zij in Perſoon of door Volmagt) worden geconcludeerd; waer aen de abſente Leden verpligt zijn zich ten allen tijden te onderwerpen; zullende geene ſtemmen toegelaten worden van de tegenwoordig zijnde Leden, en van die, welke bij Volmagt gepreſenteerd worden, terwijl egter niemand zijn Volmagt zal mogen paſſeren, anders als op een der Intresſanten in deze Societeit.

Art. 9.

In alle Vergaderingen der Compagnie zal ieder Actie eene ſtem hebben, en zal dus ieder der Intresſanten reſpectivelijk zoo veel ſtemmen hebben, als hij Actiën bezit.

Art. 10.

Iedere actie zal geſteld worden op den naem van den Intekenaer, en van nul en geener waerde zijn, als voor dien geenen, op wiens naem dezelve gepasſeerd is; dus bij verkoop, verſterving, of andere voorkomende Verwisſeling, zal het Tranſport van iedere Actie moeten aengeteekend worden ten Comptoire van de Societeit, voor welke aenteekening zal betaeld worden drie Guldens.

Art. 11.

Geene Actie zal van eenige waerde zijn, als die door de drie Heeren Commisſarisſen en twee Directeuren reſpectivelijk met eigen hand onderteekend is.

Art. 12.

De gefourneerde Capitalen en gedeponeerde Effecten zullen blijven in handen van beide de Directeuren, ter plaetze daer 't Comptoir zal worden gehouden, tot hun verantwoording, en die dus daer voor, zoo te ſamen, als ieder in 't bijzonder, *in ſolidum* aenſprakelijk zullen zijn; ten welken einde alle de Penningen en Effecten, deze Societeit ſpecterende, door hun zullen bewaerd worden in een of meerder ijzere kisten, iedere openende met twee differente ſleutels, en zullen de gedeponeerde en alle andere Effecten, hoe ook genaemd, zoo dikwijls als Commisſarisſen gezamenlijk zulks zullen goedvinden, door Directeuren aen Hun Ed. moeten worden vertoond; egter is wel duidelijk te verſtaen, dat Directeuren geenſins aenſprakelijk zijn, voor Brand, Diefſtal of andere uiterlijke toevallen; dewelke blijven ten Pericule der reſpective Eigenaers; doch, tot meerder zekerheid van deze Compagnie, zal ieder Directeur voor de aen hem

hem betrouwde Penningen en Effecten een Borgtocht moeten ſtellen van honderd duizend Guldens, welke Borg of Borgen ten genoegen van Commisſarisſen zal of zullen moeten zijn.

Art. 13.

Commisſarisſen en Directeuren te ſamen zullen bepalen, hoe veel op iedere ſoort van Effecten en voor welken tijd, door de Compagnie zal geteekend worden; zullende in deze en alle andere bijeenkomſten van Commisſarisſen en Directeuren, door de meerderheid van ſtemmen geconcludeerd worden, en zoo Commisſarisſen als Directeuren ieder reſpectivelijk maer eene ſtem hebben.

Art 14.

Voorts word aen Directeuren de volkomen Directie gelaten, om tot de hoogstdoenlijke Premien, alle zoodanige ſoorten van Riſico's voor deze Compagnie aen te nemen, als met de Reſolutie aen 't Hoofd dezes vermeld overeenkomſtig zullen zijn; als mede om met de Capitalen, Effecten en andere van tijd tot tijd inkomende Penningen zoodanig te ageren, als zij ten meesten nutte van de Societeit zullen goedvinden; ten welken einde zij door deze eens voor altoos gezamenlijk worden gequalificeerd, tot het teekenen der Policen en alle andere Documenten deze Societeit betreffende, incaſſeren der Premien, afmaken der ſchaden, uitzetting der Capitalen, zoo die gefourneerd zullen worden, als welke van tijd tot tijd in Caſſa komen, 't zij in Disconto, Beleening, Aankoop van Effecten, of op wat wijze dezelve ook zouden mogen uitgezet worden, en zoo als zij Directeuren dit, na omſtandigheid van zaken, best zullen oordeelen; gevende alle Intreſſanten hun

in deze en alle andere gevallen, daer toe ſpecterende, voor nu en altoos volkomen magt, en beloven het geen daer in door Directeuren gezamenlijk zal worden verrigt van nu af aen te approberen, en altoos te zullen van waerde houden, hoedanig de Evenementen ook zouden mogen zijn.

Art. 15.

Bij abſentie of ziekte van een der Directeuren, zullen de teekeningen geſchieden, en alle de zaken, de Directie rakende, worden waergenomen door den anderen Directeur met een der Heeren Commisſarisſen geasſiſteerd.

Art 16.

Het zal aen Directeuren vrijſtaen in alle gevallen, waer in zij komen te verſchillen, ofte waer over zij vermeenen Commisſarisſen te moeten conſuleren, dezelve gezamenlijk bij een te roepen, en zal al het geene in deze bijeenkomſten door de meerderheid geconcludeerd wordt, door alle de Intresſanten reſpectivelijk worden geapprobeerd, zoo als zij dit reeds bij voorraed approbeeren; verklarende eens voor altoos de gezamenlijke Commisſarisſen en Directeuten, of derzelver meerderheid in alle gevallen hoe ook genaamd te Conſidereren als repreſenterende de gezamenlijke Intresſanten in deze Societeit, en ieder derzelver Leden in 't bijzonder, uitgenomen alleen in de gevallen Art. 5, 6 en 7, vermeld, of zoodanige andere, waer in noodig mogt gevonden worden alle de Intresſanten bijeen te roepen.

Art. 17.

Directeuren zullen ieder jaar eenmael rekening en verantwoording moeten doen aen Heeren Commisſarisſen van alle hunne verrigtingen voor

voor deze Societeit, gedurende het jaer, dat als dan geëxpireerd zal zijn; ten dien einde inleverende eene behoorlijke Balance en Staat van zaken, uit de Boeken der Societeit getrokken, terwijl het niet te min aen Commisfarisfen gezamenlijk zal vrijftaen, niet alleen bij zoodanige gelegenheid, maer zelfs ten allen tijden, aen Directeuren, vifie der Boeken en opening van alle zaken, deze Societeit rakende, te mogen eisfchen; zullende na deze Examinatie en Regtbevinding van gedane Rekening en Verantwoording, door de gezamenlijke Commisfarisfen, in naem van alle de refpective Intresfanten, de Directeuren gequiteerd, en voor altoos gedechargeerd worden van alle verdere verantwoording en herrekening, waer mede alle de Intresfanten genoegen zullen moeten nemen, even als of het door ieder van hun refpectivelijk ware gefchied; ten welken einde zij daertoe, en tot al het geen door Heeren Commisfarisfen in hunnen naem zal worden verrigt, eens voor al, Hun Ed. gezamenlijk qualificeren; zonder dat zij deswegen in eenige verantwoording zullen gehouden zijn, als wordende hun het waernemen van hun eigen en hunner mede-geïntresfeerden Intrest zonder eenige Reftrictie aenbetrouwd bij dezen.

Art. 18.

In deze evengemelde Vergadering zal door Commisfarisfen en Directeuren te famen, bij meerderheid van ftemmen gereguleerd worden, wat uitdeeling zal gedaen worden, of wat bijlagen onverhoopt zullen moeten gefchieden, tot welke bepaling aen Hun Ed. de volkomene vrijheid gegeven wordt; zullende de omflag gefchieden perCentswijs over het gefourneerde Capitael.

Art. 19.

De uitdeelingen of bijlagen zullen geſchieden ten Comptoire dezer Societeit, alwaer eene Balance zal liggen van dat jaer, waer over zulks geſchiedt, ter viſie van zoodanige Intresſanten, die dezelve bij het ontfangen der uitdeeling of fournering der Bijlagen zullen requireren, en zullen de reſpective Intresſanten bij deze gelegenheid 's jaerlijks voor de ontfangen Uitdeeling, 't zij in perſoon, 't zij door gevolmagtigden bij Procuratie of ſchriftelijke ordre, Quitantie moeten onderteekenen, in een Boek, dat daer toe aen 't Comptoir gereed zal leggen; zoo als daer tegen bij onverhoopte Bijlagen aen de reſpective Intresſanten, bij 't fourneren van dezelve, voldoende Quitantie gegeven zal worden door Commisſariſſen en Directeuren onderteekend.

Art. 20.

Men zal jaerlijks aen de reſpective Intresſanten bekend maken den precieſen tijd, wanneer de Uitdeelingen zullen geſchieden, en hoe veel door Commisſariſſen en Directeuren bepaeld is; zoo mede de onverhoopte bijlagen; in welk laetſte geval de reſpective Intresſanten verpligt zullen zijn, dezelven ter bepaelder tijd, gedurende twee maenden na de eerſte ontfangdag te komen voldoen, op de boete van een pCt. van het gefourneerde Capitael, dat de nalatige, zoo de gemelde twee maenden verloopen zijn, boven zijn Bijlaeg, ten behoeven der Compagnie zal verſchuldigd zijn en voor het welke hij, met de verſchuldigde Bijlaeg, na verloop van andere twee maenden, en dus vier maenden na de eerſte ontfangdag, geregtelijk zal worden geciteerd, en de ſchade verhaeld uit zijne gefourneerde Penningen, of Effecten.

Art.

Art. 21.

Voor de Directie zal jaerlijks uit de Casſa der Societeit vergoed worden twintig pCt., van het zuivere overſchot van ieder jaer, na aftrek van alle betaelde ſchaden en onkosten in het zelve: doch bij aldien deze twintig pCt. niet meerder bedraegt als een pCt. van het gefourneerde Capitael van tweemael honderd vijftig duizend Guldens, zoo zullen Directeuren in zoodanig een jaer zich alleenlijk met dit een pCt. voor hunne Directie vergenoegen: verder zal door Heeren Commisſarisſen genoten worden agt pCt. van het zuivere overſchot als boven.

Conditien van eene Compagnie, ter verzekering voor Brand, enz. opgeregt binnen Amsterdam, onder den Naem van Nederlandsche Assurantie-Compagnie, te Amsterdam.

Wij Ondergeteekenden, gereſolveerd hebbende, met den anderen op te rigten en aen te gaen, eene Compagnie, ter verzekering, zoo voor Brand als alle andere gevaren, (de Zee-Riſico op Schepen en Koopmanſchappen alleen uitgezonderd) verklaren, bij onderteekening dezes, gezamenlijk te zijn overeengekomen en ons te verbinden op de volgende Conditien:

Art. 1.

Het Fonds van deze Compagnie zal beſtaen in een Capitael van *Twaelfmael Honderd Duizend Guldens*, Courant, verdeeld in drie honderd Portiën of aendeelen, ieder groot vier duizend Guldens, waer van egter bij den aenvang niet meer

dan een vierde gedeelte of duizend Guldens, voor ieder aendeel ten Comptoire dezer Compagnie zal worden gefourneerd, verbindende zich de Geïntresseerden, om van de overige drie vierde gedeelten of drie duizend Guldens, zoodanige Bijlagen te doen, als Heeren Commissarissen en Directeuren ten nutte der Compagnie noodig zullen achten; en dat wel ter eerster requisitie van Heeren Commissarissen en Directeuren in der tijd, na twee maenden voorafgedane aenzegging, met een behoorlijk gedrukt Billiet, door Heeren Commissarissen en Directeuren onderteekend. Egter zal niemand der Geïntresseerden, in geen geval, hoe genaemd, verder of voor meerder verbonden of aensprakelijk zijn, dan tot de bepaelde somma van vier duizend Guldens, voor ieder aendeel, die dezelve zal bezitten. Doch zullen zoodanige der Geïntresseerden in deze Compagnie, welke zich nu of in vervolg van tijd buiten de Republicq der Vereenigde Nederlanden woonagtig zullen bevinden, verpligt zijn, en waer toe zij zich wel expresselijk verbinden bij dezen, om, het zij in Contanten, Effecten of suffisante Borgen, ten genoegen der Heeren Commissarissen en Directeuren, het Fournisement hunner aendeelen, ieder van vier duizend Guldens, directelijk ten vollen compleet te maken, waer voor aen dezelve door deze Verzekerings-Compagnie, op de sommen, welke op hunne aendeelen, meer dan op die van de binnenlandsche Geïntresseerden gefourneerd zullen zijn, goed gedaen zal worden een Interest van $2\frac{1}{2}$ percento in 't jaer, kiezende wijders bij dezen alle de Geïnteresseerden, buiten de stad Amsterdam woonagtig zijnde, in alle gevallen dit Contract betreffende, hun

Do-

Domicilium Citandi & Executandi ten Comptoire dezer Compagnie.

Art. 2.

Deze Compagnie zal aenvang nemen met den eerſten Julij dezes jaers 1776, of zoo veel vroeger, als dezelve ten vollen zal ingeteekend zijn, en geduren den tijd van vijfentwintig agtereenvolgende jaren, en indien 'er ten einde van 't 24ſte jaer, door de gezamenlijke Geïnteresſeerden, bij meerderheid van ſtemmen, niet op de disſolutie wordt aengehonden, zal dezelve weder voor 25 jaren blijven geprolongeerd.

Art. 3.

Door de gezamenlijke Geïnteresſeerden, worden mits dezen verzogt, benoemd en aengeſteld tot Commisſarisſen over dezelve, gedurende hun Wel Edelens Leven (of tot zij daer van vrijwilligen afſtand mogten doen) de Heer ANTHONY JACOB BIERENS, JEAN TEXIER en BALTHAZAR VAN HOMRIGH, Kooplieden alhier, zoo als door de gezamenlijke Geïnteresſeerden mede bij dezen aengeſteld en gequalificeerd worden tot Directeuren dezer Compagnie, gedurende derzelver leven, de Heeren ELIE ANGELY en NICOLAAS JAN VAN BAGGEN, die zich ook als Lieden van eer verbinden, in alle opzichten aen hun pligt te voldoen, zullende, indien een der Heeren Commisſarisſen mogt komen te overlijden, of vrijwilligen afſtand van dezen post doen, door de overige Heeren Commisſarisſen en Directeuren, geformeerd worden eene Nominatie van drie Heeren, ieder voor drie of meer aendeelen in deze Compagnie geïnteresſeerd, en te Amſterdam woonagtig zijnde; waer uit bij meerderheid van ſtemmen, door de mede Geïnteresſeerden, een nieuwe Heer Commisſaris zal worden

den gekoren; tot welke ſtemming egter niemand zal geregtigd zijn, dan die reeds een jaer voor het vacant worden van zoodanige Commisſarisplaets, bij de Compagnie als Geïnteresſeerde is bekend geweest.

Gelijk mede bij overlijden of vrijwilligen afſtand van een der Directeuren, die post door Heeren Commisſarisſen in der tijd, zal worden begeven aen iemand, die de vereischte bekwaemheid en niet minder dan drie aendeelen in deze Compagnie bezit.

Art. 4.

Door de gezamenlijke Geïnteresſeerden wordt bij dezen, aen de Directeuren dezer Compagnie opgedragen en volkomen vrijheid gegeven, om alle zoodanige posten voor Brand en alle andere gevaren, hoe ook genaemd, (de Zee-Risico op Schepen en Koopmanſchappen alleen uitgezonderd,) aen te nemen en te verzekeren, tot zoodanige Præmien en Conditien, als zij ten meesten voordeele der Compagnie zullen oorbaer vinden, waer toe zij bij dezen, eens voor altoos worden geauthoriſeerd en gequalificeerd, zoo mede tot het teekenen der Policen, Asſignatien, Wisſelbrieven, Quitantien op den Casſier van deze Compagnie (door Heeren Commisſarisſen ten dien einde te benoemen en aen te ſtellen) en alle verdere Papieren en Documenten, deze Compagnie ſpecterende; ſchaden af te maken, voor ontfangſten te quiteren; als mede voor de ontfangen Præmien, Interesten en voorhanden zijnde Penningen, ten behoeve en voor rekening dezer Compagnie te Disconteren en Beleenen, zoodanige Wisſelbrieven, Effecten en Koopmanſchappen, als zij met Heeren Commisſarisſen van tijd tot tijd zullen Con-

Convenieeren, wat al of niet moet genomen worden; dienvolgens Capitalen te beleggen, en op te eisfchen, en al het geen te verrichten en te Effectueren, zoo in als buiten Rechten, als de directie dezer Compagnie zal vereisfchen, en zij Directeuren na voorkomende omftandigheden, ten meesten voordeele der Compagnie best zullen oordeelen.

Art. 5.

Ingevalle zij Directeuren, over de een of andere zaek mogten onderling verfchillen, of anderzins het fpeciael advijs der Heeren Commisfarisfen noodig achten, zullen dezelve daer over Heeren Commisfarisfen conſulteren, en deze, bij meerderheid van derzelver ftemmen, de zaek beflisfen.

Voorts zullen de voornoemde zaken en teekeningen, bij afwezenheid of ziekte van een der Directeuren, door een der Heeren Commisfarisfen, met en benevens den overigen Directeur, geteekend en verrigt worden, gevende en verleenende de gezamenlijke Geïnteresfeerden aen dezelve tot dit alles refpectivelijk in deze en alle andere gevallen, daer toe behoorende, voor nu en altoos volkomen magt; belovende, het geen uit kragte dezes door de gezamenlijke Directeuren, of bij derzelver afwezendheid, door Heeren Commisfarisfen zal worden verrigt, van nu af en ten allen tijden te approberen en van waerde te houden.

Art. 6.

Het gefourneerde Hoofd-Kapitael dezer Compagnie, van driemael honderd duizend Guldens, Courant, zal door Heeren Commisfarisfen en Directeuren, voor het grootfte gedeelte worden aengelegd in diverfe Solide Effecten, welke Effec-

fecten, als mede die van de buitenlandſche Geinteresſeerden, gedeponeerd en bewaerd zullen worden ten huize van een der Heeren Commisſarisſen, in een ijzeren kist met drie different werkende ſloten, waer van een ſleutel onder den Heer Commisſaris, en de anderen, onder ieder der Directeuren één zullen berustende zijn.

Egter wordt nogtans wel uitdrukkelijk verſtaen, dat de gemelde Heeren Commisſarisſen en Directeuren geenzins verantwoordelijk of aenſprakelijk zullen zijn voor Brand, Huisbraek, Diefſtal of andere geweldige uiterlijke en onvoorziene toevallen of bedriegerijen, hoe ook genaemd, maer blijvende zulks, ten opzigte van gedeponeerde en beleende Effecten, voor rekening en pericule van derzelver reſpective Eigenaers; en ten opzigte van de Papieren en Effecten der Compagnie, van derzelver gezamenlijke Geïnteresſeerden.

Art. 7.

Het zal aen Heeren Commisſarisſen ten allen tijden, wanneer het hun Wel Edelen believen zal, vrijſtaen, van Directeuren opening en viſie van zaken te eisſchen, zullende Directeuren altoos verpligt zijn, de noodige ouvertures deswegens aen Heeren Commisſarisſen te doen; ook zullen Directeuren verpligt zijn, ten opzigte der ſluiting en verdere voorziening, alle mogelijke zorg te dragen, waer voor zij, als mede voor de ontfangen Præmien en andere Penningen, zoo van Interesten als anderzins, gehouden zijn, behoorlijke Borgen te ſtellen, ten genoegen van Heeren Commisſarisſen.

Art. 8.

Aen de Directeuren zal jaerlijks voor hunne Directie, uit de kas der Compagnie worden ver-

goed

goed en toegeſtaen twintig percento van het zuivere overſchot van ieder jaer, na aftrek van alle betaelde ſchaden en onkosten: doch zulks boven en tegen vermoeden, minder bedragende dan een pCt. van het bij den aenvang dezer Compagnie gefourneerde Capitael, zoo zullen dezelve in zoodanig jaer zich met dit een percento van 't gefourneerde Capitael, voor hunne Directie moeten vergenoegen. Verder zal door Heeren Commisſarisſen genoten worden zes percento, van 't zuivere overſchot als boven.

Art. 9.

De Boeken dezer Compagnie zullen jaerlijks geſlooten en door Directeuren en Heeren Commisſarisſen, rekening en verantwoording gedaen worden van al het gepasſeerde, en een behoorlijke Balans van den ſtaet der zaken worden opgemaekt: wanneer, na verificatie en regtbevinding derzelve, de Directeuren door Heeren Commisſarisſen, in naem van alle de reſpective Geinteresſeerden, zullen worden gequiteerd, en voor altoos van alle nadere verantwoording en herrekening deswegens gedechargeerd, waermede alle de Geïnteresſeerden bij dezen verklaren ten allen tijden genoegen te zullen nemen en te approberen, zoo als zij dit reets bij voorraed doen, even als of het door ieder van hun respectivelijk was geſchied; ten welken einde zij daer toe, gelijk tot al het geen door Heeren Commisſarisſen in naem en voor rekening der gezamenlijke Geïnteresſeerden verder zal worden verrigt, hun Wel Edelen eens voor altoos gezamenlijk qualificeren: zonder dat hun Wel Edelens deswegens in eenige verantwoording zullen verſtaen worden gehouden te zijn, als wordende hun Wel Edelen te ſamen het waernemen

van

van hun eigen, en hunner mede Geïnteresseerden Intrest, in alle gevallen het welzijn dezer Compagnie betreffende, zonder eenige restrictie aenbetrouwd bij dezen.

Art. 10.

In de laetste maend van ieder jaer, voor de sluiting der Boeken, zullen Heeren Commisarisen en Directeuren expresselijk vergaderen, om gezamenlijk te beramen en vast te stellen, welke uitdeeling over dat jaer, aen de respective Geïnteresseerden dient gedaen te worden, en zal in deze en alle andere vergaderingen van Heeren Commisarisen met Directeuren, de meerderheid van stemmen, altoos alleen over de personen en niet over derzelver aendeelen gerekend worden.

Art. 11.

De vastgestelde uitdeeling zal door de Couranten worden bekend gemaekt, om ten Comptoire dezer Compagnie te kunnen worden ontfangen, alwaer een Balans zal liggen, ter visie van de Geïnteresseerden, en zal tot gemak der zelve, bij ieder aendeel worden gevoegd een Coupon in blanco, ten einde, door den eigenaer, op wiens naem het aendeel van dat numero, op de Boeken der Compagnie zal bekend staen, met invulling der bekend gemaekte uit te deelene somma, te worden onderteekend en gequiteerd, zullende wijders bij het ontfangen der uitdeeling, jaerlijks een nieuw Coupon in blanco worden afgegeven, om daer op in 't volgende jaer, de uitdeeling, invoege voorschreven, te kunnen ontfangen.

Art. 12.

De uittegevene aendeelen, aen de Geïnteressеerden dezer Compagnie, zullen door Heeren Com-

Commisſarisſen en Directeuren reſpectivelijk onderteekend zijn, en tot Quitantie verſtrekken van zoodanig Kapitael, als bij de oprigting van dit Contract, op ieder van dezelve word gefourneerd; en zal ieder aendeel geſteld worden op naem van deszelfs Eigenaer, en voor niemand anders van eenige waerde zijn, ten zij dat bij verkoop dezelve ten Comptoire der Compagnie worden overgeteekend; welke overteekening, ingeval van verſterving, niet dan op notarieel bewijs zal geſchieden; zullende voor overteekening van ieder aendeel, telken reize aen de Directie betaeld worden drie Guldens.

Art. 13.

Indien wijders, onverhoopt, iemand der Geïnteresſeerden of Eigenaers van Aendeelen in deze Compagnie, op zoodanigen tijd, als door Heeren Commisſarisſen en Directeuren eene aenzegging van bijlage of meerder fournisſement, tegens vermoeden, noodzakelijk geoordeeld wierd, nalatig of in gebreke mogt blijven, om promptelijk op den daer toe bepaelden tijd, van twee maenden na dato der aanzegging, de vereischte meerdere bijlage of fournisſement, in handen van Directeuren dezer Compagnie te voldoen en betalen, zal dezelve 14 dagen daer na, ten zijnen kosten door een Notaris worden geïnſinueerd, en nogmaels twee maenden na dato der Inſinuatie in gebreke blijvende, deszelfs fournisſement, met den Intrest van dien, a ½ percento 'smaends daerenboven, aen de Compagnie te voldoen, zal de zoodanige als dan gerechtelijk worden geciteerd, en de ſchade met den Intrest op zijn Perſoon en Goederen worden verhaeld.

Art. 14.

Eindelijk verklaren wij ondergeteekenden, zoo voor ons als voor onze Rechtverkrijgende, wegens alle de bovenſtaende Artikelen aldus te zijn overeengekomen, en daer mede volkomen genoegen te nemen, als mede dat in alle Generale Vergaderingen dezer Compagnie, welke in der tijd door Heeren Commisſariſen en Directeuren zullen mogen belegd worden, zal worden geconcludeerd door de meerderheid van ſtemmen der aldaer preſente Geïnteresſeerden, waer toe ieder eigendom van eene portie of aendeel, voor eene ſtem zal gerekend worden; en ieder Geïnteresſeerde zoo veel ſtemmen zal hebben als dezelve, blijkens de Boeken der Compagnie, voor zich zelfs aendeelen in dezelve bezit, en die van abſente Geïnteresſeerden, bij volmagt repreſenteerd: hoedanige volmagt niet anders zal mogen gepasſeerd worden, dan op zoodanige perſoonen, die voor zich zelfs in deze Compagnie werkelijk geïnteresſeerd zijn.

Aan welke aldus uitgebragte concluſien, alle de overige abſente Geïnteresſeerden, eens voor al, zullen verpligt zijn, zich ten allen tijden te conformeren en te onderwerpen. Hier toe verbinden onze gezamenlijke Perſoonen en Goederen, als naer Rechten.

Actum Amſterdam den 1 Junij 1776. en volgende dagen.

Wij zouden bij deze gelegenheid kunnen gewagen van de Actienegotie des jaers 1720, te meer om dat toenmaels ook een ontwerp van Maetſchappije, ter verzekering van Schepen en Koopmanſchappen, op de baen wierd gebracht; doch deze ſtof door anderen reeds wijdloopig in

in verſcheiden werken verhandeld zijnde, zullen wij die gewezen peſt, voor vele geſlachten in ons vaderland, daer laten.

DERTIENDE KAPITTEL.

Van de Oost-Indische Maatschappije.

Alvorens wij van de vermaerde *Oost-* en *West-Indiſche Compagniën*, in deze Landen Geoctrooijeerd, in 't breede verſlag doen, zullen wij vooraf, en als tot een Inleiding zeggen, dat de Heeren Staten Generael, ten voordeele van dezelve, het *deelnemen* van eenig Intrest in alle *Buitenlandſche Compagniën*, aen alle hunne *Ingezetenen*, verſcheiden malen, bij *Plakkaten* hebben *verboden;* voornamelijk den 12 *September* 1713. den 19 *Junij* 1723. en in de Maend van *September* des Jaers 1732. als mede aen alle *Makelaers*, &c. om zich in 't minſte daer mede te bemoeijen; alles op zekere *Poenen* en *Boeten*, en zelfs *Lijfſtraffe*, in de Plakkaten gemeld, doch te breed om hier te plaetzen.

Dat de *Oost-Indiſche* Compagnie der *Vereenigde Nederlanden* de aanmerkelijkſte en gewigtigſte van de geheele Waereld is, zal niemand kunnen ontkennen, die ſlechts geen Vreemdeling in zijn Vaderland is. Ook zal men geen voorbeeld in eenige Historiën vinden, dat ooit eenige Maetſchappij tot zulk eene hoogheid is geſtegen, als deze vermaerde *Oost-Indiſche Compagnie*, dewelke, onder 't gezag der Heeren Staten Generael, door 70 Bewindhebbers Beſtuurd wordende, zulk een vermogen verkregen heeft, dat zij aen vele Koningen Wetten voorſchrijft, en zich door de grootſte Mogendheden in de

Oosterſche Gewesten doet vreezen. Men heeft zoo veel te meer reden zich deswegens te verwonderen, wanneer men aenmerkt, dat de eerſte beginſelen door Kooplieden alleen zijn ondernomen; en zulks in Gewesten, daer zij geen land in eigendom bezaten, en op alle plaetzen magtige Vijanden hadden, die niet alleen hunne ondernemingen konden verhinderen, maer zelfs hunne Schepen wegnemen en vernielen.

Doch wij zullen hare eerſte beginſelen wat hooger ophalen; als dubbel waerdig zijnde voor de nakomelingen, om ze ter gedagtenisſe alhier aen te teekenen.

Wanneer in den Jare 1555 Keizer *Karel de Vijfde*, als Heer dezer Landen, zich van alle bewind van Staet ontſloeg, en het afſtond aen zijnen Zoon *Philippus*, die te gelijk Koning van *Spanjen* werd; gaf hij hem bij den opdragt zekere heilzame lesſen, hoedanig deze Landen, (welkers Inwoonders hem wel bekend waren, als zijnde zelfs een *Nederlander*, en in 't Jaar 1500 tot *Ghendt* gebooren;) gelukkig en vreedzaem konden geregeert worden. *Philippus* deze lesſen aennemende, beloofde wel die te zullen opvolgen; maer het duerde niet lang, of de *Spaenſche* grootsheit en kwade Raedsluiden gaven hem, uit nijdigheit over de welvaert dezer Landen, booze raedſlagen aen de hand, hem ophitſende tegens deze zijne getrouwe onderdanen, en tot ſchendinge harer Vrijheden en Wetten. Alle ſmeekingen en beden mogten niet helpen, ja alle middelen, die aengewend werden, konden het hart des Konings niet vermurwen; de ſmaedheden wierden in tegendeel hoe langer hoe onverdragelijker, zonder hoop van

eeni-

eenigen uitkomst, 't welk eindelijk tot eenen openbaren Oorlog uitborstte.

Spanjen, die tot nu toe alleen den Handel op *Oost-Indiën* gedreven had, en waer van daen wederom alle de *Indiſche* Rijkdommen komen moesten, door den Handel van onze Schepen in hare Havenen, meende ons op eenmael de keel toe te binden, met het verbieden van alle Negotie op haer Koningrijk. Maer juist was deze zaek tot haer eigen verderf; en baende ons den weg, om deze Vaert zelfs te ondernemen. De nabijheid van *Indiën*, indien men benoorden om, achter *Rusland* en *Tartarijen* daer henen konde ſtevenen, (als verſchillende meer dan de helft van de gewone Vaert der *Spanjaerden* en *Portugeeſen*;) deed vele in 't Jaer 1594, en vervolgens, deze Togten ondernemen; maer alle liepen ze vrugteloos af, afgeſchrikt wordende door 't ijs en de koude, waerdoor ſommige moesten vergaen en blijven; zoo dat deze Togt te ondernemen, en dezen korteren weg te vinden, onmogelijk bevonden werd.

Terwijl men nog hier mede bezig was, losten eenige Koopluiden van hier, zekeren *Cornelis Houtman*, dewelke in *Portugal* geweest, en naeuwkeurige kennis van de *Indiën* gekregen had, dog die door zijn onderzoek bij den *Portugeeſen* verdacht geraekt, en in de gevangenis geworpen was. Hij had den *Amſterdamſchen* Koopluiden belooft hen van de verborgene dingen en profijten der *Spanjaerden* en *Portugeeſen* te onderregten. Deze wierd in 't Jaar 1595, met drie Schepen, langs den gewonen Vaert der *Spanjaerden* en *Portugeeſen*, afgevaerdigt, en kwam na 2 Jaren en 4 Maenden wederom in 't Vaderland; alhoewel met geene zoo groo-

te voordeelen als de hoop hun belooft had. Egter werd dit werk wederom ondernomen; niet alleen door dit eerſte gezelſchap, maer ook door andere, en de hoop van groote winsten deed dagelijks nog meerder Liefhebbers opdagen. Maer nademael deze Togten door bijzondere Maatſchappijen ieder afzonderlijk ondernomen werden, gebeurde het meenigmael, dat ze in 't handelen op eene Kust, malkanderen in den weg waren, en dikwils ſchade voor winst deden. Waer bij nog kwam, dat ze ligter onderwegen konden overwonnen worden met enkelde Schepen, als wanneer ze met een ſamengevoegde magt of vloot haren Handel dreven.

De Heeren Staten dan deze zwarigheden rijpelijk overwegende, vonden raedſaem, de Uitrusters of Bewindthebbers dezer Schepen, zoo in *Holland* als *Zeeland*, in den *Hage* te dagvaerden; alwaer dezelve, met bewilliging van Haer Hoog Mogende, en gemeene toeſtemming, den 20 *Maert* 1602 tot een Lichaem vereenigt werden, en aldus ontſtond DE NEDERLANDSCHE OOST-INDISCHE MAETSCHAPPIJ. Dit overal verkondigt zijnde, werden alle Ingezetenen te gelijk genoodigt, om aendeel in dezen voordeeligen Handel te nemen.

De liefde tot het Vaderland en de hoop op groote winsten, bragten in korten tijd omtrent 65 Tonnen Gouds te ſamen; te weten: tot

Amſterdam . . .	*f* 3686430
Zeeland	1275653
Delft	466562
Rotterdam	174562
Hoorn	268430
Enkhuiſen	568563
Bedragende te ſamen	*f* 6440200

Al

Al wie boven 6000 Guldens in de waegſchael zette, werd *Hooft-participant*, en de mindere, *Participanten* genaemt. Uit welke de voornaemſte werden gekoren, die van het bewind des ganſchen handels, *Bewindhebbers* genaemt worden.

De Maetſchappij, bij Haer Hoog Mogende aldus vereenigt, vastgeſtelt en met Voorregten in hunne Beſcherming genomen zijnde, heeft men die in *zes* vergaderplaetſen of *Kameren* verdeelt: Als *een* te *Amſterdam* voor de *helft*, *Zeeland* voor een *vierde*; *Delft*, *Rotterdam*, *Hoorn* en *Enkhuiſen*, ieder voor een *zestiende* part.

Deze Maetſchappij drijft in *Indiën* grooten handel, als, met den Koning van *Candia*, van *Treyancoor*, en verſcheiden andere Vorsten; hebbende ten dien einde hare Bezittingen en Comptoiren in het Westen van *Indiën*, op *Ceilon*, *Chormandel*, op *Mallabaer*, in *Bengalen* en *Suratte*, en in de Oost van *Indiën*, of de *Mollaccos*, op *Amboina*, *Banda*, *Ternate*, *Macaſſer*, *Timor*; voorts nog in de Stad *Malacca*, op de Westkust van *Sumatra*, in het Rijk van *Palembang*, op het Eiland *Borneo*, in het Keizerrijk van *Japan* en van *China*, en op andere plaetſen. Deze allen moeten Jaerlijks hare rekeningen, aen 't gemeene Comptoir op *Batavia*, en ook aen de Vergaderinge van Zeventienen overzenden. Op deze wijze is de Maetſchappij, in zulke ver afgelegen Gewesten, niet alleen machtig, maer te gelijk ontzachlijk geworden. Om dat te onderſteunen word Jaerlijks, met de derwaerts gaende Schepen, veel Krijgsvolk gezonden; zoo om de meenigvuldige Sterktens te bezetten, als om Legers te Velde te brengen; (gelijk voor *Malacca* en op *Ceylon* gebleken is;)

welkers Soldijen bevonden zijn, volgens de Balance uit de generale Negotie-boeken van *Indiën*, in 't Kasteel *Batavia*, in dato ultimo *November* 1645. al beloopen te hebben 1623246 gl. 7 st. 14 penningen; behalven nog de zware Scheepsbezettingen, die Jaerlijks in de *Moluckse* Vaerwateren worden gehouden, om den sluikhandel in Specerijen te weren en te beletten.

Bij de eerste oprechtinge dezer Compagnie, in den Jare 1602. werd verstaen, dat de eerste Geïntresseerdens, als Bewindhebbers, het bestier van zaken zouden blijven waarnemen, doch uitsterven tot een getal van 70 Personen; sedert welken tijd altijd alle bewind aen een getal van 70 Bewindhebbers is gelaten; te weten;

20 Van de Stad *Amsterdam*, waer onder 1 van *Haerlem* en 1 van *Leiden*, behalven nog uit ieder der Steden *Dordrecht* en *Gouda*, uit de Provintien van *Gelderland*, *Friesland* en *Utrecht*, 1 Bewindhebber.

12 In de Kamer van *Zeeland*, daer onder 2 wegens de Stad *Vlissingen*, 1 wegens de Stad *Vere*, en boven dien 1 wegens de Provintie *Stad* en *Lande*.

8 In de Kamer *Delft*, daer onder 1 wegens de Provintie *Overijssel*.

8 In de Kamer *Rotterdam*, waer onder 1 wegens *Dordrecht*, en daer benevens een wegens het Lid der Edelen en Ridderschap van Holland, welk in de gemelde twee Kamers *ambuleert*, en dus altoos 17 Bewindhebbers in de beide laetste Kamers.

7 In de Kamer *Hoorn*, daer onder 1 wegens *Alkmaer*.

7

7 In de Kamer *Enkhuizen*, behalven nog een wegens het Lid der Edelen en Ridderſchap van Holland, die mede in de gemelde twee Kamers *ambuleert*, en dus 15 Bewindhebbers in die twee Kamers.

Deze alle zijn ieder met hun eigen werk belast, en bedienen hun Comptoiren ter plaetſe alwaer zij reſideren; welke gemeenlijk *Kamers* worden genoemt; zijnde dus Bewindhebbers ter Kamer *Amſterdam*, *Zeeland*, *Rotterdam*, *&c.*

Daerenboven zijn 'er mede 9 van de voornaemſte Participanten Gedeputeert, namentlijk 4 van *Amſterdam*, 2 van *Zeeland*, 3 in de Kameren van 't *Zuider-* en *Noorderkwartier*, die bij verſterf van de eene in de andere Kamer vervult worden; ieder hunner trekt een Wedde van 200 Guldens 's Jaers, en heeft het recht om ter Vergaderinge te verſchijnen, doch ſlechts met een *Delibererende*, maer met geen *Concluderende* Stemme.

Tot beſturing der zaken in de Kamer van *Amſterdam*, zijn, (gelijk reeds gemeld is,) 20 *Bewindhebbers:* Namentlijk 18 wegens deze Stad, een van *Haerlem* en een van *Leiden*. Ieder derzelven is gehouden, ten minſten voor een duizent Ponden *Vlaems*, of 6000 Guldens oud Capitael, aendeel in de Compagnie te hebben; genietende daer en tegen voor zijne moeite van de beſtieringe, een Jaerlijkſche wedde van drie duizend een honderd Guldens in de Kamer *Amſterdam*, twee duizend zes hondert Guldens in de Kamer *Zeeland*, en bij de overige Kamers twaelf hondert Guldens Bankgeld.

Doch de Bewindhebbers wegens de Steden en Provintien van Dordrecht, Gouda, Gelderland,

Vriesland, Utrecht, Stad en Lande, zijn maer gehouden om, even gelijk de Bewindhebbers van 't Zuider- en Noorderkwartier, voor £ 500 Vlaems oud Kapitael aendeel in de Compagnie te hebben, en genieten ook maer 1200 Guldens Jaerlijks voor hunne moeite. Maer de Bewindhebbers van de Provintien kunnen inkomen, op eene Actie met welke die Provintie van waer zij gedeputeert zijn, in de Compagnie hærideert.

Die Bewindhebbers wegens deze Stad zijn, blijven hun leven lang in die Bedieninge; maer die wegens andere Steden en Provintien komen, niet langer als hunne Commisfien duren.

Uit deze Bewindhebberen iemand komende te overlijden, of anderfints zijnen dienst te verlaten, worden de Participanten derzelver Kamer, bij aanflag van Biljetten, te famen geroepen, om een getal Hoofd Participanten te kiezen, die, beneffens Bewindhebberen in gelijken getal, tot benoeminge van drie Perfonen (Hoofd-Participanten zijnde,) treden; uit welk getal de Regerende Burgemeesters dier plaetfe een Nieuwen Bewindhebber verkiezen; volgens en uit kragt van zekere Acte, bij de Gecommitteerde Raden der Heeren Staten van *Holland* en *West-Vriesland*, in dato 16 *Maert* 1602 verleent. Doch na dat aen Zijne Hoogheid, Prins Willem de IV. mitsgaders ook aen Willem V. was opgedragen, het Opperbewindhebber- en Gouverneurfchap Generael van de geheele Oost-Indifche Maetfchappij, is door de Heeren Staten van Holland, West-Vriesland en Zeeland, die *electie* aen Hoogst denzelven *gedefereert* geworden.

De Compagnie onderhoud ook twee Advokaten; die gehouden zijn, altijd in de algemeene Ver-

Vergaderinge te verſchijnen; als mede in die van de Kamer *Amſterdam*, alwaer zij haer gewone Reſidentie hebben, en haer Ampt bedienen, 't welk ten naesten bij met de waerdigheit van Penſionaris overeen komt; zij zijn ook verpligt ieder ℒ 500 Vlaems in eene der Kameren bij de Compagnie te hærideren.

Alle deze Bewindhebbers hebben, ieder in hare Kamer, het beſtuer over de huishoudelijke zaken, doch de algemeene Vergadering reguleert de gewichtigſte, welker beſluiten de Kamers verpligt zijn op te volgen en na te komen. Deze Vergadering wierd voorheen driemael 's Jaers gehouden, dog thans maer tweemael: zes Jaren achter den anderen geſchied het in de Kamer Amſterdam, vervolgens twee Jaren in Zeeland; waer na dezelve wederom naer Amſterdam keert, want in de andere Kameren word geene algemeene Vergadering gehouden.

De eerſte Vergadering word gehouden in de Maend Maert of April, en reguleert onder anderen hoe veel de uitdeeling zal zijn, welke de Compagnie doen zal.

De tweede word gehouden in de Maend September, en bepaeld voornamentlijk het getal der Schepen, welke in dat Na-, en in het volgende Voor-Jaer door de Compagnie naer Indien zullen worden gezonden: wijders disponeert dezelve over de Ampten die in de Collegien van de hooge Regeringen en den Raed van Juſtitie te Batavia zijn open gevallen.

In deze Vergadering doet de Commandeur over de gerepatrieerde Vloot uit Indien, 't zij bij monde of bij geſchrifte, Rapport van 't voorgevallene op de Reize, waer na dezelve bedankt word voor de zorge, in het overbrengen der Sche-

Schepen, aengewend, en beloont met een gouden Medaille en gouden Ketting, ter waerde van *f* 500 of *f* 600 aen welker eene zijde het wapen der Compagnie, en aen de andere zijde dit opſchrift te vinden is:

„ Alzoo N. N. als Commandeur, de Retour-
„ ſchepen van de Nederlandſche Geoctroyeerde
„ Oost-Indiſche Compagnie, onder zijne Vlagge
„ geweest zijnde, in den Jare . . . . in goede
„ order, behouden in de Havenen dezer Lan-
„ den heeft overgebracht, word hem deze Me-
„ daille en Ketting tot een gedachtenisſe vereerd."

Vervolgens worden, uit de Leden dier Vergadering gecommitteerd vijf Heeren Bewindhebbers, als: twee wegens Amſterdam, een wegens Zeeland, een van 't Zuiderkwartier en een van 't Noorderkwartier; benevens de beide Advocaten van de Compagnie, om gemelden Commandeur aen Hun Hoog Mog. te preſenteren.

Deze Vergadering beſtaet uit 17 Gedeputeerde Leden der Bewindhebberen van alle de Kamers, namentlijk:

8 van *Amſterdam.*
4 van *Zeeland.*
4 van *Delft*, *Rotterdam*, *Hoorn* en *Enkhuiſen*, van ieder een.

En 1 bij beurten, van *Delft*, *Rotterdam*, *Hoorn* of *Enkhuiſen*, als de Vergadering te *Amſterdam* word gehouden; maer in *Zeeland* vergaderende, voegt *Middelburg* daer den *zeventienden* Gedeputeerden bij, geduerende de twee Jaeren dat zij aldaer vergaderen. Deze *Vergadering* noemt men de *Vergadering van Zeventienen.*

Daer en boven, houd de Compagnie mede alle Jaren een algemeene Vergadering in den *Haeg*, beſtaende uit de volgende *tien* Leden:

4

4 Bewindhebbers van *Amſterdam.*
2 van *Zeeland.*
1 van *Delft.*
1 van *Rotterdam.*
1 van *Hoorn.*
1 van *Enkhuiſen.*

Zijnde te ſamen tien Bewindhebbers. Deze zijn aengeſtelt, om alle de Papieren en Brieven uit *Indiën* komende, in 't algemeen te onderzoeken, en de ontwerpen van antwoorden op te ſtellen; dewelke vervolgens ter Vergaderinge van *Zeventienen* gebracht, en overwogen worden; vermits deze alles moet goedkeuren, alvorens het kan ſtand houden.

De Bewindhebbers der Kamer *Amſterdam*, zijn in verſcheide Claſſen verdeelt. Sommigen van hun hebben 't opzicht over de *Pakhuizen;* welker werk het is om de Koopmanſchappen in te koopen, welke de Compagnie beſluit naer *Indiën* te zenden, en de onverkochte Goederen te bewaren. *Drie* of *vier* anderen hebben 't opzicht over de *Finantie*, en om de penningen dezer Compagnie te ontfangen en te betalen. Eenige zijn aengeſtelt, om de *uitrusting der Schepen* te bezorgen. De overige om de Ordonnantien tot betaling der Soldijen, Intreſſen, Uitdeelingen, Tractementen enz., te revideren en te paſſeren.

Ook zijn uit de reſpective Kameren, ſommigen geſteld tot de behandeling der ſecrete zaken, en wederom anderen tot het examineren en nagaen der boeken en rekeningen; welke gehouden zijn ter algemeene Vergadering van hunne verrichtingen rapport te doen.

Den 16 April des Jaers 1749 werd, door eenige Heeren Gedeputeerde Bewindhebbers en Gecommitteerde Hoofd-participanten der *Oost-In-*

Indiſche Compagnie, in een plechtige Audientie, bij Zijne Hoogheid Prins WILLEM CAREL HENDRIK FRISO, Erfſtadhouder, aen Zijne Doorl. Hoogheid overhandigt, eene Reſolutie der Vergadering van XVII. van 13 *December* 1748, waerbij die Vorst werd aengeſtelt, tot *Opperbewindhebber* en *Gouverneur Generael* van de gemelde Compagnie; leggende deze Reſolutie in eene overheerlijke Doos, van *Orientaelsch* Agaet, in Goud gevat; en door Zijn Doorl. Hoogheit met minzaemheit aengenomen, enz. En zijn vervolgens, den 31 *Augustus* des zelven Jaers, de Heeren *P. vander Ghieſen* en *J. vander Poorten*, als Repreſentanten van Zijn Doorl. Hoogheit, niet alleen in deze, maer in alle de reſpective Kameren, op het *Oost-Indiſche Huis* te *Amſterdam* plechtig geïntroduceert. Reeds twee Jaren te voren, hadden de Heeren Bewindhebberen dezer Compagnie de Participanten te ſamen geroepen, en denzelven voorgedragen: Dat zij, op het voorbeeld hunner Voorvaderen, van oordeel waren, dat aen den Prins Stadhouder, in qualiteit als *Admirael Generael*, eene *Jaerlijkſche uitdeeling* behoorde te worden toegelegt, op den zelfden voet, als die aen de Geïntreſſeerden naer rato hunner Actien word gedaen. Daer op wierd eenparig beſlooten, die uitdeeling aen Zijn Hoogheit toe te ſtaen, en volgens ouder gewoonte bepaeld op $\frac{1}{33}$ part van 't geen aen de deelgenoten in den tijd zoude worden uitgedeelt, of wel van *f* 200,000 Oud Capitael.

„ Deze Maetſchappij had de krachtdadige be-
„ ſcherming des Vorsts, en de heilzame uit-
„ werkſels derzelven meenigmalen ondervonden,
„ weshalven zij in den jare 1766 het beſluit
„ nam om aen deszelfs Zoone, den toen meer-

„ der-

„ derjarig geworden Erfſtadhouder, insgelijks
„ het Opperbewindhebber- en Gouverneurſchap
„ Generael, aen te bieden, dan daer toe de
„ machtiging van de Heeren Staten Generael
„ der Vereenigde Gewesten noodig hebbende,
„ zoo qualificeerden Hunne Hoog Mog. daer
„ toe de Afgevaerdigden door de Vergadering
„ van Zeventienen, bij hun beſluit van den 24
„ Maert deszelven Jaers; en bij dat van den
„ 27 dito keurden zij goed den voet op welken
„ zulks geſchieden zoude, alleen met eenige
„ weinige veranderingen. Hierop begaf zich
„ eene Commisſie van Heeren Bewindhebberen
„ en Hoofd-Participanten naer 's Hage, en ſtel-
„ den Zijne Doorl. Hoogheid een *Diploma* in
„ handen, waerbij aen Zijne Doorluchtigheid
„ de voormelde Digniteit wierd opgedragen,
„ met zoodanige macht, authoriteit en præëme-
„ nentie als vervat zijn in de Articulen, geïn-
„ fereert in Hunner Hoog Mog. Reſolutie van
„ den 24 Maert 1749, alleen met eenige wei-
„ nige veranderingen. Heeren Bewindhebbers
„ en Hoofd-Deelgenoten gaven vervolgens van
„ deze verrichting kennis aen Hunne Hoog
„ Mog. met een affchrift van het bovengemeld
„ *Diploma*. Op denzelfden dag verkoos de
„ Prins Erfſtadhouder den Heer *Thomas Hope*,
„ om deszelfs Perſoon te verbeelden in alle de
„ Vergaderingen der Maetſchappije, en op den
„ 10 April 1766 wierd die Heer in deze waer-
„ digheid met de gewone plechtigheden inge-
„ huldigt. Hun Ed. Gr. Mog. keurden zulks
„ goed, en verklaerden hunne meening te zijn,
„ de verkiezing van Bewindhebberen in de Ka-
„ mers dezer Provintie, uit een drietal van be-
„ voegde Perſonen aen Zijne Hoogheid over te

„ la-

„ laten. Den eerſten van Zomermaend 1768 „ nam Zijne Hoogheid zitting als Opperbewind- „ hebber dezer Maetſchappij. De gemelde Heer „ *Hope*, in den Jare 1770 zijne demisſie ver- „ zogt en bekomen hebbende, is het Ampt „ van Repreſentant van Zijne Hoogheid ſedert „ onvervult gebleven."

Het *Oostindiſche Huis*, op 't welke alle zaken, deze Compagnie betreffende, verricht worden, is eertijds een *Stads Magazijn* geweest, dog in den Jare 1605 tot dit gebruik bekwaem gemaekt, ſedert veel vergroot, en verſcheide nieuwe Gebouwen daer aen getimmert. Dit Gebouw heeft de Compagnie van de Stad in huur gehad, doch tot eigendom voor vele Jaren gekogt. Hetzelve is ſtrekkende, op de *Colveniers-Burgwal*, van naest het *Dolhuis*, den geheelen hoek van de *Hoogſtraet* om, tot aen de *Franſche Kerk* toe. Alhier is het ook daer het Volk aengenomen, monſtering gedaen, en voorts alle andere ontfang, uitgift en rekening gehouden wordt; waer toe verſcheide vertrekken tot Comptoiren geprepareert, en met noodige Boekhouders en Klerken voorzien zijn. Voorts worden 'er ook, alleen binnen deze Kamer van *Amſterdam*, gemeenlijk omtrent 75 Kruidlezers, welke onder Eed ſtaen, onderhouden: deze ſorteren de Specerijen, en verrichten voorts wat 'er te doen is. In de andere Kamers is een getal naer proportie; als mede doorgaens ten minſten 1400 Man, Scheeps-Timmerlieden, Sjouwers, Zeilenmakers, Mastenmakers, Smits, Baenders, en ander Arbeidsvolk, die tot het uitrusten der Schepen vereischt worden; behalven een groot getal van allerlei Opzichters, Arbeiders en veelerhande Bedienden.

Tot

Tot het Bouwen van allerlei ſlag van groote en kleine Schepen en Vaartuigen, benevens den aenkleve van dien, hebben de Heeren Bewindhebbers al in 't Jaer 1660 en 1661. op *Oostenburg* doen bouwen, een geweldig groot *Zee-Magazijn*, en *Pakhuizen*, ter breedte van 636 Voeten, en diep 70 Voeten, vier Verdiepingen hoog; en in alles bekwaem, om een meenigte van grove aenkomende Waaren, als Specerijen, Peper, Suiker, Salpeter, Indigo, Hout, Campher, Koffij, en diergelijke te bergen; gelijk ook alle Scheeps- en Stuermans Gereedſchappen, benevens Oorlogs-behoeftens en Levensmiddelen te verzamelen en te bergen. Achter aen zijn groote ſteene Gebouwen, voor Smits en Slotemakers, en houten Lootſen, waer in Booten, Schuiten, Masten, Riemen, Blokken, en ander houtwerk vervaerdigt word. Daer agter volgt de Scheeps-Timmerwerf, van een uitſtekende grootte, alwaer de Schepen op ſtapel gezet en getimmert worden.

Niet ver van hier, is de *Lijnbaen*, geheel van ſteen, ter breedte van 55 Voeten, en omtrent 2000 Voeten lang, zeer kostelijk opgebouwt. Hier worden dagelijks vele zware *Kabeltouwen*, en ander *Want* geſlagen, niet alleen om de uitgaende Schepen uit te rusten, maer ook om daer mede de Schepen in *Oostindien* te verzorgen.

Voor aen is een diergelijk *Pakhuis*, tot berging van opgekogten Hennep en geſlagen Touwwerk, als mede een Baenzorgers woning, dewelke onder den Equipagiemeester ſtaet.

Behalven dit, heeft de Compagnie nog andere Pakhuizen op de *Ygraft*, om Lijwaten, Neteldoeken en Zijden Stoffen te bergen, wanneer haer Schepen retourneren, zoo mede de Lij-

waten, welke aen de Particulieren zijn toegestaen over te voeren, onder betaling van de Recognitie bij de Lijst vermeld, die wij hier zullen laten volgen; dan, de gewerkte Specerijen, Thee en de Zijde, worden meest bewaert op 't *Oostindische Huis*, op de *Colveniers Burgwal*; alwaer de Verkooping aller Goederen ook geschiedt.

Lijste en Reglement,

Waer na een ieder, uit Indië t'huis komende, van wat rang of qualiteit dezelve ook zoude wezen, niemant uitgezondert, in 't medenemen van 't getal en volumen van zijne Bagage, zig precieselijk zal hebben te gedragen, en waer op de Fiscaels, en Gecommitteerden tot het branden der Kisten op 't vertrek der Schepen gelast werden zig nauwkeurig te informeeren, en 't geen in getal, grootte, of qualiteit der Goederen dit Reglement mogt bevonden werden te excederen of contrarieren, niet laten afgaen, of afgegaen en tegens d'ordre aen Boord gebragt zijnde aen te houden, om daar mede gehandelt en tegens de overtreders geprocedeert te worden, volgens d'ordres van de Compagnie, en speciael in conformiteit van 't 23, 24, *en* 64 *Articul van den Articul-brief, den* 4 *September* 1742 *gearresteert, zullende ter plaetse, van waer het Opperhoofd vertrekt, deszelfs Goederen door Gecommitteerden uit leden van den Raed, in plaetse van d'ordinaris daer toe Gecommitteerden, voortaen moeten gebrandt worden. En zoo onaengezien dit Reglement, iemand van wat rang of conditie die zoude mogen wezen, mogte bestaen, eenige meerdere of verdere omslag, of wel deszelfs Goederen ongebrand in 't Vaderland aen te brengen, zullen dezel-*

zelve ten profijte van de Compagnie worden aengehouden; werdende al het zelve aen de perſonen en bedienden, hier na genoemt, alleen uit gratie toegeſtaen, op dat een iegelijk zoude weten, waer na hij zig zal hebben te reguleeren, als namentlijk aen den

Gouverneur Geneneraelof Directeur Generael.	18 Kisten, lang 5, hoog en wijt 2 voeten.
Ordinaris Raed. Extraordinaris Raed. Het zij dezelve *Commandeurs van de Retourvloot* zijn, of niet.	10, dog met Vrouw of Kinderen overkomende, 12 Kisten, lang 5, hoog en wijt 2 voeten.
Raed van Juſtitie. Gewezene Gouverneur en Directeuren. Het zij dezelve *Commandeurs van de Retourvloot* zijn, of niet.	7, dog met Vrouw of Kinderen overkomende, 9 Kisten, lang 5, hoog en wijt 2 voeten.
Commandeur van de Vloot, geen *Raed van Indie* zijnde.	4, dog met Vrouw of Kinderen overkomende, 5 Kisten, lang 5, hoog en wijt 2 voeten.
Brigadier. Zee Capitein.	2 dito van de grootte als Matrooze Kisten, dat is, lang 4, hoog en breed 1½ voeten.

Opper Koopman geen *Commandeur van de Retourvloot* zijnde. Colonel. Lieutenant Colonel. Majoor.	3	dog met Vrouw of Kinderen overkomende, 4 Kisten, lang 5, hoog en wijt 2 voeten.
	2	dito van de grootte als Matrooze Kisten, dat is lang 4, hoog en breed $1\frac{1}{3}$ voeten.
Capitein Luitenant ter Zee.	3	Kisten lang 5, hoog en wijt 2 voeten.
	1	dito van de grootte als een Matrooze Kist, dat is, lang 4, hoog en breed $1\frac{1}{3}$ voeten.
	1	dito van de grootte als een Soldate Kist, dat is lang $3\frac{1}{3}$, breed en hoog $1\frac{1}{3}$ voeten.
Schipper.	3	Kisten lang 5, hoog en wijt 2 voeten.
	1	dito van de grootte als een Matrooze Kist, dat is, lang 4, hoog en breed $1\frac{1}{3}$ voeten.

Pre-

Predikant.	2	2, dog met Vrouw of Kinderen overkomende, 3 Kisten, lang 5, hoog en wijt 2 voeten.
	2	dito van de grootte als Matroze Kisten, dat is lang 4, hoog en breed 1½ voeten, de Boeken daer onder begrepen.
Koopman.	2	2, dog met Vrouw of Kinderen overkomende, 3 Kisten, lang 5, hoog en wijt 2 voeten.
Capitain te Land.		
Capitain Luitenant te Land.	2	dito van de grootte als Matroze Kisten, dat is lang 4, hoog en breed 1½ voeten.
Onder Koopman.	2	Kisten, lang 5, hoog en wijt 2 voeten.
Luitenant te Land.		
Vaandrig te Land.		
	1	Kist lang 5, hoog en wijt 2 voeten.
Eerste en tweede Luitenants ter Zee.	1	dito van de grootte als een Matroze Kist, dat is, lang 4, hoog en breed 1½ voeten.
Opper Stuurman.		

Onder Stuurman, winnende *f* 26 : - : - 's Maands, of daer boven.	1 Kist lang 5, hoog en wijt 2 voeten.
Opper Chirurgijn. Krankbezoeker.	1 Kist lang 5, hoog en wijt 2 voeten.
Derde Waek. Proviſioneel Adſiſtent, of Schrijver, winnende onder *f* 20 : - : - 's Maends.	1 Kist lang 4½, hoog en breed 2 voeten.
Opper Scheeps Timmerman, winnende *f* 30 : - : - en daer boven 's Maends.	1 Kist lang 4½, breed en hoog 2 voeten, behalven de *Timmerkist*, die zal moeten beſtaen in een *Pothuis*, lang 3¼, wijt 1½, hoog van agteren 2¼ voeten, hoog van voren 20 duim, 't ſchuine boven dekzel 14 duim breed, en alleen met Gereedſchappen, en niet met Koopmanſchappen of andere Goederen zal mogen worden gevult, hoedanig een *Pothuis* de *Onder Scheeps Timmerlieden*, winnende minder als *f* 30 : - : -

ins-

Opper Scheeps Timmerman, winnende *f* 30:-:- en daer boven 's Maends.	insgelijks zullen mogen mede brengen, dog verder of anders niet: en indien in eenige Timmerkist Koopmanſchappen, of andere Goederen mogten gevonden worden, zullen alle dezelve ten profijte van de Compagnie worden aengehouden.
Bootsman. Schieman. Kok. Bottelier. Conſtapel. Opper Zeilemaker.	1 Kist lang $4\frac{1}{2}$, breed en hoog 2 voeten.
Bootsmans Maat. Schiemans Maat.	1 Kist lang $4\frac{1}{2}$, breed en hoog $1\frac{1}{2}$ voeten.
Alle Ambagtsgezellen, de *Huis Timmerlieden* daer onder gerekent.	1 Kist lang $4\frac{1}{2}$, breed en hoog $1\frac{1}{2}$ voeten, dog zullen de *Huis Timmerlieden* geen *Timmerkist* of *Pothuis* mogen mede brengen.

Vrije Luiden, in Indië geweest zijnde Leden van een Burger Collegie, als Schepenen, Weesmeesteren, &c. ofte wel Hoofd-Officieren der Burger Schutterij of Cavallerij.	2	dog met Vrouw of Kinderen overkomende 3 Kisten, lang 5, hoog en wijt 2 voeten.
	2	dito van de groote als Matroze Kisten, dat is lang 4, hoog en breed 1½ voeten.
Gemeene Burgers of vrije Luiden, voormaels in dienst van de Compagnie geweest.		Dezelve zwaarte en volumen van Bagage, als of zij in de qualiteit, waer in zij de Compagnie laetst gedient hebben, en waer uit zij in vrijdom overgetreden zijn, kwamen te repatriëren.
Weduwen van 's Compagnies Dienaren, en van vrije Luiden.		Te reguleeren naer de qualiteit of bediening, die haare Mannen respective, 't zij in of buiten den dienst van de Compagnie, mits niet gedegradeert of gesententieert geweest zijnde, laetst zullen hebben bekleed gehad.

Alle de voorsz. Kisten zullen naer de boven bepaelde lengte, hoogte, breedte of wijdte moeten werden gemaekt, regt in den haek, binnens werks, en op de Rhijnlandse maet.

Ver-

Vervolgens zal het aen een iegelijk der bevorens genoemde perſoonen vrij ſtaen, de aen hen bij dit Reglement gepermitteerde Kisten te vullen met zoodanige Goederen en Koopmanſchappen, als zij zullen komen goed te vinden, uitgezondert met Zijde Stoffen, of met Pond goederen, onder welk laetſte egter de Thee en Tamarinde niet zal gerekent worden.

Bij 't arrivement van 's Compagnies Retourſchepen in de Havenen dezer Landen, zullen alle de voorſz. gepermitteerde Kisten bij die Kamer, aen welke een ieder van die Schepen zal wezen geconſigneert, worden opgeſlagen, ten einde aldaer in preſentie van de overbrengers (des goedvindende) geopent, de Goederen daer uit genomen, en behoorlijk geïnventariſeert te worden.

Ingevalle in de voorſz. gepermitteerde Kisten gevonden mogten worden eenige Caabſe Wijn, Pelterijen, ofte wel gemaekte Kleederen, Linden of Wollen, tot het lijf van de Overbrengers, derzelver Vrouwen, Kinderen of Domeſtiquen behoorende, item eenig Huisraed, gemaekte Juweelen, Goud- en Zilverwerk, ofte Rariteiten, geen Koopmanſchap zijnde, zullen dezelve vrij werden afgegeven.

Maer alle de verdere Goederen en Koopmanſchappen, invoege voorſz. behoorlijk geïnventariſeert, zullen in de eerstkomende Verkooping van de Compagnie bij ieder Kamer, waer voor dezelve zijn aengebragt, publijk werden verkogt, van dies rendement een ſeparate rekening gehouden, en zoo veel Courant- of Casgeld, als dezelve Bankgeld bij den Verkoop hebben mogen gelden, aen den geenen, aen wien de Brandbrief van die Kist of Kisten, waer uit de-

zelve genomen zijn, is houdende, of deszelfs regt verkregen hebbende, zonder eenige rechergie of navrage, hoe genaemt, werden uitgekeert binnen zes weken na 't afloopen der Verkooping in ieder Kamer, na dat alvorens van de bovengemelde Verkoop-prijs ten behoeve van de Compagnie zal zijn afgetrokken, te weeten:

(*) Van de Goederen van Batavia aengebragt 10 per Cento.

Van die uit Bengalen gekomen 20 per Ct.

Van die geene, dewelke van Cabo de goede Hoop zijn overgekomen 10 per Cento, dog van de Bengaelſe en Cormandelſe Goederen, die daer onder mogten gevonden worden, 20 per Cento.

Van die van Ceilon zijn aengebragt, 10 per Cento, dog van de Bengaelſe en Cormandelſe Goederen, daer bij zijnde, 20 per Ct.

En van de Goederen, uit China mede gebragt,

(*) Bij nadere Reſolutie der Vergadering van XVII. in dato 22 Maert 1754 is vastgeſteld, dat van den Verkoopprijs der hier na te noemene Particuliere Goederen, ten behoeve van de Comp. in den aenſtaende maer zal afgetrokken worden, als:

Van de Goederen van Batavia aengebragt, 8, in plaets van 10 per Cento.

Van die uit Bengalen gekomen 15, in plaets van 20 per Cento.

Van die geene, dewelke van Cabo de Goede Hoop zijn overgekomen, 8 per Cento, dog van de Bengaelſche en Cormandelſche Goederen, die daer onder gevonden mogten worden, 15 per Cento.

Van die van Ceilon zijn aengebragt 8 per Cento, dog van de Bengaelſche en Cormandelſche Goederen, daer bij zijnde, 15 per Cento.

En van de Goederen, uit China mede gebragt, 6 per Cento.

Zonder dat de Overbrengers in eenige verdere afkorting voor voorbetaling zullen zijn gehouden.

bragt, 8 per Cento.

Zonder dat d' overbrengers in eenige verdere afkorting voor voorbetaling zullen zijn gehouden.

Dog van de Thee in voorſz. gepermitteerde Kisten, Porceleinen, Hand-Rottingen en Tamarinde, van welke plaetſen die ook mogten aengebragt zijn, zal van de kooppenningen alleen werden afgetrokken 1½ per Cento, voor voorbetaling, en van 't overſchot zoo veel Courant- of Casgeld betaelt, als 't zelve in Bankgeld bedraagt, zonder eenige verdere detractie.

En ingevalle 't mogt komen te gebeuren, dat iemant, wiens Goederen invoege voorſz. bij de Compagnie zullen werden opgeſlagen, zig op nieuws in den dienst van de Compagnie had geëngageert, en dus buiten 's lands zou moeten vertrekken, voor en al eer de tijd van betaling van deszelfs gekogte Goederen, hier bevorens geſpecificeert, zou wezen geëxpireert, zal aen den zoodanigen een gedeelte van den calculativen verkoop-prijs zijner Goederen, ter discretie van de reſpective Kameren, en naer omſtandigheit van perſonen en zaken, afgegeven worden, ten einde zig daer mede tot de reize te konnen uitrusten, en voor 't resteerende deszelfs rekening werden gecrediteert, om zulks op zijn terugkomst, dan wel bij procuratie, op de gewone tijd te kunnen ontfangen.

Wijders zullen de geene, die op de reize tot hooger qualiteit gevordert zijn, geen meerder of grooter Kisten mogen overbrengen, als dewelke zij volgens hunne vorige qualiteit op hun vertrek uit Indië hadden mogen medenemen.

Gedegradeerde of Geſententieerde Perſonen, item Paſſagiers, Vrouwen en Kinderen (uitgezon-

zondert die geene, waaromtrent hier bevorens bereids andere voorziening is geſchiedt) zullen ieder maer een Plunje Kist met Klederen, zonder Koopmanſchappen, mogen mede brengen.

Voords zullen alle de Opper-Officieren op 's Compagnies Schepen, op hunne aenkomst hier te lande, niet anders van boord mogen mede nemen, dan 't geen binnen ſcheeps boord tot hunne kleding en gebruik heeft gedient, en de Onder-Officieren en Gemeenen met het ledige lijf van boord moeten vertrekken.

Laatstlijk reſerveert de Vergadering van Zeventienen aen zig de magt, om deze Lijste en Reglement ten allen tijde te altereren en veranderen, mitsgaders, in gevalle van verſchil over dies contenue, 't zelve te expliceeren, en te termineeren.

Aldus geordonneert en gearreſteerd ter Vergadedering van de Zeventienen, de Generale Nederlandſche Geoctroyeerde Oost-Indiſche Compagnie repreſenterende, binnen Amſterdam den 9 September 1750.

In kennisſe van mij
Is. SWEERS.

Bij Reſolutie van 7 October 1756 heeft de Vergadering van XVII. goedgevonden, aen een iegelijk te interdiceren zijn gepermitteerde Kist, of 't recht om die te vullen, in 't geheel of ten deele aen een ander te cederen, op pœne, dat, wanneer bevonden word, dat de goederen, in de voorſz. Kist of Kisten overgebragt, niet in eigendom toebehooren aen dien geen, aen welke dezelve nominatim zijn gepermitteert, en de brandbrieven zijn houdende, of, bij overlijden, aen derzelver erfgenamen of repræſentanten, alle dezelve goederen alsdan ingevolge den articulbrief ten profijte van de Comp. zullen aengeſlagen, en ipſo jure geconfisqueert worden en blijven, zonder eenige excuſe, conniventie of figuur van proces, onverminderd alle zoodanige andere ſtraffen en pœnaliteiten, als bij de re-

reſpective Placcaten en voorſz. Articulbrief zijn geſtatueert tegen het plegen van verboden handel, en bijzonderlijk tegen alle Overheden van ſchepen, en andere, met dezelve varende, die eenige ongepermitteerde goederen mede nemen of overbrengen.

Alle die 't vermogen en de genegenheid hebben, kunnen eenig deel, dat men *Actie* noemt, in deze Compagnie koopen; ieder *Actie* of Partij is 500 Ponden *Vlaems*, of 3000 Guldens oud Capitael Bankgeld; dewelke, min of meer, naer den drift der Actionisten, ter Kamer van *Amſterdam* waerdig zijn 377 a 380 ten hondert; dat is te zeggen 11310 a 11400 Guldens; en in de andere Kamers iet minder; niet om dat dezelve inderdaed minder waerdig zouden zijn als tot *Amſterdam*, (want de uitdeelingen of winſten zijn overal evenveel in alle de Kamers,) maer om dat men deze Acties tot *Amſterdam* beter kan koopen en verkoopen, door den grooten Handel die daer in gedreven werdt: Echter zijn de Actien in de Kamer *Zeeland*, om de zwaerder Provintiale belastingen, als de *Hollandſche*, ook minder waerdig.

Het koopen en verkoopen dezer Actien geſchied, het zij dat de Kooper en Verkooper malkander over den prijs verſtaen; of, en wel meest, door bemiddeling van een Makelaer. De partij geſloten zijnde, gaet de Verkooper op 't *Oost-Indisch* Huis, ter Kamer daer het Transport geſchieden moet, zeggende aen een der Boekhouderen, dat hij zulk een Actie verkogt heeft. De Boekhouder het Transport-Boek opſlaende, waerin alle de Transporten gedrukt ſtaen, voegt daer met de penne in, den *Naem* van den Verkooper, en aen *Wien* hij dezelve Transporteert, benevens de dagteekening. Vervol-

volgens word dit door den Verkooper, en eindelijk door een van de Bewindhebberen onderteekent, na dat de Verkooper dezen verkoop mondeling aen hem verklaert heeft. Als dan maekt de Verkooper aen den Kooper bekend, *dat de Actie getransporteert is.* De Kooper gaet dan op 't *Oost-Indisch* Huis, indien hij den Verkooper op zijn enkel woord niet vertrouwt, om te zien, of het Transport wezenlijk geſchied is? En zulks bevindende, ſchrijft hij de waerde daer voor aen den Verkooper in de Bank af, volgens den bedongen prijs. De Verkooper deze ſomma op zijne rekening vindende, gaet wederom op 't *Oost-Indisch* Huis, om aen den voet van het gedane Transport een quitantie te teekenen; vermits de Kooper anderſints nooit over deze Actie zoude kunnen disponeren, ſchoon hij dezelve in der daed betaeld heeft. Indien de Verkooper het teekenen dezer Quitantie mogte weigeren, wanneer hem de penningen betaeld zijn, zoo kan de Kooper, met een enkel Request aen Schepenen deswegen te preſenteren, den Verkooper daer toe dwingen. Ieder Transport kost, met het Zegel, en 't Recht der Boekhouderen, in 't geheel 3 Guldens 18 ſtuivers. Hier van, als mede van 6 Guldens Courtagie, moet de Kooper en Verkooper ieder de helft betalen.

Bij verſterf van een' der Participanten, word zijne Actie, met kennisſe der Bewindhebberen, overgeteekent, aen wien het de Erfgenamen of Executeurs des Testaments begeren; mits behoorlijk bewijs van haer qualiteit en eigendom toonende.

Deze Compagnie geeft aen de Houders der Actien, naer mate van haeren welvaert, de voordee-

deelen die zij doet, en naer dat 'er rijke Retouren uit *Indiën* komen, een zekere *Uitdeeling* van eenige *percent*, te rekenen van 't eerſte of *oude Capitael*, van ℒ 500 *Vlaems* ieder Actie; die ſomtijds om de 2, 3, à 4 Jaren, ook wel Jaerlijks, ja zelfs wel twee- en driemael binnen 's Jaers betaeld zijn, naer dat de Compagnie groote winſten heeft gedaen; doch ſedert omtrent 40 Jaren herwaerts geſchied zulks alle Jaren eens, en meest omtrent de Maand *Mei*. Naer mate van de grootheit dezer Uitdeelinge, rijzen en dalen ook de Actien.

Tot Speculatie volgt hier, een nette *Lijſt* der *Uitdeelingen* aen de Participanten gedaen, naer den rang der Jaren.

UITDEELINGEN, welke niet berekent worden.

Jaren,	*Maenden*,	*in*	*p. Ct.*
1605	*Julij*	*Geld*	15
1606	*Maart*	*dito*	75
1607	*Julij*	*dito*	40
1608	*April*	*dito*	20
1609	*Junij*	*dito*	25
1610	*Augustus*	*dito*	50
1611	*geen uitdeeling.*		
		te zamen p. Ct. f	225

De bovenſtaende 225 p. Ct. werd in de Contracten die tegenwoordig van de Actie Negotie gemaekt worden, niet gemeld: om dat de Negotie in Actien naer dien tijd eerst begonnen heeft; en met de uitdeelingen van volgende Jaren de Contracten haer begin nemen.

LIJST

LIJST DER UITDEELINGEN,
door de Ed. Heeren *Bewindhebberen*, aen de *Geïntresseerdens*, zedert hare oprichting tot nu toe, gegeven.

Jaren	Maenden,	in	per Ct.
1612	*December*	*Geld*	57½
13	*geen uitdeeling*	———	———
14	*dito*	———	———
15	*Augustus*	*Geld*	42½
16	*Februarij*	*dito*	62½
17	*geen uitdeeling*	———	———
18	*dito*	———	———
19	*dito*	———	———
20	*April*	*Geld*	37½
1621	*geen uitdeeling*	———	———
22	*dito*	———	———
23	*April*	*Nagelen*	25
24	*geen uitdeeling*	———	———
25	*Augustus*	*Geld*	20
26	*geen uitdeeling*	———	———
27	*Maert*	*Geld*	12½
28	*geen uitdeeling*	———	———
29	*Januarij*	*Geld*	25
30	*geen uitdeeling*	———	———
1631	*Januarij*	*Geld*	17½
32	*geen uitdeeling*	———	———
33	*Januarij*	*Geld*	12½
dito	*December*	*dito*	20
34	*geen uitdeeling*	———	———
35	*Maert*	*Geld*	20
dito	*Mei*	*Nagelen*	12½
dito	*Augustus*	*dito*	12½
36	*Maert*	*dito*	25
			per Ct. 402½

Jaren	Maanden,	in	
	Transport der vorige Bladz. pr. Ct.		402½
1636	*November*	*Nagelen*	12½
37	*Maert*	*dito*	15
dito	*November*	*dito*	25
38	*October*	*Capletten.*	10
dito	*November*	*Geld*	25
39	*geen uitdeeling*		
40	*Januarij*	*Nagelen*	15
dito	*November*	*Geld*	25
1641	*Februarij*	*Nagelen*	15
dito	*November*	*dito*	25
42	*December*	*Geld*	50
43	*Januarij*	*Nagelen*	15
44	*November*	*dito*	25
dito	*December*	*Geld*	20
45	*geen uitdeeling*		
46	*Januarij*	*Geld*	22½
dito	*December*	*dito*	25
47	*geen uitdeeling*		
48	*Januarij*	*Geld*	25
49	*dito*	*dito*	30
50	*dito*	*dito*	20
1651	*dito*	*dito*	15
52	*dito*	*dito*	25
53	*dito*	*dito*	12½
54	*Junij*	*dito*	15
55	*Januarij*	*dito*	12½
56	*December*	*dito*	27½
57	*geen uitdeeling*		
58	*December*	*Geld*	40
59	*dito*	*dito*	12½
60	*November*	*dito*	40
1661	*dito*	*dito*	25
		per Ct.	1027½

Jaren	Maenden,	in	
	Transport der vorige Bladz. pr. Ct.		1027½
1662	*geen uitdeeling*	—	—
63	*November*	*Geld*	30
64	*geen uitdeeling*	—	—
65	*Januarij*	*Geld*	27½
66	*geen uitdeeling*	—	—
67	*dito*	—	—
68	*Junij*	*Geld*	12½
69	*Julij*	*dito*	12½
70	*Junij*	*dito*	40
1671	*dito*	*dito*	45
dito	*Julij*	*dito*	15
72	*dito*	*dito*	15
73	*Junij*	*Oblig. op Holl.*	33⅓
74	*geen uitdeeling*	—	—
75	*dito*	—	—
76	*Februarij*	*Geld*	25
77	*geen uitdeeling*	—	—
78	*dito*	—	—
79	*Januarij*	*Ob. op de Comp.*	12½
80	*dito*	— *dito* —	25
1681	*dito*	— *dito* —	22½
82	*Julij*	— *dito* —	33⅓
83	*geen uitdeeling*	—	—
84	*dito*	—	—
85	*Februarij*	— *Geld* —	40
86	*Mei*	— *dito* —	12½
87	*April*	— *dito* —	20
88	*dito*	— *dito* —	33⅓
89	*dito*	— *dito* —	33⅓
90	*dito*	— *dito* —	40
1691	*Augustus*	— *dito* —	20
92	*April*	— *dito* —	25
		per Ct.	1600⅝

Jaren	Maenden,	in	
	Transport der vorige Bladz. per Ct.		1600⅝
1693	*April*	— *Geld* —	20
94	*dito*	— *dito* —	20
95	*November*	— *dito* —	25
96	*Junij*	— *dito* —	15
97	*dito*	*Ob. op de Comp:*	15
98	*Junij*	— *dito* —	15
dito	*September*	— *dito* —	15
99	*Junij*	*Alle in Geld*	20
dito	*December*	———	15
1700	*Julij*	———	25
1	*Mei*	———	20
2	*dito*	———	20
3	*dito*	———	25
4	*Junij*	———	25
5	*Mei*	———	25
6	*dito*	———	25
7	*April*	———	25
8	*Mei*	———	25
9	*dito*	———	25
1710	*dito*	———	25
11	*dito*	———	25
12	*dito*	———	15
13	*dito*	———	30
14	*dito*	———	33⅓
15	*April*	———	40
16	*Mei*	———	40
17	*dito*	———	40
18	*dito*	———	40
19	*dito*	———	40
20	*dito*	———	40
1721	*Junij*	———	33⅓
22	*Mei*	———	30
		per Ct.	2432½

Jaren	Maenden,	*Alle in Geld*	
	Transport der vorige Bladz. per Ct.		432½
1723	*Mei*	———	12½
24	*dito*	———	15
25	*dito*	———	20
26	*Junij*	———	25
27	*Mei*	———	20
28	*dito*	———	15
29	*dito*	———	25
30	*Junij*	———	25
1731	*Alle in Mei*	———	25
32	———	———	25
33	———	———	25
34	———	———	25
35	———	———	25
36	———	———	20
37	———	———	15
38	———	———	15
39	———	———	15
40	———	———	12½
1741	———	———	12½
42	———	———	12½
43	———	———	12½
44	———	———	15
45	———	———	15
46	———	———	20
47	———	———	20
48	———	———	20
49	———	———	25
50	———	———	25
1751	———	———	25
52	———	———	25
53	———	———	20
54	———	———	20

per Ct 3060

Jaren	Maenden,	*Alle in Geld*	
	Transport der vorige Bladz per Ct.		3060
1755	*Alle in Mei*	———	20
56	———	———	20
57	———	———	20
58	———	———	15
59	———	———	15
60	———	———	15
1761	———	———	15
62	———	———	15
63	———	———	15
64	———	———	15
65	———	———	17½
66	———	———	20
67	———	———	20
68	———	———	20
69	———	———	20
70	———	———	15
1771	———	———	12½
72	———	———	12½
73	———	———	12½
74	———	———	12½
75	———	———	12½
76	———	———	12½
77	———	———	12½
78	———	———	12½
79	———	———	12½
80	———	———	12½
1781	———	———	12½
82	———	———	12½
83	*geen uitdeeling*	———	—
84	*dito*	———	—
85	*dito*	———	—
86	———	———	12½
			3500

Jaren	Maenden,	Alle in Geld	
	Transport der vorige Bladz. per Ct.		3500
1787	*Alle in Mei*	———	12½
88	———	———	12½
89	*geen uitdeeling*	———	—
90	*dito*	———	—
1791	*in Gelden op gecertificeerde Actien.*	———	—
92		———	—
93		———	—
94		———	—
95	*geen uitdeeling*	———	—
96	*dito*	———	—
97	*dito*	———	—
3			3525

NB. 3525 per Cent getrokken bij de 225 hier voor op bladz. 95 gemeld, bedraagd 3750 per Cent, zijnde het geen de O. I. Comp. tot dato dezes heeft uitgedeeld.

Montant der UITDEELINGEN.

12½ *pr. Ct.*	*bedraegt f*	807480
15	-	968976
17½	-	1130472
20	-	1291968
25	-	1614960
30	-	1937952
33⅓	-	2153280
40	-	2583936

In het ongelukkige *Actie-Jaer* 1720. werden de *Actien* dezer *Compagnie*, die Ao. 1777. tot omtrent 370 per cento liepen, door den zwaren Bubbel-Orkaen, tot 1260 per cento opgejaegd,

jaegd, doch welke excesſive hooge prijs niet lang kon gemaintineerd worden; want zo haest het verval van de *Engelſche Actien* hier ruchtbaer werd, moest deze prijs mede noodzaeklijk dalen, tot ſchade, ja ruïne van vele menſchen, en zelfs geheele familiën; want eene Actie tegen 1260 PCt. was toen waerdig *f* 37800:-, en Ao. 1777. tot 370 PCt. bedroeg dezelve maer *f* 11100:-, zijnde op een enkele Actie *f* 26700:- verlies. Deze ſchade konde men gemaklijk hebben voorgekomen, indien de Plakkaten, eertijds bij de Heeren Staten Generael, nopens het Koopen, Verkoopen en Transporteren dezer Actien geëmaneerd, voornamelijk in dato 15 *Julij* 1621, 20 *Mei* 1624, en 16 *September* 1677. waren onderhouden en opgevolgd; doch de vreeslijke Actie-Orkaen maekte zulk een gedruis, dat niemand daer op eenig acht gaf. Maer toen de Storm bedaerde, en deze Negotie ſchielijk begon te vallen, poogden vele Koopers van Actien deze Plakkaten ten hunnen voordeele te trekken, vermits zij in de plaets van groote winſten te behalen, genoegzaem geruïneerd waren, en alzoo de gedane Koopen niet wilden of konden houden. De geenen, die in 't onderſpit waren, gaven voor, dat 'er een zeker Plakkaet van Prins *Fredrik Hendrik* was, volgens 't welk niemand gedwongen kon worden zulk eene gedane *Negotie op tijd* te houden; doch vermits dit Plakkaet te vergeefsch gezogt, en niet gevonden werd, kon zich niemand met *Fredrik Hendrik* behelpen, en vele begonnen, niet zonder reden, te oordeelen, dat het 'er in 't geheel nooit geweest was, en ſlechts tot eene uitvlucht ſtrekte, om zich voor ſchade te dekken.

De hoogſte en laegſte Prijzen der Actien zijn geweest:

Jaren		*Jaren*	
1723	654 — 631	1755	515½ — 407
1724	603 — 653	1756	404½ — 446
1725	614 — 660	1757	555½ — 507½
1726	658 — 563	1758	458 — 396
1727	560 — 658	1759	386½ — 417
1728	655 — 612	1760	414 — 378
1729	628 — 679	1761	390 — 335
1730	715 — 650	1762	323 — 379
1731	692 — 742	1763	407 — 353½
1732	779 — 711¼	1764	374 — 406
1733	644 — 788	1765	406 — 585
1734	754 — 647	1766	593 — 546
1735	645 — 714	1767	580 — 503
1736	756 — 675	1768	518 — 455
1737	532 — 586½	1769	472 — 410
1738	585 — 534	1770	412 — 325
1739	494 — 572	1771	314 — 386
1740	506 — 403	1772	369 — 326
1741	391 — 439	1773	323 — 363
1742	403 — 350	1774	336 — 363
1743	350 — 434	1775	356 — 339½
1744	407 — 464½	1776	359 — 342½
1745	470½ — 420	1777	382½ — 355
1746	368 — 450	1778	378 — 343
1747	434 — 369	1779	358 — 324
1748	366 — 455	1780	329 — 276
1749	423 — 495	1781	307 — 231
1750	489 — 594	1782	260 — 212
1751	603 — 575	1783	286 — 215
1752	580 — 546½	1784	242 — 198
1753	559½ — 534	1785	— — —
1754	555½ — 507½	1786	271 — 210

1787

Jaren		*Jaren*	
1787	260 — 214	1791	203½ — 153
1788	245 — 100	1792	196 — 166
1789	218 — 200	1793	158 — 140
1790	211 — 185	1794	134 — 120

Nademael het aen bijzondere Koopluiden dezer Landen niet geoorlooft is, op *Oost-Indien* handel te drijven, als ſtrijdig zijnde tegens de Privilegien en Octroijen dezer Compagnie, die van tijd tot tijd, tegens betaling van een' zekere ſomma gelds, zijn vernieuwt, en eindelijk voor 20 Jaer geprolongeert, ingaende met den 1 *Jan.* 1777. op een Recognitie van 3 PCt. van de Jaerlijkſche uitdeelinge, achten wij het onnoodig hier op te tellen, welke Goederen derwaerts gebragt worden.

De voornaemſte Koopmanſchappen, die de Compagnie uit *Oost-Indiën* brengt, zijn: bruine Peper, Salpeter, Caneel, Nagelen, Noten, Foelij, Koffij, Katoene-Lijwaten, Zijde en Zijde Stoffen, Tin, Drogerijen, Ambre de Grijs, Diamanten, Olij van Caneel, Nagelen, Noten en Foulij; benevens de Goederen van Particulieren, behalven de Lijwaten, en een onnoemelijk getal andere Goederen meer; gelijk men genoegſaem uit de Carga's der aenkomende Schepen zien kan, die aenſtonds met den Druk gemeen gemaekt worden. En nademael de Compagnie de Eilanden alleen in eigendom bezit, op welken *Noten*, *Foelij*, *Nagelen* en *Kaneel* wasſen, zijn alle andere Natien genoodzaekt bij haar deswegens te markt te komen. De *Noten* en *Foelij* groeijen alleen op 't Eiland *Banda*, de *Nagelen* op 't Eiland *Amboina*, en de *Kaneel* op 't Eiland *Ceilon*; en daer door

is deze Compagnie alleen in de geheele Wereld meester van de Specerijen; waarom zij ook veel van deze Specerijen in *Indiën* zelfs verhandelt. Er heerscht een vooroordeel als of de Compagnie ook Specerijen deed verbranden, *om de prijzen te maintineren;* dog zulks geschied alleen van de zoodanigen welke onverkoopbaer zijn, en het strekt derhalven tot niet anders als om alle bedrog voor te komen, en het credit der Compagnie te bewaren.

In den Jare 1756. heeft deze Compagnie begonnen, wederom direct uit *Holland* naer *China* te varen, om voornamentlijk *Thee*, *Porcelijn* en eenige *Stoffen* van daer te halen; met welke Goederen het eerste Schip in 1758. in 't Vaderland is te rug gekeert, na dat deze Vaert in vele Jaren niet was ondernomen, en welke *uitgaende* altijd over Batavia geschied.

Het Bewind over dezen Handel is, bij eene Resolutie der Vergaderinge van XVII. aen eenige Bewindhebberen uit de Kameren opgedragen, als 3 van de Kamer Amsterdam, 1 van Zeeland, benevens 1 Hoofdparticipant en den eersten Advocaet; welke Commisie gehouden is van den gedreven Handel behoorlijk Raport te doen ter algemeene Vergaderinge.

In de Maend Julij van het Jaer 1791, werd er door de Staten Generaal een verbod uitgegeven tegen den invoer van vreemde Thee hier te Lande, welk verbod zeer verschillend begrepen werd en aenleiding gaf tot het uitgeven van verscheiden geschriften over den Thee handel, bewerende de een, dat indien dit verbod op den duur tot eenig wezentlijk voordeel voor de Nederlandsche O. I. Compagnie en tevens voor den algemeenen handel dezer

Lan

Landen zoude kunnen verſtrekken, de prijzen van de Thee hier te Lande zoo matig behoorden te loopen, dat de buitenlander zijne behoefte op de Hollandſche Markt kon blijven vervullen en dat vreemde Compagnien en particulieren langs dien weg met hunne Thee verlegen zouden raken. De ander daer tegen meendde, dat het voordeel, het welk dit verbod moest aenbrengen, alleen te zoeken was in de bewerking van hooge prijzen, die aan de Compagnie een grooter voordeel op eene kleine quantiteit geven zoude.

Sedert eenige Jaren herwaert heeft deze Compagnie den prijs der Nagelen vastgeſtelt op 85 ſt. en dien der Noten op 75 ſt. Bankgeld, ieder pond; dog alzoo de voorraed van het eerstgenoemde in der Maetſchappije Pakhuizen ontzachlijk groot was, en de Termijn van 85 ſt. den 31 Julij 1777. ſtond te expireren, heeft zij, met inzicht om de aftrek te vergrooten, bekend gemaekt dat de Kruidnagelen bij de reſpective Kameren, zullen worden afgelevert van primo Augusti 1777. tot ultimo October 1778. voor den verminderden prijs van 65 ſtuivers Bankgeld, ieder pond; Zij geeft den Kooperen thans 2 PCt. korting. Tot deze Prijzen kan men het geheele jaer door, de Nagelen, bij Kwarteelen van circa 450 ℔, en die der Noten van omtrent 750 ℔ netto, laten afhalen. Eertijds geſchiedde zulks bij tourbeurten der Kameren, dog zulks heeft nu geen plaets meer, en geſchied door die Kamers welke daer toe gelegenheid hebben.

Alle andere Goederen worden tweemael in 't Jaer, publicq aen de meestbiedenden verkogt: namentlijk, in de Maenden van *April* of *Meij*, en

en in *October*, *November* of *December*; waer van de nette Dag en de Hoeveelheid in ieder Kamer in 't bijzonder, zes weken ten minſte te voren, met den Druk gemeen gemaekt word. De Verdeeling der Goederen in de Kamers, geſchied gemeenlijk als volgt:

Omtrent de *helft* in de Kamer van *Amſterdam*.

Een *vierde* deel in de Kamer van *Zeeland*.

En een *zestiende* deel in ieder der Kameren van *Delft*, *Rotterdam*, *Hoorn* en *Enkhuizen*.

Doch de preſiderende Kamer heeft den voorrang van eerst te verkoopen.

De Goederen bij openbare Opveilinge verkogt zijnde, konnen niet worden afgehaelt, voor en aleer de betaling geſchied is. Voor de Goederen, bij 't gewicht verkogt wordende, (behalven de Specerijen,) geniet de Kooper 1 per cent voor goed gewicht, als mede de Courtagie; ten ware hij ordonneerde, die aen een Makelaer of anderen te betalen, die de Commisſie voor hem mogte hebben waergenomen.

De Compagnie fixeert thans altoos eenen bepaelden tijd, van ten minſten bij de Kamer Amſterdam, zes weken, en de overige Kameren naer rato, tot de volle voorbetaling, met korting van $1\frac{1}{2}$ per cento; dan, die verloopen zijnde, heeft men nog 90 dagen, echter word dan de korting bij den dag afgerekent. Maer de drie maenden latende afloopen, word niets gekort. Indien 'er iemand is welke voor het begin der 90 dagen heeft afgeſchreven, en op een ander, uit die Somma, het bedraeg zijner Koopmanſchap overteekend, zoo geniet de Kooper de volle voorbetaling, alſchoon 'er anders reeds nabetaling mogte op gevallen zijn, want lan-

langer wachtende als de geſtelde drie Maenden, zoo met 't betalen als ontfangen der Goederen, is de Kooper gehouden, voor Intrest te betalen bij den dag af, tegens acht ten hondert in 't Jaer. Iemand meerder afſchrijvende dan hij ſchuldig is, geniet geen verdere voorbetalinge, als van zoo veel hij betalen moest. Iemand Goederen koopende, en niet afhalende, worden dezelve bij de naeſte Vendutie wederom verkogt; meerder geldende, is de winst voor de Compagnie, en minder geldende, als ze eerst verkogt waren, is de eerſte Kooper gehouden de ſchade aen de Compagnie te betalen en te reſtitueeren; mogende zoodanig een nooit wederom in eenige Kamer op zijn' naem koopen, ten zij hij zijn ſchuld afdoet.

De Koopers der Goederen zijn gehouden, haer eigen rekeningen op te maken, niet alleen van de Goederen die zij hebben gekogt, maer ook van de ſomma, en wat dag zij dezelve hebben afgeſchreven; afkortende de Voor-betaling, en bijvoegende 1 per mille voor den Armen; of ook wel de Na-betaling, bij aldien zij dezelve verſchuldigt zijn; om dat de Compagnie hier van nooit rekening geeft, maer wel ontfangt, en door de Boekhouders laet nazien; Maer van de *Noten* en *Nagelen* die 't geheele Jaer door van de *Oostindiſche* Compagnie kunnen ontfangen worden, word alleen door de Compagnie aen de Koopers Rekeningen gegeven.

De Goederen en Specerijen, in ſoorten onder malkander komende, worden door zekere Arbeiders, die men *Kruidlezers* noemt, geſorteert, gegarbuleert en uitgezogt, en dus geſorteert verkogt.

't

't Ordinaris Merk dezer Compagnie is, een groote V, door welkers Linkerſtreep een O, en door de regter een C is getrokken, en daer boven een Letter; alleen met dit onderſcheid, dat alhier een *A.* bij ſtaet, beteekenende de Kamer *Amſterdam;* R. *Rotterdam;* D. *Delft;* M. *Middelburg;* H. *Hoorn;* en E. *Enkhuizen:* En zoodanig zijn alle de Goederen bij de Compagnie geteekent, waer aen men aenſtonds kennen kan, in wat Kamer eenige Koopmanſchappen gekogt zijn. Dit zelve Merk wordt ook gebruikt, voor hare Pakhuizen, als mede op de Vlaggen der Schepen, Jagten en andere Vaertuigen; Item op de Boeken en alle andere zaken deze Compagnie aengaende.

De Betaling der gekogte Goederen, in de Kamers van *Amſterdam*, *Delft*, *Hoorn* en *Enkhuizen*, geſchied in de *Bank* te *Amſterdam*; mits in het Bank-briefjen distinctelijk ſtellende, aen welke Kamer de Affchrijving geſchied. Het geen in de Kamer van *Zeeland* word gekogt, moet binnen *Middelburg* in de Bank dier Stad voldaen worden; met den Agio; ten minſten ½ PCt. meerder gereguleert, als die tot *Amſterdam* is.

De Publijke Verkoopingen, geſchieden gemeenlijk tweemael 's Jaers, namentlijk, de *Bruine Peper*, *Foelij*, *Kaneel* en andere *Specerijen* in de Maenden van *April* en *Maij:* Doch het grootſte gedeelte van alle de *andere Koopmanſchappen*, *Zijde Stoffen* en *Catoene Lijwaten* in de Maenden van *October* en *November;* gelijk doorgaens 6 of 8 weken van te voren daer van, door Biljetten en in de Couranten, word kennis gegeven.

Eenigen tijd voor de Verkooping, worden al-

alle de Goederen in de Pakhuizen der Compagnie in order gelegt en gekavelt, op dat een iegelijk dezelve tot zijn ſpeculatie kan bezichtigen. Vele Makelaers zijn als dan gewoon, kleine Notitie-Boekjes te maken, van de Droogerijen, Verfſtoffen, Zijde, Floret enz. en dezelve te laten drukken, behelzende, de Numero van ieder Cavelinge dezer Goederen in 't bijzonder; met aenwijzinge, welke de beste, gemeene, ſlechte, of beſchadigde ſoorten zijn; welke Notitien zij aen hun Meesters behandigen, om daer door haere gunst en Commisſies bij de aenſtaende Verkooping te erlangen.

Doch met de Boeken, daer in alle de Kavelingen van de Catoene Lijwaten en Zijde Stoffen ſtaen aengeteekent, die door de Compagnie t'elkens verkogt zullen worden, is 't geheel anders gelegen. Want dit zijn groote Boeken in Folio, ſomtijds wel van 150 à 200 bladzijden, *Facturen* genoemt; waer in aengewezen worden, de Numeroos van alle de Balen en Kavelingen, van alle de verſchillende ſoorten van Catoene Lijwaten; de Namen van ieder ſoort, het getal der ſtukken van ieder Bael, de langte en breete van ieder ſtuk; de Plaets van waer dit goed gekomen is, benevens den Inkoop, hoe veel dezelve de Compagnie gekost hebben; welke Boeken gedrukt, en aen den geenen die ze begeert gemeenlijk voor *f* 10:-:- verkogt worden.

Alle de geene, die haer werk van deze Koopmanſchappen maken, 't zij als Makelaers of Koopluiden, verzien zich van diergelijke *Facturen*, om, wanneer de Goederen verkogt worden, daerbij met potloot of met inkt te noteren, den Naem der Koopers, benevens de Prij-

Prijzen. En dit is namaels voor haer een groot gemak, om altoos te konnen zien, bij wien zij eenig soort van Goed vinden kunnen, benevens den kostenden prijs; waer uit licht op te maken is, of 'er veel overeischt wordt, of niet.

Alle de Goederen kunnen eenige dagen voor de Verkoopingen gezien worden, en uit de balen Neteldoeken en Lijwaten, leggen op een tafel Monsterstukken; de Chitsen zijn alle open, en de Zijde Stoffen leggen mede alle ten toon. Van de Thee geeft de Compagnie Monsters, gelijk mede van de Koffij tegen betaling van eenige stuivers per pond. Alle Goederen worden in kleine partijen, die men *Koopen* of *Kavelingen* noemt, verdeelt, waer van maer eene te gelijk word opgeveildt; en word bij den ontfang der Goederen den Kooper 't Gewigt toegewogen, of de Stukken toegetelt; beschadigt zijnde mag hij dezelve uitschieten, indien 't anders voor gaef Goed is verkogt.

De *Verkoopdag* gekomen zijnde, begeven zich de geene die van gedagten zijn om iets te koopen, benevens een groote meenigte van Makelaers en Beunhazen, op 't *Oostindisch* Huis, 's morgens ten 9 uuren, in een groote Zael, rondom met Banken voorzien, die hoe verder naer achteren, zoo veel te hooger staen, op dat de achterste telkens over de voorste henen en den Vendumeester kunne zien. Deze zit in 't midden aen een lange Tafel, wat verheven; benevens vier of vijf Bewindhebbers; een Secretaris van de Stad, en een Klerk van de Compagnie voor hem; zijnde de plaetsen rondom met 30 of 40 Koopers en Makelaers voorzien; waer toe een iegelijk graeg is, om des te dichter bij den Vendumeester te zijn, die

die zijn best doet, om van een iegelijk gezien en gehoord te worden. Een ieder zijn plaets genomen hebbende, ſlaet de Vendumeester met een klein Hamerken, ('t welk hij tot het geven van den ſlag van ieder koop gebruikt,) op de tafel, om ſtilte te krijgen. Als dan leest de Secretaris met luider ſtemme, welke *Goederen*, en op welke Voorwaerden dezelve verkocht zullen worden; dewelke gemeenlijk van eenen inhoud, en omtrent van dezen zin zijn.

„ Dat de Gedeputeerde Bewindhebbers der „ Compagnie preſenteren Publijk te Veilen, „ volgens Reſolutie van de Vergaderinge der „ Zeventienen, bij den ſtok en aen de meest- „ biedende, de Koopmanſchappen, in de uit- „ gegeven en aengeplakte Biljetten gemeld; „ welke Koopmanſchappen, volgens de ge- „ maekte Kavelingen genommert en gezien zijn, „ dewelke de Compagnie verkoopt, voor het „ geene dezelve zijn, of zouden mogen we- „ zen, 't zij goed of kwaed, gezien of onge- „ zien, of zoo als dezelve te zien zijn ge- „ weest.

„ Dat de Verkooping geſchied, te betalen „ *Contant*, in de Bank dezer Stede, mits ra- „ batterende 3 Maenden, tegens zes per cento „ 's Jaers, te rekenen van den Verkoopdag; „ en dat de betaling niet contant geſchiedende, „ het Rabat niet verder als naer proportie van „ den tijd zal mogen gekort worden. Dat in- „ dien de betaling niet binnen de gemelde 3 „ Maenden geſchied, de Kooper verplicht zal „ zijn daer van Intrest te betalen, tegens 8 „ per cento in 't Jaer, ſedert het verloopen „ van de drie Maenden, tot den dag dat de

„ betaling effectieve zal volgen; met dit onder-
„ scheid, dat het Rabat en den Intrest tegens
„ malkander zal afgerekent worden; en dat
„ van het geene, 't welk van partijen die eerst
„ na de drie Maenden betaelt zijn, den Intrest
„ meer bedraegt, als van de partijen die voor-
„ af zijn betaelt, de Intrest tegens 8 PCt. zal
„ gerekent worden; doch indien in tegendeel
„ het Rabat meer bedraegt als de Intrest, men
„ van de onderlinge partijen niet meer zal re-
„ kenen, als tegens 6 per cent.

„ Dat de Koopers gehouden zijn hare ge-
„ kochte Goederen te halen en te ontfangen,
„ aenstonds na de Verkoopinge, of ten lang-
„ sten 14 dagen daer na; zullende, bij gebreke
„ van dien, de Compagnie, zonder nadere be-
„ kendmakinge, de Goederen bij 't gewicht
„ verkocht, doen wegen, of de geene die bij
„ 't Stuk verkocht zijn, laten tellen, en ze
„ alzoo gewogen of getelt, in de Pakhuizen
„ van de Compagnie laten leggen, op rifico
„ van de Koopers; en dat de levering daer
„ mede voor gedaen zal gehouden worden,
„ even als of zulks aen de Koopers zelve was
„ geschied.

„ Dat wanneer iemand in gebreke blijft, de
„ gekochte Goederen te ontfangen, binnen zes
„ weken na den Verkoopdag, de Compagnie
„ de macht heeft, na hem zulks door een en-
„ kelen Commis aengezegt te hebben, de Koop-
„ manschappen 14 dagen daer na te mogen
„ verkoopen, of tot hare keuze wederom te
„ eigenen, en zulks ten voordeele van de Com-
„ pagnie, indien de Koopmanschappen als dan
„ hooger gelden; maer in tegendeel schade val-
„ lende, zal dezelve voor rekeninge van den

„ eer-

„ eerſten Kooper zijn; of indien de Compag-
„ nie geraden vind een Pakhuis te huuren,
„ en de Koopmanſchappen daer in op te ſlaen,
„ zal zulks geſchieden, op riſico en voor Re-
„ keninge van den eerſten Kooper, tot dat de-
„ zelve alles in 't geheel voldaen zal hebben,
„ na ſlechts een tweede waerſchouwing aen hem
„ gedaen te hebben.

„ Dat de Bewindhebbers geraden vindende,
„ van de Koopers borgen te eisſchen, zij zulks
„ zullen mogen doen; en dat de geene, die
„ eenige onbetaelde Koopmanſchappen willen
„ ontfangen, voor alle dingen gehouden zullen
„ zijn, goede en ſuffiſante Borgen te ſtellen,
„ tot genoegen van de Compagnie, welke
„ Borgen, zoo wel als de Koopers, gehouden
„ zullen zijn een Acte te paſſeren, van de
„ waerde der Koopmanſchappen, onder formele
„ renuntiatien; doch ingevalle de gemelde Be-
„ windhebbers eenige Borgen mogten weigeren
„ aen te nemen, zullen zij niet verplicht zijn
„ daer van eenige redenen te geven. Doch
„ dat de geene die de gekochte Koopmanſchap-
„ pen betaelt hebben, en daer van bewijs too-
„ nen, bij 't afhalen van hare Koopmanſchap-
„ pen niet tot eenige borgſchap gehouden zijn,
„ gelijk wel zij die ſlechts een gedeelte van
„ het gekochte hebben betaelt, en alles willen-
„ de ontfangen, voor 't onbetaelde borg moe-
„ ten ſtellen.

„ Dat wanneer een Compagnie voor iemand
„ borg blijft, niet alleen de geheele Compag-
„ nie, maer ook ieder deelgenoot derzelven
„ in 't bijzonder daer toe verbonden is; dat
„ de eene Compagnon voor den ander geen
„ borg kan blijven, noch ook een meester

„ voor zijn knecht, en een knecht voor zijn
„ meester, als mede geene Pupillen of minder-
„ jarige; en dat de Compagnie niemand als
„ Koopers zal toelaten, als die dezelve voor
„ goed kend.

„ Dat de Koopers, noch derzelver Borgen,
„ de gekochte Koopmanschappen niet zullen
„ mogen betalen, met Obligatien ten lasten
„ van de Compagnie, noch ook met eenige
„ andere pretentien, die zij tot derzelver lasten
„ mogten hebben.

„ Dat men niemand als Kooper zal toelaten,
„ als mede geen Kooper of Borg, die haer
„ voorgaende rekening, met een of meerder
„ der Kamers van deze Compagnie niet heb-
„ ben vereffent; welke rekeningen zij alvorens
„ zullen moeten hebben afgedaen; of bij ge-
„ brek van dien, zullen de Goederen, die zij
„ gekocht mogten hebben, of de voorgaende,
„ indien 'er nog eenige mogten resteren, bij
„ de Compagnie mogen bewaert, of verkocht
„ worden, op den voet als hier voren is ge-
„ meld; en in zulk een geval zullen deze Koo-
„ pers, of derzelver Borgen verplicht zijn, de
„ Rekeningen goed te keuren, die haer van
„ wegens de Compagnie, of door een van
„ hare Commijzen worden opgemaekt, en de
„ geheele somme te moeten betalen, die zij
„ noch schuldig zijn, eer haer eenige Goederen
„ worden gelevert.

„ Dat de Koopers gehouden zullen zijn,
„ een per Mille voor den Armen te betalen,
„ in Bank-geld, van 't beloop der Koopman-
„ schappen die zij zullen koopen; doch dat
„ de Courtagie zal staen ter dispositie van de
„ Koopers; zonder dat zij dezelve evenwel

„ van

„ van 't beloop der gekochte Goederen zullen
„ mogen korten, maer dat haer dezelve uit de
„ hand, of tegens haer Asſignaties zal betaelt
„ worden.

„ Dat de Makelaers, dewelke eenige Goede-
„ ren voor hare Meesters koopen, verplicht
„ zullen zijn dezelve te noemen, om derzelver
„ namen in 't Verkoopboek aen te teekenen.
„ En dat, bij aldien zij op andere of verſierde
„ Namen koopen, zij gehouden zullen zijn
„ zoo lang te wachten, tot dat men de Noti-
„ ties van den Verkoop tegens het Boek ge-
„ collationeert heeft; 't welke 's avonds van
„ den volgenden dag, na dat de Goederen ver-
„ kocht zijn, zal geſchieden; en hare Ordres
„ te toonen die haer tot den Inkoop zijn ge-
„ geven, indien derzelver Principalen niet bij
„ der hand zijn; of bij gebrek van dien, zul-
„ len deze Makelaers in 't vervolg niet toege-
„ laten worden voor iemand anders eenige Goe-
„ deren te koopen. Men maekt ook bekend,
„ aen alle die Goederen op haer Naem heb-
„ ben gekocht, indien zij dezelve op den Naem
„ van andere willen overboeken, dat zulks
„ 's daegs na de Verkooping, en voor het ge-
„ melde Collationeren moet geſchieden; of bij
„ gebrek van dien, zullen zij niet meer toege-
„ laten worden, en de Compagnie zal niet ge-
„ doogen, dat eenige Goederen worden over-
„ geteekent, als aen zulke lieden, daer mede
„ zij volkomen genoegen neemt.

„ Dat indien 'er eenig verſchil tuſſchen de
„ bieders ontſtaet, als 'er getwijffelt word wie
„ van haer 't hoogſte bod gedaen heeft, zoo
„ zal het beſliſſen daer van alleen aen de uit-
„ ſpraek van de Gedeputeerde Bewindhebbers

„ op de Verkoopinge ſtaen, die daer bij te-
„ genwoordig zijn; en 't zal aen hare Keur
„ ſtaen, om de partij voor de Compagnie te
„ houden en te bewaren, of dezelve nochmaels
„ te doen opveilen; of ook om ze aen den
„ geenen toe te wijzen, dien zij oordeelen de
„ meestbiedende te zijn; en zulks zonder dat
„ de andere bieders het minſte daer over zul-
„ len mogen klagen.

„ De Compagnie bedingt uitdruklijk, dat in-
„ dien 'er een abuis of misſlag omtrent eenige
„ Kaveling der Goederen mogte zijn, het ter
„ keure van de Bewindhebbers zal ſtaen, de-
„ zelve op te houden, en voor rekeninge van
„ de Compagnie te bewaren; of indien dezelve
„ het anders mogte verſtaen, zoo zullen de
„ Koopers verplicht zijn, alle hare gekogte
„ Kavelingen, zoo als dezelve zijn, te ontfan-
„ gen; en zich voorts in alles te ſchikken,
„ zoo wel naer de algemeene voorwaerde,
„ als wegens eenige particuliere conditien, die
„ omtrent ſommige Artykelen mogten vastge-
„ ſtelt zijn.

„ Men maekt ook aen de Koopers bekend,
„ dewelke hare Goederen willen ontfangen,
„ dat zij 's daegs te voren aen de Boekhouders
„ van 't Pakhuis de Notitie moeten overleveren,
„ van 't geene zij den volgenden dag willen
„ ontfangen; vermits de zoodanige het eerſte
„ zullen geholpen worden.

„ Dat de Koopers zullen genieten vijf pond
„ Tarra voor ieder Bael bruine Peper, en drie
„ pond van ieder Bael witte Peper. Dat voorts
„ van de Peper, niet anders voor goed ge-
„ wicht, of voor prompte betaling zal gekort
„ worden; maer dat zij alleen zullen genieten

„ twee

„ twee pond van ieder Bael, die, bij het we-
„ gen van ieder Bael, daer bij op de ſchael
„ zal gezet, en voor gewicht gerekent worden;
„ en dat zij daer en boven bevrijd zullen zijn,
„ om de Uitgaende Rechten, op de Peper ſtaen-
„ de, te betalen."

Dit zijn de Conditien, op welke de Goede-ren gemeenlijk verkogt worden. Thans zullen wij ook aenwijzen, welke Goederen en Koop-manſchappen de Compagnie gemeenlijk ver-koopt, en op welke Conditien; als mede, hoe vele *Ponden*, *Stukken* enz. gemeenlijk voor een *Kaveling* gerekent worden, en in wat ſoort van *Geld* en verdere *Conditien* de koop te verſtaen is; zoo veel ons mogelijk is, en naer ordre van 't A. B. C. geſchikt, om gemakkelijk alles te kunnen vinden. En nademael dit nooit voor ons ondernomen is, twijffele geenſints, of 't zal den Lezer en gebruiker dezes aengenaem zijn. De Namen daer *niets* agter ſtaet, betee-kent, dat 'er van deze Goederen geen eenpa-righeit van Kavelingen gehouden word; of dat ze weinig verkogt worden; of ook wel dat het ons onbekend was.

De Kavelingen, die bij 't Gewigt verkogt worden, en waer agter een effen getal van Ponden ſtaet, worden juist zoo net niet afge-wogen; maer zoo na als 't mogelijk is, en wat minder of meerder wegende, word betaelt naer advenant van 't ontfangene.

Tot meerder gemak, hebben wij alle de Goe-deren in *driederlei* Soorten verdeelt, en daer van *dricderlei Registers* gemaekt; nademael de *Com-pagnie* gewoon is hare Koopmanſchappen dus-danig te verdeelen.

Volgt hier dierhalven, het

Eerſte Register, der Spcerijen, Droogerijen, Verfſtoffen, en veelderleije andere Goederen, behalven de Catoene Lijwaten, en Zijde Stoffen.

A.

Atchia Bamboes, dito Magna } Bij de Pot, en Guldens.

Aguil-hout, Siams dito Palingbans. } Bij 't ℔, en ſtuivers.

Aloë ——— } Bij 't ℔, en ſtuivers.
— Succatorra.

Ieder Kaveling is 3 Kisten, ieder van 4 à 500 ℔.
Men geniet 1 PCt. voor goed gewicht en uitſlag van 100 ℔ 2 ℔.

Amber Gris, bij de Once, en Guldens, zonder eenig Rabat of kortinge.

Ambonſche Planken, ziet *Planken.*

Annijs.

—— Star Annijs, bij 't ℔ en ſtuivers.
Ieder Koop 3 Kisten, getarreert, wegende ieder Kist circa 200 ℔, uitſlag als boven.

Arak, in Leggers, bij de Legger en Guld.
dito dubbelde Arak, als voren.

Aſſa Fætida, bij 't ℔, en ſtuivers.
Ieder Kaveling is 2 Kisten, ieder van 4 à 500 ℔.
Genietende 1 PCt. voor goed Gewicht.

Athiar, in Potten, bij de 4 Potten, en Guldens.

B.

Beeltjes, Chineeſe, dito Houte - } Bij 't ſtuk.

Benjuin, bij 't ℔, en ſtuivers.
Ieder Kaveling is 3 Kisten, ieder van omtrent 400 ℔, of 4 Kisten van 150 à 180 ℔,

ge-

B.

genietende 1 per cent voor goed gewicht.
dito extra witte.
Berg-Cinabrum, ziet *Cinabrum.*
Bezoar-Steenen, bij de Once, en Guldens.
Bokken-Vellen, Perſiaenſche, . . .
Borax, bij 't ℔, en ſtuivers.
Ieder Kaveling is 4 Blazen, wegende ieder Koop omtrent 520 ℔ netto, gevende aen Tarra 19 ℔ per Blaes, en 1 PCt. goed gewigt, en voor uitſlag van de 100 ℔ aen de Schael 2 ℔.

C.

Cabritte-Velletjes . . . .
Caliatours-hout, of Sandel-hout, dito Rood. } Bij de 100 ℔, en Guld.
Ieder Kaveling is 10000 ℔, ook wel 50 Stukken; genietende 1 PCt. voor goed Gewicht.
Campher ———— } Bij 't ℔, en ſtuivers.
—— Japanſe, } Bij 't ℔, en ſtuivers.
—— Ongeraffineerde. } Bij 't ℔, en ſtuivers.
Ieder Kaveling is van 12 Tobbes, wegende ieder Koop circa 1160 ℔ netto, gevende aen Tarra 25 ℔ per Tob, en 1 PCt. goed gewigt, uitſlag 2 PCt. aen de Schael.
Campher Olie, zie *Olie.*
Candij Suiker, bij 't ℔, en Grooten Vlaems.
Ieder Kaveling is omtrent 6000 ℔, genietende 1 PCt. voor goed Gewicht.
Caneel, fijne ———— } Bij 't ℔, en ſtuivers.
—— Gemeene } Bij 't ℔, en ſtuivers.
—— Gemarineerde. } Bij 't ℔, en ſtuivers.

C.

Ieder Kaveling is 12 Fardeelen, van circa 70 ℔ netto, genietende 17 ℔ Tarra van ieder Fardeel in Vellen, in dubbelde Goenij 20, enkelde Goenij 10 ℔, dubbelde Goenij en een Vel 25 ℔, dog geen PCt. voor goed gewicht, maer uitſlag aen de Schael 3 ℔ per Fardeel.

Caneel Olie, ziet *Olie*.

Cardamom, bij 't ℔, en ſtuivers.

——— *Ceilonſche*, ieder Kaveling 4 getarreerde Kisten, wegende ieder Koop omtrent 700 ℔ netto, genietende 1 PCt. voor goed gewicht, en van ieder 100 ℔ aen de Schael 2 ℔ uitſlag.

——— *Javaſche*, ieder Kaveling 2 getarreerde Kisten, wegende ieder Koop circa 285 ℔ netto, verder als boven.

Mallabaerſche, ieder Kaveling 2 getarreerde Kisten, wegende ieder Koop circa 270 ℔ netto, verder als boven.

Cathou, bij 't ℔, en ſtuivers.

In getarreerde Kisten, 1 Kist in ieder Kaveling, weegt circa 280 ℔ netto, uitſlag aen de Schael 2 ℔ van 100 ℔.

Cauris, bij 't ℔, en ſtuivers.

In 6 getarreerde Vaten ieder Koop, wegende ieder Koop circa 1600 ℔ netto, genietende 5 ℔ per Vat voor uitſlag, zonder meer.

Catoene Gareens, bij 't ℔, en ſtuivers.

——— ——— *Bengaels*, 4 Balen in ieder Koop, wegende ieder Bael circa 140 ℔. Tarra 2 ℔ per Bael, 3 ℔ op de Schael en 1 PCt. goed gewigt.

Ca-

C.

Catoene Garens, *Ceilons* of *Tutucorijns*, 4 Balen in ieder Koop, ieder Bael circa 100 ℔ netto, Tarra 1½ ℔ per Bael, verder als boven.

—— —— *Chormandels*, 1 Bael in een Koop, wegende circa 150 ℔, Tarra 3 ℔ per Bael, verder als boven.

—— —— *Javaesch*, gemeenlijk 4 Balen in een Koop, wegende als dan ieder Koop circa 480 ℔ netto, gevende aen Tarra ieder Bael 2 ℔, verder als boven.

—— —— *Sourats*, 4 Balen in een Koop, ieder Koop weegt circa 800 ℔ netto, genietende 3 ℔ per Bael voor Tarra, en verder als boven.

Cera Cimmamonie . . . .

Cinabrum, bij 't ℔, en Guldens.

Ieder Kaveling is 2 of 4 Kisten, naer dat de Prijs hoog of laeg is. De Tarra ſtaet op de Kisten, goed gewicht 1 PCt.

Comptoiren, Japanſche, verlakte . .

Costus Arabicus, of Radix Costus, bij 't ℔, en ſtuivers.

Christal, Ceilons . . . . .

Cubebe of Staert-Peper, bij 't ℔, en ſtuivers.

Ieder Koop 4 getarde Vaten, wegende ieder Koop circa netto 560 ℔, genietende aen de Schael 2 ℔ van 100 ℔, en 1 PCt, voor goed gewigt.

Curcuma, bij de 100 ℔, en Guldens.

Ieder Kaveling 4 Balen, wegende ieder Koop circa 1950 ℔, genietende ieder Bael voor Tarra 6 ℔, en uitſlag 2 ℔ van 100 ℔, en 1 PCt. voor goed gewigt.

D.

Dammer Radja, Ternataens .
Diamanten, in ſoorten, bij 't Carraet en Guldens.
——— rouwe, anderſints *Bollen* genoemt, bij 't ſtuk en Guldens.
Diarak Wortel . . . .
Drakenbloed, bij 't ℔, en ſtuivers.
Ieder Kaveling is 1 getarreerde Kist, van omtrent 110 ℔; uitſlag 2 PCt. en 1 PCt. voor goed gewigt.

E.

Ebbenhout; bij de 100 ℔, in Guldens.
De Compagnie ontfangt het nu meest van Mauritius, 4000 ℔ is een Koop. Men geniet 20 ℔ van 1000 ℔ aen de Schael, en 1 PCt. goed gewigt.
Erts of Minerael.

F.

Florette Garen, bij 't ℔, en Schellingen Vls.
Ieder Kaveling is 2 Zakken, wegende ieder omtrent 100 ℔, met 4 PCt. Augmentatie, 1 PCt. goed gewigt, 3 ℔ per Bael uitſlag aen de Schael.
Foelij; als Blanke, Bruine, Gemarineerde, &c. } Bij 't ℔, en Schellingen Vlaems.
Ieder Kaveling is een getard Kwarteel, wegende omtrent 400 ℔ netto, uitſlag aen de Schael 3 ℔ per Vat, zonder eenige kortinge.
Foelia Malabatrij.

Ga-

G.

Garen, ziet *Catoene* en *Tesser Garen.*

Galiga of Radix China, en Galinga, bij 100 ℔, en Guldens. 4 Balen in een Koop, ieder bael circa 400 ℔, Tarra 6 ℔ per Bael, 2 ℔ uitslag van de 100 ℔ aen de Schael, 1 PCt. goed gewigt.

Gember, geconfijt, bij 't ℔, en Grooten Vls. Ieder Kaveling bestaet in 2 Amen, wegende ieder omtrent 350 ℔; de Tarra is 75 ℔ per Aem, men geniet 1 PCt. voor goed gewigt, en aen de Schael voor uitslag 6 ℔ per Aem.

Goeligas, of Steenen van Gediertens, bij 't stuk.

Gom, geele, bij 't ℔, en stuivers.

Gom Aloe
Gom Ammoniacum.
Gom Elemni.
Gom Galbanum.
Gom Gutte.
Gom Kekhenemale.
} Bij 't ℔, en stuivers.

Gom Mhirre, bij 't ℔, en stuivers.

Een getarreerde Kist in een Koop, wegende circa 290 ℔ netto, uitslag aen de Schael 2 ℔ van 100 ℔, 1 PCt. goed gewigt.

Gomlak, als Bengaels,
Ceilons,
Siams, rouw.
} Bij 't ℔, en stuivers.

Ieder Kaveling bestaet in 4 Kisten, ieder Koop circa 100 ℔ netto. Men geniet daer van 1 PCt. voor goed gewigt, uitslag 2 PCt.

Gomlak, op stokjes, bij 't ℔, en stuivers.

Ieder Kaveling is 4 Kisten, als voren.

Glazen Modellen.

Grana Paradin, bij 't ℔, en stuivers.

Hand-

H.

Hand-Rottingen,
dito Eenledige,
dito met Goud beſlag. } Ziet *Rottingen.*

I.

Indigo. De Compagnie ontfangt thans geene dan Javaſche, als:

Cherebonſche
Japaraſe
Jacatraſche } 't ℔, in ſtuivers.
Tagalſe
Joanaſe

Ieder Kist welke getard is, maekt een Koop, wegende gemeenlijk circa 120 ℔ netto, genietende voor uitſlag aen de Schael 2 ℔ van 100 ℔.

K.

Kamer-Schutten.
Kiermanſe Wolle, ziet *Wolle.*
Koffij, bij 't ℔ en ſtuivers.
——— *Javaſche* en *Ceilonſche*, ieder Kaveling is 10 Balen, wegende ieder Koop circa 2500 ℔ netto, genietende voor Tarra van ieder Bael in Goenij 12 ℔, en voor Stof 2 ℔; en van die in Peperbaeldoek 5 ℔, en voor ſtof 2 ℔, voor uitſlag 3 ℔ per Bael aen de Schael, en 1 PCt. voor goed gewigt.
Koper, Japans Staf-koper, bij de 100 ℔ en Guld.
Ieder Kaveling is 4 à 5000 ℔, en men geniet 1 PCt. voor goed gewigt.
Kousſen, Cormandelſe Catoene . . .
Kritſen . . . . .

Lak.

L.

Lak, Zegellak, ziet *Zegellak.*
Lak, Zaetlak, ziet *Zaetlak.*
—— Schellak, of Lak op ſtokjes, ziet *Schellak.*
Lakwerk . . . . . .

M.

Marmelade, van Noten Muscaten, bij 't ℔.
Minerael, of Erts van Goud en Zilver. Ziet *Erts.*
Moernagelen, ziet *Nagelen.*
Mogta, ziet *Florette Garen.*
Muscus, Toquinſe. } Bij de Once, en Guldens.
Mijrrhe, bij 't ℔, en ſtuivers, ziet *Gom Mijrrhe.*

N.

Nagelen, bij 't ℔, worden afgelevert als te voren gezegt
——— geconfijt, in Potten, } Bij 't pond
dito tot preſervatie der Noten } en ſtuivers.
——— Moernagelen, bij 't ℔, en ſtuivers.
——— dito geconfijt, bi 't ℔, en ſtuivers.
Ieder Kaveling is gemeenlijk 4 potten, ieder van 32 à 36 ℔ netto.
Nammak, Siamſe. } . . . . .
Noten Muscaet, bij 't ℔, worden afgelevert als te voren gezegt.
Noten, Mannetjes Noten, bij 't ſtuk, en ſtuivers.
Ieder Kaveling is gemeenlijk 500 ſtuks.
——— Magere Noten, of Rompen, zijn on-

N.

onder die welke door 't vuer worden vernietigt.

Noten, geconfijte, bij 't ſtuk en ſtuivers.

Nux Vomica, bij 't ℔, en ſtuivers.

O.

Olij van Campher . . .

Olij van Caneel, bij de Once en Guldens.

In Glazen en Bottels, te ontfangen op Comp. Gewigt en Tarra, wordende een half once per Bottel voor remedie afgetrokken, en het netto gewigt van ieder Bottel is dan 25 oncen, iet meer of min. Zonder eenige kortinge; zijnde ieder Bottel een Koop.

Olij van Foulij, Noten, Nagelen. } Gedistileert bij de Once en ſtuivers, te ontfangen als voren.

Voor remedie word 1 once per Fles afgetrokken, zonder eenige kortinge, ieder Fles is een Koop, wegende van de Olij van Foelij en Noten gemeenlijk omtrent 50 oncen, en van de Nagelen circa 35 oncen netto.

P.

Pedro de Porco, bij 't Stuk en Guldens.

Peper, Bruine, bij 't ℔ en Grooten Vlaems.

10 Balen in een Koop, wegende circa 430 ℔ netto, genietende men voor Tarra 5 ℔ per Bael, en aen de Schael 7 ℔ voor uitſlag, zonder eenige kortinge.

Peper, Witte, bij 't ℔ en Grooten Vlaems.

Ieder Kaveling is van 4 Balen; wegende ieder

Koop

P.

Koop circa 1500 ℔ netto, genietende voor Tarra 3 ℔, en aen de Schael voor uitflag 6 ℔. zonder eenige kortinge.

Peper, Lange, ziet *Staert Peper.*

Paerlen, kleine } Bij 't ſtuk, en Guldens.
groote }

——— Zaet-Paerlen . . . .

Parelgruis . . . . .

——— Stamp-Paerlen, bij de Onee en ſtuivers, of Guldens.

Paerlemoer Schulpen, bij 't ſtuk en ſtuivers.

Pieken . . . . . .

Planken, Ambonſe, bij de ſtapel van omtrent 50 ſtuks, tot zoo veel Guldens de ſtapel.

——— Lingoa Planken . . . .

Poeier-Suiker, bij 't ℔ en Grooten Vlaems.

Ieder Kaveling is omtrent 10300 ℔, beſtaende in 26 groote Canasfers of 52 halven. Tarra van de groote 48 ℔, en van de kleine 24 ℔, idem voor de groote 8, en voor de kleine 4 ℔ remedie aen de Schael, en 1 pCt. korting.

Poetjoek, bij 't ℔ en ſtuivers.

Porcelijnen . . . . . .

R.

Rhabarber, Chineeſche, bij 't ℔ en ſtuivers.

Gemeenlijk 2 getarreerde Kisten in een Koop, wegende ieder Kist doorgaens omtrent 170 ℔ netto, genietende voor uitflag van ieder 100 ℔ 2 ℔, en 1 pCt. voor goed gewigt.

Rhadix China. Zie *Galinga.*

——— Chedoar . . . . .

R.

Rhadix Costus, ziet *Costus*.
—— Foulade Quater . . . .
—— Jalappa . . . . .
Rariteiten, Indiaensche.
Rompen, of Magere Noten, ziet *Noten*.
Rood Aerde, Persiaensche.
Rottingen, worden door de Particulieren aengevoerd, en worden als dan verkogt bij de 100 ps. en Guldens.
——— met gouden Knoppen en zonder dezelve, uit Indiën van de Inlandsche Vorsten tot geschenk ontfangen, bij 't Stuk en Guld.
——— Bind-Rottingen, bij de 100 ℔ en Guld.
4000 ℔ in een Koop, genietende voor uitslag op de Schael 5 ℔ per 100 ℔, 1 pCt. korting.
Rottingmatten, Palingbansse . .

S.

Sal Ammoniacum, bij 't ℔ en stuivers.
Salmoni-Hout. Zie Hout.
Salpeter, bij de 100 ℔ en Guldens.
In getarreerde Vaten. Ieder Koop 7 Oxhoofden en 1 Pijp. Wegende ieder Kaveling gemeenlijk circa 10000 ℔, dan van elke Koop word een Vaetje van netto 100 ℔ gevuld, en aen het Proefhuis gezonden, om te ontwaren hoe veel Rafactie de Kooper genieten moet. Voor Remedie word aen de Schael 5 ℔, en nog daer en boven 1½ pCt. gegeven, en voorts 1 pCt. gekort.
Sandelhout, Geel.
Sandelhout. Zie Caliatourshout.
Sappanhout, Bimaes, Siams en Java's, bij Guldens de 100 ℔.

Ie-

S.

Ieder Kaveling 10000 ℔, voor Remedie op de Schael 20 ℔ van ieder 1000 ℔, 1 pCt. korting.

Saeije . . . . .
Saeijewortel, Javaſche . . .
Schutten, ziet *Kamer-Schutten.*
Scheits-meel.
Seronij, Japanſche, of Wismout .
Slam . . . . . .
Slangenhout . . . . .
Slangenwortel, bij de 100 ℔ en Guldens.
Soija, Japanſche, bij de 2 Kelders en Guldens.
Spiauter, bij de 100 ℔ en Guldens.
Uitſlag aan de Schael 15 ℔ per 1000 ℔.
Spiegelglazen . . . . .
Spiritus Hakmella, in Fleschkelders .
Spekſteenen . . . . .
Steert-Peper, ziet *Cubeben.*
Suiker, ziet { *Candij* / *Poeijer* } *Suiker.*

T.

Tabak van Ceilon . . . .
Tamberinde, geſuikerde, word door Particulieren verkogt.

Thee Bing, —— Boeij, —— Chiauſon, —— Congo, —— Groene, —— Heiſant, —— Keiſers, —— Peko, —— Zonglo, of Groene, } Bij 't pond en ſtuivers.

T.

NB. De Thee geniet voor uitflag aen de Schael, wanneer de Kisten 100 ℔ en daer boven wegen, 3 ℔; daer beneden wegende 2 ℔.

De Tarra der Kwart Kisten is 28 ℔. Der Halve, 54 ℔, wanneer onder de 200 ℔ Bruto wegen, dog daer boven, 60 ℔. Die der twee derde Kisten, 66 ℔, die der halve lange, en der halve breede, even als de halven.

De $\frac{1}{3}$ Kisten Tarra 36 ℔.

Kisten van 20 Cattij, ieder omtrent 36 ℔ Bruto wegende, 14 ℔ Tarra: wordende 2 in een wik gewogen.

Stutkisten van 12 duim, wegende ieder omtrent 34 ℔ Bruto, 12 ℔ Tarra, worden 3 in een wik gewogen.

Stutkisten van 10 duim, wegende ieder omtrent 26 ℔ Bruto, 10 ℔ Tarra, worden 4 in een wik gewogen.

Groote Balkkisten, wegende omtrent 148 ℔ Bruto, 48 ℔ Tarra.

Middelfoort Balkkisten, wegende omtrent 99 ℔ Bruto, 34 ℔ Tarra.

Kleine Balkkisten, wegende ieder omtrent 72 ℔ Bruto, 28 ℔ Tarra.

De Thee komt thans direct uit China; die welke over Batavia komt, word voor rekening van Particulieren, op recognitie overgevoert.

Tesser-garen, bij 't ℔, en ſtuivers.

Ieder Kaveling is 2 Balen, ieder van omtrent 100 ℔, Tarra $1\frac{1}{2}$ ℔ van de Zak, en men geniet 1 pCt. voor goed gewicht.

Tin, Malacs, Inkkokers en Schuiten.

— Bancas, in Blokken.

T.

Bij de 100 ℔ in Guldens. Ieder Koop 4000 ℔ netto, voor Remedie word aen de Schael gegeven 15 ℔ van de 100 ℔, en 1 pCt. korting.
Ten einde aen de Buitenlandſche Kooplieden te verzekeren, dat het Tin, 't welk aen hun is afgezonden, inderdaed Oostindisch is, word bij de Maetſchappij een Declaratie, door Bewindhebbers geteekent, indien men zulks verlangt, gegeven: waer bij het getal der ſtukken bekent, de Kaveling aengewezen, en het gewigt uitgedrukt is; als mede wie het geweest is, die zoodanigen Kaveling op het Magazijn ontfangen heeft. Daerenboven is ieder ſtuk geſtempelt met Compagnies gewone merk.
In tijden van Pest geeft de Compagnie ook Certificaten van de Lijwaden.

V.

Verwe, Perſiaenſche, tot monſter
Vogel-nesjes, bij 't ℔, en ſtuivers

W.

Wasch, bij de 100 ℔ en Guldens.
Wismout, of Seronij, ziet *Seronij*.
Wolle, Caepſche.
—— Carmenia, } Bij 't ℔ en ſtuivers.
—— of Kiremanſe, }
Ieder Kaveling is 2 Balen, wegende t'zamen omtrent 400 ℔.
Wijn, Conſtantia Wijn, witte } Bij de Aem en
—— dito Roode. } Guldens.

IJ.

IJvoor, ziet *Olifants-Tanden.*

Z.

Zaet Lak, bij 't ℔ en ſtuivers.

Zaet Paerlen, ziet *Paerlen.*

Zago, bij 't ℔ en ſtuivers.
Ieder Kaveling is 4 Vaten, welke getarreerd zijn, wegende ieder Koop circa 1060 ℔ netto; uitflag aen de Schael van 100 ℔ 2 ℔, en 1 pCt. korting.

Zegel-Lak, rood, bij 't ℔ en ſtuivers.
Ieder Kaveling is 6 of 8 Kisten, wegende ieder omtrent 150 ℔, de Tarra ſtaet daer op geteekent, en men geniet 1 pCt. voor goed gewicht.

Zijde, Bengaelſe, als Bariga, Cabesſa, Tannij, Rouwe, } Bij 't pond, en Schellingen Vls.
Ieder dezer ſoorten is wederom naer haer fijnte in verſcheide ſoorten verdeelt, geteekent met de Letters A, B, C, &c.
Ieder Kaveling is 2 Balen, ieder van omtrent 150 ℔, de Tarra is 1½ ℔ voor de Zak. Bij 't Gewicht komt 4 pCt. Augmentatie, om het tot *Antwerps* Gewicht te reduceren, en men kort 1 pCt. voor goed gewicht, de remedie aen de Schael is 3 ℔ per Bael.

Zijde, Chineeſe, als Nangkinſe en Cantonſe, bij 't ℔, en ß Vls. De conditie als de Bengaelſche, uitgezondert dat deze den Kooperen netto word toegewogen.

Zijde,

Z.

Zijde, Perſiaenſche, } Als voren.
— Tonquinſe, }
— dito Rouwe, }
— Naei- en Stik-Zijde
— Buiten en Binnen gereede

De Goederen te *Batavia* worden gewogen met Hollandsch gewigt, doch in *China* worden de Goederen gerekent in 't Picol van 122⅔ ℔.

De overige Goederen, buiten de hier voren gemelde, worden gemeenlijk in *tweederlei ſoorten* onderſcheiden, namentlijk in *Zijde Stoffen* en *Catoene Lijwaten.* En vermits de Compagnie dezen voet houd, hebben wij noodig gevonden dit onderſcheid mede te volgen, en dezelve niet onder malkanderen te zetten, maer in *tweën* te deelen; daer bij voegende, de *langte* en *breedte* der *Goederen.*

NB. *Alle deze Goederen worden verkogt bij 't* ſtuk *en* Guldens, *behalven eenige weinige daer anders bij ſtaet; ieder* Kaveling *beſtaet uit een zeker getal ſtukken, dat bijna ondoenelijk is om te bepalen.* E. *beteekent* Ellen, *en* C. Cavido *of* Cubido.

Tweede Register der Goederen, die gemeenlijk bij de Oostindische Compagnie verkogt worden, bestaende uit Zijden Stoffen, &c.

	lang.	breed.
A.		
Alegiasſen, Zijde .	21	2
Armoſijnen, effen en geſtreepte . .	21	$2\frac{1}{4}$
Rol-Armoſijnen, effen, geſtreept en met weerſchijnen . 6 draeds	2	2 C. 2 P.
D.		
Damasten, (Meubels) een kleur . 12 draeds	45	2
twee dito . dito	45	2
Gebloemd . dito	45	2
Geſtreept Gebloemd, dito	45	2
Poesjes, een kleur, 10 dito	45	2
dito . . dito	38	2
dito twee kleur . dito	45	2
dito geſtreept en gebloemd . . dito	45	2
G.		
Gazen, (Geſchilderde) .	45	2
Gargorons, (Effen) 8 draeds	45	2
met ſtrepen . dito	38	2
met Sarijne band dito	38	2
Griſetjes . 6 draeds	45	2

Kleed-

K,	lang.	breed.
Kleedjes, gedrukte Vrouwen . . .	14	2
L.		
Lampasſen . 12 draeds	38 a 50	2
dito . . .	38	2
drie kleurde 12 draeds	38	2
Luſtrings, (Effen) 8 dito	45	2
met ſatijne Lopers dito	45	2
met weerſchijnen dito	45	2
geſtreepte . dito	45	2
geſchilderde met goud, zilver, effen geſtreepte, geruite tot kleeding	45	2
met goud en zilver tot kleeding . .	38	2
effen en gebloemde tot Meubels . .	45	$2\frac{1}{2}$
geborduurde 8 draeds	38	2
geruit en geſchilderd dito	45	2
M.		
Meublementen, ieder van 40 Banen en 24 Stoelkuſſen-Bladen .	5 E.	2 C. 2 P.
N.		
Neusdoeken, gedrukte Zijden . . .	14 a 25	$1\frac{1}{2}$ a 2

P.	lang.	breed.
Pekings of Rol-Armozijnen,		
effen . 8 draeds	45	2
6 dito	38	2 C. 2 P.
4 dito	38	2 C. 2 P.
geſtreepte . 6 dito	38	2 C. 2 P.
weerſchijnen 6 dito	38	2 C. 2 P.
geſchilderde tot Meubels 30 banen . .	5	2 C. 2 P.
Pelangs, effen, dubbelde ſtukken . .	40	$1\frac{3}{16}$ Cob.
gebloemde . .	40	2 C. 2 P.
Pour de Soijen, effen, 6 draeds	45	2
dito . 10 dito	45	2
R.		
Rokken, Japanſe, bij 't ſtuk	8 Z.	
Roemaels, Zijden .	$25\frac{5}{16}$	$1\frac{11}{16}$
S.		
Satijnen, zwarte 10 draeds	45	2
gecouleurde effen, 10 dito	45	2
geſtreepte .	45	2
dito . 10 draeds	38	2
geborduurde 12 dito	45	2
geſchilderde met goud en zilver, geſtreept en met bouquetten .	45	2
geſchilderde met goud en zilver, tot Meubels	45	2
geſtreepte met div. banden . 10 draeds	45	2
gebloemde of Hanoes . 10 dito	45	2
geſtr. gebrocheert, 10 dito	45	2

Der-

Derde Register der Goederen, die gemeenlijk bij de Oostindiſche Compagnie verkogt worden, behelzende de Catoene Lijwaten, en dat doorgaens daer onder begrepen word.

	lang.	breed.
A.		
Alliaballijs fijne d'Hecca	40	2 Cob.
Middelb. fijne dito	40	2
Amiertjes . .	28 a 38	$1\frac{5}{8}$ a $2\frac{1}{4}$
Adathijs . .	18	2 a $2\frac{1}{4}$ C.
Alegias Bethilles . .	16 a 32	2 C.
B.		
Bethilles Cangam .	40	2 a $2\frac{1}{4}$ C.
Dito . . .	40	2
Bethilles Otizaals Nagapatn.	38 a 39	2 a $2\frac{1}{8}$
Pontonova	38 a 39	2 a $2\frac{1}{8}$
Ternatanes Nagapatn.	30 a 31	$2\frac{1}{4}$
IJle Indiſche dito	30 a 31	$2\frac{1}{4}$
zonder bloemen Bimelip.	28	2
fijne breede Nagapatn.	30 a 31	3
ſmalle dito .	30 a 31	$1\frac{1}{2}$
grove breede dito	30 a 31	3
ſmalle Palliac. .	30 a 32	$1\frac{1}{2}$
ſupra fijne Palliac.	30 a 31	$2\frac{1}{4}$
extra dito .	30 a 32	3
fijne breede dito	30 a 32	3
Allegirs Palliac.	32	2
Jagernap.	32	$1\frac{5}{16}$ a $2\frac{1}{4}$
Sesterg. Palliacats	16 a 32	2 C.
Jagernapour	16 a 32	$1\frac{5}{16}$ a 2
Calewaphoe Palliacats	16 a 32	$1\frac{15}{16}$ a 2
Jagernapour	16 a 32	$1\frac{15}{16}$ a 2
Baftas, fijne Jagdia .	24	2

Baf-

B.

	lang.	breed.
Baftas, ordinaire .	24	2
fijne Hilza .	36	$1\frac{1}{2}$
ordinaire Patna	36	$1\frac{5}{8}$ a 2
gebleekte Sadrasp.	32 a 33	$2\frac{1}{8}$ a $2\frac{1}{4}$
dito Nagapat.	32 a 33	$2\frac{1}{8}$ a $2\frac{1}{4}$
dito Sourats .	$21\frac{1}{2}$ a 22	$\frac{7}{8}$ El.
bruinblaeuwSadrasp.	$32\frac{1}{2}$ a 33	$2\frac{1}{4}$ a $2\frac{1}{4}$ C.
Beraupaets, witte Sonratfe	24 a 25	$1\frac{1}{2}$
bruin Blaeuwe	$23\frac{1}{2}$ a 24	$1\frac{1}{8}$ a $1\frac{7}{8}$
Bherms breede . .	18 a 19	$1\frac{1}{4}$ a $1\frac{5}{16}$
Bajota . .	24	$1\frac{5}{16}$
Bandenoes . .	14	2
Brouwles . .	$6\frac{1}{4}$ a $6\frac{3}{4}$	$1\frac{1}{4}$ a $1\frac{5}{16}$

C.

Casfa', ordinaire Hendiaels	40	3 Cob.
Jagernapours .	40	3
fijne	40	3
gebloemde	40	$2\frac{1}{4}$
MiddelfoortBourongfe	38	$1\frac{7}{8}$
Bierbohiem .	36	$2\frac{1}{4}$
Behaerfe .	48	2
Chiautres of d'Herriabadijs	32	$2\frac{1}{4}$
Dito . . .	32	2
Catte Caatjes, gem. Mannapaers . .	$21\frac{1}{2}$ a 22	$1\frac{1}{2}$
fijne .	$21\frac{1}{2}$ a 22	$1\frac{1}{2}$
fijne Ponnicaels	$21\frac{1}{2}$ a 22	$1\frac{1}{2}$
gemeene .	$21\frac{1}{2}$ a 22	$1\frac{1}{2}$
Moenimoelan	$21\frac{1}{2}$ El.	$1\frac{7}{8}$ El.
Perimoenimoelan	$18\frac{1}{2}$ El.	$18\frac{3}{4}$
Callamanganijs fijn Ponnicail	$21\frac{1}{2}$ a 22	$1\frac{7}{16}$ a $1\frac{1}{2}$
Mannapaers	$21\frac{1}{2}$ a 22	$1\frac{1}{2}$

Cal-

C.	lang.	breed.
Callamanganijs roode Tutucorijns . .	22	1¼
Copees Peza . .	20	2
Chelasſen, geruitte Jagernapoers . .	16	2
Palliacats	17	2
Sourats } Poplia }	24	1 5/16
Chitſen, fijne Sadraspatnam	13	2
Nagapatnam	18	2½ a 2⅝
Patna .	24 a 28	1⅞ a 2
Souratſe .	12	1½
Dorguſees	11¾	1 7/24
Natrinams	9¼	1 7/24
Amedabats	12	1 7/16
Chiaboutria	12½	1⅓
fijne Palicols		
Coroots, Tjokria, Tjoralia, Poplia, Lalia en Hosſenij	6	1¼

D.		
Douriasſen ord. Dheniacalij	40	2¼
dito . .	40	2
Jaconats .	40	2¼
dito . .	40	2
fijne Dheniacalij .	40	2¼
dito Herriapaels .	40	2¼
dito . .	40	2
dito Jaconats .	40	2
dito Casſijora .	40	2
Dongrijs of Poutkas .	27	1¾ C.
Dotij Dorogesjes .	24	1¼
Ponnebegesjes	26 a 26½	1⅝

Doe-

D.

	lang.	breed.
Doefootjes, gebleekte	L 30	B. 2¼ C.
ruw .	30	2¼

G.

Gingams, effen d'Olmara	18	2¼ Cob.
Taffachelas fijne dito	18	2¼
Pinas dito .	20	2
Carradarijs geheel Garen	20	2
dito fijne d'Heniac	18	2¼
fupra fijne dito	30	2
Gerras, Houglijs		
Casfamabazaar		
Guinees, Houglijs, Casfamabazaars, fijn Palicols, Jagernapours, Nagapatnams, 9 Caal Palicols, 9 Caal Jagernapours, oude foort Palicols, dito Jagernapours, dito Bimilipatnams, gemeen gebleekt Palicols, Bimilipatnams, Porto Novos en Sadraspatnams, Nagapatnams ruw, bruin, blaeuw enz. van alle de foorten.		
Tutucorijns, gemeen gebleekt.		
Manapaer dito.		
Ponicaij dito.		
ruw en wit als voren.		

H.

Hamans, fijne Hendiael	24	3

Ha-

	lang.	breed.
H.		
Hamans, ordinaire .	23 a 24	$2\frac{7}{8}$
fijne Jugdias	24	3
Haane Caatjes, Ponnicaels	43 a 44	$1\frac{7}{16}$ a $1\frac{1}{2}$
Mannapaer	44 a 44	$1\frac{7}{16}$ a $1\frac{1}{2}$
K.		
Kismus, Neusdoeken, ord.	$17\frac{1}{2}$	$1\frac{3}{4}$
fijne	$17\frac{1}{2}$	$1\frac{3}{4}$
L.		
Lachoriasfen . .	22 a 32	$1\frac{5}{8}$ a 2
Linnen, Nankings, geel, blaeuw, rood.		
M.		
Malmolens, ord. Santipour	40	$2\frac{1}{4}$
Sawaspour	40	$2\frac{1}{4}$
dito	40	2
Jacconnats	40	$2\frac{1}{4}$
dito	40	2
fijne Santipour	40	$2\frac{1}{4}$
dito Jacconnats	40	$2\frac{1}{4}$
fijne .	40	2
fupra dito	40	$2\frac{1}{4}$
dito .	40	2
MoenemolamsCaatjesPonnic.	$21\frac{1}{2}$ a 22	$1\frac{7}{8}$ a 2 E.
Mannap.	23 a $23\frac{1}{2}$	$1\frac{3}{4}$ a $1\frac{7}{8}$
Mouris, roode Tutucorijns	12	$1\frac{1}{4}$
N.		
Nainfooks, fijne d'Hecca	40	$2\frac{1}{4}$

Neus-

	lang.	breed.
N.		
Neusdoeken, Herriapaalſche, ſupra fijn . .	17½	1¾
Nillas d'Olmara, ordinaire	20	2
fijne	20	2
Nicquaniasſen, fijne en grove	14 a 20	1¾ a 1 5/16
Naginapaets . . .	24	1 5/16
P.		
Perimoenemol. Caatjes. Ponnic. . . .	18½	1⅝ a 1¾
Mannap.	18½	1⅝ a 1¾
R.		
Roemaals, fijne roode garen	16⅞	1⅛ E.
fijne garen blaeuw en rood	16⅞	1⅛
ordinaire . .	16⅞	1⅛
fijne roode enz. .	15	1
geruite . 8 in 't ps. Ponicat.	. .	1¼
Sestergantij 8 in 't ps.		
Destasch . .		
S.		
Seerhand Conats d'Hecca	40	2
Serbetjes, fijne d'Hecca	40	2
middelb. fijne dito	40	2
Sittaras Patna . .	24	2
Seerſikken d'Heniac, ſup. fijne	30	2
Sestergantgij, Palliac, Jagernapours 8 en 16 aen 't ps.	. .	1 a 1⅛
Salempouris, Houglijs		

Cas-

	lang.	breed.
S.		
Casſamabazaers .		
fijn Palicols .		
Jagernapours .		
18 Poenj. Palicols		
18 dito Jagernapours		
gem. gebl. Palicols		
Jagernapours		
Bimilipatn.		
Portonovos.		
Sadraspatnams		
Nagapatnams		
Manapaer, Poniccaij, Tutucorin, Commerin ruw en bruin Blaeuw van voorn. ſoorten		
Soesjes . .	27a34E.	$1\frac{5}{8}$
Savogesjes . .	24	$1\frac{1}{4}$C.
Sigtermans Saei .	30 C.	2
T.		
Thansjeebs ord. Daetpour	40	$2\frac{1}{4}$
ſupra fijne d'Hecca	40	$2\frac{1}{4}$
fijne . .	39 a 40	$1\frac{7}{8}$ a 2
Therindains fijne Santipours	40	$2\frac{1}{4}$
dito . .	40	2
ſupra fijne dito .	40	$2\frac{1}{4}$
Santipour . .	40	$2\frac{1}{4}$
Herriapaels . .	40	$2\frac{1}{4}$
dito . . .	40	2
Tukkerijs Patna .	38	$2\frac{1}{4}$
. . dito . .	25	$2\frac{1}{4}$
Thepaijs d'Olmara .	20	2

NB. De Goederen in Indiën worden gemeten met Cubidos. Een Cubido of Cavido is $\frac{2}{3}$ El Amſterdamsch, en een El Amſterdamsch is $1\frac{1}{2}$ Cubidos. De Chineeſche Cubido is echter van de Bengaelſche onderſcheiden, zoo dat een Chineeſche ruim $\frac{1}{2}$ El is.

Dit zijn de voornaemſte en meest bekendſte Goederen, die 'er gemeenlijk jaerlijks uit *Oost-indiën* komen, waer van wij niets wezenlijks meenen overgeſlagen te hebben; en die vervolgens door de Compagnie verkogt worden.

Zoo dra de Verkooping eener Kamer gedaen is, worden 'er Notities met den druk gemeen gemaekt, van de Prijzen der verkogte Goederen, en welke opgehouden zijn; die men overal bij de Boekverkoopers bekomen kan.

De Verkooping eener Kamer geëindigt zijnde, of zelf terwijl die nog duurt, kan de geene, die wil, zijne Goederen ontfangen, mits, gelijk wij hier voren reeds gezegt hebben, de waerde derzelven eerst aen de Compagnie in Banco betalende, of afſchrijvende; tot welken einde hij moet uitrekenen, hoe veel dezelve ten naesten bij zullen bedragen.

Dit gedaen hebbende, en de afſchrijving geſchied zijnde, levert de Kooper eene asſignatie aen de Boekhouders over, houdende, dat de E. E. Heeren Bewindhebbers van de Oostindiſche Comp. ter Kamer Amſterdam, Hoorn of Enkhuizen, alzoo deeze zaken tot faciltering der Commercie te Amſterdam voor die Kameren worden waergenomen,) gelieven te laten volgen den Ontfang-Cedul van Koopen . . . . No. . . . . bedragende naer calculatie *f* . . . . waer voor op den . . . . 18 . . in Banco is afgeſchreven. De Bewindhebbers zulks naziende,

en

en accoort bevindende, behandigen hem een gedrukte, en door hun geteekende *Order*, dat de Opzienders van 't Pakhuis aen hem de gekogte Goederen zullen laten volgen; welke order derwaert gebracht wordende, geſchied aenſtonds de levering, tegen intrekking der geteekende order.

Wij hebben hier voren gezegt, dat de Compagnie van geene Goederen, van haer gekogt, een rekening geeft, behalven alleen van de *Nagelen* en *Noten*, en dat anderſints de Koopers hare Rekening zelve moeten opmaken. Vermits nu de onkundigen niet weten hoe zulks moet geſchieden, hebben wij noodig geoordeelt, zulks met drie Voorbeelden hier op te helderen.

(1) *Als men op zijn tijd te veel heeft afgeſchreven.*

Genomen men heeft van de Compagnie *een Kaveling bruine Peper gekogt*, à 23 Gr. het pond; en men calculeert ieder Bael op circa 430 pond netto; dan bedraegt dezelve omtrent *f* 2450 pond Bruto. Deze ſom den volgenden dag aen de Compagnie afgeſchreven hebbende, ontfangt men de Peper op de Schael van de Compagnie; en wanneer men met dezelve wil afrekenen, zoo formeert men de rekening op deze wijze:

N. N. Debet, aen de *Oostindiſche* Compagnie,
voor een Kaveling Peper, van haer gekocht.

N°. 18. 10 Balen.		
wegen 4350 ℔.		
Tarra 5 ℔ pr. Bael. 50		
Netto ℔ 4300 à 23 Gr.	*f* 2472 : 10	
Bij voor d'Armen 1 pr. Mill.	2 : 10	
	f 2475 : —	
Af voor 3 Maenden Voor-betaling à ½ pCt.	37 : 2	
	f 2437 : 18	

Hier uit blijkt nu, dat men *f* 12:2:- te veel heeft betaeld. Om welke wederom te hebben, zoo gaet men met zijn rekening bij den Boekhouder van de Compagnie, die dezelve naziet; en ze wel bevindende, word het overschot den volgenden dag door de Compagnie aen den Kooper van de Peper wederom afgeschreven, en daer mede deze rekening gesloten; maer de rekening niet accorderende, word het abuis door den Boekhouder aengewezen.

(2) *Als men op zijn tijd te weinig heeft geschreven.*

Genomen men heeft een *Kaveling Java's Cattoene Garen* gekogt, à 41 stuivers 't pond; en men calculeert dezelve omtrent 250 pond te wegen, dan bedraegt zulks omtrent *f* 500. Deze als voren afgeschreven hebbende, formeert men daer van een rekening als volgt:

No. 27. 2 Balen		
wegende ℔ 258.		
Tarra 2 ℔ pr. Zak 4.		
Netto ℔ 254 à 41 st.	*f* 520: 14	
Gaet af 1 pCt. voor goed gewicht.	*f* 5: 4	
	f 515: 10	
Bij 1 pr. Mille voor d'Armen	—: 10	
	f 516: —	
Af voor 3 Maenden Voorbetalinge à 1½ pCt.	7: 15	
	f 508: 5	

Deze rekening bij den Boekhouder brengende, en dezelve accoort bevindende, blijkt het, dat men *f* 8:5:- te weinig heeft afgeschreven; dewelke men den volgenden dag aen de Compagnie afschrijft, en daer mede deze rekening sluit.

(3)

(3) *Als men de geheele Voorbetaling niet geniet.*
Genomen, men heeft *een Kaveling van* 40 *Stuks Guinees* gekogt, à 16 Guldens het ſtuk; die men niet eerder betaeld als een halven maend na de expiratie van den termijn voor de volle voorbetaling geſchikt, zoo als te voren gezegt is; dan formeert men de rekening als volgt:

No. 32. 40 Ps, . à *f* 16. . .	*f* 640: —
Bij 1 pr. Mille voor d'Armen. . .	*f* — : 13
	f 640: 13
Af voor 2½ Maend Voorbetalinge à ½ pCt.	8: —
	f 632: 13

(4) *Als men Nabetaling of Intrest moet betalen.*
Genomen men heeft *een Kaveling bruine Peper* gekogt, als volgt:

No. 211. 10 Balen, wegende .	℔ 4350	
Tarra 5 ℔ pr. Bael.	50	
	℔ 4300 à 23 Gr.	*f* 2472: 10
Bij voor d'Armen 1 pr. Mille .		*f* 2: 10
Bij 3 Maenden Nabetaling,		*f* 2475: —
à 8 pCt. in 't Jaer . .		*f* 49: 10
		f 2524: 10

De 1 *per Mille* voor den Armen, doorgaens *Armen-geld* genoemt, bedraegt jaerlijks een groote ſomma, dewelke de Bewindhebbers der Compagnie aen de Diakens van de Gereformeerde Gemeente betalen, om ze naer derzelver goedvinden aen de Behoeftigen uit te deelen, gelijk andere Aalmoesſen.

Iemand een klein restantje of Saldo van reke-

ning aen de Compagnie in Banco afschrijvende, is bevrijd van de 6 stuivers, die anderzins van partijen onder de 300 Guldens betaeld moeten worden.

Offchoon de Compagnie, gelijk meermael is gezegt, aen niemand eenig Credit geeft, nochtans gebeurt het wel eene enkele reis, als iemand veel en dikwijls van haer gekogt heeft, en altijd voor een prompt Betaler bekend is geweest, dat de Compagnie hem eens fideert, of onder Borgtogt de gekogte Goederen laet volgen, schoon 'er maer een gedeelte van de waerde betaeld is; mits dat het niet dikwijls gebeure, en de Compagnie in de Borgen genoegen neeme; ook moet de Kooper als dan Intrest tegens 8 pCt. in 't Jaer aen de Compagnie betalen.

Dat een ieder, die van de Compagnie koopt, zijn eigene rekening moet maken, geschied uit voorzichtigheid, om des te gemaklijker alle abuizen te ontdekken, die bij de Boekhouders der Compagnie begaen mogten worden.

De Compagnie is gehouden aen Hun Hoog Mogenden alle vier jaren rekening te doen.

Als iets zeldzaems, teekenen wij hier aan, dat de Heeren Bewindhebbers van de *Oostindifche Compagnie*, in den Jare 1748 hebben befloten: Lieden van den Landbouw, het zij alleen, of met hunne Vrouwen en Kinderen, op zekere voordeelige Conditien, naer *Oostindiën* te zenden; en dat de gene, die daer toe genegen waren, zich aen de Kamers te *Amfterdam*, *Middelburg*, *Delft*, *Rotterdam*, *Hoorn* of *Enkhuizen* konden aengeven.

Sedert omtrent twintig jaren is 'er eene nieuwe tak van Handel der Maetschappije ontstaen: te weten die der Tarwe, welke de Compagnie van Kaep

Kaep de Goede Hoop naer deze landen voert met ſchepen, welken tot het transport van volk en bouwmaterialen derwaert hebben gediend, doch ſchoon aen dien uithoek de Granen, die 'er overheerlijk zijn, in overvloed wasſen en 'er zelden een misgewas is, heeft egter deze handel geen opgang gemaakt, zo dat men al ſedert eenige jaren geen Tarw meer van daer ontfangen heeft, en de Compagnie zelf, tot vervulling van de behoeften der inwoneren, in den jare 1786, genoodzaekt is geweest eenige uitgaande ſchepen naer Indiën met Tarw te beladen. De oorzaek hier van was gelegen in de onwilligheit der Kaapſche landbewoners of boeren, om hunne producten voor een, door het Gouvernement, al te laag geſtelden prijs op te brengen.

Misſchien zoude het niet onmogelijk zijn, om door behoorlijk aengewende middelen, 'er Zout, Wollen, Hennip, Vlas, en andere Goederen van daen te doen komen, en zulk eene heilzame zaek zoude het best door eene bijzondere Maetſchappij, afgeſcheiden van de Oostindiſche, kunnen bereikt worden; men wil dat hier toe de voorſlagen reeds zijn gedaen, doch niets is daer omtrent nog bepaeld. De visſerij zou 'er ook van belang kunnen worden, althans men vind eene menigte Robben op het eiland van dien naam, en het is zeker, dat 'er Engelſche en Amerikaſche vaertuigen in de baeijen en op de kusten ter visvangst komen.

Deze Compagnie heeft, op den hier voor beſchreven voet, haren handel een langen reeks van jaren gedreven tot merklijk voordeel van 's Lands ingezetenen, waer van 'er velen een ruim beſtaen bij vonden; dan na dat de kroon

van Engeland, in de maend December van het jaer 1780 aen de Nederlandſche Republijk den oorlog verklaerde, zijn deze weleer magtige Maetſchappij zeer vele rampen bejegend, van welken het niet ondienſtig zal wezen een kort verſlag te geven, te meer, dewijl zulks op den Koophandel dezer Landel in het algemeen en van deze Stad in het bijzonder eene merkelijke verandering in vele zaken heeft te wege gebragt.

In de maend Februarij 1781 werd 'er eene Vergadering van Zeventienen in den Haag belegd, ten einde des te nader bij de Hooge Vergadering des Lands te wezen, om te raadplegen welken de geſchiktſte middelen zouden zijn om de Bezittingen van de Maetſchappij en de thuis verwagt wordende ſchepen te beveiligen. In deze Vergadering werd beſloten, dat de Bewindhebber *van der Parre*, benevens den oudſten Advokaat *Boers* zich naar Frankrijk zouden begeven, om bij dat Hof, op kosten van de Maetſchappij, de hulp van Franſche oorlogſchepen te verzoeken, ten einde dezelven de thuis komende O. I. Schepen zouden te gemoet zeilen en in de een of andere haven in veiligheit te brengen.

Om hier in gelukkiger te ſlagen, werden 'er eenige ſtuurlieden, in dienst van de Maetſchappij, derwaart gezonden, om zich op de Franſche oorlogſchepen te begeven en den Franſchen Bevelhebberen de gewone koers of ſtreek der O. I. ſchepen aan te wijzen.

Zoo dra men dan, door de vredebreuk tusſchen Engeland en deze Republijk, voor de Bezittingen der Maatſchappij begon bekommerd te worden, werkte de vrees zeer ſterk op hen, die

die gelden aan de Maatſchappij, op recepisſen, met beding van met zes weken hun kapitaal te kunnen opzeggen, geſchoten hadden, zoo dat een ijder zijn geld opeischte, doch de Maetſchappij, aan die eisſchen niet kunnende voldoen, vervoegde zich bij de Algemeene Staten, verzoekende, dat dezelven, uit hunne Souvereine magt, het opeisſchen van die gelden en het losſen van de recepisſen wilden opſchorten in welk verzoek de Staten eerlang bewilligden.

Ondertusſchen maakten de Engelſchen zich, in de Oost-Indiën, meester van verſcheiden Nederlandſche kantoren en onder die ook van *Nagapatnam*, op de kust van Coromandel en toen daar op, in den jare 1783 over den vrede gehandeld werd, eischten de Engelſchen niet alleen die plaets te behouden, maar ook de vrije en onbelemmerde vaart in de Indiſche zee op de Molukſche eilanden, beöogende daar mede om de hand te krijgen in onzen Speceryhandel, zijnde de eenigſte uitſluitende handel, die de Nederlandſche Maatſchappij nog was overig gebleven.

Zoo dra de Bewindhebbers van de O. I. Comp. berigt van dezen eisch der Engelſchen kregen, leverden zij deswegens eene Memorie in aan d'Algemeene Staten, waarin zij de nadeelen, welken 'er voor de Maetſchappij te wagten waren, indien deze eisſchen den Engelſchen bewilligd werden, met klem van redenen aentoonden: Dan dit had luttel uitwerking, want de Engelſchen onverzetlijk op hun eisch blijvende ſtaan, wierd bij het Vredes Tractaet, den 21 Mei 1784 te Parijs geſloten, in het IV artijkel gezegd: „ De Staten Generael der Ver-„eenigde Nederlanden ſtaen af en guaranderen

„ in vollen eigendom aen zijne Groot-Brittan-
„ nifche Majesteit de ftad *Negapatnam*, met al
„ deszelfs aenhoorigheden; doch aengezien het
„ gewigt, hetwelk de Staten Generaal der ver-
„ eenigde Nederlanden ftellen in de bezitting
„ der gezegde ftad, belooft de Koning van
„ Groot-Brittanje, ten teeken zijner goedgun-
„ ftigheit jegens de bovengemelde Staten, niet-
„ tegenftaende den gezegden afftand, met
„ Hoogstdezelven te zullen handelen, wegens
„ de terug gave van gemelde ftad, ingevalle de
„ Staten, in het toekomende, iet even waerdig
„ aen zijne Majesteit hebben aen te bieden.

En bij het VI artijkel van gemelde Tractaet beloofden de Staten: „ de vaert der Britfche „ onderdanen in de Oost-zeeën niet te zullen „ belemmeren.

Boven en behalven dezen afftand, waertoe de Maetfchappij, door het voorgemelde Tractaet, genoodzaekt werd, had dezelve, in dezen verderflijken oorlog, zulk een geweldigen krak gekregen, dat de Bewindhebbers eerlang verpligt waren om bij de Algemeene Staten een onderftand van 14 Millioenen te verzoeken. Zij fchreven daer toe, in de maend Junij des jaers 1783, een brief aen bovengemelde Staten, waarin zij opening gaven van den zorglijken toeftand der Maetfchappij en aentoonden, dat dezelve alleenlijk door den oorlog daer in geraekt was. Het zal der moeite wel waerdig wezen dat gedeelte van den brief, de opgaef der geleden fchade behelzende, hier plaets te geven.

„ Men bepale zich (dus fchreven zij) in de
„ eerfte plaets tot de ingenomen Etablisfemen-
„ ten *Souratte*, *Sumatra's Westkust*, *Coromandel*,
„ *Bengale* en *Trinconomale*. Op het eerstgemel-

„ de

„ de kantoor is, bij de inneming, aen de En-
„ gelſchen een Inventaris geleverd van de aldaer
„ gevonden goederen, ter waerde van omtrent
„ *veertien en een halve* tonnen gouds en op Su-
„ matra's Westkust *drie en een halve* ton. En
„ hoe zeer van de drie overigen geene preciſe
„ opgave kan gedaen worden, alzoo men die
„ nog niet ontfangen heeft, kan men, uit de
„ daer jaerlijks aen handen zijnde goederen,
„ eene vrij juiste berekening maken en dan
„ mag men de goederen op de kust van Coro-
„ mandel genomen op *zes en vijftig* en die van
„ Bengale op *agtien* tonnen ſtellen, behalven
„ de op laatstgemelde plaets waerſchijnlijk reeds
„ in kas aangenomen gelden, waer voor de
„ Compagnie zal zijn betrokken, maer waer
„ van, uit gebrek van gelegenheit, nog geen
„ advijs is ingekomen, welke men, gerekend
„ naer den tijd der inneming van dat kantoor,
„ op *een millioen* kan ſchatten. Bij welke ſchade
„ op Bengalen mede nog moet gerekend wor-
„ den het geen van de hier in Nederland gene-
„ gotieerde *negen en dertig* tonnen aen wisſels
„ aldaer al zal ontfangen zijn, dan waer op
„ niet wel eene begrooting te maaken is. Het
„ verlies bij de verovering van Trinconomale
„ kan men ſtellen op *twee* ton.

„ Intusſchen dient in het oog gehouden, dat
„ bij de verliezen, bij het overgaen der Etablis-
„ ſementen gevallen, men zich alleen tot goe-
„ deren en koopmanſchappen borneert en er de
„ Gebouwen en Etablisſementen zelfs van af-
„ zonderd.

„ Het nemen van de zoo even genoemde Eta-
„ blisſementen is dan alleen een important ob-
„ jeĉt van *honderd en vier* tonnen gouds, behal-

„ ven

„ ven de ſchade daer door aen Particulieren toe-
„ gebragt.

„ Het veroveren en vernielen van ſchepen is
„ mede van veel belang, te meer, daer dit op
„ de kas hier te lande van een meer lijnregten
„ invloed is geweest.

„ Hier toe brenge men het, even na den uit-
„ gebarſten oorlog, door den vijand, onver-
„ hoeds overvallen ſchip *de vrouwe Katharina*
„ *Wilhelmina*, ter waerde van ruim *vijf en een*
„ *halve* ton.

„ Het naer Ceijlon vertrokken en voorbij de
„ Kaap genomen ſchip de *Held Woltemade* ge-
„ rekend op omtrent *negen* ton.

„ Het in den grond geſchoten Retourſchip
„ *Concordia*, omtrent *agt* tonnen waerdig.

„ Het nemen en verbranden dier vier Chi-
„ naſche ſchepen in de Saldanha Baai, waer
„ van de ladingen gerekend word op *drie en*
„ *zestig* ton en de ſchepen zeer ruim op *zeven-*
„ *tien* ton, of te ſamen op *zeven* Millioenen,
„ waer van egter moet worden gereduceert het
„ geen uit die ſchepen, aen de Kaep, voor der-
„ zelver vertrek naer de Saldanha Baei, is ont-
„ laden, het geen men kan berekenen op een
„ Millioen, blijvende dus eene ſchade van *zes*
„ Millioenen.

„ Voorts moet hier nog bij geſteld worden
„ de waerde van het Bengaelsch Retourſchip
„ de *Dankbaerheit*, mede in de Saldanha Baei
„ genomen, met de lading op *veertien en een*
„ *halve* ton gerekend.

„ En van het op zijn retour genomen Fluit-
„ ſchip *Noordbeek*, ter waerde van *een* ton.

„ Eindlijk nog de, in de Baei van Trinco-
„ nomale, genomen ſchepen *Groenendael* en *Ka-*
naän,

„ *naän*, welke met de ladingen op ruim *vijf*
„ tonnen kunnen worden geſchat.

„ Bij dit alles, komen nog het onderhoud
„ der ſchepen, die, uit vrees voor den oorlog,
„ te Kadix en te Drontheim zijn binnen geloo-
„ pen en welke kosten meer dan *vijf* ton heb-
„ ben beloopen.

„ Voegt men hier nu bij de groote uitgaven,
„ die de Compagnie heeft moeten doen, om
„ eenige meest benoodigde zaken, uit vreemde
„ havens, naer Indiën te zenden, het welk niet
„ als met veel meer kosten dan van hier konde
„ geſchieden. En voegt men 'er bij de hooge
„ gagien en aenritsgelden, waer toe de Com-
„ pagnie genoodzaekt is geweest te beſluiten,
„ en welke bijzonder, in geval van ſpoedig
„ overlijden van den genen, die zij aengeno-
„ men heeft, de Compagnie drukken, dan zul-
„ len de nadeelen van den oorlog, door U Hoog
„ Mogende zelve als ondraeglijk voor de Maet-
„ ſchappij worden beſchouwd.

Op dezen voordragt, beſloten de Staten van Holland terſtond om, bij voorraed, twaelf tonnen gouds, op de gevraegde ſom, aen de Maetſchappij op te ſchieten, maer beſloten tevens aen eenige Leden uit de Vergadering van Hun Ed. Gr. Mog. den last en magt op te dragen, om den waren toeſtand der Maetſchappij te onderzoeken en benoemden daer toe de Heeren *de Gijzelaar*, *van Berkel*, *van Wijn*, *Nederburgh* en *Rijfer*, Penſionariſen en Secretaris der Steden Dordrecht, Amſterdam, Gouda, Rotterdam en Alkmaer, benevens den Raedpenſionaris *van Bleiswijk*.

Nog in dat zelfde jaer 1783 lieten de Bewindhebbers van de O. I. Comp. in de Hollandſche

Ka-

Kameren de volgende bekendmaking doen.

„ Bewindhebbers van de Oostindiſche Com-
„ pagnie in de Hollandſche Kameren, als daer
„ toe door Hun Ed. Gr. Mog., op verzoek van
„ eenige geïntresſeerden, behoorlijk gequalifi-
„ ceerd, adverteren aen alle Houders van Re-
„ cepiſſen ten lasten voorſchreven Kameren,
„ dat, wanneer dezelven genegen zullen zijn,
„ bij de overige van hunne Recepiſſen, te fur-
„ neren in contante penningen, zoodanige ſom-
„ men, als de helft van het kapitael van de
„ voornoemde Recepiſſen zal komen te bedra-
„ gen en zulks van den 1 Junij aenſtaende tot
„ den 1 September daer aen volgende, hebben
„ verklaerd, aen hun zullen worden afgegeven
„ Obligatien, ten montante van de overgele-
„ verde Recepiſſen en daer bij gefurneerde pen-
„ ningen, onder guarantie van de Heeren Sta-
„ ten van Holland en Westfriesland, en zullen
„ van de genen, die voor den gemelden 1 Sep-
„ tember zich niet zullen hebben verklaerd,
„ geene penningen worden aengenomen.

De Bewindhebbers midlerwijl andermael bij de Algemeene Staten om onderſtand in geld hebbende aengedrongen, beſloten Hunne Hoog Mog. in de maend December van 1783: „ dat de
„ Raed van Staten zoude worden gemagtigd,
„ om, uit de penningen van des Generaliteits
„ kaſſe, aen de Oostindiſche Compagnie dezer
„ Landen te doen fourneren eene ſomma van
„ vier Millioenen, onder deze ſpeciale Condi-
„ tie, dat dezelve geheele ſomme, uit de eerst
„ in te komen penningen van de negotiatie van
„ agt Millioenen gulden, bij de Provincie van
„ Holland aen de Hollandſche Kamers der ge-
„ melde Oostindiſche Compagnie toegeſtaen, ten

„ Comp-

„ Comptoire Generael van de Unie en dus aen
„ de Generaliteits kasſe ten vollen zouden wor-
„ den gerestitueerd, waer toe Bewindhebbers
„ van opgemelde Compagnie, bij den ontfangst
„ der penningen, zich, met kennis en authori-
„ ſatie van Hoofdparticipanten, op het kragtig-
„ ſte, ten behoeve van de Generaliteit, zouden
„ moeten verbinden. En mits verder, alvorens
„ de voorſchreven penningen zullen worden
„ ontfangen, tot meerder ſecuriteit, de Provin-
„ cie van Holland en Westfriesland, ter Gene-
„ raliteit, verklare zich niet alleen te ſtellen als
„ Garandeur voor de nakoming van het geen
„ bij Bewindhebbers zal zijn beloofd en aenge-
„ nomen, maer dat ook bij ontſtentenis van dien
„ de voorſchreven ſomme van vier Millioenen,
„ in voegen voorſchreven, zelfs aen de Gene-
„ raliteits kasſe te zullen doen restitueren en
„ zich in dien gevalle daer voor te ſtellen en
„ te verbinden als principale ſchuldenaer.

Kort voor het nemen der voorgemelde Reſolutie hadden de Staten van Holland en Westfriesland goedgevonden vast te ſtellen eene geldligting of negotiatie van 8 Millioenen voor rekening en ten behoeve van de Hollandſche Kameren der O. I. Comp., tegen 3 per Cent vrij geld 's jaers, voor agt jaren vast en na verloop van dien tijd te converteren in ordinaris obligatien, ten laste van het gemeene land, alles onder guarantie van Hunne Ed. Gr. Mogenden.

In de maend Mei van het volgend jaer 1784, vervoegden zich de Bewindhebbers andermael bij Hunne Hoog Mog. om een onderſtand van 12 Millioenen, dewijl men uit de Indiën tijding had gekregen, dat de Hooge Regering aldaer, bij

ge-

gebrek aen gereede penningen, reeds toevlugt had moeten nemen tot de alleruiterſte middelen, welken egter, hoe ſchadelijk en gevaerlijk voor de Compagnie, evenwel geenzins toereikende waren geweest, om die Regering uit den dringenden nood te redden. De hooge intresſen der weinige gelden, die er nog te vinden waren geweest, hadden de geldmiddelen der Maetſchappij aldaer zeer veragterd: ook was men genoodzaakt geweest om aen een nadeeliger voet van wisſel plaets te geven, wilde men het overſchot van den voorraed van penningen te Batavia in de kasſe der Maetſchappij aengeteld krijgen op asſignatien, die in Nederland betaelbaer waren. Boven dit alles, was de hooge Regering van Indiën gedwongen geweest om een gedeelte van den Thee- en Peperhandel der Maetſchappij te Malakka, Palembang en Ranjermasſing te doen ſtil ſtaen; als mede om de koffij uit de Jacatraſche en Cheribonſche landen, tot welker volkomen betaling men geen kans zag, voor rekening der leveranciers ongeſchuurd te laten en daer op ſlegts zoo veel geld te verſtrekken, als noodig was om de koffijplanters eenigzins in ſtaet te ſtellen, om den gemeenen man de verdiende dagloonen te betalen.

Tot welk eene hoogte het gebrek aen gereedde penningen bij de hooge Regering van Indiën destijds geklommen was, kan men onder anderen daer uit afnemen, dat zij op een Ambonſchen geldeisch van één Millioen en zes honderd en vijftig Rijksdaelders, ſlegts negentig duizend Rijksdaelders verſtrekken konde.

In het begin van het jaer 1785 werd dan, ten behoeve van de O. I. Comp., eene geldligting, bij wijze van Loterij, beraemd, groot

7 Millioenen, tegen 3 ten honderd in 't jaar, dienende tevens tot verandering der oude obligatien, ten laste zoo van de algemeene O. I. Maetſchappij als van de bijzondere Kamers, in nieuwe obligatien tegen $2\frac{1}{2}$ ten honderd in het jaer. Beiden deze kapitalen zouden worden afgelost in 60 jaren, door gedurig vermeerderende aflosſingen, waar van de eerſte, groot honderd duizend gulden, zoude zijn op den 1 Februarij 1786; ook gaven de Staten van Holland, onder wier guarantie deze geldheffing gedaan werd, een ontſlag op dezelve van de honderd en tweehonderdſte penningen en gaven tevens vrijheit om voor onmondige deel in deze geldligting te nemen.

Niettemin ſchreven Bewindhebbers en Hoofdparticipanten ter Kamer Amſterdam, in de maend Februarij 1786, aen de Staten van Holland een brief, in welken zij zich onder anderen dus uitdrukten: „ Wij houden het van onze indis„ penſabele gehoudenis U Ed. Gr. Mog. tans „ ter kennis te brengen, dat de nood bij onze „ Kamer zoo hoog gerezen is, dat indien wij, „ gedurende den loop van deze maend Febru„ arij, niet eenigen onderſtand erlangen, wij „ met het einde van de maend alle betalingen „ zullen moeten ſtaken."

Ingevolge van dezen voordragt verleenden de Staten van Holland nog in dezelfde maend de vrijheit van eene geldligting te doen, ten behoeve van de Hollandſche Kameren, bij wijze van Loterij, groot tien Millioenen gulden, tegen den intrest van 3 ten honderd in het jaer, in 50 jaren af te losſen, waer van de eerſte aflosſing, groot honderd duizend gulden, zoude geſchieden den 1 Maert 1788, zijnde het Fonds

der aflosſingen geguarandeert door hooggemelde Staten van Holland, door welken ook tevens remisſie werd verleend van den honderdſten en twee honderdſten penning, gelijk ook van alle verdere ordinaire en extraordinaire lasten, nu reeds zijnde of die namaels mogten geheven worden.

Niet lang daer na, leverde de hier voor gemelde perſonele Commisſie tot de zaken van de O. I. Comp. een plan in ter vergadering der Algemeene Staten, om, ter redres van zaken, een nieuw of vijfde Departement van vijf Bewindhebbers aen te ſtellen, waer toe, in weerwil der ernſtige protestatie der Staten van Zeeland, met vier tegen drie Provincien beſloten werd en vervolgens daer toe benoemd werden de zes Bewindhebbers *Adrianus van der Hoop*, *George Severin*, *Jan Nicolaas van Eys*, *Otto Willem Falck*, *Elias Craayvanger* en *Jan Petrus Scholten*.

In het jaer 1788, beſloten de Bewindhebbers, om viermael in het jaer een vaertuig of Paketboot van hier naer de Kaep de Goede Hoop en vervolgens naer Indiën te zenden, te weten, in het begin der maenden Maert, Junij, September en December, ten einde aen een ijder gelegenheit te geven hunne brieven of paketten naer alle de Kantooren van de Compagnie, in geheel Indiën en de Kaep de Goede Hoop en van daer herwaerd op eene veilige wijs te kunnen verzenden.

De Maetſchappij ondertusſchen, door alle de vorige geldligtingen, nog niet gered zijnde, werd er in dit jaer 1788 wederom eene geldligting van 5 Millioenen voor de O. I. Comp. uitgeſchreven, bij wijze van Wisſelbrieven tegen

4 per Cent, vrij van alle belastingen. Alle deze geldligtingen beliepen te ſamen toen reeds ruim 40 Millioenen.

De aenmerklijke geldligtingen, door en ten behoeve van de O. I. Comp. in zulk een kort tijdbeſtek van jaren gedaen, verwekten bij het algemeen merklijke bekommeringen en deden vragen: I. Of de Compagnie, met die groote en bezwarende omſtandigheden, al of niet konde behouden worden? II. Of zij moest behouden worden? III. Of er van wegen die genen, welken zulke groote opofferingen deden, geen toezigt behoorde plaets te hebben, zoo om de mooglijkheit van behoud na te ſporen, als om te zorgen, dat de ware middelen tot behoud van dat belangrijk lighaem wierden aengewend? Dierhalven werd 'er den 14 Mei 1790 van wegen Hunne Hoog Mog. eene Commisſie tot dat onderzoek benoemd, beſtaende uit de Heeren *G. J. D. van der Does*, Heer van beide de Noordwijken, Lid van Ridderſchap, Mr. *P. H. van de Wall*, Oud-Burgemeester der Stad Dordrecht, Mr. *J. Rendorp*, Heer van Marquette, Burgemeester der ſtad Amſterdam, en Mr. *H. van Straten Jansz.*, Secretaris van Gecommitteerde Raden in het Noorderkwartier.

In de maend Maert van 1790, werd er bij de Kamer Amſterdam eene Beleening gedaen van vijf honderd duizend gulden op 250,000 ponden Kruidnagelen, liggende in de magazijnen van de Compagnie, zijnde nagewogen en goed bevonden, zijnde waerdig 54 ſt. Banco per pond, doch in deze beleening maer gerekend op 50 ſt. per pond.

De Maetſchappij niettemin ſteeds in moeilijke omſtandigheden verkeerende, uit hoofde van

gebrek aen gereed geld, werden de Hollandſche Kameren door de Staten van Holland, volgens derzelver Reſolutie van den 23 Julij 1790, gemagtigd tot eene Negotiatie, bij forme van eene Loterij van 8 Millioenen, onder guarantie van Hunne Ed. Gr. Mog. voor kapitael en intrest.

In het volgend jaer 1791, werd 'er bij de Kamer Zeeland eene Negotiatie geopend van 3 Millioenen en driemael honderd duizend gulden, bij forme van Loterij, in obligatien of vijf en twintig jarige renten, onder guarantie voor kapitael en in intresſen van de Staten van Zeeland, volgens derzelver Reſolutie van den 3 Februarij 1791.

In dit zelfde jaer, werd 'er bij de Vergadering van Zeventienen, toen in deze ſtad gehouden wordende, beſloten aen alle bijzondere perſonen vrijheit te geven, om, met Compagniesſchepen, naer Batavia, Ceijlon, Cormandel, Bengalen en Kaep de Goede Hoop, op vragt te verzenden alle Europaſche goederen, waren en koopmanſchappen, uitgezonderd Ammunitie van oorlog, opium en ol. vitriol.; welk beſluit eerlang ter kennis van het publijk gebragt en de voorwaerden, benevens een lijst der vragtloonen, uitgegeven werd.

In die zelfde Vergadering werd beſloten tot den voorſlag, om, ter herſtel van zaken, eene Commisſie naer de Indiën te zenden, en door Bewindhebbers tot Commisſarisſen Generael voor alle Compagnies Bezittingen in de Indiën en Kaep de Goede Hoop aengeſteld Mr. *Sebastiaan Kornelis Nederburgh*, Eerſte Advokaet der Nederlandſche O. I. Compagnie, *Simon Hendrik Frykenius*, Kaptein ter zee, ten dienſte dezer Landen, Mr. *Willem Arnold Altingh*, Gouverneur

neur Generael en *Hendrik van Stokkum*, Directeur Generael van Nederlandsch Indiën.

In de maend September van dat zelfde jaer 1791, werd 'er door de Maetſchappij, onder guarantie, voor kapitael en intrest, van de Staten van Holland, al wederom eene Negotiatie geopend van vijf Millioenen, tegen den intrest van 4 per Cent in het jaer.

In het einde van dit jaer, ontſtond er een aenmerklijk verſchil tuſſchen de Oostindiſche Compagnie en de kooplieden dezer ſtad, betreklijk de verkoopingen der Compagnie, welken altijd geſchied waren met bijgevoegde bekendmaking dat de onverkogte en opgehouden goederen niet zouden worden verkogt, of ſoortgelijke ten verkoop aengeſlagen, dan na verloop van zekeren daerbij vermelden tijd, welke handelwijs beſtendig was in acht genomen en gevolgd tot in de maend Augustus van dit jaer, wanneer de O. I. Comp. voor het eerst van deze handelwijs afweek, bij de uitſchrijving van hare verkooping, die in de maenden September en October moest gehouden worden, waerbij, niettegenſtaende die goederen zouden geveild worden met een ſtilſtand tot den 1 Augustus 1792, egter werd bekend gemaekt: „ Dat de „ Oostindiſche Compagnie nogtans de faculteit „ aen zich behield, om de goederen, die daer „ van opgehouden mogten worden, *ten allen* „ *tijde* te kunnen verkoopen, zoo mede zijde „ ſtoffen en andere goederen, die voor Batavia „ uit China verwagt worden; mitsgaders de „ Thee op vragt en de goederen van Particu- „ lieren, of die aengehouden zouden mogen „ zijn."

Gelijklijk had de Compagnie, bij die uitſchrij-

ving van hare verkooping, die in de maenden November en December ſtond gehouden te worden, bekend gemaekt, dat dezelve goederen zouden worden verkogt met een ſtilſtand tot den 1 Augustus 1792, doch tevens aen zich behouden de faculteit: „ Om de goederen, die „ daer van zouden opgehouden worden, gelijk „ mede de ladingen van de ſchepen Beverwijk, „ St. Laurens, het ſlot ter Hooge, de Phoe„ necier, Schoonderloo, Texelſtroom en de Sur„ cheance van Batavia *ten allen tijde*, het zij „ geheel, het zij ten deele, te mogen verkoo„ pen."

De kooplieden dezer ſtad, in de Oostindiſche Waren handeldrijvende, magtigden hier op eenige voorname handelaers, om daer tegen zoodanige maetregelen te neemen als zij raedzaem zouden oordeelen om hunne belangen en goed recht en dat van den algemeenen handel dezer Republijk naer behooren te handhaven.

Eerlang vervoegden zich de gemagtigde kooplieden met een request bij de Algemeene Staten, in welk zij zich beklaegden over het recht, 't welk de Oostindiſche Compagnie, door hare Gecommitteerden tot de verkooping van Compagnies goederen, oeffende, door zich het vermogen voor te behouden om hare goederen *ten allen tijde*, of wel *uit de hand* te kunnen verkoopen, oordeelende dat zulks aenliep tegen de Reſolutien van Hunne Hoog Mog. van de jaren 1622 en 1623 en dus tegen de voorwaerden, op welken alleen aen de O. I. Comp. haer Octroi vergund is, daer bij voegende, dat de Compagnie tans van die handelwijs, die zij ſtandvastig tot heden gevolgd had, afgeweken zijnde en eene andere wijs van verkoop aengenomen hebben-

bende, daer door niet alleen alle gronden van dien handel ondermijnde, maer zelf ten eenemael om verre wierp en voor de Compagnie zelve, in plaets van voordeelig te zijn, in tegendeel tot haer groot nadeel moest uitloopen.

Dit request door Hunne Hoog Mog. aen de Vergadering van Zeventienen gezonden zijnde, om te dienen van berigt, leverden de Gecommitteerde Bewindhebbers daer tegen, in de maend December, een omſtandig berigt ter hooggemelde Vergadering in, ter wederlegging van de klagten der kooplieden, doch waer tegen de kooplieden eene Memorie van Elucidatie overgaven, ten einde Hunne Hoog Mog. te bewegen tot voorziening tegen het nadeel, het welk, door de nieuwe ſchikkingen van de Compagnie, bijzonder in het verkoopen van hare goederen, aan den algemeenen koophandel werd toegebragt. Wijders leverden gemelde kooplieden, in de maend Februarij van het volgend jaer 1792 nog een nader request in, tot verderen aendrang van hun gedaen verzoek, alle welke ſtukken, ter overweging, werden geſteld in handen van Hunner Hoog Mog. gedeputeerden tot de zaken van de Oostindiſche Compagnie.

Het liep ondertusſchen aen tot in de maend Julij van het jaer 1792 eer de Gedeputeerden hun rapport ter Vergadering van Hunne Hoog Mog. inbragten. Over dit rapport, het welk voor de zaek der kooplieden niet zeer gunſtig was, werd de beſliſſing nog gewagt, toen 'er, in de maenden van September en October dezes jaers, omſtandigheden plaets hadden, die de kooplieden meenden zich ten nutte te kunnen maken, om hun oogmerk te bereiken. Naemlijk de O. I. Compagnie bevond zich in zeer

groote verlegenheit om geld en had 4 Millioenen gulden noodig om zich ſtaende te houden. Het handeldrijvend lighaem van deze ſtad toonde egter weinig genegenheit om de Compagnie hier in te hulp te komen, ten zij dezelve zich ook van haer kant genegen toonde om de kooplieden genoegen te geven. Hier over eenige onderhandelingen aengevangen zijnde, boden eenige voorname Huizen van Negotie in deze ſtad 16 tonnen gouds aen, om terſtond door de Compagnie gebruikt te kunnen worden, welk voorbeeld men verwagtte, dat welhaest door anderen zoude gevolgd worden en dus de Comp. in ſtaet geſteld worden om 4 Millioenen te bekomen.

De Staten van Holland, hiertoe willende medewerken, namen den 12 October een beſluit, dat de zaken, ter Algemeene Staetsvergadering, daer henen zouden worden beſtuurd, dat de Bewindhebbers van de Praeſidiale Kamer van de O. I. Compagnie te Middelburg zouden worden aengeſchreven en gelast, dat omtrent de verkoopingen van de Retour-goederen der O. I. Comp. nu en voortaen zouden in acht genomen worden de volgende punten.

1. Dat de Compagnie altoos zal gehouden zijn hare voor- en najaers verkoopingen uit te ſchrijven met een bepaelden ſtilſtand van tien of twaelf maenden.

2. Dat de Compagnie, bij het uitſchrijven van hare najaers-verkooping, de faculteit zal hebben, van te kunnen reſerveeren om de goederen, tot de najaers-verkooping behoorende en welken nog niet gearriveerd zijn, in dezelve najaers-verkooping te mogen brengen, mits die ſchepen arriveren zoodanig in tijds, dat voor de verkooping door de Praeſidiale Kamer de Carga's der la-

ladingen worden bekend gemaekt, om te geſchieden ten langſten zes weken na dat de Praeſidiale Kamer zal hebben verkogt.

3. Dat ingevalle het gebeuren mogt, dat gedurende den beloofden ſtilſtand, eenig artijkel van Goederen, waarvan de Compagnie nog voorraed aen de hand mogt hebben, tot zoodanige aenmerklijke prijzen kwam te rijzen, dat de Compagnie vermeenen zoude zoodanig een artijkel met een buitengewoon voordeel van de hand te kunnen zetten, zoo mede in geval, door het uitblijven der Schepen, welken die Goederen voor de Najaers verkooping aenbrengen, en de Compagnie daer door gelden mogt benoodigd hebben en in dat geval geene penningen konde negotieren op redelijke Conditien, het aan Bewindhebberen in der tijd zoude vrijſtaan, om zich deswegens te vervoegen aen de Heeren Gecommitteerden, uit kragte van Hunner Hoog Mog. Reſolutie van den 14 Mei 1790, uit de Provincien van Holland en Zeeland, tot de zaken van de O I. Comp. benoemd, en aen dezelven een gedetailleerden voordragt te doen van de gronden, waerop de Compagnie vermeent eene buitengewone verkooping van zoodanig artijkel te kunnen en te moeten houden, welken voordragt dezelve Heeren Gecommitteerden, als dan, ter kennisſe zullen brengen van de voornaemſte en kundigſte Huizen van Commercie dezer Republijk, om hen terſtond daer op te informeren van het belang van den algemeenen handel dienaengaende, en zullen dezelve Heeren Gecommitteerden, na overweging der op deze wijze bekomen informatie, aengaende den bovengemelden voordragt der Compagnie, deze overwe-

ging brengen ter kennisse van zijne Doorlugtige Hoogheit, als Opperbewindhebber, en niet dan met deszelfs hoogwijs advijs als dan finalijk besluiten tot het al of niet houden van zoodanige buitengewoone verkoopingen, zoo als zij Heeren Gecommitteerden, overeenkomstig het belang der Commercie en der Compagnie te samen genomen, meest raadzaam zullen oordeelen.

4. Dat het aen de Compagnie zal vrijstaen, om de Goederen, welke op haer verkoopingen, opgehouden zijn geworden, ten allen tijde aen een ijgelijk afteestaan, met 10 perCent verhooging van den prijs, voor welken dezelve Goederen, te weten ijder in zijn asortiment door een, op hare verkooping verkogt zijn geworden, mits van het voorbehouden dezer faculteit openlijke Notificatien aan allen en een ijgelijk geschiedde in de Billietten van uitschrijving der verkooping.

De Staten van Holland, deze voorgemelde punten vastgesteld hebbende, besloten tevens de Staten van Zeeland hier van kennis te geven en dezelven te noodigen, om het daer heen te helpen bestieren, dat deze Resolutie ter Algemeene Staetsvergadering aengenomen en in een besluit van het geheele Bondgenootschap veranderd werde, terwijl gemelde Staten van Holland verders de Compagnie magtigden tot het opnemen van 4 Millioenen guldens.

Dan de Bewindhebbers in Zeeland, die de Najaers verkooping bestierden, den nieuweling ingevoerden voet van verkooping volgende, en de kooplieden in deze Stad daar van berigt gekregen hebbende, weigerden zij, als daar door in hunne verwagting te leur gesteld zijnde, de 16 tonnen gouds aen de Compagnie

nie op te ſchieten, waer door deze ontworpen geld negotiatie verviel en de Compagnie op nieuws in de uiterſte verlegenheit geraekte; weshalven de Bewindhebbers ter Kamer Amſterdam eerlang een plan uitgaven van eene Negotiatie groot 4 Millioenen gulden Banco of Kasgeld voor 12 Maenden, tegen den intrest van 4 per Cent, bij wijze van beleening, verbindende daer voor generalijk alle de bezittingen en inkomſten der O. I. Comp. geene uitgezonderd, mitsgaders ſpecialijk alle de goederen en Koopmanſchappen, zoo wel die, welken hier te lande voorhanden zijn, als die, welke verwagt worden, met bijvoeging, dat daervan altoos eene genoegzame hoeveelheit, geëvenredigd aen het montant dezer Negotiatie, tot een onderpand voorhanden zouden blijven.

Ondertusſchen bleven met dit alles de zaken van de Compagnie in zulk een zorglijken en bekommerlijken toeſtand, dat de Gecommitteerden der Staten van Holland tot de zaken van de O. I. Compagnie den 1 Maert 1793, zich genoodzaekt zagen, in een nadruklijken en opmerklijken brief, den Staet der Maetſchappij aen Hun Ed. Gr. Mog. voor te dragen, in het ſlot van welken brief zij zich dus uitdrukten: „ Daar nu het water aen de lippen is en de „ nood dringende, zoo houden UEd. Gr. Mog. „ het ons ten goede, dat wij de belangen der „ Maetſchappij en van het Publijk Credit, „ mitsgaders de klagten van zoo veele goede „ Ingezetenen aen UEd. Gr. Mog. nogmaels „ aen bevelen en bij UEd. Gr. Mog., met den „ meesten ernst aanhouden, dat UEd. Gr. Mog. „ de Heeren Hoogstderzelver Gecommitteerde „ Raden gelieven te authoriſeren, om van tijd

„ tot

„ tot tijd, tegen betaling van een behoorlijken
„ intrest, aen de Maetſchappij op te ſchieten
„ zoodanige hoeveelheit van penningen als de
„ algemeene nood van het lieve Vaderland zal
„ toelaten, en door of van wegen het Bewind,
„ met ons overleg, volſtrekt noodig zal bevon-
„ den worden, om de zaken buiten eene tota-
„ le Confuſie ſtaende te houden en den gehee-
„ len val der Maetſchappij te voorkomen."

Ingevolge van dat verzoek, authoriſeerden Gecommitteerde Raden, volgens eene Reſolutie der Staten van Holland van den 10 en 12 Julij de Bewindhebbers van de Hollandſche Kameren der O. I. Comp. tot het negotieren van 4 Millioenen gulden, in Casſa of Bankgeld, ter keuze van de geldgeveren, vrij van alle belasting en Collaterael en dat bij forme van wisſelbrieven, doch welke Negotiatie voor eerst maer bepaeld werd op een Millioen, zoo dat 'er geene meerdere wisſelbrieven dan voor die ſomme werden uitgegeven.

Dan men was welhaest genoodzaekt niet alleen voor meer dan een Millioen wisſelbrieven uit te geven, maer zelf werd de Compagnie, bij eene Reſolutie van den 11 October 1794 gemagtigd de voorſchreven Negotiatie van 4 Millioenen nog met $3\frac{1}{2}$ Millioenen wisſelbrieven te vermeerderen; en het bleef zelf hier niet bij; de Compagnie werd ſedert, bij een Decreet der Proviſionele Repreſentanten van het volk van Holland, in dato den 15 April 1795, gemagtigd tot het doen van eene geldligting voor twaalf maenden, tegen den intrest van 4 per Cent in het Jaer, onder verband van alle de bezittingen en inkomſten der O. I. Compagnie, geene uitgezonderd, en ſpecialijk alle de

Goe-

Goederen en Koopmanſchappen, welken dat jaer in verkooping zouden worden geveild en die nog verwagt werden.

Intuſſchen waren de Gecommitteerden, welken door den Staet benoemd waren tot onderzoek van de zaken der O. I. Comp. zoo verre gevorderd met hun gedaen onderzoek, dat zij in de maend Junij van het zelfde Jaer 1795, ter Vergadering van de Proviſionele Repreſentanten van Holland, een breedvoerig verſlag deden van hunne bevinding. In dit Rapport werden vier hoofdpunten behandeld: bij het *eerſte* werd aengetoond, welk een ſteun de Maetſchappij, te midden van haren tegenſpoed, voor het Vaderland is. Bij het *tweede* werd den Staet der Maetſchappij hier te lande, zoo als dezelve door Gecommitteerden bevonden was, opengelegt, uitwijzens de volgende opgave.

In 1782 was de Comp. ten agteren	20	Millioenen.
1783	26	
1784	37	
1785	40	
1786	49	
1787	59	
1788	64	
1789	74	
1790	80	
1791	92	
1792	100	
1793	107	
1794	112	

Tot welk algemeen agterwezen, het welk ultimo Junij 1794 was opgemaakt, het te kort komende, in ijdere Kamer, was als volgt:

Am-

Amſterdam	57983000
Zeeland	28163000
Delft	6676000
Rotterdam	7125000
Hoorn	6140000
Enkhuiſen	6176000

Onder het *derde* hoofdpunt werden onderzogt de mindere en meerdere middelen tot bezuiniging en herſtel van den vervallen ſtaet der Maetſchappij en onder het *vierde* hoofdpunt, werd opgegeven wat er tot beter Beſtuur der Maetſchappij diende gedaen en in acht genomen te worden, tevens aenradende een gansch ander Beſtuur daer te ſtellen.

Dan terwijl over dat Rapport ter Staetsvergadering geraedpleegd werd, kreeg de Maetſchappij wederom een gevoeligen ſlag, door dien de Engelſchen, met welken deze Republijk, ſedert den intogt der Franſchen in dit land, in een openbaren oorlog geraekt was, in de maend September zich van de Kaep de Goede Hoop, gelijk ook van de aldaer liggende Schepen en Goederen der Maetſchappij, meester gemaekt en dezelve in 't bezit genomen hadden.

Eer dit Jaer ten einde liep, werd er door eene Reſolutie van de toen nog in ſtand zijnde Vergadering van Hunne Hoog Mogenden eene geheele verandering in het beſtuur van de Compagnie gemaekt; alle de Bewindhebbers werden van de Directie ontſlagen en vervolgens door de Repreſentanten van het volk van Holland, in derzelver plaets, een Committé van 17 perſonen aengeſteld: ook werden er te gelijk een Secretaris, een Advokaat Fiscaal, een Viſitateur Ge-

Generael en een Ontfanger Generael voor de Maetſchappij benoemd.

Dan voor dat dit Committé het bewind aenvaerde, kreeg men, in het begin des volgenden jaers 1796, de treffende tijding, dat de Engelſchen Trincomale en het Fort Oostburg, in het Eiland Ceilon, uit hoofde van den Specerij handel, de gewigtigſte bezitting der Compagnie, in de Indien, hadden ingenomen.

Onder zoo veel rampen en ſlagen, aenvaerde het benoemde Committé, in het begin van Maert deszelven Jaers 1796 het Bewind, doch de voortduring van den oorlog het uitgaen en terugkomen der Schepen verhinderende, is de Maetſchappij ſedert in een kwijnenden toeſtand gebleven, waer door zij buiten ſtaet is geraekt om hare verpligtingen aen de geldſchieteren te voldoen, terwijl een groot aental Ingezetenen, wier beſtaen aen den welvaert der Compagnie gehegt was, daer door in merklijke ongelegenheit zijn geraakt.

VEERTIENDE KAPITTEL.

Van de Westindische Maetschappije.

Wanneer in het jaer 1607 zeker Antwerpſche Koopman, met name *Wilhem Uſſlink*, ter oorzake van den Godsdienst uit Braband geweken, en in den Handel op de Westindiën door en door ervaren, zich te Amſterdam met 'er woon begaf, openbaerde hij aen eenige Kooplieden aldaer den geheelen handel op *Amerika* en

en de *Westerſche Indiën*, als zelfs lang in *Spanje* en de verafgelegenſte landen verkeerd hebbende. Ook had hij reeds dikwerf een ontwerp geſmeed tot het oprichten eener *Weſtindiſche Compagnie*, en daer over met den geleerden Predikant *Petrus Plancius*, een man in de Aerdrijks- en Sterrenkunde zeer bedreven, geſproken. 's Lands vader *Oldenbarnevelt*, het groot belang der zake, met zijne ingeſchapen doch kwalijk beloonde vaderlandsliefde, beſchouwende, gaf 'er kennis van aen de Heeren Staten, en *Uſſlink* bemoeide zich hier in ook zeer ſterk, doch het werk bleef ſlapende: tusſchen beide werden wel præmien geſteld op het ontdekken van nieuwe landen, doch het duurde tot in den jare 1621, wanneer het twaelfjarig beſtand met den Koning van Spanje, in April 1609 geſloten, ten einde liep, toen het oud ontwerp weder ter bane kwam, eerlang aengenomen, en bij Octroij der Heeren Staten Generael van den 3 Junij 1621, *eene algemeene Weſtindiſche Maetſchappij* opgericht werd. „ Aen deze ſtond „ men toe *alleen* te mogen handelen in *Amerika* „ van 't zuiden van Terra Neuve, tot door „ de Straten van Magelan of Le Maire, in de „ Zuidzee, en in de Eilanden tusſchen beiden „ gelegen; voorts op de Afrikaſche Kust van „ den Kreeftskeerkring tot aen Kaep de Goede „ Hoop. Met uitſluitinge van alle andere Ne„ gotianten buiten deze Maetſchappij, op ver„ beurte van ſchip en goed; en bijvoeging van „ bijna gelijke vrijheden van oppermagt als aen „ de Oostindiſche Compagnie was toegeſtaen."

Het in te leggen Capitael werd op eene ſomma van 7,200,000 Guldens bepaeld, en was wel haest voltallig; zelf Spanjaerden namen

deel

deel in deze Maetſchappij. Men ſloot den Handel op Afrika en Amerika in een; de veroveringen, die de Compagnie maekte, waren aenzienlijk, in minder dan twaelf jaren verkreeg zij, bij hare oude bezittingen, *Pareba* en *Rio Grande* in Braſiliën, *Fernambuk* en *Tameraka*. Het nemen van de Zilver Vloot door *Piet Hein*, dat van de Hondurasvaerders, en van *Bahia de Todos los Sanctos*, bragt den Portugezen een gevoeligen ſlag toe, zoo dat deze nieuwe Maetſchappij de Oosterſche wel haest ſcheen te zullen overtreffen. Bij zoo vele voordeelen voegde de Graef van Nasſau, eerst Opperhoofd van *Braſil*, de landen *Piara*, *Sirigi* en *Maragan*, ook geraekte *Curacao*, *Openeda*, en *Del Mina*. in Guinea, 't Eiland *St. Thomas*, en de ſtad *St. Paul de la Lande*, in hare magt. De graef van Nasſau in 1644, met het edelſte des krijgsvolks uit de Indiën naer huis keerende, liet alle deze bezittingen ontbloot van bezettingen, en van dien tijd aen begon de luister en het vermogen der Maetſchappije te verminderen. In den jare 1647 werd haer, door verraderij der *Portugezen*, Braſil afhandig gemaekt.

De aengevangen oorlog ſtremde den loop veler zaken, en thans zoo vele ruimte niet meer noodig hebbende, beſloot de Compagnie haer in den jare 1621 verkregen plaets tot het houden der vergaderingen op den Haerlemmerdijk, aen de Heeren Markt, (dat nu het *nieuwe Heeren Logement* is) te verlaten, en zich te behelpen in haer, anno 1642, groot en ſterk gebouwd pakhuis, op den noordlijken hoek van Rapenburg aen 't Y. Dit gebouw heeft drie gevels, waer van de middenſte met een kap- of frontespiets gedekt is, en hier in is uitgehouwen

het merk der *Geoctroieerde Westindiſche Compagnie*, zijnde de letters G. W. C. door een gevlochten. De Commis der Equipagie, en de Schippers van de Jagten der Westindiſche Compagnie, hebben hunne wooning in het onderſte noordoostelijke gedeelte van 't gebouw. De zolders zijn ruim, en kunnen de Goederen, die de Maetſchappij uit de Westindiën ontfangt, gemaklijk bevatten.

Engeland ontnam haer in 1664 het Eiland *Goeree*, en in 1665 *Nieuw-Nederland*. De Franſchen deden het zelfde met het Eiland *Tabago*, en eenige andere plaetzen van minder belang. Dit deed de Maetſchappij aen 't kwijnen ſlaen, en 'er konden geene uitdeelingen geſchieden. De aflosſing der zes Millioenen Guldens opgenomen penningen was onmogelijk, en derhalven werdt in den jare 1674, toen haer Octroi eindigde, de geheele Maetſchappij vernietigd; doch teffens te gelijk eene nieuwe opgericht, die voor de ſchulden der oude niet aenſpraeklijk zoude zijn, en „ de vaert op alle plaetzen, „ uitgezonderd alleen langs de Kusten van Afrika „ van den Kreeftskeerkring, tot op 30 graden „ bezuiden de Evennagtslijn, en alle de tusſchen „ beiden gelegen Eilanden, ook Iſequebo, enz. „ en Curacao," werden aen een ieder opengeſteld.

Deze nieuwe Maetſchappij verkreeg dan een nieuw Octroi in dato 20 Sept. 1674; waer bij onder anderen voorziening werd gedaen, in 't verſchil tusſchen de *Participanten* en *Crediteurs*, of die, welke hun geld aen de Maetſchappije *à depoſito* hadden gegeven; op deze wijze, dat de oude deelgenooten zouden hebben *vijftien ten honderd* in de nieuwe Maetſchappij, wegens,

en

en van, de hoofdſom, die zij in de oude Compagnie hadden. Dat zij, die hun geld aen de oude Maetſchappij *à depoſito* hadden gegeven, zouden hebben *dertig Guldens* van ieder honderd guldens; en de andere Crediteurs *honderd Guldens Capitael* voor iedere honderd die men hun ſchuldig was. Wijders zoude, om den Koophandel op de Kusten van Afrika en Amerika te herſtellen, ieder Participant inleggen *vier* guldens van ieder honderd guldens Capitael, die hij 'er in had, en ieder, die gelden *à depoſito* had gegeven, van ieder honderd guldens, die hij te goed had, *agt* guldens. Op deze wijze bragt de nieuwe Maetſchappij in de jaren 1674, 1675 en 1676, eene ſomma van honderd en twintig duizend guldens te ſamen in gereed geld; 't welk, met het geen de Participanten, Depoſisten en Crediteurs moesten hebben, een hoofdſomma uitmaekte van 6300000 of daer omtrent, waer in de volgende Kamers hunne aendeelen hebben, te weten:

Amſterdam viernegende Deelen. Zeeland twee. De Maes een. Stad en Lande een. Het Noorderkwartier een negende deel.

Voor ieder dezer Kamers werden 'er Bewindhebbers verkozen, en eenige uit de oude Maetſchappije *gecontinueerd*; ook werd 'er aengeſteld een Hoofdparticipants-Bewindhebber, een *Præſes*, een *Vice-Præſes*, een *Scriba*, en twee Rekenmeesters.

De nieuwe Maetſchappij huurde nu de *Voetboogsdoele* op den Cingel, tusſchen den Heiligen Weg, en het Spui, om aldaer haere vergaderingen te houden, betalende aen de ſtad voor hure, één duizend guldens 'sjaers. Dit is een oud gebouw met verſcheiden groote vertrek-

ken, die geſchikt zijn ten gebruike der Bewindhebberen, en derzelver Bedienden.

De algemeene Vergaderingen van Tienen werden gehouden zes agter een volgende jaren te Amſterdam, daer na twee jaren te Middelburg, en vervolgens naer den bovengemelden rang der Collegien.

De Vergadering, die alle zaken rakende deze Maetſchappij, zoo wel binnen als buiten 's lands afhandelt, wordt genaemd de *Vergadering van Tienen;* beſtaende uit afgevaerdigde Bewindhebberen, als: vier van de Kamer *Amſterdam.* Twee van *Zeeland.* Een van de *Maes.* Een uit *Noordholland* of *Weſtfriesland.* Een uit *Friesland* of *Groningen.* Een uit de *Staten Generael.*

De Hoofdkamer dezer ſtad Amſterdam wordt beſtuurd door *zeventien* Bewindhebbers, als: Tien van deze Stad. Een uit Gelderland. Een van Utrecht. Een van Overijsſel. Een van Haerlem. Een van Leiden. Een van Gouda. Een van Friesland.

De andere Kamers worden omtrent op dezelfde wijze beſtuurd.

Den 7 Januarij 1750 hadden de Heeren Gedeputeerde Bewindhebbers dezer Compagnie, verzeld van derzelver Hoofdparticipanten, de eer aen zijne Doorluchtige Hoogheid, wijlen Prins Willem Carel Hendrik Friso, Erfſtadhouder, in eene openbare audientie in *'s Hage*, het *Diploma* over te leveren, waer bij die Prins tot *Opper-Gouverneur van de Weſtindiſche Compagnie* benoemd werdt; leggende dat *Diploma* in eene koſtelijke gouden doos, en werdt door zijne Hoogheid minzaem aengenomen. In de maend Mei daer aen volgende benoemde hij de Heeren *Jan van Marcelis*, en

Tho-

Thomas Hope, tot Repreſentanten van zijne Doorluchtige Hoogheid bij deze Compagnie. Na het overlijden van dien Vorst is die waerdigheid overgegaen op den tegenwoordigen Stadhouder, en het was op den 23 April 1766, dat hun Edel Groot Mogenden, de Heeren Staten dezer Provintie, het verrichte van hunne Gedeputeerden ter algemeene Statenvergaderinge goedkeurden, omtrent de opdragt van het *Gouverneur-Generael en Opper Bewindhebberſchap der Weſtindiſche Compagnie dezer Landen*, aen zijne Doorluchtige Hoogheid, den Heere Prinſe Erfſtadhouder. Vervolgens werdt dit door de Vergadering van Tienen beſloten, een *Diploma* opgeſteld, en aen zijne Hoogheid overhandigd, die den eerſten van Zomermaand 1768 zitting nam als Opper-Bewindhebber dezer Maetſchappije. Hoogstdeszelfs tegenwoordige Repreſentant is de Edele Heer Mr. *Jacob Baron de Peterſen.*

De Compagnie heeft een eigen Advocaat, welke haere belangen behandelt en waerneemt.

De Actien dezer Compagnie beſtaen uit Partijen van 6000 Guldens Bankgeld Capitael ieder. Dezen kan men ook koopen en verkoopen op dezelfde wijze, als die van de Oost-Indiſche Maetſchappije; voor overdracht en affchrijving van iedere partij word betaeld drie guldens agttien ſtuivers, en voor Courtagie zes guldens; beide door Kooper en Verkooper ieder de helft te betaelen.

De *Actien* ter Kamer Amſterdam zijn tegenwoordig omtrent waerdig 26 ten honderd, en die der andere Kamers wat minder.

Waer uit dit verſchil ontſtaet is reeds bij de Oostindiſche Actien aengewezen.

De Maetſchappij heeft ſedert haere herſtelling, zoo in *Geld* als in *Obligatien* uitgedeeld; te weten:

Anno 1679	den 20	Octob.	2 pCt.	in Geld.
1682	1	Octob.	8 —	
1684	31	Octob.	6 —	in Oblig.
1687	31	Octob.	10 —	
1691	1	Januarij	5 —	
1692	1	Januarij	3 —	in Geld.
1692	1	Sept.	5 —	
1693	1	Sept.	5 —	in Oblig.
1695			4 —	Bankg.
1697			5 —	

vermeerderd met 4 pCt. Agio in Recepisſen Kasgeld.

1699			5 pCt.	Bankg.
1700			5 —	

vermeerderd met 4 pCt. Agio in Recepisſen Kasgeld.

1702	3	Decemb.	4 pCt.	Bankg.
1704	30	April	5 —	
1705	31	Januarij	4 —	
1708	31	Januarij	5 —	in Recep.
1710			4 —	Bankg.
1712			5 —	
1714	15	Dec.	4 —	
1716			6 —	
1717			4 —	
1721	15	Dec.	4 —	
1723	1	Octob.	4 —	
1724	20	Dec.	4 —	
1726	1	Dec.	4 —	
1728	1	Januarij	3 —	
1731	2	Julij	4 —	
1735	1	Maert	2 —	

Anno

Anno	1744	den 16	Nov.	5 pCt.	
	1746	. 1	Sept.	2 —	
	1747	. 1	Nov.	3 —	
	1749	. 1	Dec.	3 —	
	1753	. 1	Dec.	2 —	
	1758	. 15	Nov.	3 —	Bankg.
	1760	. 7	Julij	3 —	
	1762	. 15	Nov.	5 —	
	1764	. 6	Aug.	4 —	
	1766	. 4	Aug.	2 —	
	1772	. 24	Aug.	4 —	

Alle de gemelde Obligatien, uit uitdeelingen ſpruitende, zijn ten laste der Maetſchappije, die vier ten honderd in 't jaer voor intrest betaeld, doch 'er word geene uitdeeling gedaen voorenaleer deze Obligatien afgelost zijn.

In den aenvang der maend Augustus des Actiejaers 1720 hebben de Heeren Staten Generael, (na dat de Actien dezer Maetſchappij mede, gelijk alle anderen, tegen reden ver boven het Capitael gerezen waren, ſchoon 'er geene bijzondere uitdeelingen geſchieden) aen deze Compagnie conſent gegeven, omme tot beter voortzettinge en uitbreiding van haeren koophandel, de Actien der Compagnie, door eene vrijwillige inſchijving met 1500 of 1600 Actien, ieder van 300 guldens Capitael, te vermeerderen. Deze inſchrijving geſchiedde tot 250 PCt. (om dat de prijs der Actien reeds zoo hoog geſtegen was) te betalen in zes termijnen: namelijk de eerſte termijn met eene ſomma van 2500 guldens, te voldoen eene maend na de gedane inteekening, contant; en de vijf volgende termijnen van drie maenden tot drie maenden daer na, telkens met een duizend

zend guldens in de bank af te ſchrijven; mits dat de penningen, die van deze tegenwoordige vermeerdering van Actien inkwamen, niet gebruikt zouden mogen worden, tot het doen van uitdeelingen, betalingen van oude ſchulden, of andere zaken, die of onnoodig, of niet ſtrekkende waren tot bevordering van den welſtand en handel der Maetſchappije.

Deze inteekening vondt vele liefhebbers, zoo dat zij niet allen konden geholpen worden, vermits de Actien dagelijks rezen. Om deze drift niet te ſtuiten, werd der Maetſchappije in deze maend andermael vergund haer Capitael te vergrooten, door eene nieuwe vrijwillige inſchrijving, van een duizend Actien a 300 guldens Bankgeld ieder, tegens 450 pCt.; mits dat een perſoon niet meer als *vier*, en niet minder als *éene* Actie mogt inteekenen. Daer beneven hieldt de Compagnie de magt, om met de penningen daer van voortkomende, tot gemak der deelhebbenden, die de nieuwe fournisſementen moesten doen, derzelver eigen Actien tegen eenen matigen intrest te mogen beleenen; ook anderen vrijen handel ten voordeele der Maetſchappij te doen.

Hier door rezen de Actien dezer Compagnie, die in het zelfde voorjaer nog ver beneden het Capitael waren geweest, tot 650 pCt.; doch dat velen zich dezer voorbarige inſchrijvinge al te laet beklaegd hebben, kan men daer uit ligtelijk begrijpen, vermits deze Actien aen de algemeene dalinge en het verval van het geheele werk, zoo veel deel hebben gehad, dat ze binnen weinig maenden wederom tot het Capitael, ja verre daer onder zijn gedaeld.

De hoogſte en laegſte prijzen der Actien van de

de Westindiſche Compagnie zijn ſedert eenige jaren als volgt:

1763.	$33\frac{1}{4}$	tot $27\frac{1}{4}$	pCt.
1764.	$35\frac{3}{4}$	— 32	—
1765.	$61\frac{1}{2}$	— 36	—
1766.	62	— 32	—
1767.	$39\frac{1}{2}$	— 32	—
1768.	$33\frac{3}{4}$	— $31\frac{3}{4}$	—
1769.	36	— 30	—
1770.	$37\frac{3}{4}$	— $34\frac{1}{2}$	—
1771.	$39\frac{3}{4}$	— $33\frac{1}{2}$	—
1772.	$39\frac{1}{2}$	— $31\frac{1}{2}$	—
1773.	$35\frac{1}{2}$	— $31\frac{1}{4}$	—
1774. 1775. 1776. 1777.	25	— 35	—
1778.	$29\frac{1}{2}$	— 26	—
1779.	$38\frac{1}{2}$	— $26\frac{1}{2}$	—
1780.	38	— 24	—
1781.	27	— 27	—
1782.	$30\frac{1}{2}$	— $30\frac{1}{2}$	—
1783.	40	— 40	—
1784.	34	— 27	—
1785.	—	— —	—
1786.	28	— 23	—
1787.	$24\frac{1}{2}$	— 15	—
1788.	18	— $15\frac{1}{2}$	—
1789.	$16\frac{1}{4}$	— $13\frac{1}{4}$	—
1790.	$22\frac{3}{4}$	— $15\frac{1}{4}$	—
1791.	27	— 21	—
1792.	$27\frac{1}{4}$	— 27	—

In den jare 1730 hebben de Heeren Staten Generael het Octroi voor de Westindiſche Com-

pagnie dezer Lande geprolongeerd, voor den tijd van dertig jaren, expirerende dus den laetſten December 1760, op denzelfden voet als het den 20 September 1674 eerst geaccordeerd, en den 30 November 1700, voor de eerſtemael geprolongeerd was; daerna is het wederom voor 30 jaren geſchied, op den 31 December 1761, zoo dat het Octroi der Westindiſche Compagnie nu geëxpireerd is den 31 December 1791.

Deze nadere prolongatie van het Octroi voor de Westindiſche Compagnie voor den tijd van nog dertig jaren, gearreſteerd den 31 December 1761 is van de volgenden inhoud: waeromtrent alleen aen te merken ſtaet, dat ten opzigte der *Derogatie* aen het 4 en 8 articul van het Reglement op de vrije vaert op Afrika, onder betaling van *recognitie*, par. 3 vermeld, thans bij alle de Kamers van de Compagnie, ingevolge dezelve gehandeld word.

„ *De Staaten Generael der vereenigde Neder-*
„ *landen;* Allen den geenen die deezen zullen
„ zien of hooren leezen, ſalut: Doen te weeten; Dat Wij in den jaere 1674, goedgevonden hebben de oude Westindiſche Compagnie deeſer Landen te diſſolveeren en te vernietigen, en niet te min begeerd hebbende, dat Onſe Ingezeetenen, en ſpecialijk de Participanten en Depoſitanten van de voorſz. oude Compagnie, niet alleen bij hunne voorgaende Navigatie, Trafique en Hanteeringe zouden worden geconſerveerd; maer ook, dat hunne Trafique, als meede de Zeevaert en het debit der Manufactuuren deezer Landen, zoo veel moogelijk zoude toeneemen, bijzonder in conformiteit van de Tractaeten, Alliantien, Verbonden en Entrecourſen op

„ de

„ de Trafique en Zeevaert met andere Prinſen,
„ Republicquen en Volkeren eertijds gemaekt,
„ die Wij in allen deelen verſtaen punctueelijk
„ onderhouden en agtervolgd te moeten wor-
„ den; en voorts in behoorlijke agtinge genoo-
„ men hebbende, dat zonder gemeene hulpe,
„ aſſiſtentie en middelen van eene generaele
„ Compagnie niet vrugtbaerlijk in de Quartie-
„ ren, Landen en Diſtricten verre afgeleegen,
„ Handel bedreeven, die beſchermd en gemain-
„ tineerd kan worden, vermits de groote avon-
„ tuuren van de Zee en anderzins, op zoo
„ groote en verre reizen vallende; om die,
„ en verſcheide meer andere pregnante redenen
„ en conſideratien, Ons daer toe moveerende,
„ en uit hoogdringende oorzaeken, toenmaels
„ op nieuws weederom goedgevonden hebben,
„ dat de Scheepvaert, Handeling en Commer-
„ cie in de Quartieren van Weſtindien en A-
„ frika, en andere daer gedeſigneerd, van toen
„ voortaen niet anders zoude worde gedreven,
„ dan met gemeene vereenigde magt van de
„ geweezen Participanten en Depoſitanten van
„ de voorgaende Compagnie, dewelke daer toe
„ bereidwillig en geëncourageerd zouden zijn,
„ en in der gebreekige plaetſen, die of niet
„ zouden kunnen, of niet zouden willen hunne
„ Gelden furneeren, de verdere Kooplieden en
„ Ingezeetenen deezer Landen, en dat tot dien
„ einde weeder opgeregt zoude worden eene
„ nieuwe generaale Weſtindiſche Compagnie,
„ die Wij uit zonderlinge affectie tot den ge-
„ meinen welſtand deezer Landen, en om de
„ goede Ingezetenen van dien te conſerveeren
„ in goede neeringe en welvaert, beloofd heb-
„ ben te zullen maintineeren en verſterken met

„ Onze

„ Onze hulpe, faveur en asſiſtentie, voor zoo
„ veel de ſtaet en geſteltenis der Landen eenig-
„ zins zoude kunnen verdraagen; welke nieuwe
„ generaale Weſtindiſche Compagnie Wij ten
„ dien einde op den 20 September 1674 voor-
„ zien hebben met een behoorlijk Octroi, om
„ met de Privilegien en Exemptien, daer in
„ uitgedrukt, te handelen tot het einde van
„ het jaer 1700, welk Octroi Wij op den 30
„ November des zelven jaers 1700 hebben ge-
„ prolongeerd voor den tijd van dertig jaeren,
„ die geëindigd zijn geweest met den laetſten
„ December van het jaer 1730, en voorts op
„ den 8 Augustij des zelven jaers 1730 nader
„ hebben geprolongeerd voor den tijd van nog
„ dertig jaeren, met die verandering nogtans,
„ dat de vrije Vaert op de Kust van Afrika
„ voor de Onderdaenen deezer vereenigde Ne-
„ derlanden, onder betaelinge van Recognitie
„ open geſteld is, onder de conditien vervat in
„ het Reglement op den 8 Augustij 1730 ge-
„ arresteerd, welk Reglement Wij met eenige
„ Articulen hebben geamplieerd bij Ons nader
„ Reglement, den 6 October 1734 gearres-
„ teerd, en wijders geëlucideerd bij Onze Re-
„ ſolutie den 15 Februarij 1754 genoomen: dat
„ het voorſz. Octroi met het eindigen van het
„ jaer 1760 geëxpireerd zijnde, Wij bij Onze
„ Reſolutie van den 31 December des voorle-
„ den jaers, voor den tijd van een jaer, inge-
„ gaen den eerſten Januarij deezes jaers, op
„ den ouden voet, het nu nog ſubſiſteerende
„ Octroi hebben geprolongeerd, met continua-
„ tie voor gelijken tijd der beide Reglementen
„ op het ſubject van de vrije Vaert op de Kus-
„ ten van Afrika, in de jaeren 1730 en 1734

„ ge-

„ gearresteerd, als mede aen een Bewindheb-
„ ber bij de Provintien van Gelderland en Over-
„ ijsſel in de Weſtïndiſche Compagnie, bij ver-
„ volg van tijd te committeeren, hebben geper-
„ mitteerd op eene Provintiale Actie in die Com-
„ pagnie ſesſie te neemen, zoo ten reguarde
„ van de Oostïndiſche Compagnie plaets heeft.
„ ZOO IS 'T, Dat Wij, in conſideratien
„ genomen hebbende, dat alsnog ſubſiſteeren,
„ alle de reedenen die Ons tot het verleenen
„ van het voorſz. Octroij, en de prolongatien
„ van dien, hebben bewoogen, en dat zonder
„ grooten ondienst en nadeel van alle Ingezee-
„ tenen deezer Landen, de voorſz. nieuwe ge-
„ octroijeerde generaele Westindiſche Compag-
„ nie niet wederom gedisſolveerd zoude kun-
„ nen worden; uit Onze regte wetenſchap en
„ volle magt, goedgevonden hebben het Oc-
„ troij bij Ons aen de voorſz. Westindiſche
„ Compagnie op den 20 September 1674 ver-
„ leend, en eerst den 30 November 1700, en
„ vervolgens den 8 Augustij 1730 nader ge-
„ prolongeerd, op nieuws te continueeren en
„ prolongeeren mits deezen voor den tijd van
„ nog dertig jaeren na expiratie van de voor-
„ gaende prolongatien van het jeegenwoordig
„ Octroij en zulks van den 1 Januarij 1762
„ (alzoo het nu nog ſubſiſteerende en voor
„ den tijd van een jaer op den ouden voet ge-
„ continueerde Octroij op heeden ſtaet te ex-
„ pireeren) tot den 31 December 1791 incluis;
„ op dezelve conditien, voorrechten en exemp-
„ tien als het jeegenwoordig Octroij is gepro-
„ longeerd geweest, met continuatie van beide
„ de Reglementen, op het ſubject van de vrije
„ Vaert op de Kusten van Afrika in de jaeren
„ 1730

„ 1730 en 1734 bij Ons gearresteerd; en voorts
„ met continuatie van Onze Resolutie en Pu-
„ blicatie van den 15 Februarij 1754, mits dat
„ ten reguarde van de Scheepen en Goederen
„ over andere Landen en Staeten herwaerds
„ aenkoomende; in het Octroij plaets zal heb-
„ ben deeze verandering, dat, in plaets van
„ de woorden, die gevonden worden in de
„ prolongatie van den 30 November 1700.
„ *Ten waere de Goederen van den Eigenaer bij*
„ *handelinge, aldaar zij ingevallen zullen zijn,*
„ *waaren veranderd, en de Rechten van den Lande*
„ *aldaer opgesteld, betaeld hadden, het welk iemand*
„ *allegeerende gehouden zal zijn, ter inkomste*
„ *van de Goederen, suffisantelijk te doen blijken,*
„ gereekend moeten worden, gesubintreerd te
„ zijn de volgende woorden, *mits dat de Schip-*
„ *pers en Kooplieden, waer aen de Goederen zijn*
„ *geaddresseerd, aen het Collegie van de Admira-*
„ *liteit, in welker District zij zullen invallen, al-*
„ *voorens te losse'n, daer van kennis zullen moeten*
„ *geeven, en (des gerequireerd wordende) onder*
„ *eede verklaeren, dat, voor zoo veel zij weeten*
„ *de Goederen van den Eigenaer, bij handeling*
„ *aldaer zij ingevallen zullen zijn, niet zijn ver-*
„ *anderd, en de Rechten van den Lande daer op*
„ *gesteld, niet betaeld hebben, met dien verstande*
„ *egter noopens de Scheepen in Texel invallende*
„ *en naar Amsterdam gedestineerd, dat bij het*
„ *geeven van kennis van het invallen van zoodanig*
„ *Schip, het voldoende zal zijn, dat de Koopman,*
„ *(des gerequireerd) den eed koome af te leggen,*
„ *en daer benevens overleeveren de Verklaering,*
„ *onder offerte van eede van den Schipper met be-*
„ *lofte en onder gehoudenis nogtans, dat de Schip-*
„ *per, zoo dra hij aen de Stad van Amsterdam*

„ *zal*

„ *zal gekoomen zijn, den gerequireerden eed met*
„ *'er daed op zijne voorſz. Verklaering in perſoon*
„ *zal moeten preſteeren.* En dat ten einde, zoo
„ wel de Kooplieden als Schippers verſtaen
„ moogen, waer naer zij zich hier omtrent
„ te reguleeren hebben, de voorſz. verplig-
„ ting tot het geeven van de Verklaering on-
„ der eede zal ingaen drie maenden na dato
„ deezes.

„ En wijders met betrekking tot de verzoe-
„ ken van de Kooplieden van Rotterdam, en
„ in Zeeland, hebben Wij meede goedgevon-
„ ken en verſtaen, in het Octroi te maeken de
„ volgende veranderingen: dat voor eerst tot
„ de Vaert op Afrika, Scheepen van allerlei
„ lengte zullen moogen worden gebruikt; dat
„ ten tweeden, blijvende de voet en wijze van
„ de meeting der Scheepen, en de daer uit re-
„ ſulteerende calculatie van het beloop der
„ Lasten, zoodanig, als die bij het vierde Ar-
„ ticul van het Reglement van den 8 Augustij
„ 1730 is gearresteerd, in plaets van ten aen-
„ zien van de betaeling der Lastgelden te vol-
„ gen het Plan bij het agtſte Articul van het
„ gemelde Reglement voorgeſchreeven, de ge-
„ melde betaaling voortaen zal moogen geſchie-
„ den na de effective quantiteit van Lasten,
„ waer op de voorſz. Scheepen, ingevolge den
„ bovengemelden voet van meeting zullen wor-
„ den begroot, en gereguleerd worden op twee
„ en veertig guldens tien ſtuivers per Last,
„ zonder eenige korting of rabat, bij het voorſz.
„ vierde en agtſte Articul vermeld, te admit-
„ teeren, en dat ten opzigt van Scheepen kor-
„ ter dan zeeventig voeten, wel zal gebleeven
„ worden bij den tijd in het vierde Articul van

„ het

„ het Reglement van 1734 bepaeld, en dus bij
„ den tijd van zestien maenden voor Schee-
„ pen, direct van de Kusten van Afrika repa-
„ trieerende, en voor die geenen, welken ver-
„ trekken op Amerika, van twintig maenden,
„ doch dat aen Scheepen, lang zeeventig en
„ beneeden de tagtig voeten, agttien, en twee
„ en twintig maenden, en aen Scheepen van
„ tagtig voeten, en daerenboven, twintig en
„ vier en twintig maenden respective geaccor-
„ deert zullen worden: behoudens dat de Schip-
„ pers na hun repatrieeren bij behoorlijke be-
„ eedigde Verklaaringen zullen moeten doen
„ blijken, dat zij in het geheel of ten deele,
„ direct of indirect, geen twee Vojages op een
„ en het zelve Pasport hebben gedaen.

„ Eindelijk hebben Wij goedgevonden, dat
„ aen de Heeren, die van weegen de respecti-
„ ve Provintien, waer in geen Kamers zijn, zul-
„ len worden gecommitteerd, zal worden ge-
„ permitteerd, op een Provintiaale Actie in de
„ Compagnie sessie te neemen, zoo als zulks
„ ten reguarde van de Oostindische Compagnie
„ plaets heeft.

*Reglement, waer op, onder de navolgende Condi-
tien, de vrije vaert op de Kust van Afrika aen
de Onderdaenen der vereenigde Nederlanden, on-
der betaeling van Recognitie, opengesteld wordt.*

I.

„ Alle Onderdaenen van deeze Republicq zul-
„ len moogen navigeeren en negotieeren door
„ de geheele Limiten van het Octroi van de
„ Westindische Compagnie in Afrika geleegen,
„ egter met deeze bepaeling, dat geenerhande

„ Ne-

„ Negotie ſullen moogen drijven, weinig of
„ veel, en hoe genoemd of gepretexeerd, langs
„ noch op des Compagnies Kasteelen, Forten en
„ Loges in Afrika geleegen, beginnende van
„ Kaap Appolonia, leggende ontrent neegen
„ mijlen booven Axim, en zich uitſtrekkende
„ tot aan Rio de la Volta, zijnde een Diſtrict
„ van omtrent zestig mijlen, waer op voor de
„ Westindiſche Compagnie de privative Negotie
„ wordt gereſerveerd.

2.

„ De voorſz. Onderdaanen van deeze Repu-
„ blicq zullen den voorſz. Handel, in het boo-
„ vengenoemde Articul vermeld, niet anders
„ moogen doen, als met Scheepen en Vaartui-
„ gen gemaakt en gebouwd onder het Diſtrict
„ van deezen Staat, en binnen deze Landen
„ geëquipeerd, en met inlandſche Victualie op
„ haer uitreis alhier voorzien, en welke voorſz.
„ Scheepen en Vaartuigen alhier te Lande op
„ hunne uitgevaaren Plaatzen weeder, zonder
„ ergens anders in Europa te losſen, zullen
„ moeten inkoomen, op pœne van zes duizend
„ guldens aan de Westindiſche Compagnie te
„ verbeuren, indien ter kwaader trouwe contrarie
„ kwamen te doen.

3.

„ De voorſchreeve Navigatie op Afrika, zal
„ door de Onderdaanen van deeze Republicq
„ moogen geſchieden met zoodanige Scheepen
„ als dezelve goedvinden, doch niet langer dan
„ honderd en twintig voeten over ſteeven, en
„ ook niet met Fluitſcheepen.

4.

„ Die geenen, dewelken geneegen mogten
„ zijn om op Afrika te equipeeren, zullen aan

„ de Kaamer van de Westindiſche Compagnie,
„ in zijn Diſtrict reſideerende, bij Request door
„ de Boekhouders en Rheeders van ſoodanige
„ Scheepen geteekend, verzoeken een Pasport
„ voor een of meerder Scheepen, bij de Ver-
„ zoekers aan te wijzen en te noemen, met ſpe-
„ cificatie van de juiſte lengte over ſteeven, hoe
„ lang van Kiel, de hoogte in het Ruim tus-
„ ſchen Deks, onder de Schans en Bak, de
„ wijdte op de Uitwaatering, en vervolgens
„ hoe veel Lasten groot, welke meeting zal
„ moeten geſchieden naar de volgende methode
„ en regel.

Regel.

„ Om een Schip zijn lasten te meeten, zoo
„ multipliceert de voeten der lengte over ſtee-
„ ven met de voeten der breedte op zijne Uit-
„ waatering, dat gedaan zijnde, dan de diepte
„ van het Ruim met de hooghte tusſchen Deks
„ te ſaamen geaddeerd, en het ſelve weederom
„ gemultipliceerd met het getal der lengte en
„ breedte, het product gedivideerd door vier
„ honderd, en dan een vierde part afgetrokken,
„ komt de inhoud der Lasten.

Als bij exempel.

„ Een Fregatſchip, of eenig ander op de zei-
„ lagie gebouwd, lang over Steeven zeventig
„ voet, wijd een en twintig voet, hol in het
„ Ruim elf en een halven voet, het Dek hoog
„ vier en een halven voet, zoo is de Regel
„ aldus.

Leng-

Lengte	*Breedte*	*Hol*	*'t Dek*
70 *voet*	21 *voet*	$11\frac{1}{2}$ *voet*	$4\frac{1}{2}$ *voet*

$$\begin{array}{r} 70 \\ \hline 1470 \\ 16 \\ \hline 8820 \\ 1470 \\ \hline \end{array}$$

$$\left.\begin{array}{r} (3 \\ 235 \\ 4 \end{array}\right\}\begin{array}{l} 20 \\ 00 \end{array}\Big\}\ 58\tfrac{4}{5}$$

$$\begin{array}{r} 29\frac{2}{5} \\ 14\frac{7}{10} \\ \hline 44\frac{1}{10} \textit{ last.} \end{array}$$

5.

„ Daar na zullen bij die Kaamer benoemd
„ worden twee of meerder Bewindhebberen,
„ om gemelde Schip of Scheepen, door een
„ Compagnies aan te ſtellen beëedigden Yk-
„ meester, ter hunner preſentie te doen her-
„ meeten, en daar van formeeren twee Ykbrie-
„ ven, met uitdrukking van der zelver lengte
„ over Steeven, en van de groote der Lasten.

6.

„ Als bevonden mogt worden, dat de voorſz.
„ hermeeting verſchillen mogte van het opgee-
„ ven door de Boekhouders of Rheeders, zoo
„ als Articulo vier vermeld is, gedaan, zullen
„ de voorſz. Boekhouders of Rheeders *eo ipſo*
„ verbeuren honderd guldens voor ieder last,
„ dewelke de voorſz. Scheepen grooter bevon-
„ den zullen werden, als dezelven aan de West-
„ indiſche Compagnie opgegeeven zijn, gelijk
„ ook de gezwoore Ykmeesters aan dezelve pœ-
„ naliteiten zullen weezen geadſubjecteerd, ten

„ behoeve van de Boekhouders of Rheeders,
„ in cas van erreur of ongelijk.

7.

„ De voorſz. Ykbrieven, door de preſent
„ zijnde Gecommitteerde Bewindhebberen, als
„ meede door de Ykmeesters onderteekend,
„ zullen ten fine van recalculatie aan de eerst-
„ volgende Vergadering van Tienen geëxhi-
„ beerd worden.

8.

„ Van de Scheepen, dewelken naar de Kust
„ van Afrika door de Onderdaanen van deeze
„ Republicq, in gevolge het eerſte Articul,
„ geëquipeerd zullen worden, zal aan de Kaa-
„ mer, waar onder de voorſz. equipagie ge-
„ ſchied, betaeld worden als volgt,

„ Van een Schip van zee- „ ventig voet over Stee- „ ven, en daar onder ge- „ ſteld op vijf en veertig „ last - - - -	——	—	—	*f* 3000	0	0
„ De bovenlasten a zes- „ tig guldens, ieder last „ met een vierde rabat.						
„ Van een Schip van tag- „ tig voet over Steeven „ op zestig last.						
„ Van de eerſte vijf en „ veertig last -	*f* 3000	0	0			
„ Van de vijftien last tot „ de zestig a zestig gul- „ dens - - - -	*f* 900	0	0			
„ De bovenlasten bo- „ ven de zestig last a	——	—	—	*f* 3900	0	0

„ zes-

„ zestig guldens, ieder
„ last met een vierde
„ rabat.

„ Van een Schip van nee-
„ gentig voet over Stee-
„ ven, gesteld op tagtig
„ last.
„ Van de eerste vijf en
„ veertig last - f3000 0 0
„ Van de vijf en dertig
„ last tot de tagtig a
„ zestig guldens - f2100 0 0
„ De bovenlasten bo- —— — f5100 0 0
„ ven de tagtig lasten
„ a zestig guldens, ie-
„ der last met een vier-
„ de rabat.

„ Van een Schip van hon
„ derd voet over Stee-
„ ven, gesteld op hon-
„ derd tien last.
„ Van de eerste vijf en
„ veertig last. f3000 0 0
„ Van de vijf en zestig
„ tot de honderd tien a
„ zestig guldens. f3900 0 0
„ De bovenlasten bo —— — — f6900 0 0
„ ven de honderd tien
„ last a zestig guldens,
„ ieder last met een
„ vierde rabat.
„ Van een Schip van hon-
„ derd tien voet over
„ steeven, gesteld op hon-

„ derd vijf en twintig						
„ last.						
„ Van de eerſte vijf en						
„ veertig lasten -	*f*3000	0	0			
„ Van de tagtig lasten tot						
„ de honderd vijf en						
„ twintig a zestig gul-						
„ dens - -	*f*4800	0	0			
„ De bovenlasten bo-	——	—	—	*f*7800	0	0
„ ven de honderd vijf						
„ en twintig, ieder last						
„ a zestig guldens met						
„ een vierde rabat.						
„ Van een Schip van hon-						
„ derd twintig voet over						
„ Steeven, geſteld op						
„ honderd vijftig last.						
„ Van de eerſte vijf en						
„ veertig lasten -	*f*3000	0	0			
„ Van de honderd vijf						
„ lasten tot honderd vijf-						
„ tig a zestig guldens	*f*6300	0	0			
„ De bovenlasten bo-	——	—	—	*f*9300	0	0
„ ven de honderd vijf-						
„ tig, ieder last a zes-						
„ tig guldens met een						
„ vierde rabat.						

9.

„ De voorſz. Scheepen zullen door de betaa-
„ ling Articul agt vermeld, vrij zijn van alle
„ uitgaande en inkoomende Rechten, gelijk mee-
„ de van het verhooghde Last- en Veilgeld, met
„ dien verſtande nogthans, dat de bovengemelde
„ betaaling in het geheel zal moeten geſchieden

„ voor

„ voor dat de noodige Laadcedulle, conform
„ aan de ordres, gepractiſeerd omtrent de aan-
„ geeving op Amerika, uitgegeeven zal worden.

10.

„ Doch dien onverminderd zullen de Schip-
„ pers van zoodanige Scheepen, of wel hunne
„ plaatſe repreſenteerende, op hun arrivement
„ hier te Land, in handen van Bewindhebberen
„ van die Kamer, waar onder dezelve Scheepen
„ uitgevaaren zijn, onder ſolemneelen eede ver-
„ klaaren, wat Goederen door hen in Amerika
„ (bij aldien daar aan geweest zijn) op vragt
„ meedegenoomen zijn, met ſpecificatie van der
„ zelver quantiteit en qualiteit, van welke
„ voorſz. Vragtgoederen aan de Westindiſche
„ Compagnie betaald zal worden de Recognitie
„ van drie per cento, ſoo als het zelve aan de
„ Compagnie volgens het Octroij competeert.

11.

„ Na de betaaling, Articul agt gemeld, zal
„ het noodige Pasport door twee Bewindhebbe-
„ ren van de Kamer, waar onder de equipa-
„ gie gedaan is, geteekend, uitgegeeven moo-
„ gen werden, zullende de voorſz. betaaling
„ in margine van het zelve Pasport genoteerd
„ worden, en de reſpective Kamers gehouden
„ zijn dezelve uitgegeeve Pasporten tegen de
„ Meetcedullen te verreekenen, en daar van
„ exacte Notitie maandelijks aan elkander toe
„ te zenden.

12.

„ De voorſz. Pasporten zullen door hun Hoog
„ Mog. gecoucheerd, geparapheerd en gezee-
„ geld worden, en aan Bewindhebberen der re-
„ ſpective Kameren op hun verzoek en requi-
„ ſitie ter hand geſteld worden, omme dezelve

„ naar eisch en ordre te distribueeren; des zullen
„ gemelde Bewindhebberen gehouden weezen
„ voor ieder Pasport te betaalen ter Griffie van
„ hun Hoog Mog. zes guldens, en telkens aan
„ de præsidiaale Kamer in der tijd daar van ken-
„ nisse en advertentie geeven; gelijk meede de
„ Advocaat van de generaale Compagnie van drie
„ tot drie maanden verpligt zal weezen, of
„ zoo meenigmaal als noodig zal achten, Extrac-
„ ten te ligten van de Resolutien van hun Hoog
„ Mog., waar bij aan eenige der Kameren Pas-
„ porten zijn verleend, welke Extracten aan hem
„ op zijn verzoek ter hand zullen worden ge-
„ steld, en daar uit moeten opmaaken een exacte
„ Notitie en Aanteekening van het getal der
„ Pasporten, die iedere Kamer van hun Hoog
„ Mog. zal hebben verkreegen, om van tijd
„ tot tijd in de Vergaderinge van Tienen geëx-
„ hibeerd en geëxamineerd te worden, voor
„ welke moeite ten advenante van ieder Pas-
„ port zal genieten twaalf guldens, welke voorsz.
„ twaalf guldens aan hem door de Kamer van
„ Amsterdam goedgedaan en betaald zullen
„ worden: Doch door de Kameren, dewelke
„ dezelve Pasporten uitgeeven, van de Boek-
„ houders en Rheeders van de voorsz. Schee-
„ pen gerepeteerd, en in de casa van de Com-
„ pagnie gerefundeerd zullen worden.

13.

„ De voorsz. Pasporten van hun Hoog Mo-
„ genden zullen met eenen inhouden authorisa-
„ tie, om alle Nederlandsche Scheepen, de-
„ welke in de Limiten van het Octroij van de
„ Westindische Compagnie gevonden worden,
„ exhibitie van hun Pasport af te vorderen,
„ en vervolgens qualificatie, om alle Neder-
„ land-

„ landſche Scheepen en Vaartuigen met geen be-
„ hoorlijk Pasport voorzien, en alle verdere on-
„ vrije Scheepen te neemen met dat zelve regt
„ als de Westindiſche Compagnie zelf; met dien
„ verſtande, dat de voorſz. Scheepen van de
„ genoome Prijzen genieten zullen de geregte
„ helfte van het zuiver provenue van dezelve
„ Prijzen, en de wederhelfte de Compagnie.
„ Zullende dezelve Scheepen, genoomen zijn-
„ de, opgebragt worden of aan het Hooftkas-
„ teel Elmina; of op Curacao, zoo als gevoeg-
„ lijkst door de Scheeps-Raad geoordeeld zal
„ worden te behooren, om door den Raad al-
„ daar naar bevind van zaaken geſententieerd
„ te worden, doch van welke Sententie het
„ aan den Schipper of Rheeder van de genoo-
„ me Scheepen zal vrij ſtaan te koomen in
„ appel voor den Hove van Holland, Zeeland
„ en Westvriesland, om aldaar *ordinario modo*
„ geinſtrueerd te worden.

14.

„ De voorſz. Pasporten zullen niet langer
„ van eenig effect of waardij zijn, dan den
„ tijd van twaalf maanden, te reekenen van
„ dien dag af, dat dezelve uitgegeeven zullen
„ zijn, en, om alle fraudes dien aangaande te
„ prævenieeren, zal de dag, waar in het zelve
„ uitgegeeven word, ingevuld worden met
„ de eige hand van een van de twee Bewind-
„ hebberen, dewelke ingevolge het elfde Arti-
„ cul de voorſz. Pasporten mede tekenen zul-
„ len; wijders zullen de voorſz. Pasporten maar
„ voor eene Voijage kunnen dienen, en daar
„ na van zich zelfs vervallen; doch in gevalle
„ om deeze of geene wettige reedenen een ge-
„ heel jaar kwam te verloopen, na dato van

„ de uitgegeeve Pasporten, eer dezelve aan de
„ Compagnie gereſtitueerd wierden, zal voor
„ iedere voltrokken maand, dat zoodanig Schip
„ langer dan twaalf maanden uitblijft, een ge-
„ regte twaalfdepart betaald worden van het
„ gunt hetzelve Schip, in gevolge het agtſte
„ Articul, aan de Westindiſche Compagnie op
„ zijn vertrek betaald heeft.

15.

„ De voorſz. Pasporten zullen veertien da-
„ gen na het retour van gemelde Scheepen al-
„ hier te Land aan de Kaameren, onder wel-
„ ker directie zoodanige Schepen uitgevaaren
„ zijn, moeten overgegeeven worden, op een
„ boete van zes duizend guldens, door den
„ Boekhouder en Schipper, ieder in hun privé,
„ te betaalen, en zullen de boovengemelde
„ Kameren, na gedaane reſtitutie van dezelve
„ Pasporten, die binnen den tijd van een maand
„ aan den Advocaat van de generaale Com-
„ pagnie te rug zenden, dewelke gehouden zal
„ zijn de voorſchreeve Pasporten alle jaaren in
„ de Vergadering van Tienen te exhibeeren,
„ om aldaar geroijeerd te worden.

16.

„ Daarenbooven zal niemand eenige van de
„ voorſz. Pasporten moogen leenen, verkoopen
„ of verpaſſen aan eenige andere Scheepen,
„ als op welker naamen de voorſz. Pasporten
„ geligt zullen zijn, op eene boete van zes dui-
„ zend guldens, door de contravenieerende te
„ betaalen.

17.

„ De voorſz. Scheepen met het noodige
„ Pasport voorzien, zullen moogen vaaren en
„ negotieeren overal binnen de voorſchreeven

„ Li-

„ Limiten, Articul een gemeld, het Diſtrict
„ uitgezonderd, waar op voor de Compagnie
„ bij het voorſz. eerſte Articul de privative
„ Negotie is gereſerveerd, (doch ten reſpecte
„ van vreemde Natien tot haar pericul en ri-
„ ſico).

18.

„ Dezelve Negotianten zullen dan ook ver-
„ moogen te handelen en te vernegotieeren al-
„ le ſoorten van Goederen en Koopmanſchap-
„ pen daar ter Plaatze vallende, als Slaaven,
„ Goud, Oliphantstanden, Crevellen, Gui-
„ neesch Wasch, Rijst, Mallegetten, Roodhout,
„ en wat verder gevonden word.

19.

„ De voorſz. Naviganten zullen hunne inge-
„ handelde Slaaven vermoogen te brengen aan
„ Curacao, en verdere Plaatzen in Amerika,
„ dog geenzins in de Colonie van Suriname,
„ Iſequebo en de Berbice, alwaar de Westin-
„ diſche Compagnie alleen, in gevolge het Oc-
„ troij en de Conventien daar toe relatif, ge-
„ qualificeerd zal blijven, met den privativen in-
„ voer van Slaaven, zoo als tot nog toe is ge-
„ ſchied, mits dat de Westindiſche Compag-
„ nie gehouden zal weezen om alle jaaren, ge-
„ duurende den tijd van dertig jaaren, waar
„ voor het Octroij voor gemelde Compagnie
„ word geprolongeerd, het gantſche jaar door,
„ en van tijd tot tijd, aan de Colonie van
„ Suriname aan te brengen, en aldaar bij pu-
„ blicque veilinge aan de meestbiedende te ver-
„ koopen, een getal van ten minſten twee dui-
„ zend vijf honderd Slaaven, en bij verdere
„ extenſie van dezelve Colonie of nieuwen
„ aanleg, een geproportioneerd meerder getal.

„ Ook

„ Ook zal de voorſz. Compagnie bij veron-
„ gelukking van Scheepen, ſterfte onder de
„ Slaaven, eer dezelve aangebragt en verkogt
„ zijn, of ander toeval, het zelve minder ge-
„ tal ten eerſten moeten ſuppleeren. Doch in-
„ dien de Weſtindiſche Compagnie niet gene-
„ gen mogte weezen de noodige Equipagien
„ ten einde voorſz. te doen, of ook wel aan
„ het geene voorſz. is in een half jaar in ge-
„ breeke kwam te blijven, zullen alsdan de
„ Directeuren van de Societeit van Suriname
„ op de eerſte kennisſe en bewijs, die zij daar
„ van zullen krijgen, of zelve door de Planters,
„ of door eenige andere particuliere Negotian-
„ ten, de mankeerende Slaaven moeten haalen
„ of laaten haalen en aanvoeren, op dezelve
„ Recognitien, als alle particuliere Ingezetenen
„ van den Staat gehouden zijn aan de Weſtin-
„ diſche Compagnie te betaalen, op den voet
„ van dit Reglement.

„ Van gelijken zal in de Colonie van Iſequebo
„ jaarlijks door gemelde Compagnie moeten
„ worden aangebragt zoo veele Slaaven, als
„ door Coloniers en Planters zullen worden
„ gepetitioneerd, welke aldaar publiquelijk aan
„ de meestbiedende zullen moeten worden ver-
„ kogt, en voorts ten aanzien van den aanvoer
„ en verkoop der zelve behandeld op den zelven
„ voet, conditie en orde, als omtrent de Colo-
„ nie van Suriname of Berbices is gereguleerd
„ en vastgeſteld, of namaals gereguleerd en
„ vastgeſteld zal worden. En ten dien opzigte
„ genieten alle zoodanige avantages en voor-
„ regten, als aan andere zijn of zullen worden
„ toegeſtaan en geaccordeerd.

20.

„ Alle de voorſz. Scheepen, met de noodige
„ Pasporten voorzien, zullen moogen koomen
„ in alle Haavenen, Baaijen en Rheeden in het
„ Diſtrict van het Octroij geleegen, en onder
„ de directie van de Westindiſche Compagnie
„ ſtaande, zoo als Articulo een is geſteld, zon-
„ der het betaalen van eenig Zee-Haavengeld
„ of eenigerlei andere Rechten, noch aan de
„ Westindiſche Compagnie, noch aan haare
„ Bediendens, hoe die Regten en invordering
„ genaamd zouden moogen worden, gelijk het
„ ook aan een ieder gepermitteerd zal zijn,
„ zich met 'er woon daar neer te zetten.

21.

„ De Rheeders van ieder Schip zullen ge-
„ houden zijn ſufficante Borgen en Cautie,
„ ten genoege van de Westindiſche Compag-
„ nie, ter Kaamere daar zij uitvaaren, te ſtellen
„ ter ſomme van zes duizend guldens aan de
„ Compagnie te betaalen, voor alle de over-
„ treeding tegens de Articulen van verbod of
„ contraventie, met dien verſtande, dat de
„ voorſz. Borgen zich zullen ſubmitteeren aan
„ de judicature van den Hoove van Holland
„ en Zeeland in de Haag.

22.

„ De Rheeders en Boekhouders van alle on-
„ vrije Scheepen, het zij dezelve genoomen
„ worden of niet, zullen na dat de voorſz. con-
„ traventie ontdekt zal weeſen. geconvenieerd
„ worden voor hunnen domiciliairen Regter,
„ dewelke die zaak binnen een jaar, indien
„ door de Compagnie behoorlijk vervolgd word,
„ zal termineeren; en in cas d'appel aan den
„ Hoogen Raad, voor wien, na verloop van

„ het

„ het jaar, indien bij den domiciliairen Regter
„ niet getermineerd is, zal moogen geëvoceerd
„ worden. En zullen dezelve ten behoeve van
„ de Compagnie gemulcteerd worden in eene
„ boete van de twintig duizend guldens, waar
„ van de Compagnie de eene helft, en de Aan-
„ brenger de andere helft genieten zal, en bij
„ aldien het tegens alle verwagtinge gebeuren
„ mogt, dat aan de executie van de Sententie
„ door den Geregte of Hoogen Raad geslagen,
„ in de eene of andere Provintie verhindering
„ toegebragt mogte worden, zullen aan de In-
„ gezeetenen van zoodanige Stad, waar in de
„ executie gestremd wordt, geen Pasporten ver-
„ leend worden voor dat aan de Compagnie
„ het effect van de geslaage Sententie gegee-
„ ven is.

23.

„ Dat voorts, wanneer eenig Schip of Schee-
„ pen in Afrika of Amerika kwamen genoo-
„ men te werden, tot voorkooming van alle
„ abuizen, de commandeerende Officieren ge-
„ houden zullen zijn te bezorgen, dat imme-
„ diaat na de neeming worden gemaakt twee
„ pertinente Inventarisen, bij de drie eerste
„ Officieren, zoo van de Neemer, als van het
„ genoomen Schip, of Scheepen, onderteekend,
„ omme bij den Neemer en Genoomene ieder
„ een behouden, en des noods, geconfronteerd
„ te worden, op pœne van drie duizend gul-
„ dens te verbeuren, indien de genoome Offi-
„ cieren die niet aan de Neemer beneevens de
„ Cargasoenboeken en Handelreekeningen, on-
„ der Recepisse, overgeeven, en zes duizend
„ guldens, indien de Neemer die niet bij be-
„ houden arrivement in het Vaderland behoor-

„ lijk

„ lijk mogt overbrengen, en welke voorſz.
„ pœnaliteit, zoo in het een als in het ander
„ geval, ten profijte van de Westindiſche Com-
„ pagnie zal zijn.

„ De Schippers en Officieren tot de derde
„ Waaken incluis, gelijk ook de *Superkargaas*,
„ dewelke zich laaten gebruiken op onvrije
„ Scheepen in de Limiten van het Octroij, het
„ zij in Afrika, het zij in Amerika genoo-
„ men wordende, zullen, bij aldien dezelve
„ zich teegens den Neemer verweeren mogten,
„ met de dood door het Opperhoofd aldaar
„ geſtraft worden; ja zelfs ſchoon maar een
„ ſchoot tot haar defenſie gedaan mogten heb-
„ ben, maar bij aldien dezelve zich vrijwillig
„ overgeeven, zullen alsdan niet beſchaadigd
„ worden, en de Cargaſoenen, voor hunne
„ particuliere reekening meede genoomen, be-
„ neevens hunne Maandgelden behouden.

25.

„ Dit Reglement zal met alle de geinſereerde
„ Articulen niet eerder in practijk gebragt wor-
„ den dan een maand na dato deezes.

26.

„ Onder benefice van dit Reglement zal het
„ Octroij van de Westindiſche Compagnie ge-
„ prolongeerd worden voor den tijd van dertig
„ jaaren, doch dien onverminderd zal de vrije
„ Vaart ten allen tijde revocabel zijn, bij al-
„ dien de Compagnie, ten genoege van hun
„ Hoog Mogende, kan aantoonen, dat de Na-
„ viganten niet naar behooren aan het zelve
„ Reglement voldoen, doch alleen met relatie
„ tot de contravenieerende Naviganten, zonder
„ dat de Ingezeetenen van de eene Provintie,
„ of Stad, voor de contraventie van de andere

„ Pro-

„ Provintie of Stad, gehouden zullen zijn te
„ reſpondeeren; ſtrekkende vervolgens dit Ar
„ ticul eenvoudig om de reſpective Naviganten
„ te meer in hun pligt en devoir te houden.

27.

„ Geduurende den voorſchreeven tijd van
„ dertig jaaren zal geen Geld of Goederen op
„ Bodemarije, of eenig gedeelte van winst ge-
„ geeven, noch eenige aſſurantie gedaan mo-
„ gen worden op Scheepen of Goederen gedes-
„ tineerd naar Afrika, welke niet zijn gemu-
„ nieerd met een Pasport van hun Hoog Mo-
„ gende, op pœne van confiscatie van dezelve
„ Gelden, Scheepen en Goederen, ten profijte
„ van de Westindiſche Compagnie, zonder on-
„ derſcheid van Onderdaanen van den Staat
„ of van Vreemden, en bij aldien zoodanige
„ Contracten met of voor Vreemden aangegaan
„ mogten worden, zullen de Ingezeetenen van
„ den Staat, welke zoodanige Contracten met
„ of voor Vreemden aangegaan mogten heb-
„ ben, geëxecuteerd worden voor de ſomme,
„ die het Kapitaal van de voorſz. Contracten
„ bevonden zal worden te beloopen.

„ Aldus gedaan en gearreſteerd ter Verga-
„ deringe van de Hoog Mog. Heeren Staaten
„ Generaal der vereenigde Nederlanden, in de
„ Hage den 8 Augusti 1730. Was geparap-
„ heert, *J. v. Waeijen.* Onder ſtond, Ter or-
„ donnantie van dezelve Geteekend, *F. Fagel.*

Na-

Nader Reglement op het ſubject van de vrije Vaart op de Kust van Afrika voor de Onderdaanen der vereenigde Nederlanden, onder betaaling van Recognitie, opengeſteld bij het Reglement van hun Hoog Mog. van den 8 Augustij 1730.

Art. 1.

„ Alle Onderdaanen van deeze Republicq „ zullen geduurende den tijd van twintig ag„ tereenvolgende jaaren, en zulks tot den jaare „ 1754 incluis, ook moogen navigeeren en ne„ gotieeren op en langs het Diſtrict van om„ trent zestig mijlen waar op de Westindiſche „ Compagnie bij het eerſte Articul van het „ Reglement van den 8 Augustij 1730 de pri„ vative Negotie voor zich hadde gereſerveerd, „ welke reſerve of uitzondering hier meede in „ zoo verre wordt vernietigd.

2.

„ Doch zullen de voorſz. Onderdaanen van „ deeze Republicq binnen het voorſz. Diſtrict „ van omtrent zestig mijlen niet moogen Han„ delen of Negotieeren met eenige Scheepen, „ die volgens de ordres van de Compagnie op „ de voorſz. Kust niet moogen navigeeren of „ negotieeren, noch ook met andere Scheepen, „ die volgens dezelve ordres, zonder alvoorens „ vertold te hebben, aldaer niet moogen han„ delen, ten zij dezelve alvoorens behoorlijk „ aen het Kasteel Delmina, of zoodanige an„ dere Plaetzen, als door Bewindhebberen in „ der tijd nader mogte worden geordonneerd, „ zullen zijn vertold, en daer van hun Pasport „ zullen hebben getoond, zullende de Acte „ van cautie bij de Rheeders van ieder Schip

„ in gevolge van het een en twintigſte Articul
„ van het Reglement van den 8 Augustij 1730
„ te ſtellen, ook daer meede moeten werden
„ geamplieerd.

3.

„ De Bewindhebberen, Reekenmeesteren,
„ Suppoosten of Bedienden van de Westindi-
„ ſche Compagnie zullen op geene Plaetzen in
„ Afrika, onder de Limiten van het Octroij aen
„ dezelve Compagnie verleend, geleegen, moo-
„ gen Navigeeren of Negotieeren, noch voor
„ zich, noch voor anderen, het zij direct of
„ indirect in geenerlei manieren, op de pœnen
„ daer teegens bij het een en dertigſte Articul
„ van het Octroij geſteld; des zal het interest,
„ dat bij eenige der voorſz. Bewindhebbers,
„ Reekenmeesters, Suppoosten of Bediendens,
„ reeds in de voorſz. Vaert of Handel zoude
„ moogen zijn genoomen, moogen continueeren
„ en afloopen tot en met de thuiskomst van de
„ Scheepen, waer in zij geïnteresſeerd zouden
„ moogen zijn; en voor zoo verre eenige Be-
„ windhebberen, Reekenmeesteren, Suppoosten
„ of Bediendens als vooren, jeegenwoordig op
„ de voorſz. Kust zouden moogen of willen
„ equipeeren, zullen dezelve binnen den tijd
„ van zes weeken daer van moeten kennis gee-
„ ven, met de reedenen daer toe dienende, aen
„ die Kamer van de Compagnie, onder welke
„ zij zijn reſſorteerende, om vervolgens na
„ voorgaende communicatie aen alle de Kame-
„ ren bij dezelve daer op in redelijkheid gedis-
„ poneerd te worden, zoo als zal worden be-
„ vonden te behooren.

4.

„ Om de Vaert op de Kust van Afrika voor

„ de

„ de Onderdaenen van deeze Republiek te fa-
„ ciliteeren zal de tijd van twaelf maenden,
„ welke de Scheepen, volgens het veertiende
„ Articul van het Reglement van den 8 Au-
„ gustij 1730 moogen uitblijven, worden ver-
„ lengd, gelijk dezelve verlengd wordt bij dee-
„ ze, tot zestien maenden, ten waere dezelven
„ zouden moogen overſteeken op Amerika, als
„ wanneer ze zullen moogen uitblijven twintig
„ maenden, te reekenen van den dag, dat de
„ Scheepen uit de Haevens deezer Landen zul-
„ len vertrekken, en zullen vervolgens de Na-
„ præmien van de Scheepen, die langer dan de
„ voorſz. zestien en twintig maenden reſpecti-
„ velijk zouden moogen uitblijven, ook moeten
„ gereguleerd worden tot eene geregte zestien-
„ de of twintigſte part reſpective voor ieder
„ voltrokken maend, die zij langer dan den
„ voorſz. tijd zouden moogen uitblijven, blij-
„ vende voor het overige het voorſz. veertiende
„ Articul in zijn geheel, zonder ook te dero-
„ gueeren aen het negentiende Articul van het
„ Reglement, waer bij de Handel op de Colo-
„ nien van Suriname, Iſequebo en de Berbice
„ aen de Compagnie alleen is gereſerveerd.

5.

„ Uit aenmerking van de napræmien, wel-
„ ken in gevolge het voorſz. veertiende Articul
„ door de Rheeders zijn betaeld, en de ſchade
„ welke zij door het lang uitblijven hunner
„ Scheepen hebben geleeden, zullen door Be-
„ windhebberen van de Weſtindiſche Compag-
„ nie aen de reſpective Rheeders en Naviganten
„ worden gereſtitueerd twee maenden van
„ de betaelde napræmien, des, dat desweegens
„ onder de Rheeders en Naviganten zal moo-

„ gen worden gemaekt eene verdeeling *pro rata*
„ van den tijd, dien het eene Schip langer dan
„ het ander uitgebleeven is.

6.

„ Om de voorſz. Navigatie te encourageeren,
„ zullen de Naviganten hunne ingehandelde Slaeven aen des Compagnies Gouverneur op de Kust van Afrika vermoogen te
„ vernegotieeren tot zoodanige prijzen, als aldaer met des Compagnies Bedienden zal kunnen worden geakkordeerd.

7.

„ Aen de reſpective Naviganten zal het
„ weezen gepermitteerd, om in eenige Haevenen deezer Landen te moogen repatrieeren,
„ zonder preciſe gebonden te zijn aen de Haeven, waer zij uitgevaeren zijn, wordende
„ hier meede in zoo verre het tweede Articul
„ van het Reglement van den 8 Augustij 1730
„ veranderd.

8.

„ In opzigt van de meeting der Scheepen, die
„ op de Kust van Afrika geëquipeerd zullen
„ worden, zal gebleeven worden bij het Reglement of Reſolutie door Bewindhebberen
„ van de Weſtindiſche Compagnie ter Vergadering van Tienen, gearreſteerd den 14 Octo„ ber 1730, het welk dien aengaende in alle
„ deelen zal moeten worden agtervolgd.

9.

„ Alle het geen hier boven is ter nedergeſteld, zal ook plaets hebben ten reguarde
„ van de Scheepen, die zich reeds op de reis,
„ of op de Kust zouden moogen bevinden,
„ zoodanig dat dezelven op gelijken voet zul„ len worden gehandeld, als de Scheepen die

„ na

„ na deezen op de Kust geëquipeerd zullen „ worden.

10.

„ Alle de Articulen, vervat in het Reglement bij Hun Hoog Mogende gearreſteerd „ den 8 Augustij 1730, zullende blijven in hun „ geheel, en overzulks naergekoomen moeten „ worden, uitgenomen alleen voor zoo, verre „ dit nader Reglement daer aen is contrarieerende of derogueerende.

„ En op dat een iegelijk, wien het zoude „ moogen aengaen, hier van kennisſe mooge „ hebben, om zich daer na te kunnen reguleeren, ontbieden en verzoeken wij de Heeren Staaten van de Provintien reſpective van „ Gelderland en het Graefſchap Zutphen, Holland en Westvriesland, Zeeland, Utrecht, „ Vriesland, Overijsſel en Stad en Lande, deezen alomme te doen publiceeren en affigeeren, ter plaetze, waer men gewoon is zoodanige publicatie en affixie te doen; Lasten „ en beveelen verders de Collegien ter Admiraliteit, allen Admiraelen, Lieutenant- en „ Vice-Admiraelen, Gouverneurs en Commandeurs van Steeden en Plaetzen, alle Overſten, Ritmeesteren, en Kapiteinen te Water „ en te Lande, mitsgaders allen Officieren, „ Justicieren en Ingezeetenen deezer Landen, „ zich hier na te reguleeren: want Wij zulks „ ten dienſte van den Lande, en tot bevorderinge van de welvaert van de goede Ingezetenen van dien bevonden hebben te behoren.

„ Aldus gedaen en gearreſteerd ter Vergaderinge van de Hoog Mogende Heeren Staeten „ Generael der vereenigde Nederlanden, op den „ 6 October 1734. Was geparapheert *J. van-*

„ *der Steen*, *vt.* Onderſtond, Ter Ordonnantie
„ van de hooggemelde Heeren Staeten Gene-
„ rael. Was geteekend, *F. Fagel.*

Extract uit het Register der Reſolutien van de Hoog Mog. Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden.

Veneris den 15 *Februarij* 1754.

„ Bij reſumtie gedelibereerd zijnde op een
„ Requeste, den 26 September laatſtleeden,
„ aan hun Hoog Mog. gepreſenteerd door Di-
„ recteuren van de Commercie-Compagnie en
„ particuliere Kooplieden te Middelburg en
„ Vliſſingen, Navigeerende en Handeldrijvende
„ op de Kusten van Afrika, onder de Limiten
„ van het Octroij van de Weſtindiſche Com-
„ pagnie, waar bij dezelve hebben verzogt,
„ dat de concesſie, welke door hun Hoog
„ Mog. in den jaare 1734 aan hun voor den
„ tijd van twintig agter een volgende jaaren is
„ vergund geworden, om te navigeeren en ne-
„ gotieeren op en langs het Diſtrict van om-
„ trent zestig mijlen, beginnende van de Kaap
„ Appolonia, en zich uitſtrekkende tot aan
„ Rio de la Volta, mogte worden geprolon-
„ geerd tot den einde van den jaare 1760,
„ wanneer het Octroij, aan de Weſtindiſche
„ Compagnie verleend, ſtaat te eindigen, als
„ meede dat tot dien tijd toe ook mogte
„ worden toegeſtaan, dat de Lastgelden, welke
„ in gevolge het agtſte en negende Articul
„ van hun Hoog Mog. Reglement van den 8
„ Augustij 1730, aan de Weſtindiſche Com-
„ pagnie in het geheel moeten betaald worden,

„ al-

„ alvoorens de Laadcedullen uitgegeeven wor-
„ den, betaald worden met een derde bij het
„ uitgaan, en met twee derden bij het thuis
„ komen der Scheepen, zoo als reeds aan hun
„ bij de Reſolutien van hun Hoog Mog. van
„ den 15 Junij 1752 en 21 Maart 1753, doch
„ telkens maar voor een jaar was geakkordeerd
„ geworden. En bij welk Request de Sup-
„ plianten voorts nog declareeren wel te moo-
„ gen lijden, dat den Bedienden van de Com-
„ pagnie ter Kuste van Afrika vergund worde
„ de vrije Slaafhandel, onder betaaling van
„ agt engelſen Goud, of de waarde van dien
„ in Tanden, voor ieder verhandelden Slaaf,
„ mits de Vergadering van Tienen zeer ſtrict
„ ordonneere, dat altoos de Scheepen in deeze
„ Republiek thuis hoorende booven alle an-
„ dere Natien, in alle gevallen zullen zijn en
„ blijven geprefereerd.

„ Mitsgaders nog gedelibereerd zijnde op
„ eene Misſive van Bewindhebberen van de
„ geoctroijeerde Westindiſche Compagnie ter
„ præſidiaale Kamer in Zeeland, geſchreeven
„ te Middelburg den 24 December, en alhier
„ ter Vergadering ingekoomen den 2 Januarij
„ laatstleeden, houdende derzelver berigt op
„ de voorſz. Requeste:

„ Is goedgevonden en verſtaan, dat zal wor-
„ den geſtatueerd, zoo als geſtatueerd wordt
„ mits deezen: eerſtelijk, dat alle Onderdaanen
„ van deeze Republiek, geduurende het Oc-
„ troij aan de Westindiſche Compagnie ver-
„ leend, en zulks tot den jaare 1760 incluſi-
„ ve, bij continuatie zullen moogen Navigee-
„ ren en Negotieeren op en langs het Diſtrict
„ van de zestig mijlen, beginnende van Kaap

„ Apolonia, en zich uitſtrekkende tot aan Rio
„ de la Volta, op denzelven voet en wijze als
„ zulks bij hun Hoog Mog. nader Reglement
„ op het ſubject van de vrije Vaert op de Kust
„ van Afrika van den 6 October 1734 is gecon-
„ cedeerd geworden.

„ Ten tweede, dat de Lastgelden of Recog-
„ nitien, welken volgens het agtſte en neegen-
„ de Articul van hun Hoog Mog. Reglement
„ van den 8 Augustij 1730, aan de Weſtindi-
„ ſche Compagnie in het geheel voor het uit-
„ geeven van de noodige Laadcedullen hebben
„ moeten betaeld worden, geduurende het voorſz.
„ Octroij, en zulks meede tot den jaere 1760
„ incluis, zullen moogen betaeld worden met
„ een derde bij het uitgaen van de Scheepen
„ naer Afrika gedestineerd, en de twee reste-
„ rende derden na expiratie van zes weeken na
„ derzelver arrivement binnen deeze Landen,
„ ten opzigte van de Scheepen, welken direct
„ van Afrika hier te Lande retourneeren, en
„ ten aenzien van de Scheepen, welken naer
„ Amerika overſteeken, na verloop van zes
„ weeken, na dat de tijding van derzelver arri-
„ vement ter plaetze hunner destinatie in Ame-
„ rika hier zal zijn aengekoomen, met dien
„ verſtande nogtans, dat gemelde verſchuldigde
„ twee derden aen de Compagnie voldaen zullen
„ moeten worden, offchoon de Scheepen op
„ de uit- of thuisreizen mogten koomen te ver-
„ ongelukken, en wel binnen den tijd van zes
„ weeken, na dat hier te Lande tijding van
„ derzelver verongelukken zal zijn gekoomen,
„ en bij gebrek van tijdinge, op zoodanigen
„ tijd als alle zulke Scheepen, volgens de Uzan-
„ tien hier te Lande gebruikelijk, voor veron-

ge-

„ gelukt moeten worden gereekend, en dat
„ zulks ook plaets zal hebben niet alleen in
„ opzigte van Scheepen, die in het vervolg
„ naer de Kusten van Afrika zullen koomen
„ uit te vaeren, maer ook omtrent alle zooda-
„ nige, welke reeds vertrokken zijn, en dat
„ die te ſtellen Borgtogten daer meede zullen
„ moeten worden geamplieerd.

„ Ten derde, dat het voortaen aen de West-
„ indiſche Compagnie, geduurende deszelfs Oc-
„ troij, zal vrijſtaen, om aen haere Bedienden
„ ter Kuste van Afrika de noodige permisſie te
„ geeven, om den vrijen Handel in Slaeven
„ aldaer te moogen exerceeren, onder betae-
„ linge aen de Compagnie van agt engelſen
„ Goud, of de waerde van dien in Tanden,
„ voor iederen Slaef, die door hun verkogt zal
„ worden; in verwagtinge, dat door gemelde
„ Compagnie zoodanige ſtricte ordres zullen
„ worden geſteld, dat geen kwaed gebruik van
„ de voorſz. te verleenen permisſie door ge-
„ melde Bedienden zal worden gemaekt, maer
„ in teegendeel door de gemelde Compagnie
„ zoodanige attentie zal worden geadhibeerd,
„ als de naeuwe connexie van derzelver belan-
„ gen met het bevorderen van den particulieren
„ Handel en Navigatie ter voorſz. Kuste komt
„ te vereisſchen, en inzonderheid ſtiptelijk te
„ doen obſerveeren en nakoomen, dat de par-
„ ticuliere Scheepen, in deeze Republiek thuis-
„ hoorende, altoos booven die van andere Na-
„ tien zullen zijn en blijven geprefereerd.

„ En eindelijk, dat alle de Articulen, vervat
„ in de Reglementen op het ſubject van de vrije
„ Vaert op de Kust van Afrika, bij hun Hoog
„ Mog. op den 8 Augustij 1730 en op den 6

„ tober 1734 gearreſteerd, zullen blijven in
„ hun geheel, en overzulks naergekomen moe-
„ ten worden, uitgenomen alleen voor zoo
„ verre deeze Reſolutie daer aen is contrarieë-
„ rende, of derogeerende. En dat hier van
„ bij Publicatie kennis zal worden gegeeven,
„ om te ſtrekken tot een ieders narigt.

„ Zullende ten dien einde eene Publicatie in
„ forma gedepecheerd, gedrukt en afgezonden
„ worden, om gepubliceerd en geaffigeerd te
„ worden, waer zulks gebruikelijk is.

„ En zal Extract van deeze hunner Hoog
„ Mog. Reſolutie gezonden worden aen de Be-
„ windhebberen van de geoctroijeerde Weſtïn-
„ diſche Compagnie ter præſidiaele Kamer in
„ Zeeland, om te ſtrekken tot derzelver naer-
„ rigtinge.

Accordeert met het voorſz. Register.

PUBLICATIE.

„ *De Staeten Generael der vereenigde Neder-*
„ *landen*, Allen den geenen, die deezen zullen
„ zien of hooren leezen, ſalut, Doen te weë-
„ ten; Nademael Directeuren van de Commer-
„ cie-Compagnie en particuliere Kooplieden te
„ Middelburg en Vliſſingen, navigeerende en
„ handeldrijvende op de Kusten van Afrika,
„ onder de Limiten van het Octroij van de
„ Weſtïndiſche Compagnie, Ons hebben verzogt,
„ dat de concesſie, welke Wij in den jaere 1734
„ aen hun voor den tijd van twintig agtereen-
„ volgende jaeren hebben vergund, om te Na-
„ vigeeren en Negotieeren op en langs het
„ Diſtrict van omtrent zestig mijlen, beginnen-
„ nende van de Kaep Apollonia, en zich uit-

„ ſtrek-

„ ſtrekkende tot aen Rio de la Volta, mogte
„ worden geprolongeerd tot den einde van den
„ jaere 1760, wanneer het Octroij, aen de West-
„ indiſche Compagnie verleend, ſtaet te eindi-
„ gen, als meede dat tot dien tijd toe ook mogte
„ worden toegeſtaen, dat de Lastgelden, wel-
„ ken in gevolge het agtſte en negende Arti-
„ cul van Ons Reglement van den 8 Augustij
„ 1730 aen de Westindiſche Compagnie in het
„ geheel moeten betaeld worden, alvoorens de
„ Laadcedullen uitgegeeven worden, betaeld
„ worden met een derde bij het uitgaen, en
„ met twee derden bij het thuiskoomen der
„ Scheepen, zoo als reeds aen hun bij Onze
„ Reſolutien van den 15 Junij 1752 en 21 Maert
„ 1753, doch telkens maer voor een jaer is
„ geaccordeerd geworden.

„ ZOO IS 'T, dat Wij, daer op gehoord en
„ ingenomen hebbende het berigt van Bewind-
„ hebberen van de geoctroijeerde Westindiſche
„ Compagnie ter præſidiaale Kamer in Zeeland,
„ goedgevonden hebben te ſtatueeren en vast
„ te ſtellen, zoo als Wij ſtatueeren en vast-
„ ſtellen bij deezen:

„ Eerſtelijk, dat alle Onderdaenen van deeze
„ Republiek, geduurende het Octroij aen de
„ Westindiſche Compagnie verleend, en zulks
„ tot den jaere 1760 incluſive, bij continuatie
„ zullen mogen Navigeeren en Negotieeren op
„ en langs het Diſtrict van de zestig mijlen,
„ beginnende van Kaap Apollonia, en zich uit-
„ ſtrekkende tot aen Rio de la Volta, op den-
„ zelven voet en wijze; als zulks bij Ons nader
„ Reglement op het ſubject van de vrije Vaert,
„ op de Kust van den 6 October 1734 is ge-
„ concedeerd geworden.

„ Ten

„ Ten tweede, dat de Lastgelden of Recog-
„ nitien, welken volgens het agtſte en negende
„ Articul van Ons Reglement van den 8 Au-
„ gustij 1730 aan de Westindiſche Compagnie
„ in het geheel voor het uitgeeven van de noo-
„ dige Laadcedullen hebben moeten betaald wor-
„ den, geduurende het voorſz. Octroij, en zulks
„ meede tot den jaare 1760 incluis, zullen moo-
„ gen betaald worden met een derde bij het uit-
„ gaan van de Scheepen, naar Afrika gedesti-
„ neerd, en de twee resteerende derden, na
„ expiratie van zes weeken, na der zelver arri-
„ vement binnen deze Landen, ten opzigten
„ van de Scheepen, welken direct van Afrika
„ hier te Lande retourneeren, en ten aanzien
„ van de Scheepen, welken na Amerika over-
„ ſteeken, na verloop van zes weeken, na dat
„ de tijding van der zelver arrivement, ter plaat-
„ ze hunner destinatie in Amerika hier zal zijn
„ aangekoomen, met dien verſtande nogthans,
„ dat gemelde verſchuldigde twee derden aan
„ de Compagnie voldaan zullen moeten wor-
„ den, oſſchoon de Scheepen op de uit- of
„ thuisreizen mogten koomen te verongelukken,
„ en wel binnen den tijd van zes weeken, na
„ dat hier te Lande tijding van derzelver veron-
„ gelukken zal zijn gekoomen, en, bij gebrek
„ van tijdinge, op zoodanigen tijd, als alle
„ zulke Scheepen volgens de uzantien, hier te
„ Lande gebruikelijk, voor verongelukt moeten
„ worden gereekend, en dat zulks ook plaats
„ zal hebben, niet alleen in opzigte van Schee-
„ pen, die in het vervolg naar de Kusten van
„ Afrika zullen koomen uit te vaaren, maar
„ ook omtrent alle zoodanigen, dewelken reeds
„ vertrokken zijn, en dat die te ſtellen Borg-

„ tog-

„ togten daar meede zullen moeten worden
„ geamplieerd.

„ Ten derde, dat het voortaan aan de West-
„ indiſche Compagnie, geduurende deszelfs Oc-
„ troij, zal vrijſtaan om aan haare Bedienden
„ ter Kuste van Afrika de noodige permisſie
„ te geeven, om den vrijen handel in Slaaven
„ aldaar te moogen exerceeren, onder betaa-
„ linge aan de Compagnie van agt engelſen
„ Goud, of de waarde van dien in Tanden
„ voor iederen Slaaf, die door hen verkogt zal
„ worden; in verwagtinge, dat door gemelde
„ Compagnie zoodanige ſtricte orders zullen
„ worden geſteld, dat geen kwaad gebruik van
„ de voorſz. te verleenen permisſie door ge-
„ melde Bedienden zal worden gemaakt, maar
„ in teegendeel door de gemelde Compagnie
„ zoodanige attentie zal worden geadhibeerd,
„ als de naauwe connexie van der zelver belan-
„ gen met het bevorderen van den particulie-
„ ren Handel en Navigatie ter voorſz. Kuste
„ komt te vereis chen, en inzonderheid ſtiptelijk
„ te doen obſerveeren en naarkoomen, dat de
„ particuliere Scheepen, in deeze Republiek
„ thuis hoorende, altoos booven die van an-
„ dere Natien zullen zijn en blijven gepreſe-
„ reerd.

„ En eindelijk, dat alle de Articulen, ver-
„ vat in de Reglementen op het ſubject van
„ de vrije Vaart op de Kust van Afrika bij Ons
„ op den 8 Augustij 1730 en op den 6 October
„ 1734 gearreſteerd; zullen blijven in hun ge-
„ heel, en over zulks naargekoomen moeten
„ worden, uitgenoomen alleen voor zoo verre
„ deeze Onze Publicatie daar aan is contrarieë-
„ rende of derogeerende.

„ En

„ En op dat het gunt voorſz. is, door allen
„ en een iegelijk die het aangaat, behoorlijk
„ agtervolgd en naargekoomen mooge worden,
„ en niemand eenige ignorantie hier van koo-
„ me te pretendeeren, ontbieden en verzoeken
„ Wij de Heeren Staaten, Vrouwe Gouver-
„ nante, Gecommitteerde Raaden en Gedepu-
„ teerde Staaten van de reſpective Provintien,
„ en allen Officieren, Rechteren en Juſticieren
„ deezer vereenigde Nederlanden, dat zij deze
„ Onze Publicatie van ſtonden aan alomme doen
„ verkondigen, publiceeren en affigeeren in alle
„ Plaatzen, daar men gewoon is zoodanige Pu-
„ blicatie en affixie te doen; Lasten en beveе-
„ len verders de Raaden ter Admiraliteit, den
„ Advokaaten Fiscaal en allen anderen, mitsga-
„ ders allen Admiraalen, Lieutenant- en Vi-
„ ceadmiraalen, Gouverneurs en Commandeurs
„ van Steeden en Plaatzen, alle Overſten, Rit-
„ meesters en Capiteinen te Waater en te Lan-
„ de, zich hier naar te reguleeren, want Wij
„ zulks ten dienſte van den Lande, en tot be-
„ vorderinge van de welvaart van de goede In-
„ gezeetenen van dien bevonden hebben te be-
„ hooren.

„ Aldus gedaan en gearreſteerd ter Verga-
„ deringe van de Hoog Mog. Heeren Staaten
„ Generaal der Vereenigde Nederlanden. In
„ 's Gravenhage den 15 Februarij 1754. Was
„ geparapheerd, *J. H. v. Lijnden, vt.* Onder
„ ſtond, Ter ordonnantien van dezelven. Was
„ Geteekend, *H. Fagel.*

„ En ten einde al het geen voorſz. is, vol-
„ koomenlijk mooge worden geobſerveerd en
„ onderhouden, ontbieden en verzoeken Wij

„ de

„ de Heeren Staaten, Gecommitteerde Raaden
„ en Gedeputeerde Staaten van de Provintien
„ reſpective van Gelderland en het Graafſchap
„ van Zutphen, Holland en Westvriesland, Zee-
„ land, Utrecht, Vriesland, Overijſsel en Stad
„ en Lande; lasten en beveelen verders de Col-
„ legien ter Admiraliteit, allen Admiralen, Lieu-
„ tenant- en Vice-Admiraalen, Gouverneurs en
„ Commandeurs van Steeden en Plaatzen, alle
„ Overſten, Ritmeesteren en Capiteinen te Waa-
„ ter en te Lande, mitgaders alle Officieren,
„ Juſticieren en Ingezeetenen deezer Landen,
„ zich hier na te reguleeren, zonder daar te-
„ gens te doen of te attenteeren, of te gedoo-
„ gen, dat daar tegens gedaan worde, want
„ Wij zulks ten meesten dienſte van deezen
„ Staat, en tot bevorderinge van de welvaart
„ van de goede Ingezeetenen van dien bevon-
„ den hebben te behooren.

„ Gegeeven onder Onzen grooten Zegele,
„ de Paraphure van den Heer præſideerende in
„ Onze Vergaderinge, en de Signature van
„ Onzen Griffier, in den Hage den 31 Decem-
„ ber 1761. Was geparapheert, *R. Sloet, vt.*
„ Onder ſtond, ter Ordonnantie van dezelve,
„ Geteekend *H. Fagel.*

De Koopmanſchappen, die deze Maetſchappij van *Guinea*, en andere harer *Conquesten* ontfangt, worden bij aenkomst der Schepen, in openbare veilingen aen den meestbiedenden verkogt, beſtaende meest in de navolgende, te weten:

Goud en Stofgoud.
Olifants- en Zeepaarts Tanden.
Suiker.
Cacao.

In-

Indigo, van *St. Domingo.*
Schildpad.
Stokvischhout.
Guineesch Grein.
Zout, van *Bonaire.*
Osſenhuiden, van *St. Domingo.*
Dito, van *Caraques.*
Elandshuiden.
Bokken-, Cabritten-, Harten- en Bevervellen.
Binijnſche Gomme.
Roodhout.
Fuſtikhout.
En eenige andere Goederen.

De *Oliefants-Tanden*, dewelke de Compagnie van daer krijgt, worden geſorteerd, en ieder zwaerte bij zijn ſoort gevoegd, zijnde van 2 tot 100 pond toe, het ſtuk, ſomtijds tot 150 pond. Vervolgens worden ze in Kavelingen gedeeld, ieder van zoo veel ſtuks, dat een Kaveling omtrent 600 pond te ſamen weegt; ook wel meer of, minder, naer dat de partijen zijn; en alsdan bij 't pond verkogt, geldende naer mate van dezelve zwaer, gewaterd of gemarmerd, ſchoon, gaef en digt zijn. Van het uitſchot, beſtaende in dikhuidige, wrakke, beſchadigde, hollen en punten, worden bijzondere Kavelingen gemaekt, en dezelve verkogt voor 't geene ze zijn. Van alle deze ſoorten wordt voor de Verkooping eene Notitie gedrukt, waer op alles net ſtaet aangeteekend. Het zelfde geſchied ook van andere *Waren*, die de Compagnie verkoopt; doch dezelve houd geen vasten tijd in 't jaer, om hare Goederen te veilen, maer verkoopt dezelve, als 'er eenige Schepen zijn aengekomen; of als zij een brave partij bij elkander heeft; of naer dat de Bewindhebbers anderzins goedvinden;

den; gelijk alsdan alom door Biljetten, en in de Couranten word bekend gemaekt.

Ten blijke van het groot nut des Westindiſchen handels voor dezen lande in het algemeen, zullen wij hier op laten volgen eene Lijst der Fabriquen en Producten, welke uit het zelve getrokken worden, ter verzending naer de Westindiſche Colonie van dezen Staet, zoo als dezelve is overgelegd bij gelegenheid dat de Hoofdparticipanten van de Westindiſche Compagnie ter Kamer Zeeland, bij eene Memorie, in den jare 1765, beweren wilden, dat niet alleen het privaet recht tot de vaert op Iſequebo den Ingezetenen van de Provintie Zeeland alleen toebehoorde, maer dat het ook onmooglijk was Demerarij van Iſequebo af te ſcheiden. In den jare 1767 wederleiden Repreſentant en Bewindhebbers der generale Westindiſche Compagnie de bewijzen door de eerſte bijgebragt, en, in het volgende jaer 1768, bragten vele Kooplieden van Amſterdam hun Hoog Mogenden bij requesten onder het oog de nadeelen van eene excluſive, en de voordeelen eener vrije Navigatie voor alle de Ingezetenen der verëenigde gewesten. Zijnde de voormelde Lijst als volgt:

Uit de *Generaliteits Landen.*

Negerhoeden, Meſſen, en ander Yzer-Gereedſchappen, uit *'s Hertogenbosch.*

Linnens uit *Eindhoven*, *Ootmarſen*, *Helmont*, enz.

Nagemaekt Fransch Linnen, Bonten, enz. uit het geheele Kwartier van Peelland.

Stoffen, Lakens, enz. uit *Tilburg*, *Oosterwijk*, enz.

Tabak, koperen Ketels, Bekkens, Loopen tot Snaphanen, en veelerlei IJzerwerk, uit de Landen van Overmaze.

Wasch, uit alle de Generaliteits Zaeilanden.

Allerlei IJzerwerk en andere Goederen, uit Luikerland, die over 's Hertogenbosch getransporteerd worden.

Uit *Gelderland.*

Linnens van *Borkulo*, en andere plaetzen daer omtrent.

Timmermans Gereedſchap, Kuipers Gereedſchappen, Schoppen, Spaden, en Graaven, Greepen, Schiet- en Zijdgeweer, uit *Kuilenburg* en andere plaetzen.

Bereid Leder, Yzeren Potten, Casſave Platen, en Glaswerken, uit het *Zutphenſche.*

Aerdewerk, van *Arnhem.*

Hoepels, van de plaetzen langs de Wael.

Papier, van de *Veluwe.*

Kogels, Hagel, Lood, en veelerlei IJzerwerk, van *Deutekom.*

Tabak, van *Nieuwkerk*, en andere plaetzen op de Veluwe.

Wasch, Meel, Erwten, en Gort, van alle Steden en Dorpen, waer omtrent Zaeilanden zijn.

Vleesch, van die plaetzen, waer omtrent de Veeweiderij geoefend wordt.

Bokking, van *Harderwijk*, en andere plaetzen, langs de Zuiderzee komende.

Allerlei IJzerwerk, als, Houweelen, Kapmeſſen, Bijlen, Schoppen, Dulhouwers, Sloten, Spijkers en Bouten, komende uit het *Bergſche*, *Gulickſche*, *Erberfeld*, enz. die herwaerds getrans-

transporteerd worden over *Arnhem*, *Nijmegen*, *Wageningen*, enz.

Uit *Holland*.

Bonten en Neusdoeken, van *Haerlem*, enz.

Gedrukte Katoenen, van *Amſterdam*, *Rotterdam*, enz.

Inlandſche Stoffen, uit *Haerlem*, *Hilverſum*, enz.

Linnens, uit vele plaetzen, en worden meest omtrent *Haerlem* gebleekt.

Sterke Dranken, uit *Weesp*, *Schiedam*, enz.

Metzelaers en Kuipers Gereedſchappen, Houweelen, Kapmesſen, en veel IJzerwerk, uit vele Zuidhollandſche plaetzen, *Overſchie*, enz.

Tabakspijpen, van *Gouda* en *Alphen*.

Touwwerk, van *Amſterdam*, *Rotterdam*, *Woerden*, *Oudewater*, enz.

Koperwerk, van *Hoorn*.

Gezaegd Hout, van *Amſterdam*, *Rotterdam*, *Zaendam*, enz.

Zoutevisch en Haring, van *Maesſluis*, *Vlaerdingen* en *Enkhuizen*.

Glaswerk, van *Dordrecht*.

Vischnetten van vele Zuid- en Noordhollandſche plaetzen.

Pakkersdoek, van *Huizen*.

Steen en Kalk, van *Alphen* en andere plaetzen aen den Rhijn en IJſſel.

Aardewerk, van *Delft*.

Koffij-, Waei- en Katoen-Molens, van *Amſterdam* en *Noordholland*.

Kaes van *Edam*, *Hoorn*, en de meeste Noordhollandſche en vele Zuidhollandſche Steden.

Raep- en Lijnölij, Loodwit en Peper van *Zaendijk*, *Zaendam*, en andere Zaenlandſche plaetzen.

Azijn, van *Amſterdam* en *Haerlem*.

De Scheepvaert brengt ons aen:

Stokvisch, van *Noorwegen.*

Wijn, Olij, Geele Oker, Zeep, Kruidenierijen en Harpuis, uit *Frankrijk*, *Spanje* en *Italië.*

Teer en Pek, uit *Zweden* en *Moscoviën.*

Engelsch Bruin en Engelsche Chitsen, uit *Engeland.*

En vele andere Goederen uit verscheiden Oorden, waer onder Specerijen, Katoenen, enz. die de Oostindische Compagnie aenvoert.

Uit *Zeeland.*

De meeste Fabricquen en Handwerken, die onder het Articul van Holland zijn genoemd, bijzonderlijk:

Touwwerk, Glaswerk en Buskruid, van *Middelburg*, *Vlisingen*, *Veere*, enz. maer voornamelijk:

Meel, Erwten, Boonen, Gerst enz. uit genoegzaem alle Oorden van *Zeeland.*

Uit *Utrecht.*

Wollen Mutzen en Wollen Rokjes, uit *Utrecht*, en andere plaetzen.

Gedrukte Katoenen, van *Nichtevecht.*

Dimetten, Bombazijnen, en gestreepte Stoffen van *Amersfoort.*

Koperwerk en gemaekt Blik, van *Utrecht*, *Zeist*, enz.

Tabak en Glaswerk, van *Amersfoort.*

Vlas, Meel, Gort, Erwten, Boonen, Haver en Garst, van *Utrecht*, in groote hoeveelheid.

Steen, Klinkers, enz. van verscheiden plaetzen aen de Vecht.

Ket-

Kettingen, van *Lopick*.
Gezaegd Hout, van *Utrecht*.

Uit *Vriesland*.

Wollen Mutzen, Wollen Rokjes en Bonten, uit *Leeuwarden*, *Franeker*, *Harlingen* en *Stavoren*.
Stoffers, Boenders, Kwasten, Aerdewerk, Koekepannen, Haver, Stroo, Boter, Victualie, Kaes, Hammen en Spek, uit vele Vriesche Steden en Dorpen.
Einbder en Liender Linnens hebben meest hun transport door Vriesland.
De aenvoer der meeste Producten uit Frankrijk geschied door een aenmerklijk getal Vriesche Koffen en Smakken, op alle plaetzen in Vriesland thuis hoorende.

Uit *Overijssel*.

Negerhoeden, van *Zwolle*.
Gebreide grove Kousen, van *Deventer*, *Campen*, *Zwolle*, enz.
Linnens, van *Almeloo*, *Enschede*, enz.
Boter, van *Mastenbroek*, *Cuinder*, en vele andere plaetzen.
Hagel, Lood, Kanon, ijzeren Potten, en ander IJzerwerk en Wasch, van *Deventer*.
Kalk en Steen, van vele plaetzen langs den IJssel.
De transporten der Goederen, uit vele plaetzen uit Duitschland komende, zijn aenmerklijk over *Zwolle*,

Uit *Groningen* en *Ommelanden.*

Wollen Mutzen, uit *Groningen.*

Gebreide Kousſen, Vleesch, Hammen, Spek en Boter, uit verſcheide plaetzen in die Provintie; doch worden meest uit Groningen ons toegezonden.

Tot den aenvoer der Goederen uit Frankrijk worden zeer vele Schepen gebruikt, in de Provintie Groningen thuis hoorende.

De Producten, welke daer tegens de Kolonien Iſequebo en Demerarij uitleveren, zijn:

Suiker, Koffij, Rijst in groote quantiteit, Cacao, Indigo, Rokow of Orlean Verw.

Dit berugt verſchil kon, na vele deliberatien en voor en tegen vertoogen niet anders beſlist worden, als door eene peremptoire deciſie van zijne Doorluchtige Hoogheid, den Heere Prinſe van Oranje, die dan concludeerde: dat hem geen recht tot eene privative Vaert en Handel op de Kolonie ten behoeve van de Provintie Zeeland bekend was, en hij dus met voorbehouding zijner nadere verklaring nopens de middelen, waer door aen de Ingezetenen van de Provintie Zeeland een gevoeglijk en redelijk aendeel in de vrije Vaert en Handel zoude kunnen worden verzekerd, goedvond te permitteren, dat proviſioneel drie Schepen uit andere havenen der Republiek, buiten die van Zeeland, zonder een Zeeuwſche Hout- of Zoutbrief, naer de Kolonie Eſequebo zouden mogen worden afgezonden. Vervolgens werdt den 21 van Zomermaend 1771, na een request aen zijne Hoogheid en Bewindhebberen der Westindiſche Maetſchappije voorafgegaen was, door deze beſloten, om geduurende dat jaer Concesſien of Paspoor-

ten

ten tot de vrije en ongelimiteerde Vaert en Handel op de Kolonie van Esfequebo en Demerarij te verleenen, waer na ten eerfte vijf Schepen derwaert werden aengeflagen.

En vervolgens is bij Refolutie van Hun Hoog Mogende, onder zekere bepalingen, de Vaert op Ifequebo en Demerarij ook den Hollanderen toegeftaen, zijnde thans Esfequebo en Demerarij twee van elkander afgefcheiden Kolonien.

CURACAO.

Een Eiland in *Zuid-Amerika*, bijna ten Zuidoosten het Eiland *Hispaniola* en de Stad *St. Domingo*, niet ver van de Kust van 't Landfchap *Venezaela* tusfchen de Eilanden Arciba en Bonaijre.

Omtrent de Goederen, die derwaert gezonden worden, zullen wij, behalven de reeds gegeeven algemeene Lijst, nog zeggen, dat vermits de Inwooners van dit Eiland, met de Spanjaerden van 't vaste land en de omliggende *Spaenfche* Eilanden, veel handel drijven, men zich veelal bepaelt aen zulke Waeren, die aldaer meest getrokken worden.

De Goederen en *Retouren*, die men gemeenlijk weder van daer krijgt, zijn: Goud, Stukken van Agten, Cacao, *Caraques*, zijnde de beste foort, Gedroogde Huiden, Katoen, Indigo, Limoenfap, Gezouten Limmetjes, Orlean, Koffij, Orlean, St. Martenshout, Campechehout, Kanasfer Tabak, in Rollen, Suiker, Kokosnooten, Schildpad, en andere Goederen meer.

De boeken en rekeningen worden 'er gehouden in Piasters of Stukken van Agten, ieder van

8 realen of ſchellingen van 6 ſtuivers, zoo dat een Piaster 48 ſtuivers is.

Een Spaenſche *Quadrupel* is 'er gangbaer voor *f* 37:16:- Hollands Courant; halve, kwarte, en agtſte Quadrupel gelden 'er naer *gehalte*.

Deze Quadrupel wordt gerekend tot 18 Piasters, een halve dito tot 9 Piasters. Een *Doublon* tot 4 Piasters, 4 Realen, en een halve dito tot 2 Piasters, 2 Realen.

Somtijds vind men alhier ook Gouden Portugeeſche Stukken van 12800 *Rees*, die uit *Braſiliën* komen, en voor *f* 40 Hollandsch Courant uitgegeven worden.

Een Piaster in *Natura*, of *Peſo Mexicane*, wordt in geheel Amerika tot 10 *Realen* gerekend; voor een Piaster Courant- of Rekenmunt wordt maer 8 *Realen* betaeld.

Men gebruikt alhier *Hollandsch Gewigt*, waer van 100 pond maer 93 pond in *Amerika* uitleveren.

De *Ellenmaet* is de Spaenſche *Vara*; men calculeert 81 Spaenſche *Varaas* op 100 Hollandſche Ellen. Zie *Kruſen*.

Een Schip van *Curacao* komende, doet de *Weſtindiſche Compagnie* het losſen, ontfangt de bedongen vrachten, betaeld die vervolgens aen de Rheeders, en bezorgd een ieder, het geen aen hem geconſigneerd was.

SURINAME.

Is eene volkplanting in de Westindiën, gelegen op 't vaste land van Amerika, in 't Landſchap van *Guiana*, op de hoogte van zes en een halven graed noorderbreedte, wordende door

door verſcheide Rivieren beſproeid. Het geheele Landſchap heeft van de Rivier *Suriname* zijnen naam ontfangen, boven den mond van welke Rivier het zich wel dertig mijlen uitſtrekt. Het beſtaet in hooge en lage landen, die doorgaens zeer vrugtbaer zijn. De lage landen liggen langs de Rivieren, en worden ongemeen bekwaem gevonden, om 'er Suiker, Koffij, Rijst, enz. op te telen; en op de hooge, Indigo, Katoen, en andere Gewasſen: de Stad aldaer gebouwd, heet *Paramaribo*. Het getal der Plantaedjen beloopt meer dan vier honderd.

In den jare 1668 werdt deze Kolonie door die van Zeeland den Engelſchen ontnomen. Vervolgens werdt een verdrag geſloten met de Ingezetenen en Suikerplanters aen de Rivieren *Suriname* en *Kommewine*, hun den eed afgenomen, en zij leverden den Zeeuwen 100,000 ponden Suiker. Dit eigendom behielden deze tot in den jare 1682, als wanneer zij het aen de Westindiſche Compagnie verkogten voor tweemael honderd zestig duizend Guldens; waer op hun Hoog Mogende, de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, de gemelde Compagnie een Octroij verleenden, in dato 23 September 1682. De Maetſchappij, daer na door zware kosten gedrukt zijnde, verkogt een derde gedeelte aen de ſtad Amſterdam, en een derde gedeelte aen *Cornelis van Aerſſen*, Heer van Sommelsdijk, behoudende de Westindiſche Compagnie het overig derde gedeelte aen zich, volgens de voorwaerden en overeenkomst, in dato 21 Meij 1683, waer op de gemelde Heer van *Sommelsdijk*, den 3 September daer aen volgende, als Gouverneur der Kolonie, in perſoon derwaert vertrok. De

drie hier boven beſchreven belanghebbende maken de SOCIETEIT of het GENOOTSCHAP VAN SURINAME uit; waer van het beſtuur hier te lande, aen eenige *Directeuren* ſtaet, die door ieder Lid worden aengeſteld; in zulk een getal, als elk Lid goed vindt. De vergadering der Directeuren wordt op den eerſten Woensdag van elke maend, in het *Westindisch Huis* gehouden. De ſtemming geſchied 'er bij *Leden*, niet bij *Hoofden*, dus zijn 'er maer drie ſtemmen. De Directeurs kunnen geene wedden ten laste der *algemeene Maetſchappije* brengen, maer elk Lid beloond de zijne, naer welgevallen en billijkheid. De Stad heeft thans vier Directeurs in de Societeit van Suriname. De Westindiſche Maetſchappij mede vier, en het huis van Sommelsdijk drie.

„ De Regeering der Volkplanting in Ame-
„ rika ſtaet aen één *Gouverneur* en twee *Rae-*
„ *den*, een Raed van *Politie en Criminele Jus-*
„ *titie*, uit tien Raedsheeren beſtaende, en een
„ *Raed van Civiele Justitie* die uit zes Raeds-
„ heeren beſtaet. De Gouverneur is aen het
„ hoofd van beiden de Raeden. Ieder Raed
„ heeft zijn Secretaris, voorts is 'er een Fis-
„ kael, enz.

„ De Ingezetenen der Vereenigde Nederlan-
„ den mogen vrijelijk op *Suriname* handelen,
„ en zich in de Volkplanting nederzetten; doch
„ ieder Ingezeten moet jaerlijks een hoofdgeld
„ van vijftig ponden Suiker opbrengen, ten be-
„ hoeve van de Societeit, die daerenboven drie
„ guldens van 't last vorderd, van alle de Sche-
„ pen die in de Rivier van Suriname komen,
„ en een waeggeld van twee en een halve gul-
„ dens van de honderd, der waerde van alle

„ Koop-

„ Koopmanſchappen, die daer verkogt, of van
„ daer herwaert gezonden worden.

De Goederen, die naer deze Kolonie verzonden worden, zijn onder de algemeene Lijst begrepen, en betalen geene uitgaende rechten; zij beſtaen bijzonderlijk in allerlei ſoorten van Yzerwerk, als Sloten, Hengſels, Mael- en Splinterſloten, Scharen, Meſſen, Schoengespen, enz. Spijkers, bijzonderlijk voor Kuipers. Bijlen, Houweelen, Hakken, Kapmeſſen, Yzere Ketens van 8 of 10 voeten lang, om Schutten met Splinterſloten aen vast te maken. IJzere Potten, houdende van 5 tot 8 mengelen nats. Naelden, Spelden, Vingerhoeden, Keulſche Aerde Potten en Kannen, Specerijen en Kruidenierijen, die gemeenlijk in met teen omvlochten Keulſche Kruiken derwaards gezonden worden. Vleesch en Spek in Vaten, Boter, Kaes, Kaerſen, die 'er bijzonderlijk voor gegoten worden, en in Kastjes gepakt, Zeep, Olij, Papier, In zuur gelegde Visch, en allerhande ſoort van daer toe bereide Eetwaren, Kruit, Hagel, Bombazijnen, Kanten, Linnen, Katoenen, Neteldoeken, Wollen Stoffen, Zijden, Zilveren en Gouden Knoopen, Linten en Galonnen, Garen en Zijden, Hoeden, Schoenen, Muilen en Kousſen, voor Mannen en Vrouwen, en velerhande Waeren meer.

De Goederen, die van daer in het Vaderland terug gebragt worden, beſtaen in Suiker en *Moscovados*, die men 'er van 5 tot 16 duiten het pond koopt, en waer van aenzienlijke partijen alhier jaerlijks aenlanden, ook is het naeuwlijks te gelooven, hoe veel Koffij deze Kolonie opbrengt, en welker *qualiteit*, langs hoe beter geworden, thans onvergelijklijk goed en beter koop

is,

is, dan op eenige andere Kolonien. Ook krijgt men van daer Katoen, Cacao, Tabak, velerlei ſoorten van Werkhout, Citroenen, Oranje-appels, Rocou, Baniljes, Limmetjes, Limoenſap, Gember, Tamarinde, Indigo, Pokhout, Balſem, Copaive. De Koffijboomen bloeijen in den regentijd, en zetten ook als dan hunne vrucht; wanneer zij in hunne volle kragt zijn, geeft ieder boom gemeenlijk vier of vijf ponden Koffij in het jaer. Zij dragen tweemael 's jaers: die welke in Junij bloeijen worden in September en October geplukt; en die in het regenſaizoen bloeijen, in 't laetst van Januarij en Februarij; hier uit ontſtaet de benaming van *Voorpluk* en *Napluk*.

De Goederen in 't Vaderland komende, worden gewogen, en den Eigenaer of Ontfanger eene rekening der vracht thuis gezonden, behelzende het gewigt van ieder Vat, en hoeveel de vracht, na aftrek van 14 pCt. tarra voor de Vaten, bedraegd, vermits de vracht altijd geaccordeerd wordt, tot een zeker getal duiten ieder pond. Zie hier daer van een voorbeeld;

Amſterdam . . . 17

De Heer . . . . . Debet aan
. . . . . voor Vragt, Avarij, enz. van
. . . gekomen van Suriname per 't Schip.
Kapitein . . . weegende ten overſlag

790 ℔	422 ℔
480 —	470 —
450 —	480 —
464 —	450 —
466 —	418 —
478 —	404 —
470 —	464 —
384 —	456 —
350 —	398 —
430 —	4762 —
	8724 ℔
af 14 pCt.	1221 —
	7503 ℔

Vragt a 6 duiten per ℔ *f* 281: 7:-
Avarij ordinarij . - 28: 2:-
Paspoort en Postgeld - —:17:-

f 310: 6:-

„ De Boeken en Rekeningen worden 'er ge-
„ houden in guldens en ſtuivers.

„ Alle *Hollandſche Munten* zijn hier gangbaer;
„ tot 20 ten honderd, of een vijfde part boven
„ den gewonen Cours in Holland. Dus doet
„ een Hollandſche Rijder aldaer *f* 16:16:-
een Hollandſche Ducaet . - 6: 6:-
een Driegulden . . . . - 3:12:-
een Holl. Courant Rijksdaler - 3:—:-
een enkele Gulden . . - 1: 4:-

„ Daer

„ Daer benevens *rouleren* alhier nog verſchei-
„ den Spaenſche en Portugeeſche Munten.
„ Het Gewigt en de Maet is dezelfde, die
„ te Amſterdam gebruikt wordt.

In den aenvang werd een ieder, die genegen was derwaert te gaen, zoo veel lands aengewezen en afgeſtaen, als hij gevoeglijk bebouwen kon, en de noodige Slaven of Negers werden hem tot eenen matigen prijze bezorgd. Daer door hebben zich reeds in den jare 1683, omtrent 500 a 600 familiën aldaer bevonden. Sedert zijn de Inwoners, en met hun de Plantaedjen, aenmerkelijk toegenomen; doch teffens nam de ſchaersheid van penningen toe. Geen bijzonder Commisſionaris dier Planteren, alhier in Holland wonende, was in ſtaet om de vereischte gelden op te ſchieten, tot goedmaking der kosten, die tot het bouwen van *Molens*, *Lootzen*, *Sluizen* en *Negerhuizen*, noodig waren. Ondertusſchen liep men gevaer, dat de Planters andere hulpmiddelen bij de hand namen, weshalven eene aenzienlijke ſomma ten hunnen behoeve opgenomen werdt; en de ſtad Amſterdam, bij de welvaert der Planteren groot belang hebbende, nam zelfs voor dertig duizend guldens een deel in deze geldligting: dezelve geſchiedde op Obligatien, onder verband der Plantaedjen.

Ten einde dit werk te meerder zekerheid te geven, werden 'er door de Heeren van de Civiele Justitie der Colonie van *Surinamen*, gezworen *Priſeurs* aengeſteld, die met een gezworen Klerk en Getuigen verzeld, zich naer de Plantaedjen begaven, en aldaer de waerde derzelven, met alles wat 'er op was, Slaven, Beesten, enz. niet uitgezonderd, opnamen en bepaelden. Zoodanig eene waerdeering of priſa-

tie

tie naer Holland overgezonden zijnde, kon men aldaer $\frac{5}{8}$ der gewaerdeerde ſomma, op Obligatien onder verhijpothekéring der Plantaedje krijgen. Deze Obligatien met verband wierden onderteekend en gepasſeerd door de Directeurs dier Negotiatien in Holland; aen hun moesten ook alleen gezonden worden alle *producten* der Plantaedjen, om daer aen te verhalen den te betalen intrest, en bepaelde aflosſing, zoo meede het kostende van de Goederen, die jaerlijks bij *petitielijſten*, door de Planters werden gevraegd. En op dat alles des te zekerer zoude wezen, werd het een en ander voor de gevaren der zee, enz. verzekerd, en de *præmie* den Planteren in rekening gebragt.

Deze zeer goede ſchikking werdt, gelijk alle andere menschlijke zaken, gemisbruikt. Toen men zag dat de geldlichtingen in Holland zoo gereedlijk volgden, breidde men in *Suriname* zijne behoeften verder uit; men bouwde niet alleen het benoodigde, maer ſtichtte 'er op de Plantaedjen prachtige huizen, men kocht rijklijk Slaven aen, en plantte lustig Koffij en Suiker, om op nieuw eene verhoogde priſatie te kunnen laten doen die terſtond naer het Vaderland overgezonden, en waer op al verder getrokken werdt: deze Wisſelbrieven betaelde men in Holland prompt, en ziende dat het credit 'er goed was, bleef men in de Kolonien niet nalatig met evenredig het geld te ſpillen. Om dit voor den Correspondent te verbergen, bragt men hem een dubbel nadeel toe, door de overtolligheden der weelde en pracht, zich van en door anderen te verſchaffen. Eindelijk ſtuitte het crediet. De Wisſelbrieven keerden met protetst terug, en moesten met eenen herwisſel

ſel van 25 PCt. gerembourſeerd worden. In dezen uiterſten nood was 'er geen ander middel als een nieuwen Correspondent in Holland te zoeken, aen dezen eene nieuwe en verhoogde priſatie te zenden, op dat hij daer van $\frac{5}{8}$, ja ſomtijds $\frac{3}{4}$ en meer genegotieerd hebbende, de oude Geldgeevers af betaelde, en eene nieuwe Negotiatie formeerde. Om deze priſatie zoo hoog mogelijk te brengen, gebruikte men vele ſlinkſche wegen; men leende elkanderen Slaven, en andere dingen van waerde, die men den Priſeurs als zijn eigendom vertoonde, en dus op de lijst ſtellen deed; of wel de Priſeurs vergenoegden zich met de lijst, die hun door de Planters zelf werd voorgelegd, en waer in zij ter *goeder trouwe* berustten. De zucht naer winst, de onkunde, en mogelijk de kwade trouw, verſchaften wel haest eene menigte *Champigvons*, of nieuwe Commisſionairisſen op Suriname; deze gebruikten wederom Joden of Makelaers, die niet veel betere grondbeginſels volgden, en op deze wijze werdt 'er, onder betaling aen dezen van een en een half, twee, en wie weet hoeveel meer per centen *remedy*, den Rentenieren en andere welgeſtelden lieden in ons Vaderland het geld afgehaeld, om 'er een deel ſchuim van Kolonisten mede te redden: deze benaming geef ik te meer aen zulke nieuwe Planteren, die van elders opgekomen, de Plantaedjen van oude bezitteren kochten, en 'er ver boven de waerde voor beſteedden, in het vooruitzigt op het Hollandſche Crediet, niet alleen om de kooppenningen genegotieerd te krijgen, maer ook door het bewerken eener ſchelmſche priſatie de vijf agtſte of drie vierde parten zoo hoog te brengen, dat hun daeren-

bo-

boven nog gelden in handen bleven, waer van, hoe vreemd het ook ſchijne, voorbeelden zouden bij te brengen wezen.

Dus aen den eenen kant de Planters zich noodeloos in de enormſte ſchulden gewikkeld hebbende, waren zij ſlaven geworden hunner Europeſche Correspondenten, die hun op hunne beurt het vel afſtroopten. Behalven de geoorloofde twee ten honderd, wegens den verkoop der Producten, en zooveel wegens den inkoop der toegezonden noodwendigheden, een half per cent voor het bezorgen der Aſſurantie, en andere *gewoone* voordeeltjes, werden zij nog op de alleronbeſchaemſte wijze belast voor de toegezonden Goederen tegen eenen prijs, die een vijfde of een vierde hooger was, dan men 'er in Holland voor beſteedde, en van de terugkomende Producten, inzonderheid de Koffij, oordeelde ieder zoo veel te mogen verminderen, als hij ongezien en ongemerkt doen kon. Hier bij in aenmerking genomen, dat de meeste nieuwe eigenaers hunne gronden gekocht hebbende tegen eene waerde der Koffij van 10, 11 en 12 ſtuivers, die ſedert tot op 6 ſtuivers het pond verminderd is, zij onmogelijk in ſtaet waren om aen hunne verbintenisſen te voldoen, hier uit zijn dan veele rampen gevolgd. De Geldgevers hebben zich of met eenen verminderden intrest moeten behelpen; van ſommige Negotiatien zijn de Capitalen verminderd, anderen zijn geheel te niet geloopen, en aldus is de tegenwoordige ſtaet van *Suriname*. Vele ontwerpen ter herſteling zijn 'er, doch wij oordeelen de genezing nog ver af, zoo 'er immer genezen is aen eene kwael, die hier in beſtaet, dat voor een grond twee- en driemael zoo veel

reële penningen uitgegeven zijn, als immer uit deszelfs schoot de aerde kan opleveren, ter goedmaking van intrest, en andere noodwendigheden.

Wij moeten hier nog bijvoegen, dat de Plantaedjen door *Afrikaſche* Slaven bewerkt worden; welke men onderſcheid in *Piece di India* of *leverbare*, en in *Makkaroenes*, of *onleverbare;* men verkoopt dezelve openbaer, en de eerſte zijn gemeenlijk vier of vijfmael zoo veel waerdig als de laetſte. Hun prijs hangt af van de lichaemskragten, welgemaektheid en bekwaemheden.

Ook plaetſen wij hier tegen over het voorbeeld van eene *Conto Finto.*

Isequebo of Essequebo.

Is ook een volkplanting aen de Rivier dezes naems: „ oudtijds *Araunama*, gelegen op 6 „ graden, 55 minuten, noorderbreedte, omtrent „ 12 mijlen zuid-zuidöost van Kaep Nasſau, „ welke op 7 graden, 40 minuten ligt: de in„ gang der Riviere is met lage Eilanden en „ ondiepten gevuld, ter wijdte van 3 mijlen. „ Bij hoog getij zijn 'er maer 14 of 15 voeten „ waters op de baer, zoo dat geladen ſchepen „ 'er in noch uit kunnen, als bij ſpringtij; „ waerom zij alvorens naer Demerarij, eene „ nabijgelegen Kolonie, gaen, om te losſen, „ alwaer men dieper water heeft. Daer om„ ſtreeks, en in 't opzeilen der Rivier, ligt „ eene menigte Eilanden, waer op verſcheiden „ Suiker- en Koffij-Plantaedjen zijn. Men meen„ de binnen 'slands ook zilvermijnen te ont„ dekken, maer die verwachting is te leur ge„ ſteld."

Behalven Suiker, Koffij en Katoen, krijgt men

CONTO FINTO wegens Kosten en Revenuen eener vrij Plantagie te Sutiname, met geene genegotieerde Capitalen bezwaerd, en derzelver Producten in Europa verkogt wordende.

De Voorjaerpluk gesteld te leveren:

54 Vaten heele Koffij, wegen alhier bruto 29000 ℔ rb. 4500 ℔			
		290 : augm.	
Tarra, enz. .	4790 :		
Netto . . .	24210 ℔ a 101 st.		f 12407 : 12 : 8
2 dito gebroken dito . .	Bruto 3530 ℔ t. 675 ℔		
		35 : augm.	
Tarra, enz. .	710 :		
Netto . . .	2790 ℔ à 8 st. - à 1115 : - : -		
80 Baelties heele dito . .	Bruto 10000 ℔		
Tarra 6 PCt. .	600 :		
Netto . . .	9400 ℔ a 101 st.		: 5052 : 10 : -
30 dito gebroken dito . .	Bruto 2780 ℔		
Tarra 6 PCt. .	227 : -		
Netto . . .	3553 ℔ a 81 st. - à 1510 : - : 8		
Te samen netto 39953 ℔			f 20086 : 3 : -
	af 2 PCt. .		: 401 : 14 : -
			f 19684 : 9 : -

Aen Premie van f 19000 hier op verzekert a 3 Pct. f 570 : - : -
De gezegelde Polis : 2 : - : -
Proviſie à 1 PCt. : 63 : 7 : -

Vragt van netto 39900 a 1 st per ℔, averij 10 PCt. . . .	f 635 : 7 : -	
Paspoort en Postgeld te Amſterdam .	: 2210 : 6 : -	
Schuitvragt te Amſt. beſtellen, fluis, boom, enz.	: 21 : - : -	
Proviſie van Expeditie, à 6 st. pr. vat en 3 st. pr. baeltjes	: 35 : 2 : -	
Losſen en naer 't zolder liepen . .	: 49 : 16 : -	
Op- en afwerken	: 23 : 8 : -	
Afleveren aen den Kuiper beteld .	: 17 : 11 : -	
Slepen naer de Waeg	: 39 : 12 : -	
Half Waeggeld	: 249 : 11 : -	
Zolderhuur voor een maend . .	: 39 : 12 : -	
Courtagie	: 200 : - : -	
Proviſie van Verkoop à 2 PCt. .	: 393 : 14 : -	
	: 3905 : 9 : -	
Netto Provenu van de Voorpluk . .	f 15779 : - : -	

Geſteld de Napluk te leveren gelijke quantiteit, zijnde het een nog ander te bepalen, en de prijzen als voren, zoo komt, voor het Bruto Provenu, als hier voren . . . . f 19684 : 9 : -

Af de volgende Ongelden:

Aen Premie van f 19000 : - : - tot 4 en 8 PCt. poliſien door een te zijn 6 PCt. f 1140 : - : -

Proviſie ½ PCt . :	63 : 7 : -	
De Polis . . :	2 : - : -	
	f 1205 : 7 : -	
De overige ongelden zonder verandering zijnde, ſtellen als hier voren	: 3270 : 2 : -	
	: 4475 : 9 : -	
	: 15209 : - : -	
De Voorpluk No. 39953 ℔		
De Napluk . 39953 :	79906 ℔	
	f 30088 : - : -	

Waer tegen afgetrokken de opgegeven ongelden in de Colonie te betalen, als:

Aen 2½ PCt uitgaende Regten wegens 80 m ℔ Koffij .	f 600 : - : -
Aen Hoofdgeld wegens 2 blanke, 100 grote en 25 kl. Slaven	: 286 : 5 : -
Aen Idem voor de wegloopers-kas van 100 dito a 2 gl. .	: 200 : - : -
Aen Idem voor 3 PCt. van 80 m ℔ Koffij à 6 st. is f 24000 : - : -	: 720 : - : -
Aen een jaer Directeursloon	: 1000 : - : -
Aen Chirurgijns dito	: 300 : - : -
Aen Schrijvers dito	: 200 : - : -
Aen dito voor den Neger-Officier . . .	: 150 : - : -
Aen diverſe benoodigdheden voor de Plantagie, zoo voor Proviſie, uitdeelingen aen Slaven, Inſtrumenten, enz. volgens voor- en najaer petitielijſt, ſtellen, niet de vragt van die Goederen uit het Vaderland naer Suriname	: 2800 : - : -
	f 6256 : 5 : -

Aen 't Comptoir van de modique laſten van Impost . : 40 : - : -
Aen jaerlijkſchen aenkoop van 10 Slaven à f 400 . : 4000 : - : -
Aen 10 PCt. Proviſie voor den adminiſtrateur . . : 3098 : 15 : -
Aen eenige noodwendigheden, drank, enz. in de Colonie te koopen . . . . . : 393 : - : -
Rest avans . . . . : 17200 : - : -
f 30988 : - : -

Zijnde over een gepoſeerd Capitaal van f 100000 : - : - 17 PCt. buiten de ordinaire en extraordinaire Reparatien, aen Gebouwen, Vaertuigen, enz. en buiten den Intrest van die ſomma, dewelke men op zoodanige Plantagie zoude willen negotieeren, rentende die a 5 en 6 PCt. in 't jaer, en wordt bij de Negotiatie 1½ PCt. remedij of proviſie betaeld, zoo mede 5 PCt. over het beloop van het geen de Correspondent in Holland in tijd en wijle mogte avanceren, voor dat de Penningen der te verkoopen Producten ingekomen zijn.

men van hier ook Orliaen bij uitſtek, Gom van Pokhout en Meraen; en, zoo ons door des kundigen gezegd is, waren 'er nog veelerlei producten aen te kweeken.

Omtrent het houden der Rekeningen, de waerde der Specie, en het gewigt der Goederen, is het even als te Surinamen gelegen.

Demerarij.

„ Is eene van de voorgaende afgeſcheiden „ Kolonie, gelegen aen de Rivier van dien „ naem, op 6 graden, 56 minuten, noorder- „ breedte; bij welker ingang men 14, 16, 18 „ en ook 22 voeten waters vind, en, drie of „ vier mijlen hooger, tot 24 voeten toe. De „ landerijen langs dezelve gelegen, zijn maer „ eerst begonnen bebouwd te worden in den „ jare 1746, door zekeren *Andries Pieterſe*, „ wonende in de Kolonie van Esſequebo." Doch ſedert is zulks zoodanig toegenomen, dat 'er thans weinig minder dan 200 Suiker- en Koffij-Plantaedjen gevonden worden.

Voords wordt hier, omtrent negotie, gehandeld als te Suriname.

Tegen het vervoeren van Producten, uit de beiden Kolonien van *Esſequebo* en *Demerarij*, naar elders buiten het territoor der Vereenigde Nederlanden, is, den 21 Januarij 1793, bij Hunne Hoog Mogenden gearresteerd het volgend

REGLEMENT.

1.

Dat in de Kolonien van Esſequebo en Demerarij altoos zullen zijn drie of vier kleine,

ondiep gaende, doch snel zeilende 's Lands vaartuigen, behoorlijk gewapend en geëquipeerd; gecommandeert door lieden van probiteit; welke vaartuigen zullen dienen om gestadig op de kusten en voor de monden van de Rivieren te kruisen en buiten consent van den Commanderenden Officier niet zullen vermogen in te loopen.

2.

Dat voorts Militaire posten zullen worden geplaatst op de kusten in de Creecquen en waar zulks wijders, door den Gouverneur-Generaal, met overleg van den Commanderenden Officier aldaar, noodig zal worden bevonden; welke posten door officieren zullen worden gecommandeert, en door dezelven gezorgd, dat geene vaartuigen of booten van of naar de Plantagien, in of uit de Creecquen, komen of vertrekken, het zij dan dat dezelve vaartuigen geladen zijn of niet, ten ware van een behoorlijk pas, door den directeur van de Plantagie geteekend, voorzien, houdende derzelver destinatie en het getal van Negers, en dat de vaertuigen boven dien met het gewone merk van de Plantagien, waar toe zij behooren, moeten zijn gemerkt, alles op pœne van confiscatie van vaartuig en producten.

3.

Dat geene vaartuigen hoegenaamd eenige producten langs de zeekusten, buiten de monden van de Rivieren Esequebo en Demerarij zullen mogen vervoeren, dan met een pas van de respective opperhoofden, welke pasen zonder eenige betalingen zullen worden uitgegeven, en voorts inhouden de quantiteit en qualiteit van de producten, welken zij zullen innemen, de plaatsen

ſen van waar die gehaald zijn, en waar dezelven moeten worden ontladen, op pœne van confiscatie van producten en vaartuig, waar in zij geladen zijn.

En dat wijders de voorgemelde pasſen, nadat de goederen ontladen zijn, binnen zekeren bepaalden tijd, terug gebragt zullen moeten worden, ter plaatſe daar die zijn afgehaald, met een blijk van de aflevering van de in gehad hebbende producten, op pœne van anderſints te betalen de dubbele waarde van het gunt, waar op die in gehad hebbende producten, naar den gewonen koers, kunnen worden berekend.

4.

Dat geene producten, hoegenaamd, uit de Rivier van Demerarij, onder den naam van die van Esſequebo in betaling te brengen, of op eenig ander voorgeven zullen mogen worden vervoerd, op pœne van confiscatie der producten en van het vaartuig, waarin dezelven zullen worden bevonden, en dat dienvolgende tot dat einde geene pasſen zullen worden gegeven.

5.

Dat aan geene andere zeevarenden, buiten Nederlandſche Schepen, zal zijn gepermitteerd om, gedurende derzelver verblijf in de Rivier Esſequebo en Demerarij, als bij wijze van pakhuizen, daar in te nemen eenige Suiker, Koffij, Indigo, Cacao of Katoen; op pœne van confiscatie der Schepen en van de producten, welke daar in zullen worden gevonden.

Aldus gedaan en gearresteerd ter vergadering van de Hoog Mogende Heeren Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden, op den 21 Januarij 1793.

Berbice.

„ Eene volkplanting die het naest aen Demerarij grenst. Zij ontleend haren naem van de „ Rivier *Rio de Berbice*, welker mond gelegen „ is op 6 graden, 15 minuten, noorderbreedte, „ en bijkans eene halve mijl wijd is. Langs de „ Rivier zijn ruim 100 Plantaedjen aengelegd, „ meest van Koffij, Katoen en Cacao, dewijl „ in die Colonie niet meer dan vier Suiker-„ Plantaedjen van de directie, en een, de *Herstelling* genoemd, gevonden worden.

„ In den jare 1602 is aen *J. van Peere, cum Sociis*, reeds Octroi verleend om de Kust van „ Guiana te bevaren, alwaer zij ook op de „ Rivier Berbice, in den jare 1626, eene volks-„ planting hebben gesticht, welke vele zwarig-„ heden doorgeworsteld heeft, en van de En-„ gelschen en Franschen meer dan eens aenge-„ vallen is. Eindelijk is zij in het vermaerde „ Actiejaer van 1720 tot eene nieuwe Maet-„ schappij geworden, door de uitschrijving van „ eene hoofdsomma van 32 tonnen gouds Bank-„ geld, waer van in alles maer omtrent agtmael „ honderd duizend guldens is opgebragt. Iedere „ Actie was *f* 2000, doch daer van is niet meer „ als *f* 840 betaeld.

„ In den jare 1732 is de vaert op deze Colonie, door de Directeurs opengesteld, onder „ zekere voorwaerden, met toestemming der „ Westindische Compagnie, en door Hun Hoog „ Mogenden den 6 December geoctroijeerd. De „ zaken dezer Colonie worden hier te land be-„ stuurd door negen Directeurs, die uit en door „ de Hoofd-Deelgenoten gekozen worden. Zij „ hebben tot hun hulp een Secretaris en twee

„ Boek-

„ Boekhouders, en houden hunne vergadering „ in een huis, 't welk door een der Boekhou- „ deren bewoond wordt."

De goederen, die men derwaerds zend zijn dezelfde, als die naer de andere Koloniën in de Westindiën.

Men bekomt van daer Suiker, Cacao, Indigo, Catoen, Orliaen en Tabak.

Met de Boeken, Rekeningen, en Specie is het even zoo gesteld, als onder het Artikel *Suriname* is aengewezen.

St. Eustatius, St. Martijn en Saba.

St. Eustatius, *St. Eustache*, of *St. Eustatio*, is een klein Eilandje in Noord-Amerika, of eigenlijk gezegd een Gebergte van omtrent vijf mijlen in den omtrek, alwaer noch Bronnen, noch Rivieren zijn, en waer zich ongevaër 400 familien, meest Hollanders en Engelschen onthouden; het is een der Caribes Eilanden, ten Zuiden van 't Eiland *St. Martijn*, tusschen het Eiland *Saba* en *St. Christoffel*.

Men bekomt van daer in 't bijzonder Koffij, Suiker en Tabak.

Gedurende den oorlog tusschen Groot-Brittanje en deszelfs Amerikaansche Kolonien, waren deze Eilanden eene groote Marktplaets van allerlei Europaesche goederen, die door de Nederlandsche Kooplieden derwaerts gezonden en door de Amerikaensche schepen weder van daer gehaeld werden. Dan om die reden werd dit Eiland, den 3 Februarij 1781 door den Engelschen Admirael Rodney ingenomen en de daer in zijnde goederen geroofd, waer door hij een rijken buit behaelde; doch het waren onze kooplieden niet alleen,

die hier geweldig bij leden, maer de inneming van dit Eiland trof ook gevoelig den Franſchen en Amerikanen en zelf den Engelſchen en Yrlanders. Een Engelsch Officier had bij die gelegenheid het Eiland *St. Euſtatius* opgenomen en gaf er dit berigt van: „ Dat de Noord-„ Amerikanen er meer dan 12000 vaten Tabak „ en voor meer dan 1500000 gl. aen Indigo, „ in het jaer 1779, naer toe gezonden hadden, „ ten einde er groove en drooge waren, als „ Rum, Zeildoek, Touwwerk en andere noodwendigheden voor te koopen, zoo voor hun „ krijgsvolk als voor hunne kleine welbezeilde „ Schepen, met welken zij koophandel drijven." Wijders meld hij: „ Dat de bewoners van St. „ Euſtatius, in dat zelfde jaer, ook met de „ Franſche Eilanden ſterken handel hadden gedreven, die, door middel van de uit Amerika „ ontfangen Tabak en Indigo, zeer aenmerklijk „ was geworden, gelijk ook door de Huiden en „ andere Koopwaren van de Spaenſche Eilanden; zoo dat zij ruim 100 Schepen in een „ jaer naer Holland afzonden en zeer veel Katoen en Tabak over St. Criſtoffel naer Engeland verzonden. De markt van St. Euſtatius (dus ſchrijft hij verder) word of regelregt, „ of door middel der Engelſche Eilanden, van „ allerlei ſoort van Engelſche gewerkte ſtoffen „ en voorraed, uit Yrland, voorzien. De Rum „ wierd van St. Christoffel naer St. Euſtatius „ verzonden om aen de Amerikanen te verkoopen; hier wierden ook de prijs gemaekte Schepen, te Antigoa en aen andere Eilanden opgebragt, doorgaens verkogt. In 't jaer 1780, „ zijn meer dan 150 Schepen van groote waerde „ naer Holland en meer dan 20 naer Engeland „ af-

„ afgezonden. Schoon wel eenige Koopvaerdij-
„ schepen van de Fransche havens uit Europa
„ te St. Eustatius aenkomen, zoo bepaelde zich
„ egter de Koophandel van dit Eiland alleenlijk
„ tot Holland en Engeland. De Fransche Ei-
„ landen onder den wind komen hier hunne
„ benoodigdheden koopen voor de vrugten van
„ hunne plantaedjes, of voor gereed geld en
„ Wisselbrieven op Frankrijk. Het moet een
„ wonderlijk verschijnsel geweest zijn, voor het
„ innemen van St. Eustatius, aldaer zoo een
„ algemeene Markt te zien, alwaer volken, die
„ tegen elkander oorloogden, te saem vergaderden
„ en, met alle vrijheid en uiterlijke vertooning
„ van vriendschap, handel dreven, hoewel de
„ goederen van den eenen door des anderens
„ landgenooten konden weggenomen worden,
„ zoo dra zijn schip uit de haven mogt ge-
„ zeild zijn.

In de maend November van het zelfde jaer 1781, werd dit Eiland wederom hernomen door den Franschen Generael Marquis de Bouillé, waer van men, in het begin van 1782, hier te lande berigt kreeg, waerbij men schreef: „ Er „ is bij den Gouverneur eene som van één Mil-„ lioen gevonden, die daer in Sequestratie was, „ wagtende naer de decisie van het Hof van „ Londen. Dit geld behoorde de Hollanders „ toe, aen wien de Marquis de Bouillé het, na „ authentique bewijzen van eigendom, heeft „ doen ter hand stellen. Er zijn ook 1,600,000 „ Livres, Westindiesch geld, gevonden, welken „ aen den Admirael Rodney, den Generael „ Vaughan en andere Engelsche Officieren toe-„ behoorden. Dewijl dit alles voortgekomen „ was uit de verkoop der goederen, die de Ad-

„ mirael Rodney had buit gemaekt, was alles
„ contant geld en is terſtond aen de troepen
„ uitgedeeld. IJder ſoldaet heeft 100 kroonen
„ gehad; het deel van den Graef de Bouillé,
„ welke de tijding te Parijs gebragt heeft, be-
„ draegd 30000, en dat van den Gouverneur
„ Generael, zijn neef, 170000 Livres. Met
„ het geen van vijf of zes vijandlijke Schepen,
„ die op de Reede lagen, zal komen, zal de
„ ganſche buit 1,800,000 à twee Millioenen
„ Livres, Westindiesch geld, uitmaken."

St. Thomas, St. Crux en St. Jan.

Zijn drie Karibiſe Eilanden, niet verre van den anderen en nabij St. Euſtatius gelegen, behoorende den Koning van Denemarken, en ſtaende onder het beſtuur eener onlangs opgerichte Westindiſche Handel-Maetſchappije.

Deze Eilanden brengen het meest Katoen, Koffij, Verwhout, en ook Suiker voort.

VAN DEN SLAVENHANDEL.

In en omtrent den jare 1789, werd het bij verſcheiden Natien ven Europa een bijna algemeen begrip, dat de Slavenhandel een onbetaemlijke en met de menschlijkheid gansch ſtrijdige zaek was. Niet alleen werden er in Frankrijk en in andere landen openbare geſchriften in 't licht gegeven, waerin de wreedheid, welke aen dien handel verknogt is, door gevallen bewezen en geſtaefd werd, maer er werden zelf in het Parlement van Engeland voorſlagen gedaen tot eene volſtrekte vernietiging van dien handel; dan Hunne Hoog Mogenden oordeelden dat,

na-

nademael de handel op de Westindien eene der aenzienlijkſte takken uitleverde van het beſtaen der ingezetenen dezer Landen, de Negerhandel moest aengemerkt worden als onafſcheidlijk van den bloei en voorſpoed dier Kolonien en van de geheele Commercie, en dat derhalven, zoo lang er geene andere middelen wierden uitgedagt om de Kolonien in de Westindien van de noodige handen tot het verrigten van den arbeid te voorzien, de Negerhandel behoorde aengemoedigd te worden; uit dien hoofde namen Hunne Hoog Mogenden, den 24 November 1789 eene Reſolutie, waerbij proviſioneel en tot het uiteinde van het toen nog in wezen zijnde Octroi van de Westindiſche Compagnie, ter aenmoediging van den Negerhandel, werd vastgeſteld, dat dienvolgende

1. Proviſioneel tot dien tijd zullen worden geremitteerd de Lastgelden, welken alle Schepen, op de kust van Afrika, binnen de limiten van het Octroi van de Compagnie navigerende, gehouden zijn aen de Kamer, waer onder de equipagie geſchied, te betalen en welke bij het Octroi van 31 December 1761 bepaeld zijn op f 42:10:- per Last, als mede, dat de Schepen, ten tijde van het nemen dezer Reſolutie, in zee zijnde, van dezelve Remiſſie zullen jouiſseren.

2. Dat op grond van Hunner Hoog Mogende Reſolutie van den 15 Februarij 1754 de Westindiſche Compagnie zal zijn en blijven geauthoriſeerd, om aen hare bedienden ter kuste van Afrika de noodige permiſſie te geven om den vrijen handel in Slaven aldaer te mogen exerceren, in verwagting, dat door gemelde Compagnie zoodanige ſtrikte orders zullen worden geſteld, dat geen kwaed gebruik van de voorſchre-

ven

ven permisfie worde gemaekt, en inzonderheid, dat dezelve ſtiptlijk zal doen obſerveren en nakomen, dat de Nederlandſche Schepen en handelaers altoos, boven die van andere Natien, zullen zijn gepraefereert, dat nogtans, mede bij proviſie tot het uiteinde van het tegenwoordig Octroi, de voorſchreven bedienden en ook de vrijlieden zullen worden ontheven van de Recognitie van agt engels goud, of de waerde van dien in tanden, welken zij verpligt zijn geweest, volgens bovengemelde Reſolutie van den 15 Februarij 1754, aen de Compagnie te betalen voor ijdere ſlaef, door hen verhandeld, voor zoo verre zij die verkoopen aen Nederlandſche Schepen, doch verders of anders niet.

3. Dat aan de Schippers en Stuurlieden der Nederlandſche Schepen vrij zal ſtaen, langs de geheele kust, aen of onder eenige forten of loges, of het hoofdkaſteel St. George d'Elmina, of waer het ook onder het gebied der Compagnie zoude mogen zijn, zonder eenige uitzondering en zonder betaling van Recognitie, direct met de aldaer zijnde Nederlandſche vrijlieden, of die zich naderhand aldaer zouden willen ter neder zetten, te handelen, zonder direct of indirect daer in te worden verhinderd, op pœne, dat de gene, die zulks zouden willen ondernemen, van derzelver ampten zullen worden ontzet.

Dat bovendien aen de Nederlandſche Negerhandelaren geöorloofd zal zijn te handelen met de Naturellen en Tapoeijers, doch zulks alleen in dier voegen, dat de Weſtindiſche Compagnie gequalificeert zal worden, zoo als gequalificeert word mits dezen, om in geval deze concesſie gevaerlijk word, dezelve te doen ophouden, mits terſtond kennis daer van gevende aen Hunne

Hoog

Hoog Mogenden, met alleguatie van redenen, om daer op te worden gedisponeert, en voorts met dien verſtande, dat de Negers van dezelven gekogt aen de Comptoiren van de Compagnie zullen moeten aengegeven worden, en daer van de agt engels Recognitie worden voldaen, zullende ook de Schippers verpligt zijn aen te geven, en, des noods, met eede te bevestigen, hoe veel Negers en van welken Tapoeijers en Naturellen zij zullen hebben ingehandeld.

4. Dat de vaert en handel op de kust van Afrika, ingevolge van het Reglement van 8 Augustus 1730, zich zal bepalen tot Schepen en Vaertuigen, gemaekt en gebouwd onder het diſtrict van dezen ſtaet, uit aenmerking van de voordeelen, welken hier door geboren worden voor de Nederlandſche Scheeps-timmerwerven, Lijnbanen, Smederijen en wat dies meer is; doch dat te gelijk, om in het tegenwoordig gebrek van Nederlandſche kielen te voorzien en ten ſpoedigſte een genoegzaem aental ſlaven in de Kolonien te kunnen aenbrengen, de faculteit zal worden gelaten aen ijder der ingezetenen dezer landen, om zich aen Hunne Hoog Mogenden te adresſeren en permisſie te verzoeken voor Schepen hier te lande niet gebouwd, mits docerende, dat dezelven zijn eigendom van de ingezetenen van dezen ſtaet en in een der havenen van de Republijk wordende geëquipeert.

5. Dat, vermits er ſomtijds redenen kunnen exſteren, waerom de Regeringen in de Kolonien behoorden geauthoriſeert te zijn, tot het verleenen van mandamenten van inductie, brieven van ſureté de corps, beneficie van inventaris en diergelijke gratien en het egter noodzaeklijk is, tot voorkoming van misbruik, hier omtrent een re-

gel

gel en order te ſtatueren, zoo met opzigt tot de form der mandamenten en brieven, zelfs, als tot de manier van procederen in dezelven, de Bewindhebbers der Westindiſche Compagnie zullen worden geauthoriſeert, zoo als geauthoriſeerd worden mits dezen, om nader op deze geheele materie te formeren of te doen formeren een concept-reglement en het zelve aen Hunne Hoog Mogenden over te brengen, om, na ingenomen advijs van een Hof van Juſtitie, daer op bij Hunne Hoog Mogenden te worden geresolveert.

6. Dat bij een generael Plakaet, in diervoegen als het zelve hier na volgende ſtaet geinſereerd, en het welk aen de respective Hoven en Collegien van Regering of Juſtitie in de Kolonien van den Staet gezonden zal worden, met aenſchrijving om het zelve op de gewone plaets en wijze te publiceren en te affigeren, zal worden geſtatueert.

Voor eerst, dat (gelijk reeds bij Hunner Hoog Mogende Reſolutie van 27 Augustus 1788 is goedgevonden) het gedurende den loop van het tegenwoordig Octroi aen de Nederlandſche Schepen zal vrijſtaen, hunne aengebragte ſlaven, in de landbouwende Kolonien van dezen Staet, publijk of uit de hand te verkoopen, zoo als zij te rade zullen worden.

Ten tweeden, dat een iegelijk aenvoerder van Slaven, in de Kolonien van den Staet, zal kunnen en mogen maken alle zodanige bedingen en verdere ſchikkingen tot zijne ſecuriteit omtrent de betaling van den koopprijs van de verkogte en geleverde Slaven, als naer rechten geoorloft en niet verboden zijn, en hij naer de omſtandigheden van de genen, met wien hij contracteert,

teert, zal te rade worden, mits niet aenloopende tegen de dispoſitie der gemeene rechten.

Ten derden, dat egter aen de aenvoerders en verkoopers van Slaven niet zal vrij ſtaen aldaer in de Kolonien van de planters te vorderen en in hunne Schepen, tot betaling der verkogte Slaven, te laden producten van zoodanige plantagien, welken gehooren tot eenig generael Fonds, of tot eene particuliere Negotiatie, of die met den last van hijpotheecq eeniger mate zijn bezwaerd, ten zij daer toe van het conſent van den Agendaris of Agendariſen van dezelve Fondſen van Negotiatie in de Kolonien, of wel anderzints, indien dezelve plantagien, ten behoeven van particulieren, mogten zijn verhijpothequeert, van het conſent van den hijpothequaren crediteur, of deszelfs gemagtigden in de Kolonien, aen dezelve aenvoerders en verkoopers van Slaven mogt komen te blijken, in welke gevallen, en anders niet, het aen dezelve aenvoerders en Slavenhandelaers zal vrijſtaen van de planters zoo vele producten, en in geheele betaling hunner verkogte en geleverde Slaven, te ontfangen, als daer voor tuſſchen de reſpective Agendariſſen, of anderzints tuſſchen den particulieren en hijpothecairen Crediteur, of wel zijn gemagtigden in de Kolonie ter eenre en dezelve aenvoerders en verkoopers van Slaven ter andere zijde, onderling zal worden gereguleerd: met dien verſtande, dat door daedlijke acceptatie der producten alle recht en eigendom van dezelve gekogte en geleverde Slaven geheel en al aen den kooper onder het generael Hijpothecair verband, op zijn plantagie gevestigd, zal overgaen, zonder eenige reſerve hoegenaemd.

Ten

Ten vierden, dat bij aldien de Agendarisſen in de Kolonien zullen hebben goedgevonden op den voet, zoo even gemeld, aen de aenvoerders en verkoopers van Slaven, in volle betaling der verkogte en geleverde Slaven, te geven zoo veel producten, als tusſchen henlieden onderling zal worden geconvenieert, de Directeuren dier respective Negotiatien hier te lande zullen gehouden zijn, met zoodanige in de Kolonien gemaekte conventien, ten aenzien van den verkooper der Slaven, of zijn recht hebbende, genoegen te nemen, behoudens egter de verantwoording der daer omtrent gehouden directie van dezelve Agendarisſen aen hunne principalen.

Ten vijfden, dat, bij aldien de volle betaling der Slaven niet zal geſchied zijn in producten, maer gedeeltelijk in wisſelbrieven, of ook wanneer de geheele betaling zal gedaen zijn in wisſelbrieven, het zal vrijſtaen aen de Agendarisſen, ten behoeve en tot ſecuriteit der wisſels, die tot betaling der Slaven getrokken zijn, af te zenden eene genoegzame quantiteit producten en te conſigneren ter voldoening van dezelve wisſels in Europa, mits van dezelve verzendingen tijdlijk advijs gevende, ten einde voor de asſurantie zoude kunnen gezorgd worden, als mede dat de gemelde producten gezonden zullen worden, gelijk alle anderen, aen de Comptoiren, welke houders van de Hijpotheken zijn en dat de cognosſementen der geladen goederen zullen worden geannexeerd aen de wisſelbrieven, op dat, bij het doen der acceptatien, dezelve Cognosſementen komen in handen van de comptoiren, waer op de wisſels getrokken zijn, of bij weigering van acceptatie tot onderpand blijven voor den verkooper der Negers, of derzelver gequaliſiceer-

teerden, om de goederen zelfs te mogen verkoopen of te doen verkoopen.

Wijders arresteerden Hunne Hoog Mogenden ten zelven dage, ingevolge de voorgaende Reſolutie, het volgend

PLAKAAT.

De Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden alle den genen, die deze zullen zien, ofte hooren lezen, ſalut, doen te weten. Nademaal de handel op de Westindien een der aanzienlijkſte takken uitleverd van het beſtaan voor de ingezetenen dezer landen, en het zeker is, dat zoo lang er geene nieuwe middelen zijn uitgedagt om de Kolonien in de Westindien van de noodige handen te voorzien tot het verrigten van den arbeid, de Negerhandel behoord aangemerkt te worden, als onafſcheidlijk van den bloei en voorſpoed dier Kolonien en van de geheele Commercie.

ZOO IS 'T, dat wij, bedagt zijnde geweest. op middelen tot aanmoediging van den Negerhandel, bij proviſie tot het uiteinde van het tegenwoordig Octroi voor de Westindiſche Compagnie en om zulks te beter tot effect te brengen, hebben goedgevonden te ſtatueren, zoo als wij ſtatueren bij dezen.

Voor eerst, dat (gelijk reeds bij onze reſolutie van 27 Augustus 1788 is goedgevonden) het gedurende den loop van het tegenwoordig Octroi aan de Nederlandſche Schepen zal vrijſtaan, hunne aangebragte Slaven, in de landbouwende Kolonien van dezen ſtaat, publijk of uit de hand te verkoopen, zoo als zij te rade zullen worden.

Ten tweeden, dat een iegelijk aanvoerder van Slaven, in de Kolonien van den ſtaat, zal kunnen en mogen maken, alle zoodanige bedingen en verdere ſchikkingen tot zijn ſecuriteit, omtrent de betaling van den koopprijs van de verkogte en geleverde Slaven, als naar rechten geoorloft en niet verboden zijn, en hij, naar de omſtandigheid van de genen met wien hij contracteert, zal te rade worden, mits niet aanloopende tegen de diſpoſitie der gemeene rechten.

Ten derden, dat egter aan de aanvoerders en verkoopers van Slaven niet zal vrijſtaan, aldaar in de Kolonien van de planters te vorderen en in hunne ſchepen, tot betaling der verkogte Slaven, te laden producten van zoodanige plantagien, welken gehooren tot eenig géneraal Fonds, of tot eene particuliere Negotiatie, of die met den last van hijpotheecq eenigermate zijn bezwaard, ten zij daar toe van het Conſent van den Agendaris of Agendariſen van dezelve Fondſen van Negotiatie in de Kolonien, of wel anderzints, indien dezelve plantagien, ten behoeve van particulieren mogten zijn verhijpothequeert, van het conſent van den hijpothecairen crediteur, of deszelfs gemagtigden in de Kolonien, aan dezelve aanvoerders en verkoopers van Slaven mogt komen te blijken, in welke gevallen, en anders niet, het aan dezelve aanvoerders en Slavenhandelaars zal vrijſtaan van de planters zoo veel producten, en in geheele betaling hunner verkogte en geleverde Slaven te ontfangen, als daar voor tuſſchen de reſpective Agendariſen of anderzints tuſſchen den particulieren en hijpothecairen crediteur, of wel zijn gemagtigden ter eenre en dezelve aanvoerders en verkoopers van Slaven, ter andere zijde, onderling zal worden ge-

gereguleerd; met dien verſtande, dat, door daadlijke acceptatie dier producten, alle regt van eigendom, van dezelve verkogte Slaven, geheel en al aan den kooper, onder het generaal hijpothecair verband, op zijne plantagie gevestigd, zal overgaan, zonder eenige reſerve hoegenaamd.

Ten vierden, dat bij aldien de Agendarisſen in de Kolonien zullen hebben goedgevonden, op den voet zoo even gemeld, aan de aanvoerders en verkoopers van Slaven, in volle betaling der verkogte en geleverde Slaven, te geven zoo vele producten, als tusſchen henlieden onderling zal worden geconvenieert, de Directeuren dier respective Negotiatien hier te lande, zullen gehouden zijn, met zoodanige in de Kolonien gemaakte conventien, ten aanzien van den verkooper der Slaven, of regt hebbende, genoegen te nemen, behoudens egter de verantwoording der daar omtrent gehouden directie van dezelve Agendarisſen aan hunne principalen.

Ten vijfden, dat, bij aldien de volle betaling der Slaven niet zal geſchied zijn in producten, maar gedeeltelijk in wisſelbrieven, of ook wanneer de geheele betaling zal geſchied zijn in wisſelbrieven, het zal vrijſtaan aan de Agendarisſen ten behoeve en tot ſecuriteit der wisſels, die tot betaling der Slaven getrokken zijn, af te zenden eene genoegzame quantiteit producten en te conſigneren ter voldoening van dezelve wisſels in Europa, mits van dezelve verzendingen tijdlijk advijs gevende, ten einde voor de asſurantie zoude kunnen gezorgd worden, als mede, dat de gemelde producten gezonden zullen worden, gelijk alle anderen, aan de Comptoiren, welke houders van de hijpothequen zijn, en dat de cognosſementen der geladen goederen

zullen worden geannexeert aan de wisselbrieven, op dat, bij het doen der acceptatien, dezelve cognossementen komen in handen van de Comptoiren, waar op de wissels getrokken zijn, of, bij weigering van acceptatie, tot onderpand blijven voor den verkooper der Negers, of derzelver gequalificeerden, om de goederen zelf te mogen verkoopen, of te doen verkoopen.

En op dat niemant hier van eenige ignorantie kome te pretenderen, begeren wij, dat deze onzen Plakate alomme in de Kolonien van den Staat gepubliceert en geaffigeert zal worden ter plaatse daar men gewoon is zoodanige publicatie en affictie te doen, alzoo wij hetzelve, ten dienste van den lande, bevonden hebben alzoo te behooren.

Aldus gedaan en gearresteerd ter Vergadering van hooggemelde Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden. In 's Gravenhage den 24 November 1789.

Eindlijk vonden Hunne Hoog Mogenden nog goed, dat ten spoedigste, in eene besoigne met de gecommitteerden uit de respective Collegien ter Admiraliteit dezer Landen, zoude worden onderzogt, welke reglementen zouden behooren gemaekt te worden op de behandeling der Negers, in den overtogt van de kust van Afrika en in de Kolonien zelve, op dat dit gedeelte van het menschdom, schoon tot den arbeid onontbeerlijk, egter aen geen meerder last en ongemakken werd subject gemaekt als den dienst en veiligheit der meesteren vorderden, en sedert is het hier bij gebleven, altans nog geen besluit op genomen.

VTF-

VYFTIENDE KAPITTEL.

VAN DE VERNIETIGING VAN DE WESTINDISCHE MAETSCHAPPIJE EN DE VERANDERDE BEHEERING DER KOLONIEN.

De laatſte Engelſche oorlog en andere omſtandigheden hadden de Weſtindiſche Maetſchappij dezer Landen in zulk een agterlijken ſtaet gebragt en zoo veel nadeels gedaen aen de Kolonien en Commercie op dezelven, dat de Staten Generael, in den jare 1788, den toeſtand der Weſtindiſche Maetſchappije in ernſtige overweging genomen hebbende, bevonden, dat dezelve niet langer beſtaen konde zonder ſubſidien, en dat, zoo lang als de gewigtige Etablisſementen in Afrika en Amerika onder haer beſtier waren, het belang van den Staet vorderde haer te onderſteunen, weshalven Hunne Hoog Mogenden, den 27 Augustus van dit jaer, beſloten de Compagnie te ſubſidiëren met vijf tonnen gouds, of aen dezelve authoriſatie te verleenen om die penningen, onder guarantie van de Generaliteit, te negotiëren, ten einde hare zaken gaende te kunnen houden, en dat wijders op den ſtaet van oorlog zoude gerepartitieerd worden eene jaerlijkſche ſubſidie van *f* 25000 voor de jaren 1788, 1789, 1790 en 1791, tot betaling van de intreſſen en tot ſuppletie van het apparente jaerlijkſche te kort komende.

Het ſcheen egter, dat de ſubſidie niet genoegzaem was tot inſtandhouding van de Maet-

ſchappije, want het Octroi van dezelve met den laetſten December van het jaer 1791 ten einde zullende loopen, liet het zich ſedert aenzien, dat de Bewindhebberen niet genegen ſchenen om als dan de continuatie van dat Octroi te verzoeken; weshalven Hunne Hoog Mogenden reeds, in de maend Maert van het jaer 1791, Hoogstderzelver Gedeputeerden tot de zaken van de Weſtindiſche Compagnie verzogten een plan te beramen, naer het welk hier te Lande het opperbeſtuur over de Kolonien, ingeval van geene continuatie van het voorgemelde Octroi zoude behooren uitgeoeffend te worden, gelijk mede op hoedanig eene wijze de eigenaers der aendeelen in gemelde Compagnie zouden moeten ſchadeloos geſteld worden.

Hangende die raedplegingen vonden Hunne Hoog Mogenden, bij reſolutie van den 27 Meij 1791, goed: „ dat, ten einde de Kolonien „ van den Staet, onder het Octroi van de „ Weſtindiſche Compagnie zijnde, voor ver„ loop en desorders te bewaren, alle de Gou„ verneurs, Directeurs of andere Bevelhebbers „ van de Kolonien en Etablisſementen van den „ Staet, toen nog onder het Octroi van de „ Weſtindiſche Compagnie zijnde, zoo in Ame„ rika als op de westkust van Afrika, zoude „ worden aengeſchreven, ten einde dezelven „ *ipſo momento*, bij het expireren van het ge„ melde Octroi, het welk den laetſten Decem„ ber van dat loopende jaer wezen zoude, de „ regering van de Kolonien te aenvaerden, in „ naem en van wegen Hunne Hoog Mogen„ den; — dat wijders zijne Hoogheit, als Ka„ pitein-Generael en Admirael dezer Landen, „ zoude worden verzogt een genoegzaem aen-

„ tal

„ tal manſchappen, onder bekwame Officieren,
„ of eenige fregatten, tegen gemelden tijd,
„ naer de voornoemde Kolonien en Etablisſe-
„ menten te zenden, ten einde alle desorders
„ te weren en de regering van Hunne Hoog
„ Mogenden te doen respecteren."

Wijders namen Hunne Hoog Mogenden, den 13 September daer aen volgende, eene Reſolutie, bij welke zij Hoogstderzelver Gedeputeerden tot de zaken van de Westindiſche Compagnie verzogten: „ om ten ſpoedigſte te conci-
„ piëren de orders en inſtructien, volgens wel-
„ ken het hoofd-beſtuur in 's Hage en de De-
„ partementen daer aen ondergeſchikt, bij het
„ einde van het Octroi, de beheering der Ko-
„ lonien daadlijk zoude aenvaerden; — mis-
„ gaders om te præpareren de ſchikkingen,
„ welken noodig zouden zijn, tot het etablis-
„ ſeren van dat Collegie van Directie, het welk
„ bij de Bondgenooten zoude worden goedge-
„ vonden."

Ondertusſchen hadden Hunner Hoog Mogenden Gedeputeerden voorgeſlagen om aen de Participanten van de Westindiſche Compagnie, welken genegen mogten wezen hunne aendeelen tegen 30 ten honderd van het Kapitael af te ſtaen, daer voor te geven Obligatien ten laste van de Generaliteit, rentende tegen 3 ten honderd, en dien voorſlag bij eene Reſolutie van den 3 Mei 1792 aengenomen zijnde, kreeg, door gemelde Reſolutie, de overneming der Actien, Eigendommen en Bezittingen der Westindiſche Compagnie deszelfs volle beſlag.

Vervolgens beſloten Hunne Hoog Mogenden, den 1 Junij 1792, dat de Kolonien, die nu onder Hoogstderzelver beſtuur waren overge-

gaen, zouden worden gedirigeerd door een Collegie onder den naem van RAED DER KOLONIEN IN DE WESTINDIEN, het welk met zijne Hoogheit den Heer Erfstadhouder, als Gouverneur-Generael over de Kolonien, aen het hoofd, in naem en van wegen Hunne Hoog Mogenden, het generael bestuur zoude hebben, volgens de instructie, daer toe ten zelven dage gearresteerd.

Wijders besloten Hunne Hoog Mogenden, dat, nadien verscheiden bestellingen niet gevoeglijk door één Collegie, op eene plaets zitting houdende, konden worden bezorgd en het noodig was, dat de connexie en daeglijkschen ommegang met de Commercie in de koopsteden, daer Westindischen handel is, behouden werd, dienvolgens in alle de Steden, daer Kamers geweest zijn, zoo vele bijzondere Departementen zouden worden opgerigt, ondergeschikt aen het generael bestuur, onder den tijtel van *Commissarisen van den Westindischen Handel*, waer van de aenstelling gelaten wierd aen het goedvinden van de Heeren Staten van die Provincien, alwaer dezelve Departementen zouden gevestigd zijn, des egter dat de voorheen gefungeerd hebbende Bewindhebberen, bij provisie, gecommitteerd zouden worden tot Commissarisen, en dat voorts, bij eene nieuwe aenstelling, de Commisfarisen hunne residentie zouden moeten houden ter plaetse van de werkzaemheid van hun Departement, of ten minsten in eene der koopsteden van de Provincie daer het Departement gezeten is en het getal niet meer zij dan

In AMSTERDAM *negen*.
In ZEELAND *zes*.
Op de MAZE *zes*.

In

In het NOORDER KWARTIER *vier*.
STAD EN LANDE *twee*.

Eindelijk beſloten Hunne Hoog Mogenden gelijktijdig, dat de directie van de Kolonie van Suriname zoude blijven op den voet als met de gewezen Weſtindiſche Compagnie was geconvenieerd geweest.

Ingevolge van het voorgemelde beſluit hunner Hoog Mogenden, werden, den 31 October 1792, de aengeſtelde Leden van den Raed der Kolonien aengeſchreven, om zich den 13 der daer aen volgende maend November in den Haeg te laten vinden, ten einde derzelver functien te aenvaerden en dus doende werd de Weſtindiſche Maetſchappij, na dat dezelve 170 jaren in ſtand was geweest, vernietigd.

Dan in de maend October van den jare 1795 namen de Staten Generael eene Reſolutie, waer bij voorgemelde Raed der Kolonien wederom vernietigd en in deszelfs plaets aengeſteld werd een *Committé tot de zaken van de Kolonien en Bezittingen op de kust van Guinea en Amerika*: de reden hier van en de verdere beſchikking daer bij gemaekt worden in die Reſolutie opgegeven, zijnde dezelve van den volgenden inhoud.

„ Is gehoord het rapport van de Burgers Dijkmeester en andere Hunner Hoog Mog: Gedeputeerden tot de zaken van de Westindien, hebbende, ingevolge en ter voldoening van derzelver Reſolutie Commisſoriaal van den 5 dezer, geëxamineert op welke wijs zoude kunnen worden geëxecuteerd de Reſolutie van Hunne Hoog Mog., ten zelven dage genomen, rakende de vernietiging van den Raad der Kolonien in de Westindien en de Directien van Surinamen en

de Berbice en de pecunieele voet voor het nieuwe Committé.

„ Waar op gedelibereerd en in achting genomen zijnde, dat indien de adminiſtratie over de Kolonien, welke door de Republijk op de kust van Guinea en in Amerika, of in de zoogenaamde Westindien bezeten worden, eenmaal op een convenablen voet zal worden geëtablisſeerd, waar door dezelven, zoo wel in het *politicke*, *juſticieele* en *commercieele*, als in het *militaire*, onder eenparige en daar door voor den Lande meest heilzame ſchikkingen zouden kunnen worden gebragt, het ontwijffelbaar zeker is, dat daar over *eene generale Directie* zal moeten worden geformeerd, welke gaan zal over *alle* de voorſchreven Kolonien van den Staat in de Westindien, geenen uitgezonderd; waar door derzelver belangen kunnen worden vereenigd en gelijklijk gekend en behartigd; — daar dezelven nu, in tegendeel, onder bijkans zoo vele verſchillende Directien ſtaan, als 'er onderſcheiden Kolonien gevonden worden.

„ Dat de te voren beſtaan hebbende Westindiſche Compagnie dezer Landen, oorſpronglijk, even als de Oostindiſche Compagnie, is geweest een Commerciërend lighaam, doch het welk, ſedert vele jaren, voor deszelfs vernietiging, hoewel geheel en al van aart en natuur veranderd zijnde, zoodanig, dat door hetzelve geen Commercie, hoe genaamd, meer werd gedreven, nogtans, even als of het nog een Commerciërend lighaam ware, de directie of adminiſtratie had van den handel op *Eſſequebo*, *Demerarij*, *St. Euſtatius*, *Curacao* en de Bezittingen van den Staat langs de kust van *Guinée*, terwijl de Kolonie van *Suriname* en de *Berbice* weder-

derom door eene afzonderlijke *Societeit* en *Directie* geadminiſtreerd worden, zoo dat alle dezelve in geenerlei verband ſtaan met malkanderen, en 'er derhalven nimmer eenige gemeenſchaplijke ſchikkingen kunnen worden gemaakt.

„ Dat deze onderſcheiden Lighamen daar en boven eeniglijk geadminiſtreerd wordende door Kooplieden of Rechtsgeleerden, het ook toen niet anders zijn kon, of derzelver ſtaat van defenſie, zoo te water als te Lande, moest meest al verzuimd of kwalijk gedirigeerd, ten minſten niet zoodanig behandeld worden, als van lieden die genoegzame kennis hadden van het geen daartoe behoord, zou kunnen en moeten worden verwagt. Gelijk men dan ook, in den laatſten oorlog met Engeland, heeft gezien, dat alle dezelven (Suriname misſchien eenigzints uitgezonderd) zich in zoodanigen ſtaat bevonden, dat de meesten, op de eerſte vertooning van een vijand, zijn genomen en tegen den geringſten aanval niet te defenderen waren.

„ Dat de ontaarting der Weſtindiſche Compagnie van een lighaam van Commercie in een van loutere *adminiſtratie* haar langzamerhand buiten ſtaat geſteld heeft, om zelfs de intresſen van hare gemaakte ſchulden te betalen; waar de houders van een important kapitaal, dat zij in der tijd had genegotieerd, derzelver intresſen hebben moeten misſen en waar door de Compagnie zelve in een totaal discredit is vervallen; waarom men, onder het vorig Beſtuur, verpligt geweest is dezelve, op het einde van haar Octroij, (ſchoon op eene wijze, die *vis-à-vis* van hare particuliere Crediteuren, zoo Actionisten als anderzints, van geene onbillijkheit, ja, men mag wel zeggen onrechtvaardigheit, vrij te ſpre-

ken

ken ware) geheel te moeten ontbinden en in hare plaats eene andere directie van zaken aan te ſtellen.

„ Dat bij Hun Hoog Mog., op den 1 Junij 1792, eindelijk, na lange en breede overleggingen, is aangeſteld een *Raad over de Kolonien in Amerika en over de Bezittingen van den Staat in Afrika*, waar door nogtans ſlegts dezelfde Kolonien en Bezittingen, die te voren onder de adminiſtratie der Westindiſche Compagnie geſtaan hadden, onder directie en beheering van dezen Raad werden gebragt, te weten, de Kolonien *Eſſequebo* en *Demerarij*, de eilanden van *St. Euſtatius* en *Curacao* en de Bezittingen van den Staat op de kust van Afrika, terwijl de Kolonie van *Suriname* en *Berbice* weder gebleven zijn onder de adminiſtratie van de voogenoemde Sociteit van Suriname en de directie van de Berbice; en er dus, even als te voren, eene *drieledige* beheering bleef plaats hebben, tot groot nadeel der Kolonien en tot merklijk bezwaar der kosten, welke tot goedmaking van zoodanige drieledige adminiſtratie vereiscbt worden.

„ Dat de Souverein, door deze wijze van alle de voorſchreven Kolonien van den Staat in de Westindien te adminiſtreren, nimmer behoorlijke informatie, of zekerheit hebben kan omtrent derzelver toeſtand, zoo te water als te Lande.

„ Dat die daar naauwlijks meer van weten kan dan alle de voorſchreven directien denzelven wel gelieven te informeren, en dat deze, bij hunne inſtructie, of door ſpeciale orders, niet verpligt zijnde om daar voor te zorgen naar behooren, en, door derzelver inſtelling en inrigting,

ting, daar toe zelf geheel ongeſchikt, het niet te verwonderen is, wanneer dezelve Kolonien, bij gelegenheit van een oorlog, in een ſlegten ſtaat bevonden worden, tot merklijk voordeel van den vijand en tot onuitſpreeklijk nadeel van den Staat.

„ Dat daar en boven door de tegenwoordige wijze, waarop de Weſtindiſche Kolonien genoegzaam ijder afzonderlijk geadministreerd worden, alle onderlinge ſchikkingen, ten opzigte van elkanderen, niet alleen zeer moeilijk, maar zelf ondoenlijk zijn, terwijl men zich niet conſidereert als Leden van een en hetzelfde lighaam, maar veel eer als *Corpora*, die een onderſcheiden belang hebben, die jaloers zijn van elkanderen; en dat in plaats van eene gemeenſchaplijke werking tot generaal nut en voordeel en tot een zoo veel mooglijk eenparig beſtuur over alle de voorſchreven volkplantingen en Bezittingen; en in tegendeel eene geheimhouding omtrent elkanderen, en eene onverſchilligheid omtrent elkanders voorſpoed en geluk plaats heeft, welke onder eene welgeregelde Regeringsvorm van een land altoos geen plaats behoorden te hebben.

„ Is goedgevonden en verſtaan, om alle deze redenen, den tegenwoordigen Kolonie-Raad, met alle de dependentien en aankleven van dien, benevens de Societeit van Suriname en de Directie van de Kolonie de Berbice, mits dezen, te vernietigen, wordende dezelven gehouden voor niet meer te exteren, en wordende alle deszelfs Leden en Ministers daadlijk ontſlagen en gelicentieerd, onverminderd hunne verantwoording van gehoudene directie en adminiſtratie; gelijk ook alle derzelver Ontfangers, Boekhouders, Com-

Commieſen, ſuppoosten en alle verdere hoegenaamde beampten of bedienden; met last nogtans aan de laatstgemelden, om zoo lang hunne posten te blijven waarnemen, tot dat deswegens door hunne Hoog Mog., of van hunnentwege, zal zijn gedisponeert, en is wijders goedgevonden en verſtaan dat in plaats van de als nu vernietigde Kolonie-Raad, Sociteit van Suriname en Directie van de Berbice, zal worden aangeſteld, gelijk aangeſteld word mits deze *een Committé tot de zaken van de Kolonien en Bezittingen op de kust van Guinea en Amerika*, beſtaande uit een en twintig perſonen, welk Committé, met name, de Directie zal hebben over alle dezelve Kolonien en Bezittingen, te weten, over de Militie, die in dezelven tot defenſie zoude mogen worden gebruikt, Fortificatien, Magazijnen, Arſenalen, Hospitalen, Geldmiddelen en voorts alles wat daar toe, of tot directie van den handel der voorſchreven Kolonien met het Moederland, eenigzints behoord, en derhalve ook over alle expeditien van het noodige, dat tot het formeren of aanvullen der onderſcheiden Magazijnen, eenigzints zou behooren.

„ Dat deze een en twintig perſonen nu en voor altoos zullen worden benoemd op de volgende wijs, naamlijk twee door de vergadering van Hunne Hoog Mogenden, drie door de Provincie van Zeeland, twee door ijder der Provincien van Gelderland, Utrecht, Friesland, Overijsſel, Stad en Lande en zes door de Stad Amſterdam, uit hoofde van haar onmidlijk belang in de Kolonie van Suriname en de Berbice; zullende het getal op een en twintig bepaald blijven.

„ Dat voorts de werkzaamheden van het zelve Com-

Committé in dezer voegen zullen worden verdeeld:

„ Dat *zeven* hunner bijzonder gechargeerd worden met de directie van al het geen den *Militairen* ſtaat van dezelve Kolonien eenigzints aangaat, als de Militie, Magazijnen, Arſenalen, Hospitalen, Fortificatien en het geen aan dit alles dependeert.

„ Dat *zeven* anderen bijzonder werden belast met het huishoudlijk beſtier *in de Kolonien zelve*, zoo wel met betrekking tot den toeſtand en behandeling van de zoo gezegde *ſlaven*, en het geen daar aan vast is, als met betrekking tot het gedrag en aanſtelling van alle amptenaren en bedienden in alle dezelve Kolonien, het maken van Reglementen, ordonnantien of ſchikkingen voor dezelven, of voor de adminiſtratie der zaken aldaar, en het geen alzoo in alle die opzigten, onder de benaming van het *huishoudelijk* beſtier derzelven, eenigzins kan worden betrokken.

„ En dat voorts de *zeven* overigen zich bijzonder zullen moeten bezig houden met de directie der *Commerciële zaken*, zoo *op* als *uit* dezelve Kolonien; mitsgaders met het werk der *Finantien*, of de Adminiſtratie der penningen, door alle de Provincien opgebragt ten behoeve van de voorſchreven Kolonien of Bezittingen: als mede van die, welke uit de Kolonien zelve, of uit de perceptie van eenige Regten hier op van daar inkomende goederen zouden mogen proveniëren; om daar door te voorzien in alle de voorſchreven benoodigdheden der Kolonien, en daar uit te betalen de ſchulden, welken bevonden zullen worden te loopen ten laste van de voorſchreven Kolonien en Poſſeſſien respec-

pectivelijk: als welken bij dezen al mede onder de beheering en administratie van het voorschreven *Committé tot de zaken van de Kolonien en Bezittingen op de kust van Guinea en in Amerika*, worden gesteld; wordende des niet te min aan de Provincie van Zeeland en het departement van directie aldaar toegekend de continuatie der privative verzorging der Kolonien van Esseque-bo en Demerarij en van den vrijdom van Last-gelden voor de schepen, uit Zeeland, op de voorschreven Kolonien navigerende, mitsgaders het behoud der Tourbeurt van de verzorging der kust van Afrika, zoodanig als het zelve bij het veertiende Artijkel der Instructie van den Kolonie-Raad den 1 Junij 1792, bij haar Hoog Mogenden gearresteerd, aan de Provincie van Zeeland bij de Bondgenooten plegtig is beloofd en toegezegd.

„ Terwijl intusschen de generale en opper-beheering van alle de voorschreven objecten zal moeten berusten bij het Committé *gezamentlijk*; en het werken in de departementen, in voegen voorschreven, alleen gemaks- en ordenshalve word gestatueerd.

„ Dat, om aan deze werking in departementen nog meer gemak toe te brengen, het aan een ijder van dezelve zal vrijstaan, om een afzonderlijken Secretaris, onder den naam van Substitut Secretaris, met de noodige Klerken, aan te stellen en tot hun te requireren alle Suppoosten of personen, zoo van den vernietigden *Kolonie Raad* en deszelfs *departementen* in sommige steden van Holland, Zeeland, en Stad en Lande; als van de *Societeit* van Suriname en de *Directie* van de Berbice en anderzints, welken zij, tot hunne onderrigting, zouden meenen

nen noodig te hebben; en dat voorts het zelve Committé zal moeten zorgen, dat doorgaans *twee*, of wel *vier* van deszelfs Leden zich *in loco* bevinden, ter plaatſe, daar de voornaamſte expeditien voor alle de voorſchreven Kolonien en de voornaamſte zetel van de Commercie en Navigatie dezer Landen werden gevonden, te weten, te Amſterdam *vier*, te Rotterdam *twee*, te Middelburg *twee*, te Hoorn of Enkhuiſen *twee*, en te Groningen, des noodig zijnde, *twee*, zoo om het oog te houden op de verrigtingen van alle de bedienden en geëmploijeerden van het zelve Committé in dezelve Plaatſen of Departementen, als anderzins; ten welken einde een ijder der vooorſchreven Plaatſen een ſubſtitut Secretaris en een Boekhouder, met de noodige Klerken, door hetzelve Committé zullen worden benoemt, om tot dienst en adſiſtentie van de voorſchreven *in loco* zijnde Leden te wezen en dezelve ijder in zijne qualiteit en relatie behoorlijk te bedienen.

„ En dat eindelijk, door hun Hoog Mog: nog zal worden aangeſteld een *Advokaat Fiscaal* tot de waarneming van het recht der Hooge Overheit, in geval van misdaden door amptenaren of bedienden; het zij Militairen, het zij Burgerlijken, in de voorſchreven Kolonien, geperpetreerd; mitsgaders in cas van delicten, welken door ſuppoosten of bedienden, aan het zelve Committé geſubjecteerd, zouden mogen worden begaan; en alle de zaken voor het *gezamentlijke Committé* te recht te ſtellen; en dat voorts bij Hunne Hoog Mog: zal worden aangeſteld een *Secretaris* voor het *geheele* Committé, omme het zelve in de generale Notulen, expeditien en in alles, wat daar bij door een Secre-

taris verrigt zou moeten worden, te bedienen: — en eindelijk, dat nog zal worden aangesteld een *Ontfanger-Generaal*, door wien alle penningen, door het Committé, ten behoeven der Kolonien, ontfangen of gepercipieerd wordende, op behoorlijke ordonnantie van het zelve, zullen moeten worden geincasseerd of uit betaald; en welke rekeningen, naar stijle bij den Ontfanger-Generaal der Unie gebruiklijk, jaarlijks zullen moeten worden ingeleverd aan de Generaliteits Rekenkamer, om door dezelve Rekenkamer behoorlijk opgenomen en gesloten te worden.

„ Terwijl hetzelve *Committé tot de zaken van de Kolonien en Bezittingen op de kust van Guinea en Amerika* zijne zittingen alhier in den Haag zal moeten houden en steeds gepresideert worden door een President, die alle agt dagen zal veranderen, en zal het zelve Committé steeds bevoegd zijn, om te verschijnen ter Vergadering van Hunne Hoog Mog: zoo dikwijls het zelve, ten dienste van den Lande, aldaar iets te verrigten zal hebben, mits hunne Hoog Mog: van hunne komst præadverterende.

„ En word eindelijk aan gemelde Leden toegelegd een jaarlijks Tractement van tweeduizend gulden en zullen aan het Committé, alle drie maanden betaald worden *f* 10500, welken zullen moeten verdeeld worden onder de Leden, naar proportie van die dagen, waar in dezelve in die voorschreven drie maanden present zijn geweest bij de deliberatien van het Committé in den Haag, of in de Departementen; wordende aan gemelde Leden, in Commissie gaande, gepermitteerd, om hunne reiskosten in declaratie te brengen, en word aan den Advokaat Fiscaal toegelegd een jaarlijks Tractement van *f* 4000

en

en aan den Secretaris van het geheele Committé een jaarlijks Tractement van *f* 6000 en aan den Ontfanger Generaal een jaarlijks Tractement van *f* 2500, buiten de reiskosten, in Commisfie gaande, dewelke zij refpectivelijk in declaratie zullen mogen brengen, alles in te gaan met den eerften dag der zitting van het gemelde Committé en te betalen uit zoodanigen fonds als nader zal worden bepaald. —

ZESTIENDE KAPITTEL.

Van de Groote Visscherij of Haringvangst, en van de Abberdaenvaert.

„ De Haring is een Zeevisch die meest
„ door de Hollanders wordt gevangen, ten deele
„ omtrent de Kusten van *Groot-Brittannien*, als
„ *Hitland*, *Faerhille*, *Bookenes*, en het *Dogger-*
„ *zand*, ten deele in diep water bij Yarmouth.
„ Niet ver van Yarmouth vangt men zelfs Ha-
„ ring, tot het einde van December. Deze
„ vangst was reeds voor verfcheiden eeuwen de
„ hoofdnering in vele Vlaemfche ftéden; om-
„ trent 1250 begonnen de Zeeuwen dit ook,
„ en was dit hun voornaemfte handel, tot de
„ oprichting der Oostindifche Compagnie, en
„ dus over de 400 jaren. Thans is dees han-
„ del voornamelijk overgegaen tot de ftéden
„ Enkhuizen, Rotterdam, Schiedam, Vlaerdin-
„ gen, Briele en de dorpen Delfshaven en Maes-
„ fluis De vaertuigen, die men hier toe be-
„ zigd zijn *Buizen* en *Hoekers*, van 20 tot 30
„ last groot. Zij varen 13 a 14 man ftérk.
„ Yder kost nieuw tusfchen de 8000 en 9000
„ guldens, en de toerusting voor twee reizen

„ omtrent 6, en voor drie reizen omtrent 3000
„ guldens. De Stuurman heeft vijf guldens
„ van ijder last Haring, de andere varen op
„ weekgeld. Voor den 24ſten, noch na den
„ laetſten Junij mogen deze Viſchers, volgens
„ gemaekte Keuren, geene netten in zee wer-
„ pen. Dees visch word, gevangen zijnde,
„ gekaekt; dat zekere *Willem Beukelszoon*, van
„ *Biervliet* in Vlaenderen, zijnen landslieden
„ leerde, het welk dezen visch ongemeen be-
„ waerd. Gekaekt zijnde wordt hij in de ton
„ geworpen aen boord der Buizen, en de Ha-
„ ring, daer behoorlijk gezouten, ontfangt on-
„ derſcheiden benamingen; die met grof zout
„ gezouten voor St. Jacob, heet *volle grof zou-*
„ *te Haring* en *Maetjes* Haring. Die met fijn
„ zout gezouten is, heet, naer den tijd waer
„ in hij gevangen wordt, *Jakobi*, *Bartholomei*,
„ en *Kruisharing*, naer de dagen van St. Jacob,
„ Bartholomeus, en de Kruisverheffing, of den
„ 14 September. De Haring die na St. Jacob
„ gevangen wordt, wordt verpakt, en door
„ den Keurmeester *gecirkeld*. Dees Haring wordt
„ met de Buizen aengebragt en veel verzonden.
„ Die na St. Bartholomeus dag, zijnde den 24
„ Augustus, wordt gevangen, wordt met ſtads
„ wapen gebrand, en veel naer Keulen en
„ Duitschland gevoerd; men noemt het merk
„ van den Haring hierom den *kleinen* of *Keul-*
„ *ſchen brand*, en men houdt zich aen dit merk
„ tot aen St. Lamberts dag, zijnde den 17
„ September toe. De Haring die na Kruisdag,
„ of 14 September, wordt gevangen, wordt ge-
„ brand met ſtads wapen en eene kroon daer
„ boven, en veel naer Rouaen, en andere ſte-
„ den in Frankrijk verzonden, en heet de *groote*

„ of

„ of *Rouaenſche brand.* Middelſoortige, of die „ de proef van zuiverheid niet kan doorſtaen, „ noemt men *Ylen*, *Kuitzieken*, *Melkzieken*, „ *Nachtſchamele*, *Wrakken* en *Wanzoute* Haringen; dus gepakt wordt hij tot den 15 Julij „ door de Buizen overgeſcheept in zekere ſchepen, Eenmast Hoekers en Jagers genoemd: „ dezen worden van de gemeene Rheederij gehuurd, gemeenlijk voor 700 of 800 guldens, „ en brengen dezen visch, zoo ſchielijk als mogelijk is, over; na den 15 Julij mogen zij „ hunne nering niet doen. Het ſorteren, zouten en pakken, geſchied alles naer Keuren. „ Voor ruim 100 jaren werdt zij de Groote „ Visſcherij genoemd, in tegenſtelling van de „ kleine of Walvischvangst. Thans is ze veeleer de kleine, want in 1601 werden 'er 1500 „ Buizen uit deze landen in zee gezonden, daer „ het nu jaerlijks minder dan 200 is. Men wil, „ dat 20,000 menſchen van deze Visſcherij hun „ beſtaen hebben, zoo Handelaers in Kuiphout, „ Zout, Hennep, Scheeptimmerhout, Zeildoek, „ en de bearbeiders hier van, als mede de Visſchers en weder Vertierders.

„ Het pakken van den Haring mag niet in „ ſchuiten geſchieden, maer moet op den wal „ onder den blooten Hemel worden gedaen. „ De tonnen moeten de vereiſchte grootte hebben, en als zoodanig gekeurd en gebrand „ zijn: zijnde het ongeoorloofd, Ael, Zalm, „ en vooral Haring te pakken in ongebrande „ tonnen. De Leggers of Pakkers en Kuipers „ van den Haring moeten daertoe bij de Overlieden van 't Kuipers Gilde, en bij de Keurmeesters van den Haring toegelaten zijn, en „ 't gemelde gilde voldaen hebben. Zij ont-

„ houden zich in een vertrekje onder in den „ Haringpakkerstoren.

Zie hier de Lijst der Schepen, sedert eenige jaren op de Haringvangst in zee gezonden, als van

	1763	1764	1765	1766
Rotterdam	7	6	6	2
Schiedam	5	6	7	11
Vlaerdingen	64	71	69	60
Maesfluis	7	14	15	14
Delftshaven	7	9	9	8
Enkhuizen	40	40	40	40
De Rijp	14	14	14	14
	en 13 Jagers.	15 Jag.	17 Jag.	17 Jag.

	1767	1768	1769	1770
Rotterdam	2	2	2	3
Schiedam	11	10	9	8
Vlaerdingen	58	61	64	62
Maesfluis	14	12	12	14
Delftshaven	7	7	7	7
Enkhuizen	41	41	41	41
De Rijp	16	16	14	14
	17 Jagers.	17 Jag.	20 Jag.	20 Jag.

	1771	1772	1773	1774
Rotterdam	5	7	7	6
Schiedam	7	7	5	2
Vlaerdingen	64	68	76	74
Maesfluis	14	15	18	18
Delftshaven	7	7	7	7
Delft	1	0	0	0
Enkhuizen	41	42	42	44
De Rijp	14	13	13	14
20 Jag.	*Noordeind* 1	1	1	1
	23 Jagers.	20 Jag.	20 Jag.	

Ros-

	1775	1776	1777	1778
Rotterdam	6	6	4	4
Schiedam	2	2	2	1
Vlaerdingen	66	84	76	71
Maesſluis	17	21	23	20
Delftshaven	6	6	6	6
Enkhuizen	41	41	41	41
De Rijp	16	16	15	15
Noordeind	2	2	2	2
Egmond		1	1	
	20 Jagers.	22 Jag.	21 Jag.	18 Jag.

	1779	1780
Rotterdam	4	4
Schiedam	1	1
Delftshaven	6	6
Vlaardingen	75	67
Maasſluis	17	16
Enkhuizen	41	40
De Rijp	16	15
Noordeind	2	2
Egmond	1	0
	19 Jagers.	20 Jag.

In 1781, 1782 en 1783 heeft de Viſſcherij, wegens den oorlog, ſtil geſtaen.

	1784	1785	1786	1787
Rotterdam	2	2	2	2
Schiedam	1	1	1	1
Delftshaven	3	3	4	4
Vlaardingen	74	74	77	81
Maasſluis	25	23	24	24
Amſterdam	0	0	0	6
Zwartewael	25	23	24	0
Enkhuizen	43	45	44	44
De Rijp	18	18	17	17
	15 Jagers.	15 Jag.	15 Jag.	15 Jag.

	1788	1789	1790	1791
Rotterdam	1	1	1	1
Schiedam	1	0	0	0
Delftshaven	2	2	3	2
Vlaerdingen	84	82	85	93
Maesſluis	25	27	29	30
Amſterdam	6	6	4	4
Enkhuizen	45	45	44	44
De Rijp	17	17	17	17
	15 Jagers.	15 Jag.	15 Jag.	15 Jag.

	1792	1793
Rotterdam	1	0
Delftshaven	2	2
Vlaerdingen	103	104
Maesſluis	30	31
Amſterdam	1	1
Enkhuizen	44	44
De Rijp	18	11
	15 Jagers.	15 Jag.

„ 'Er wordt ook Haring gevangen, die versch
„ gegeten, of met zout beſprengd en gedroogd,
„ of in den rook gehangen wordt, en naer die be-
„ reiding zijne benaming verkrijgt van *Panharing*,
„ *Braadharing*, *Bokking*, *Tbokking*, *Hardebokking*,
„ enz. veel van dit ſoort vangt men in de Zuider-
„ zee, men brengt dien binnen en droogt denzel-
„ ven hier, te *Harderwijk*, *Enkhuizen*, en elders."

Hun Edel Groot Mogenden hebben bij Reſolutie van den 19 Meij 1775, voor twee agtereen volgende jaren, aan ieder ſchip, ter Haringvangst uitgebragt, uit 's Lands kist toegeſtaen eene præmie van vijf honderd guldens, en bij expiratie van dien tijd weder voor 2 jaren 400 guldens.

In

In de maend April van het jaer 1788, lieten Hun Edel Groot Mogenden de volgende Publicatie afkondigen;

„ De Staten van Holland en Westfries-
„ land, allen den genen, welke deze zullen
„ zien of hooren lezen, ſalut: doen te weten,
„ dat wij, tot aanmoediging van de Zout-Ha-
„ ring en Bokking-Visſcherij, hebben goedge-
„ vonden, aan de boekhouders van de haring-
„ ſchepen of ſchuiten, uitgerust wordende te
„ Scheveningen, Katwijk en Noordwijk aan zee,
„ als mede op alle de dorpen aan de Noord-
„ zee, welke zich in gelijk geval bevinden, en
„ welke van kruisdag, zijnde half September,
„ tot half December of daaromtrent, bij aan-
„ houdendheit en tot geen ander gebruik, als
„ tot de Zout-Haring en Bokking Visſcherijen,
„ in de Noordzee zullen worden gebruikt, zoo
„ voor dit jaar als in de twee volgende jaren,
„ te accorderen, zoo als wij aan dezelven ac-
„ corderen bij deze, eene premie van twee hon-
„ derd gulden per ſchip of ſchuit, uit 's Lands
„ kas te betalen, waartoe Penningmeesteren, of
„ wel Heeren Gedeputeerden van de groote
„ Visſcherij en Haringvaart van Holland en
„ Westfriesland, aan de Heeren onze Gecom-
„ mitteerde Raden in het Zuider- en Noorder-
„ kwartier respectivelijk zullen moeten opgeven
„ het getal der voorſchreven haringſchepen of
„ ſchuiten, als aan dezelve Penningmeesteren,
„ of Heeren Gedeputeerden voornoemd zal zijn
„ gebleken, dat, gedurende den gemelden tijd,
„ ter voorſchreven Visſcherij zijn gebruikt; en
„ volgens welke opgave gemelde Heeren, onze
„ Gecommitteerde Raden, ten hunnen behoeve,
„ bij forme van ſubſidie, in ijder van de voor-

„ ſchreven jaren, ordonnantien zullen doen de-
„ pecheren, ten beloope van twee honderd
„ gulden per ſchuit of ſchip als boven."

Van de Abberdaen Visscherije.

Deze Viſerij wordt meest door ſchepen te Maesſluis thuishoorende gedreven, op de hoogte van IJsland. Tot dat einde zijn in de volgende jaren uitgevaren, te weten: in

1763 . . 48.	1772 . . 121.	1781 } door den oorlog geen vangst.
1764 . . 113.	1773 . . 107.	1782 }
1765 . . 140.	1774 . . 83.	1783 . . 41.
1766 . . 155.	1775 . . 78.	1784 . . 49.
1767 . . 157.	1776 . . 36.	1785 . . 52.
1768 . . 160.	1777 . . 22.	1786 . . 58.
1769 . . 137.	1778 . . 24.	1787 . . 2.
1770 . . 126.	1779 . . 61.	1788 . . 1.
1771 . . 145.	1780 . . 63.	Schepen.

Op het zoogenaemde *Doggerzand*, wordt ook zoo met de *Kol*, als met de *Beug*, veel Kabbeljaeuw gevangen. De Kol is eene Lijn, met een lood, en onder aen een haek met het aes, waer van iedere man 'er een in de hand heeft, en daer mede vischt; maer de Beug beſtaet uit verſcheiden op malkander geſtoken diergelijke Lijnen; waer mede gelijk met eenen aelreep gevischt wordt.

ZEVENTIENDE KAPITTEL.

Van de Kleine of Groenlandsche Visscherije, en de Vaert op de Straet-Davids.

Onder hen, die van de Walvichvangst hun werk hebben gemaekt, ſchijnen de *Spanjaerden*, en

en voornaemlijk de *Biskaijers*, wel van de eerſten geweest te zijn, die met 'er tijd wel 50 of 60 Groenlandsvaerders in zee bragten.

De groote voordeelen hier door behaeld bewogen ook andere Natiën, en in 't bijzonder de Hollanders, om hun geluk van dien kant mede te beproeven; en 't gaf aenleiding om in den jare 1611, en vervolgens, op verſcheiden plaetſen, bijzonderlijk te *Amſterdam*, *Schiedam*, *Hoorn*, *Enkhuizen* en *Middelburg*, Deelgenoten dezer onderneming bij inſchrijving te ontfangen; deze verkregen den 27 Januarij 1614 het eerſte Octroij om de Walvischvangst, gedurende den tijd van drie jaren, alleen te mogen oeffenen. „ Men ontboodt en gebruikte Biskaiſche Har„ poeniers, die tevens als Bewindslieden over „ de ſchepen waren, en meer gezags oeffenden „ dan de *Commandeurs* of eenige Officiers." De meeste vangst geſchiedde toen aen en omtrent *Spitsbergen*, bij *Smeerenburg*, alwaer het alom van visch grimmelde; weshalven de ſchepen ſlegts in eene veilige Baei gingen liggen, en de Viſcherij op gemak met de ſloepen van den wal verrichtten. De Engelſchen hadden dit een weinig vóór de Hollanders ondernomen, en andere Natiën volgden deze, die alle hunne bijzondere Baeijen en vischplaetſen verkozen, en ſteeds zulk eene rijke vangst hadden, dat de ſchepen niet alleen met ſpek, maer zelf met traen konden bevracht worden. Des werden 'er langs de Kusten, in alle Bogten en Baeijen, Pakhuizen en Traenketels geplaetst, waer in het noodige geborgen en opgeſlagen, ook de traen gekookt, en dus *gevaet* aen boord der ſchepen kon gebragt worden. 'Er werden zelfs jaerlijks vele Noordvaerders afgehuurd, alleen om uit

Groen-

Groenland Traen te halen. Op zulk eene wijze bloeide deze Groenlandſche Maetſchappij, en verkreeg, onder den naem van de *Noordſche Compagnie*, in den jare 1617 een nader Octroij voor vier jaren, dat Anno 1622 wederom voor twaelf- en in den jare 1633 nogmaels voor agt jaren geprolongeerd werd. Dan na deze laetſte verlenging van Octroij nam deze Viſſcherij zeer ſchielijk af, door geledene ſchaden, kwaed beſtuur, en eene voortdrijving derzelve boven kragt en vermogen. De onophoudelijke en al te ſterke Vaert verjoeg de visch naer elders, en 'er werd niet meer gevangen als voorheen. De Maetſchappij werd des vernietigd, en Anno 1645 werd de Vaert op Groenland vrij geſteld; na dat de Eigenaers hunne traenketels van daer thuis gehaeld, ook de Kokerijen en Pakhuizen ledig gemaekt, en ten deele geſloopt en verlaten hadden; zoo dat 'er van deze *Groenlandſche* of *Noordſche Compagnie* te Amſterdam thans niet anders ſchijnt overgebleven, als de *Groenlandſche Pakhuizen*, op de *Keizersgracht*, bij de *Brouwersgracht;* voorzien van groote ruimte, zoo wel tot berging der noodige Gereedſchappen, als Koopmanſchappen; ook van gemetzelde bakken onder de aerde; om 'er Traen in te ſtorten, die aldaer beter bewaerd, en minder aen lekkaedje onderworpen is, dan in vaten.

Na het openzetten der vrije vangst, werdt deeze Visſcherij door bijzondere perſonen, en Rheederijen met grooten ijver voortgezet; doch met dit onderſcheid, dat de visch niet meer op de Kusten, maer in zee en aen de boorden of zoomen der Ysvelden gevangen, het Spek daer van in Vaten of Kwarteelen herwaerds gebragt, en in deze landen tot Traen gekookt wordt.

Om

Om dezen handel des te meer aen te moedigen, werden in den jare 1675 de inkomende rechten op de *Traen*, *Walvischſpek*, *Baërden*, *Walrustanden* en *Robbevellen*, waer mede dezelve ſedert den tijd der *Noordſche Compagnie* belast waren geweest, wederom vernietigd; 't welk den lust tot deze Visſcherij niet weinig deed opwakkeren, zoo dat onze *Nederlanders* de andere Natiën, om zoo te ſpreken, bijna ten eenemale doodvoeren.

Ten voordeele der *Groenlandſche* en *Straet-Daviſche* Visſcherije zijn 'er ook verſcheiden imposten van de uitgaende ſchepen op het Beestiael en Bier, den 23 April 1750, door de Heeren Staten van Holland en Westvriesland merkelijk verminderd; en den 5 Junij 1751 geconſenteerd, om den betaelden impost van waeren van Comſumptie, bij verongelukte *Groenlands* of *Straets-Davis* Vaerders mede genomen, te reſtitueren.

In den jare 1777 werden 'er twee Hollandſche Straet-Davis Vaerders te Koppenhagen opgebragt en verbeurd verklaerd, door dien de Koning van Denemarken op den 18 Maert des jaers 1776 eene nieuwe Ordonnantie had uitgegeven, en daer bij niet alleen de Limiten in de Straet-Davis, ten voordeele zijner onderdanen, verder dan te voren had uitgeſtrekt, te weten van den 60 tot den 73 graed Noorderbreedte; maer het ſcheen ook dat hij onder anderen den Hollanderen wilde beletten op die hoogte te visſchen. Dan de interventie van Hun Hoog Mog. bragt niet alleen te wege, dat die ſchepen wierden ontſlagen, maer dat 'er daer beneven in Denemarken zoodanige ſchikkingen wierden gemaekt, waer door nimmer on-

onze ſchepen eene diergelijke behandeling te duchten hebben.

Na dat de Gecommitteerden der Groenlandſche en Straet-Davis Visſcherije dezer Landen, op den 19 van Augustus 1775, van de Algemeene Staten hadden verzogt „ *vrijdom van* „ *'slands uitgaende rechten en præmien voor de* „ *Producten der Walvischvangst*," en van Hun Ed. Groot Mogende, de Staten van Holland en Westvriesland, eene præmie of belooning van veertig guldens voor iedere kop van ieder ſchip, dat uit deze Landen ter Walvisch- en Robbevangst zoude worden uitgerust, en zulks, door bijbrenging der lijsten van Engelſche en Schotſche Groenlandsvaerders, hadden onderſteund, werd 'er bij Hun Edel Groot Mogenden op den 18 Januarij 1777 een beſluit genomen, om voor den tijd van 2 jaren eene præmie of belooning toe te leggen van dertig guldens voor iederen kop van ieder ſchip, het welk ſedert nog voor een jaer is geprolongeerd. Doch het ander verzoek bij de Algemeene Staten gedaen, heeft veel zwarigheid gevonden, en is *gedifficulteerd.*

De voornoemde Gecommitteerden, om aen te toonen het groot belang dezer Landen in de Walvischvangst, en het goed gevolg der Præmien, betoogden voor eerst: „ dat de aenge- „ bragte vangst als eigen producten kan worden „ aengemerkt, als zuiver uit de zee opgeko- „ men, en duizenden van menſchen hun kost- „ winning en beſtaen verſchaffende, door dien „ alle de ſchepen en Walvischvangers Gereed- „ ſchappen hier te Lande worden gemaekt, en „ de ſchepen uitgerust."

Zij gaven op: „ dat een „ nieuw Fluitſchip, van 110 a

„ 116

„ 116 voeten, met deszelfs
„ Rondhout, Ankers, Touwen,
„ Wand, Zeilen, Blok- en Y-
„ zerwerk en Vlaggen, thans
„ kost . . . . *f* 32 a 36000

„ Een nieuw Walvischvan-
„ gers Gereedschap, van 550
„ en 650 ijzeren- en houten-
„ bands heele en halve Vaten
„ en Pijpjes, 60 a 70 Walvisch-
„ lijnen, 6 a 7 Sloepen, Har-
„ poenen, Lensen, en ander
„ gereedschap . . *f* 8 a 9000

„ Verder Pakhuishuur en
„ Schuitevracht, Handgeld,
„ Victualie, enz. voor 42 a
„ 48 man . . . *f* 4 a 5000

Te samen *f* 44000 a 50000

„ Alle dingen, waer van het Land voor het
„ grootste gedeelte inkomende rechten geniet,
„ terwijl een groot aental menschen 'er door
„ aen den kost worden geholpen, daer in het
„ tegendeel voor het gros der Geïnteressеerden
„ de Walvisch-Visscherij schadelijk is, als zijnde
„ voormaels aengetoond, dat in den tijd van 47
„ jaren over de 14 millioenen guldens verloren
„ waren, behalven de vermindering der Capi-
„ talen. Dat men maer weinige jaren aentreft,
„ waer in geld gewonnen is, en het nu te
„ duchten stond, dat 'er meer en meer zoude
„ verloren worden, wijl alles nu wel een derde
„ duurder is, dan in vroegere tijden, en men
„ nu ten minste *f* 15000 voor ieder schip uit
„ zee moet brengen, behalven nog *f* 1000 voor
„ Asfurantie Præmie, eer 'er een duit over-

„ schiet

„ ſchiet voor de Reeders, buiten de jaerlijkſche
„ vermindering der Capitalen, welken men nu
„ door een mag waerderen op *f* 30000 ieder
„ Schip, met deszelfs Walvischvangers Gereed-
„ ſchappen, Equipaedje, tot vrij in zee toe,
„ het welk over de 129 Schepen, die dat voor-
„ jaer uit deze Landen waren uitgevaren, uit-
„ maekte eene ſomma van *f* 3870000, èn die,
„ om te kunnen beſtaen, ruim 20 Tonnen
„ Gouds aen zuivere waeren uit de zee moe-
„ ten ophalen, het welk geheel hopeloos begon
„ te worden, vermits onze naburen rondom ons
„ ſterker dan ooit *equipeeren*, door de Encou-
„ ragementen hunner Souvereinen, vooral in
„ Engeland, alwaer men 40 ſchellingen Sterling
„ per Ton voor ieder Schip geeft, en waer
„ door hunne Visſcherij, ſedert het jaer 1749,
„ dat die præmie ſtand grijpt, van twee Sche-
„ pen tot 109 Schepen is toegenomen, die in
„ het voorjaer van 1775 alle uit Engeland en
„ Schotland ter Walvischvangst waren vertrok-
„ ken, waer van 104 Schepen, volgens hun
„ eigen gedrukte lijsten, gemeten zijn op 31759½
„ ton, de overige 5 Schepen mogt men calcu-
„ leren op 1558⅓ ton, makende dus te ſamen
„ 33318 ton, a 40 ſchellingen of twee Ponden
„ Sterling per ton, £ 66636, Sterling, a *f* 11
„ Hollandsch, *f* 732996 Hollandſche, en dus
„ *f* 6725 voor ieder Schip groot en klein
„ door een.

„ Ook in Zweden en Denemarken, alwaer
„ door de groote beloften van encouragement,
„ deze Visſcherij ook meer en meer ſtond toe
„ te nemen, zonder welke aenmoediging geene
„ dier Natiën zoude geänimeerd zijn om te vis-
„ ſchen, en daer wij van ouds alle de handel-

„ drij-

„ drijvende landen te ſamen, in de Walvisch-
„ vangst verre plagten te overtreffen, gaet hun
„ getal van Schepen het onze nu reeds een
„ derde te boven, ja het naburig Engeland
„ evenaert ons bijkans alleen, en daer dat Ko-
„ ningrijk $\frac{5}{8}$ parten van onze Walvischbaerden
„ plagt noodig te hebben, wordt ons nu dat
„ vertier genoegzaem geheel afgeſneden, en 'er
„ zal met 'er tijd niets derwaert kunnen gezon-
„ den worden, vermits de zware inkomende
„ rechten op de buitenlandſche Baerden in En-
„ geland, waer door zij buiten de groote præmie
„ nog meerder profiteren, als makende ordinair
„ *f* 50 per 100 pond Baerden meerder, dan wij
„ voor die van onze Visſcherij; en die van
„ Hamburg en Bremen bekomen zoo veel toe-
„ voer van Traen uit hunne eigen Visſcherije
„ uit Engeland en Rusland, dat daer mede het
„ grootſte gedeelte van Duitschland kan voor-
„ zien worden, waer door ons *debiet* derwaert
„ zeer gering is geworden, ook naer Frankrijk
„ en Spanje, dat al mede uit Engeland vervuld
„ wordt; en daer men altoos de affcheping van
„ Traen op $\frac{3}{4}$ van de Visſcherij gerekend heeft
„ naer buiten 's Lands, zullen 'er nu genoeg-
„ zaem de Rhijn en onze Provintien alleen voor
„ ons overblijven, en alzoo de Producten zeer
„ in prijs afnemen, zijnde de Walvischbaerden
„ van de laetſte Visſcherije reeds tot *f* 90 en
„ daer onder verkogt, waer mede men niet kan
„ beſtaen, en wanneer de Visſcherij rijklijk uit-
„ valt, kan de prijs der Traen van *f* 60 op 40
„ gulden per kwartdeel dalen, en dan zoude
„ men met Schepen, die half of twee derde vol
„ waren, geld moeten verliezen, gelijk gebeurd
„ is. Daerenboven mogt men rekenen, dat

„ van het begin aen, dat het Britſche Parlement „ eene zoo groote præmie had toegeſtaen, de „ Hollandſche Groenlandſche en Straet-Davis „ vloten een derde in getal van Schepen waren „ afgenomen."

In het jaer 1788 vervoegden de Gecommitteerden tot de Groenlandſche en Straet-Davis Visſcherijen zich, bij requeste aen de Heeren Staten van Holland, met verzoek om eene præmie voor ten minſten 12 a 15 jaren voor de Schepen, die op voorgemelde Visſcherijen zouden worden uitgereed: voor redenen van aendrang opgevende het nut in dien Handel voor den Lande opgeſloten en het verval waerin dezelve zich bevond; want dat het getal der Schepen, die daer toe gebruikt wierden, in de jaren 1770 en 1771 bedroegen een getal van 150, in het jaer 1779 nog 104 en dat in het loopende jaer niet meer dan 69 Schepen, zoo naer Groenland als Straet Davis, zouden uitvaren; dat in tegendeel de Engelſchen, die voor ijder Schip eene præmie van vijf duizend gulden van hunne Regering genieten, dien tak van Koophandel zoo ſterk doorgezet hadden, dat 'er van hun des jaers te voren 246 Schepen ter Walvischvangst waren uitgezeild.

Dat uit deze zoo aenmerklijke verlegging dezer Vaert de gedugtſte nadeelen voor dit Land waren voortgeſproten en nog bij aenhoudendheit vermeerderden, nadien daer aen, voor een zeer groot gedeelte, was te wijten het verval der Hollandſche Scheepstimmerwerven, Smederijen, Zeilmakerijen, Kuiperswerk, Touwſlagerijen en anderen, zonder te gewagen van het bijna geheel verloop der Traenkokerijen; bij al het welk nog komt, dat de Baleinen en Traen

uit

uit Engeland, tot verflapping der marktprijzen, in groote menigte herwaert wierden overgezonden, zoo dat de buitenlandſche verzending hier bijna geheel ophielt.

Gevende zij nog verder op, dat het verval dezer Reederije voor den Lande zeer nadeelig zijn moest, door de vermindering der bevaren matroſen, en eindlijk betuigende, dat zonder præmie, zij genoodzaakt zouden wezen die Vaert geheel te laten varen.

Op dit Request volgde eerlang den 17 April eene Publicatie, bij welke het verzoek ingewilligd werd, zijnde van dezen inhoud.

„ De STATEN VAN HOLLAND EN WESTFRIES-„ LAND, allen den geenen, welke deze zullen „ zien of hooren lezen, Salut: doen te weten, „ dat wij ſteeds bedagt zijnde op het geen kan „ dienen tot conſervatie en aenmoediging van „ voorname takken van 's Lands welvaert, wel-„ ken, zonder buitengewone hulp en asſiſten-„ tie, gevaer loopen van grootlijks te vermin-„ deren, of te niete te gaen; uit dien hoofde „ op heden hebben goedgevonden aen de Groen-„ landſche en Straet-Davis Visſcherijen dezer „ Landen te accorderen, zoo als wij aen dè-„ zelven accorderen bij deze, eene præmie voor „ den tijd van twaelf agter een volgende jaren, „ uit 's Lands kas te betalen, niet excederende „ dertig gulden per kop over de geheele Vis-„ ſcherij uit deze Provincie ter Robben- of „ Walvischvangst geëquipeerd en uitgevaren; „ van welke præmie de manier van distributie „ bij ons nader zal worden bepaeld en bekend „ gemaekt: en dat wij mede hebben goedge-„ vonden aen elk der Schepen, welken in dit „ jaer en de elf daer aen volgende jaren ter

„ groote Visscherij of Haringvaert uit deze Pro-
„ vincie zullen uitloopen, uit 's Lands kas te
„ accorderen, zoo als wij accorderen bij deze,
„ eene præmie van vijf honderd gulden, te be-
„ talen aen den Boekhouder van het Schip, door
„ Penningmeesteren van de Groote Visscherije of
„ Haringvaert van Holland en Westfriesland."

Reeds in den jare 1677 is 'er bij de Gecommitteerden dezer Visscherije de volgende orde beraemd, omtrent het bergen der Goederen, en het geen daer van dependeert op deze vojagie, te weten:

„ Eerstelijk: dat wanneer een Schip verongelukt, en de Commandeur en 't Volk haer zoeken te salveren, het eerste Schip daer ze bij komen, dat zal moeten doen; en die een ander Schip aentreffende, zullen die de helft van 't Volk overgeven, gelijk 't zelfde gebergde Volk ook zal moeten overgaen; ten ware het tweede Schip alreeds geborgen Volk in hadde; in welk geval het Volk naer rato zal worden verdeeld, ieder even veel. De voorschreve twee Schepen, elk de helft van 't Volk in hebbende, en bij andere Schepen komende, zullen als dan weder verdeeling doen, als vooren gezegd is.

2.

„ De Victualie, die de Gebergden aen boord brengen, zal bij hen zelfs worden geconsumeerd; en wat nog overig wezen mogte, als aen het tweede en volgende Schepen komen, 't zelve mede naer rato het Volk overgeven: van gelijken de gesalveerde Sloepen, geene Victualie mede brengende, zullen dan uit Christelijke liefde worden geassisteerd; mits ook werk doende als andere Matrosen.

3.

3.

„ Zoo wanneer Schip, Schepen en Goederen
„ in *Groenland* komen te blijven, ofte verloren
„ worden, zoo zal de Commandeur en Schip-
„ per, of haer plaets repreſenteerende, ieder
„ voor zoo veel hem aengaet, zoo lang zij
„ daer bij zijn, hare vrije keure hebben, of zij
„ het goed willen laten bergen, en door wie?
„ mits dat de Commandeurs daer preſent we-
„ zende, mede haer believen zullen hebben,
„ om al zulke Goederen over te nemen of
„ niet.

4.

„ Doch iemand bij al zulk gebleven of ver-
„ loren Schip, Schepen ofte Goederen komende,
„ dat verlaten mogt wezen, en daer niemand
„ bij was, zal vermogen zoodanig goed te ber-
„ gen; van welke geborge Goederen, het zij
„ *Walvischvangers Gereedſchappen*; item *Spek*,
„ *Traen* en *Walvischbaerden*, *Walrustanden*, ook
„ *Scheepsgereedſchappen*, en wat dien aengaende
„ meerder zoude mogen wezen, (hier te lande
„ komende,) de eene helft zal genoten worden
„ bij den Berger, en de andere helft bij die
„ het verloren hebben; aen wien de Berger de
„ helft zal moeten uitkeeren, zonder daer voor
„ vragt, parteniersgeld, ofte andere onkosten
„ te mogen eisſchen, of pretendeeren.

5.

„ Zoo geborgen Schip, Schepen of Goede-
„ ren, voor het bergen, door de Maendgelders
„ of Parteniers mogt verlaten zijn, zullen zij
„ Maendgelders, noch Parteniers van het ge-
„ borgen Schip, Schepen noch Goederen niets
„ genieten, of vermogen te pretenderen, en zal
„ in dat geval, het goed van 't Schip, en dat

„ van de Walvischvangst, gaen en genoten
„ werden bij elks Rheeders.

6.

„ Maer 't Volk van 't gebleven Schip, Schepen of Goederen daarbij zijnde en de goederen hebbende helpen bergen, zullen uit de „ zuivere vierde part van al het gebergde, de „ Maendgelders van 't Schip haer bedongen „ maendgeld, en de Parteniers voor haer gedanen arbeid, maendgeld à twintig gulden „ 's maends genieten, tot het blijven van 't „ Schip toe, alzoo de Parteniers in dat geval als „ Maendgelders tegens de gezeide twintig guldens 's maends worden geconsidereerd, te rekenen van de geldelooze maend; doch de „ voorschreven vierde part zoo verre niet kunnende strekken, zal een ieder, zoo Maendgelder, als Partenier, naer advenant moeten missen, en 't geene boven de voorschreve maendgelden van dezelve vierdepart overschiet, zal „ komen ten profijte van de Rheeders.

7.

„ De Commandeur, die eenig goed bergt, „ zal de bedongene portie rekenen ten aenzien „ van zijn Parteniers, het Capitael dat daer van „ komt, als vangst van Traen en Baerden; maer „ de Maendgelders zullen daer van niet genieten; en zullen vijftig Kwartdeelen Traen, en „ zestien honderd ponden Baerden voor een „ Visch gerekend worden; 't gebergde tot Capitael gemaekt, en de Traen en Baerden te „ begrooten naer de markt.

8.

„ Alzulke Goederen geborgen en in 't Schip „ zijnde, zullen alle voorvallen van Schade en „ Avarije zoo wel subject zijn, als eigen goed.

9

9.

„ Iemand in 't Ys een Visch gedood hebbende, en door ongelegenheid niet konnende „ aen boord krijgen, blijft eigenaer, zoo lange „ iemand van zijn Volk daer bij blijft: En „ geen Volk daer bij wezende, schoon aen „ een schots vastgemaekt is, zal die daer bij „ komt den Visch mogen naer zich nemen.

10.

„ Bij 't land zijnde, iemand een Visch hebbende, mag die voor een Anker, Dregge of „ Touw, vast leggen, met een Merk of Boei „ daer op; en schoon niemand daer bij is, blijft „ daer echter voor den eigenaer liggen.

11.

„ Zoo in 't gaen naer *Groenland*, onder het „ Admiraelschap, in het defenderen, iemand verminkt wordt, zal daer voor in redelijkheid „ bij de Gecommitteerden van de *Groenlandsche* „ Visscherije te consideren, betaeld worden; „ en zulks te reparteren over de gantsche Vloot, „ zoo ook in 't wederkeeren.

12.

„ Eindelijk of 't geviel, dat eenige zaken, in „ dezen niet aengeroerd, mogten te voorschijn „ komen, zullen 't zelve bij goede mannen laten afdoen."

Voorts zijn 'er in der tijd verscheiden Wetten en Keuren omtrent de Walvischvangst gemaekt. Men mag met geene Schepen, uit dezen lande ten zelven einde uitgerust, in uitheemsche gewesten handel drijven. Het vischgereedschap mag niet buiten 's lands vervoerd worden. Ieder Schip moet voor zes duizend guldens borg stellen, dat het met zijne lading binnen deze landen zal wederkeeren. Geene Kommandeurs,

Harpoeniers, Sloeproeijers, Spekſnijders, of eenige anderen, zich op de Walvischvangst verſtaende, mogen hunnen dienst buiten deze landen verhuuren. De Windhandel of Optiepartijen, die voor honderd jaren ſterk in zwang ging, is ook bij openbare Plakaten verboden. In gevaerlijke tijden worden de Walvischvangers niet zonder 't geleide van een genoegſaem getal Oorlogſchepen in zee gezonden.

De Schepen hier in Amſterdam, en eenige Noordhollandſche Steden en Dorpen, als mede op *de Maze*, en tot *Embden*, *Bremen* en *Hamburg* uitgerust, zijn gemeenlijk Fluiten van 200 a 300 Tonnen; bemand naer mate hunner grootte; zij voeren eenige Sloepen, 8 a 9 man per Sloep gerekend, en voor zes maenden levensmiddelen mede. Hun vertrek geſchied gemeenlijk in de maend *April*, of in het begin van *Meij*, en zij komen wederom in *Augustus* en *September*; ſomtijds, doch zelden, eerst in *October*.

De Reeders of Uitrusters dezer Schepen maken gemeenlijk een gezelſchap uit, van 8, 16, 24, 32 of 64 perſonen, ſomtijds min of meer. De grootſte dier Participanten wordt gemeenlijk tot *Boekhouder* verkozen, en geniet ſomtijds zekere belooning voor zijne moeite, zijnde voor die aen den Zaenkant doorgaens vijf en zeventig guldens van elk Schip. Hij verzorgt, met den Commandeur, zijnde dit de Schipper, al het noodige. In het najaer begint men reeds toebereidſels te maken om het *Scheeps-* en *Vischtuig* tegen 't volgende voorjaer klaer te hebben. De Schepen tot de Walvischvangst gebruikt, worden voor van den Steven, tot agter aen de Fokkerust, met een eiken borstlap voorzien. Ook worden ze ter zijde,

tot

tot agter aen de Daelbank, verdubbeld, om des te beſtendiger tegen het Ys te zijn.

Ondertusſchen huurt men het Scheepsvolk. De Commandeur of Schipper krijgt tot eene gifte *f* doorgaens een pot wijns genaemd *f* 100, 125, 150 guldens, ook ſomtijds meer op hand; behalven nog 20, 25 of 30 ſtuivers, die hij op ieder kwarteel Spek bedingt. Verder de Stuurman, de Harpoeniers, Spekſnijders, Stuurders op Sloepen, Roeijers, Lijnſchieters, Timmerman, Chirurgijn, Hoog-Bootsman, Kok, en 't verdere gemeen bevaren en onbevaren volk, worden aengenomen en winnen ieder naer dat hij dienst doen kan; ſommige bij de maend, andere bij den Visch, en weder andere bij 't kwarteel Spek zich verhuurende.

Alles aldus verzorgd zijnde, wordt het Schip op ſtroom gehaeld; en ten anker gebragt zijnde, worden twee of drie Schuitenvoerders gehuurd, om alle Equipaedje aen boord te brengen; waer mede wel 8 of 10 dagen doorgebragt worden, als beſtaende in een ongelooflijk getal van Inſtrumenten, Victualij en andere noodzakelijkheden.

De Schepen, welke in Holland op Groenland uitgerust worden, zijn gemeenlijk van 112 tot 118 voet lang, 29 a 30 voet wijd, $12\frac{1}{4}$ a $12\frac{1}{2}$ voet Hol, en het Dek hoog 7 a $7\frac{1}{4}$ voet; voerende gemeenlijk zeven Sloepen, en tusſchen 40 en 50 man.

Zoo een Schip heeft gemeenlijk de volgende Leeftogt noodig.

18 Vaten hard Brood.
18 Zakken zagt Brood.
1 Vaetje Beſchuit.
1 Vaetje Meel.

15 Vierendeels Boter.
20 Zakken Gort.
20 Zakken Graeuw Erwten.
18 Zakken Witte Erwten.
9 Tonnen Vleesch.
700 Pond Zoetemelkſche Kaes.
600 Pond Edamſche Kaes.
600 Pond Spek.
1000 Pond Stokvisch.
30 Vaten Bier.
7 Halfvaten best Bier.
3 Ankers Wijn.
½ Anker Brandewijn.
2 Ankers Genever.
½ Aem Azijn.
1½ Vierendeel Mostert.
100 Pond Sijroop.
6 Pond Pruimen.
4 Pond Rozijnen.
6 Pond Vijgen.
2 Pond Stokſuiker.
5 Pond Brood- of Poederſuiker.
4 Pond Koffij.
2 Pond Peper.
2 Lood Nagelen.
2 Lood Foulie.
2 Lood Kaneel.
2 Lood Notenmuskaet.
1 Vleschkelder met Rijnſche Anijs, Lavas, Lepelbladen, enz.
26 Vadem Brandhout.
25 Pond Kaersſen.
6 Vaten of 9 ton Turf.
2 Halfvaten Zaegſel van Greenenhout.
6 Rollen Stopdoek.
Eenige Sponſen, Biezen, Krijt, en andere Kui-

Kuipers Behoeften.
Heij- en Rijsbezems.
15 Bosfen Zwavelftokken.
25 Pond Buskruit.
Kogels van 1 of 2 pond
Musket Kogels.
Hagel.

De Vleet of het Armazoen van een ordinair Groenlandsch Schip beftaet in de navolgende Goederen:

450 Nieuwe Vaten of Kwarteelen van 17 Stekan.
30 Pijpjes.
50 Halfjes Vaten.
100 Oxhoofden.

Touwwerk.

60 Nieuwe Walvischlijnen, ieder 125 vademen lang, wegende 75 of 80 pond.
3 Trosfen tot Voorgangers, 36 vaem lang, dik 90 draeden, wegende 55 ℔.
1 Kenterlijn, 66 vaem lang, dik $4\frac{1}{2}$ duim, wegende 180 pond.
1 Kenterleng, 14 vaem lang, dik $6\frac{1}{2}$ duim, wegende 120 pond.
1 Topreep, 16 vaem lang, dik $5\frac{1}{2}$ duim, wegende 100 pond.
2 Trosfen tot Takels en Loopers, wegende 170 pond.
1 Manteltros, wegende 110 pond.
Touwwerk tot Grondtouwen, en Stroppen tot Takels en 2 Hangers, wegende 180 pond.

Blok-

Blokwerk.

1 Kenterlijns Blok met 3 Pokhouten Schijven.
1 Kenterlijns Blok met 2 Schijven.
6 Dubbelde Bloks tot de Sloepen onder de Galg, waer van 4 met 3 Schijven, en 2 met 2 Schijven.
4 Enkelde Bloks tot dezelve.
2 Enkelde Spek-Karnaetblokken.
2 Takelbloks. 2 Neusjijn Bloks.
1 Dubbeld, te ſamen voor de Sloeptakels.
2 Dubbelde Spektakelbloks.
4 Enkelde Spektakelbloks.
1 Enkeld Blok voor de Kluis.
4 Enkelde Bloks tot de Grondtouwen, en om de Sloepen te ſorren.
2 Kinnebaks Bloks, om de Lijnen in te halen.
1 Greene Waterpomp, 14 voet lang, en ijzer beſlag.
5 Nieuwe Sloepen.
1 Sloep met de Koker.
6 Sloeps Kompaſſen.
60 Nieuwe Riemen.
100 Roeidollen.
50 Stuurdersdollen.
50 Eiken Harpoenſtokken.
25 Ysbomen.
600 Sponſen tot de Vaten.

Kuipers Gereedſchap.

1 Strijkbank.
2 Beitels in dezelve.
1 Sponsboor.
1 Kraenboor.

Zeil-

Zeildoek.

6 Sloeps Zeilen van 100 ellen Vlaemsch Linnen.
1 Spekmamiering van 9 ellen Kanefas.
1 Waterſlang, van 14 ellen beste Kanefas.
40 Ellen oud Zeildoek, tot Sloepkleedjes.

Yzeren gereedſchappen.

40 Nieuwe Harpoenen.
10 Oude Harpoenen.
50 Nieuwe Lensſen.
6 Walrusharpoenen.
9 Walruslensſen.
7 Neushaken, van 100, 70, 60, 56, 52, 33 en 30 pond, te ſamen 400 pond.
6 Sloepsdreggen.
1 Yszaeg.
10 Spekmesſen.
5 Baerdmesſen.
7 Kapmesſen.
6 Strantmesſen.
4 Bankmesſen.
4 Ysbijlen.
6 Paer Ysſporen.
6 Baerdklaeuwen.
6 Sloeps Kapbijltjes.
12 Handhaekjes.
12 Bandhaekjes.
12 Sloephaken.
10 Haekje Pieks.
8 Spekhaken.
4 Mallemokshaken.
6 Haken tot Ysboomen.
20 Prooken tot Ysboomen.

6 Sloeps-Malpriemen.
4 Driekante Vijlen.
3 Platte Vijlen.
4 Schrapers.
2 Yzeren Mokers.
1 Koevoet.
4 Takelhaeks tot de Sloepen, 10 gemeene Haeks, kleine W. Handen.
12 Kleine Wanthaekjes.
1 Lenskist.
1 Harpoenkist.
Een partij Spijkers.

Koper Koks Goed en andere Gereedſchappen.

1 Rood Koperen Vleeschketel en Dekſel.
1 Erwtketel en Dekſel.
1 Gortketel en Dekſel.
1 Geel Koperen Vischketel, met een ijzere Hengſel.
1 Rood Koperen Doofpot, met een ijzere Hengſel.
1 Koperen Pikpot.
3 Koperen Traenpompen, met twee ijzers tot de Pompſtokken.
1 Koperen Pomp.
1 Rood Koperen Traentregter.
1 Koperen Gortpan.
1 Koperen Dooppan.
1 Kleinen Dooppan.
1 Koperen Lepel, met een ijzeren Steel.
1 Koperen gegaette Lepel.
1 Koffijketel.
1 Schuimſpaen.
2 Koperen Hanglampen.
1 Koekepan.

1 Ta-

1 Tabakskomfoort.
1 Koperen Fontein Handwasbak.
2 Bierkranen.
2 Vertinde Wijnkranen.
1 Handblaker.
1 Snuiter.

Blikwerk.

1 Groote Lijnolij flesch.
1 Boomolij fleschje.
1 Specerij Trommel.
1 Koffijtrommel.
1 Vuilnisbakje.
1 Schrijflaedje.

Tinne Koks Goed.

10 Ronde Tinne Lepels.
4 Langwerpige Lepels.
1 Zoutvaetje.
1 Wijntrechter.
1 Bierkan.

Koks- en andere Goederen.

2 IJzeren Spekvorken.
4 IJzeren Kaersftekers.
1 Kaershanger.
1 Tang.
1 Tang in de Kajuit.
1 Blaesbalg,
1 Blaesbalg voor de Kajuit.
1 Vuurflag Laedje.
1 Slijpbord.
1 Stokboender en een Stoffer.

3 Beſlagene Ballastſchoppen.
1 Slijpſteen.
6 Wetſteenen.
3 Broodkorven.
7 Groote holle houten Bakken.
8 Vlakke Bakken.
12 Houten Tafelborden.
4 Enkelde Boterſchalen.
1 Dubbelde.
6 Dooplokjes.
5 Zoutlokjes.
1 Houten Koks Waterpompje.
1 Boterſpaen.
1 Moutje.
1 Azijntap en 1 Schuurbak.
6 Groote en 6 kleine houten Lepels.
8 Aerde Bierkannen.
1 Groote Bierkan.
12 Aerden Tafelborden.
4 Witte Aerden Schotels.
3 Witte Aerden Koppen.
2 Boterſchotels.
1 Aerden Komfoort.
1 Smoorpan, 2 vlakke Pannen, en 2 Doop-pannen.
1 Gaette Schotel.
14 Potten.
3 Roo Schootels en 1 Pan.
9 Paer Porſelein Koffijgoed.
1 Spoelkom.
1 Spiegel in de Kajuit.
3 Bierglazen.
12 Wijnroemers.
12 Servetten.
2 Tafellakens.
1 Fleschkelder met 9 Flesſchen.

1 Boek

1 Boek van de Christelijke Zeevaert.
6 Psalmboekjes

Houtwaren tot Scheepsgebruik.

1 Greenen Balk op de Sloepsgalg, lang 33 voet, dik 10 of 12 duim.
4 Pokhouten Schijven.
1 Spekſpil en Klampen.
1 Sloeps Braedſpit, $6\frac{1}{2}$ voet lang, 11 duim dik.
6 Sloeps Masten.
30 Kapravens Sparren tot Lensſtokken.
2 Juffer Sparren, lang 18 voet.
20 Tingels en 10 Latten.
8 Latten ter zijde van 't Schip.
2 Greene Ribben, lang 18 voet, dik 5 of 6 duim.
1 Rib, 3 of 4 duim. 2 Ribben, 2 of 3 duim.
6 Eiken Maetbalkjes.
12 Brooddeelen, dik 1 duim.
3 Spekgootsdeelen, lang 30 voet, $1\frac{1}{2}$ duim dik
4 Dennen Deelen, lang 18 voet.
1 Greenen Deel voor de Spekbank, lang 26 voet, dik 2 duim.
2 Deelen, lang 24 voet.
2 Deelen, lang 12 voet.
3 Greenen Einden, lang 7 voet.
9 Drie vierde duims Bladen Wagenſchot.
4 Een duims Bladen Wagenſchot.
2 Een en een vierde duims Bladen Wagenſchot.
4 Een half duims Bladen Wagenſchot.
4 Marslatten.

Welk alles, dat wij te voren gezegd hebben, op eene ſomma van 8000 of 9000 guldens beloopt.

Alle deze Toerustingen en Victualij aen boord zijnde, wordt het Volk te ſcheep ontboden, gemonſterd, en geld op hand gegeven, om alzoo de reis te vervorderen.

„ Wanneer nu de Schepen tot op de hoogte „ van 60 of 65 graden zijn gekomen, begint „ men zich tot de Visſcherij gereed te maken, „ en op de hoogte van 75 of 76 graden breekt „ men door den zoom van het losſe Ys, tot „ dat men tusſchen 77 en 79 graden, aen de „ vaste Yslanden komt, alwaer zich de Visch „ gemeenlijk onthoudt." Zo haest de Visſchers den Visch in 't gezicht hebben, worden drie Sloepen ieder met 6 mannen en het noodige gereedſchap gewapend, te water geſteld om den Visch voorwaerdts in te roeijen, en aldus voor 't geweld van den ſtaert bevrijd te zijn. De Visch genaderd zijnde, wordt hij van den Harpoenier met het Harpoen, aen een lange Lijn vast, getroffen; de Visch geraekt zijnde, begeeft zich te grond, doch men viert de vastgemaekte Lijnen, en het niet te lang onder water kunnende houden, wordt hij, weder boven komende, voorts afgemat, en zoo te landewaerds, of bij de in zee visſchende, langs ſcheepsboord vastgemaekt, gekorven en geſneden, en de hachjes of ſtukken Spek binnen boord gehijst, die dan nog kleener geſneden, in kwarteelen geſtampt worden. Voorts hakt men 'er de Baerden uit, waer van daer na hier te lande Baleinen worden gemaekt en geſneden; latende voorts de romp met het overige vleesch drijven.

De

De Walrusſen, die in deze koude Gewesten mede bij meenigte gedood worden, zijn groote Zeedieren, waer van alleen de twee uitſtekende tanden eenige waerde voor ons hebben, en worden bijna tegen Ivoor opgewogen.

De Schepen thuis komende, wordt 'er door den Boekhouder rekening gedaen, het overſchietende uitgedeeld, of het te kort komende ingeroepen, ieder naer mate zijns aendeels.

Die belang bij deze Visſcherij hebben en begerig is de Lijst te zien van de Schepen, die ſedert het jaer 1669, tot die vangst gebruikt zijn, kan die vinden, in een werk, het welk te Haerlem bij *J. Enſchede* in den jare 1770 is uitgegeven en nog jaarlijks vervolgd word onder den tijtel van *Generale Lijst der Groenlandſche Visſcherij.*

Straet Davis.

Sedert het jaer 1714 heeft men wederom ſterk op de Walvischvangst naer de *Straet Davis* (door zekeren Engelschman *John Davis* geheten, genoemd, en in reeds Anno 1585 ontdekt) begonnen te varen; men bedoelde niet alleen de vangst dier Visſchen; maer ook den handel met de Inwoners, en voor eenige Kramerijen, en andere dingen van weinig belang, Walvischſpek, Baerden, Hoornen van Eenhoornvisſchen, Walrustanden, Robbenvellen, Beiren- Hazenen andere Vellen en Bontwerk te ruilen. Doch die handel is thans van weinig belang.

De Koning van Denemarken, zich dit land toeëigenende, poogt ook zijne onderdanen met den handel derwaert te begunſtigen; tot dat einde heeft hij aen andere Natiën het bevaren

van de beste Kusten, en den handel omtrent zijne Koloniën verboden; 't geen zoo ver gaet dat wij nog onlangs de voorbeelden gezien hebben, dat Hollandsche Schepen door de *Denen* genomen en opgebragt zijn.

Zie hier eene *Generale Lijst der* STRAET DAVISSCHE VISSCHERIJE, *sedert het jaer* 1791.

Jaren.	Schepen.	Visschen.	V. Spek.	K. Traen.
1719.	29.	43.	2420.	. .
1720.	58.	137½.	6977.	. .
1721.	107.	64½.	3768.	. .
1722.	67.	125½.	6587.	. .
1723.	45.	108⅝.	6078.	. .
1724.	60.	134.	7600.	. .
1725.	80.	247 7/12.	12898.	. .
1726.	111.	113½.	7089.	. .
1727.	101.	178⅝.	9856.	. .
1728.	90.	198½.	10879.	. .
1729.	91.	121⅓.	7367.	. .
1730.	83.	213¾.	11420.	. .
1731.	98.	255.	14212.	. .
1732.	137.	218 7/12.	11929.	. .
1733.	118.	135⅓.	7033.	. .
1734.	93.	229¾.	12042.	. .
1735.	101.	224.	10976.	. .
1736.	92.	266¾.	13856.	. .
1737.	88.	150½.	7412.	. .
1738.	74.	114⅙.	5614.	. .
1739.	58.	51¾.	2546.	. .
1740.	33.	113⅝.	4603.	. .
1741.	34.	136¾.	6537.	8770.
1742.	48.	50.	2653.	3613.
1743.	49.	75½.	3740.	5110.
1744.	39.	182½.	8195.	11672.
1745.	31.	206¼.	8814.	12649.

Ja-

Jaren.	Schepen.	Visschen.	V. Spek.	K. Traen.
1746.	40.	217.	9252.	13317.
1747.	35.	131¼.	5846.	8470.
1748.	1.	0.	0.	0.
1749.	41.	206.	9839.	12917.
1750.	44.	58.	2629.	3893.
1751.	45.	66⅛.	3459.	4739.
1752.	42.	107½.	4450.	6477.
1753.	48.	100.	4404.	6431½.
1754.	36.	18.	1016.	1433.
1755.	29.	41.	1909.	2761.
1756.	26.	40.	1908.	2743.
1757.	21.	10.	475.	634.
1758.	8.	66.	2868.	4122.
1759.	22.	39.	1797.	2679.
1760.	15.	78.	3615.	5462.
1761.	23.	70.	3151.	4651.
1762.	27.	65¾.	2773.	4133.
1763.	35.	132.	5711.	8497.
1764.	38.	31.	1632.	2330.
1765.	35.	82.	3873.	5769.
1766.	32.	33.	1476.	2238.
1767.	33.	80.	3462.	5201.
1768.	36.	207½.	8729.	12812.
1769.	42.	155½.	6899.	10009.
1770.	45.	85½.	3815.	5547.
1771.	40.	38.	1808.	2557.
1772.	38.	239½.	10350.	14738.
1773.	43.	249½.	10414.	15006.
1774.	48.	179.	7821.	11313.
1775.	47.	19.	961.	1373.
1776.	39.	144½.	6353.	9278.
1777.	45.	178.	8007.	11756.

Van het Kweekschool voor de Zeevaert.

In het jaer 1784 werd alhier, door *de Beſtuurders van het Vaderlandsch Fonds ter aenmoediging van 's Lands dienst*, het welk, in 1781, in deze ſtad was opgerigt, het plan ontworpen en zedert ter uitvoer gebragt tot oprigting van een *Kweekſchool voor de Zeevaert*, waer toe de Regering het vrije gebruik van een ſtads gebouw, naemlijk het oude werkhuis, aen den buitenkant vergunde, waer in aengenomen worden Jongelingen, binnen de Republijk geboren, zonder onderſcheid van welke Christelijke Religie derzelver ouders zijn en bij voorkeur kinderen van geſneuvelden in 's Lands dienst, welke jongelingen, buiten eenige kosten van hunne onvermogende ouders, in dat geſticht gehuisvest, gevoed, gekleed en tot den Zeedienst gevormd worden, door eene levenswijs, opvoeding en onderwijs allerbijzonderst ingerigt om hen tot den dienst bekwaem te maken. Sedert deze oprigting heeft dit Kweekſchool, welk Fonds door aenzienlijke giften, aenmerklijk vermeerderd is, reeds zeer vele kundige en bekwame jongelingen aen de Zeevaert geleverd.

AGTTIENDE KAPITTEL.

Van de Fabrijken hier ter Stede.

Van welk een belang het bloeijen der Fabrijken voor eenen Staet zij, behoeft geen omſlagtig vertoog: reeds lang waren die een der hoofd-

tak-

takken van ons Vaderland, gelijk zulks te recht begrepen werdt door wijlen zijne Hoogheid, Prinſe van Oranje, bij het doen zijner propoſitie aen Hun Ed. Groot Mogenden den 2 Meij 1749 tot herſtelling der Fabrijken, op het request door Commisſariſſen van de Zijden Manufacturen der ſtad Amſterdam aen gemelde zijne Hoogheid ingeleverd, waer bij teffens aengetoond werdt, hoe het uitvoeren van allerlei werkgereedſchappen, en het dragen van uitheemſche Manufacturen, den ondergang der inlandſchen moesten naer zich ſlepen: het welk dan ook tot gevolg heeft gehad, dat de Staten van Holland en Westvriesland den 26 Augustus deszelfden jaers, met herhaelde verklaring, dat de binnenlandſche Fabrijken wel aen den bloei, en een der hoofdoorzaken van de opkomst en aenwas des voorſpoeds dezer Landen waren geweest, interdiceerden en verboden het uitvoeren van alle ſoorten van werkgereedſchappen tot de Zijde Rheederijen, mitsgaders Wolle, Zijde, Garen, Lint, en andere diergelijke Fabrijken behoorende, welke gereedſchappen bij de gemelde Publicatie ten grootſten deele werden genoemd en opgegeven, en teffens bijgevoegd, dat hun, die eenigzins van de Regering dependeren, of eenige ampten bij hen begeven, bekleedden, zoude worden te kennen gegeven, hoe men gaerne zien zoude, dat zij ter hunner kleeding geene andere Wollen of Zijden Manufacturen zouden gebruiken, als die in deze Provintien zijn gemaekt en gefabriceerd, in naervolging van het loflijke voorbeeld van opgedagte zijne Hoogheid, die reeds verklaerd had beſloten te hebben, om voor zoo veel zijn perſoon, en die van zijn huis en dienst betrof, van het dragen van allerlei binnenlandſche

ſche Manufacturen, aen de geheele Natie een exempel te geven. De nijverheid der Haerlemſche Maetſchappij, die, om zoo te ſpreken, de gantſche Republijk noopt om hand aen 't werk te ſlaen tot herſtel der vervallen Fabrijken, wenſchen wij dat met gewenschten uitſlag bekroond moge worden, immers, wij hebben reeds door dien prikkel aengezet het vernuft zoo ver gevorderd gezien, dat het uit de lang verwaerloosde brandnetel touw te voorſchijn heeft gebragt; zulke, en diergelijke pogingen zijn der Leden van den Oeconomiſchen Tak waerdig: op ſoortgelijke uitvindingen moet men zich het meest toeleggen, en hier van is het beste gevolg te wagten.

Men wil, dat 'er in Amſterdam nog de volgende Fabrijken bloeijen.

108 Suikerraffinaderijen.
19 Mouterijen.
13 Brouwerijen.
12 Zeepziederijen.
9 Lijnmakerijen.
8 Wasch- en Smeerſmelterijen.
7 Azijnmakerijen.
7 Goud- en Zilverdraedwerkerijen.
7 Blaeuwverwerijen.
5 Blaeuw Saeiverwerijen.
3 Zwart Saeiverwerijen.
3 Kruitmakerijen buiten Stads vrijheid.
3 Plattiel- Pot- en Steentjesbakkerijen.
3 Waschbleekerijen.
2 Zoutkeeten.
2 Yzergieterijen.
2 Glasblazerijen.
2 Gaesmakerijen.
2 Goudledermakerijen.

2 Tapijtmakerijen.
1 Vernis- en Terbentijnmakerij.
1 Vermillioenmakerij.
1 Zwavelraffineerderij.
1 Kamfer- en Boraxraffineerderij.
1 Salpeterraffineerderij.
1 Snaphaenloopmakerij.
1 Loodäschbranderij.
1 Sterkwaterſtokerij.
1 Meemakerij.

„ Sommigen van die zijn buiten de Stad, „ gelijk de Lijmmakerijen, enz. andere geheel „ buiten de vrijheid, als daer zijn de Kruidma- „ kerijen. van welken 'er buiten de drie, nog „ vijf elders zijn, die echter allen aen Ingeze- „ tenen van deze Stad toebehooren. Het getal „ der Lijnbanen, Glanſerijen, Hout- en Steen- „ kooperijen, Tabakſpinderijen, Katoendrukke- „ rijen, Zijden- Wol- Katoen- en Lintweve- „ rijen, is niet wel te bepalen."

Onder de Manufacturen hier ter Stede is de Draperijnering eene der oudſten. Hier van ſtrek- ken ten blijke alle derzelver oude voorrechten. Onder anderen heeft *Hertog Willem de Zesde*, den 20 September des jaers 1411, aen hun ver- leend: „ Dat zij jaerlijks op den goeden Vrij- „ dag, *Waerdijns* van de *Draperije* mogten ver- „ kiezen, die een jaer zouden in dienst blijven, „ en niet langer. Wie zich binnen dien tijd „ te buiten ging, zoude door Schepenen en „ Raed mogen afgezet worden."

Maer nademael de ondervinding leerde, dat het jaerlijks afgaen van alle de Waerdijns voor de Draperijnering ſchaedlijk was, heeft *Hertog Philips van Bourgondiën*, als Graef van *Holland*, op verzoek van die van den Geregte, op den 21

Februerij des jaers 1452, geordonneerd: „ Dat „ Schepenen en Raden voortaen jaerlijks op den „ goeden Vrijdag, in 't kiezen van de Waer„ dijns, *een* of *twee* van de *oude in dienst zullen* „ *laten blijven*, om de nieuwe Waerdijns te on„ derwijzen.

Schepenen en Raden waren ook gehouden, zoo wel als de gekorene Waerdijns, aen Burgemeesteren eenen bijzonderen *Eed* te doen.

Deze Waerdijns hielden op 't oude Stadhuis hunne Vergadering en Loopplaets, ter plaetze, waer men de Publikatien van de puije deedt, boven de Wisselbank, dewelke deswegen het *Zegelhuis* werdt genaemd.

Doch het schijnt, dat de Draperije hier ter Stede zoodanig wederom is vervallen, dat zelfs hare oude Ordonnantien en Willekeuren van den 24 *April* Ao. 1424, in de nieuwe gedrukte *Handvesten* niet bekend zijn.

Met den tijd heeft dezelve egter wederom 't hoofd opgestoken; zoo dat 'er in den jare 1652 op goeden Vrijdag wederom vijf personen, met een *Knaep*, onder den naem van *Gouverneurs* zijn verkoren, om voortaen op dien dag bij de Heeren van de Geregte, onder de volgende Keuren, jaerlijks daer toe beëedigd te worden.

„ Dat deze Gouverneurs het stuk van de „ Draperije zullen waernemen, volgens Ordon„ nantie, nu gesteld, en voor dezen aen de „ Waerdijns van de Lakenen gedefereerd.

„ Dat niemand het Wolleweven zal beginnen, „ voor zijn naem en woonplaets aen de Gou„ verneurs bekend te maken; en geen Laken „ te laten vullen, voor dat zij het zelve in 't „ vet hebben gevisiteerd, om daer na een Lood „ met het Stads Wapen daer aen te slaen; met

„ ver-

„ verbod, dat geen Vulder vermogen zal, eeni-
„ ge Lakenen binnen deze Stad gemaekt, in
„ zijn molen of woonplaets te ontfangen, die
„ dit Lood niet hebben; veel min, dat die el-
„ ders ongelood, om gevuld te worden, naer
„ buiten zullen mogen gezonden worden."

Dit Artijkel niet naargekomen wordende, zoo hebben de Heeren van de Geregte nader verſtaen: „ Dat van ieder ſtuk Laken, dat bij den „ Gouverneur niet is in 't vet geviſiteerd, de „ Contraventeurs zes gulden zullen verbeuren;" volgens Keure van den 20 *November*, Ao. 1668.

„ Dat ieder Werkman, op 't vooreinde van „ ieder Laken, ter regte hand, zijn merk zal „ weven; en het Stads Wapen aen beide de „ einden, zoo van de heele, als halve Lakenen.

„ Die niet te werken met Onderſlagen, Pad-„ deklaeuwen, Taſſen, dubbelde Schooren, enz. „ zonder boete verſchuldigd te zijn.

„ Een Laken, na de viſitatie niet wel ge-„ werkt zijnde, zijn de Gouverneurs gehouden „ het te looden, met B, BB, of BBB, na dat „ ze oordeelen het zelve verbrod te zijn; en „ bevindende, dat het zoo kwalijk gewerkt is, „ dat 'er meer als BBB aen behoorde geſlagen „ te worden, dat zoo lang in 't blok te ſluiten, „ tot den naesten Looddag, om dan nog eens „ geviſiteerd te worden.

„ Een Laken te dun bevonden, zal daer een „ D, of te ongelijk een O, of te dun en te „ ongelijk D. O. aengeſlagen worden: doch wel „ gewerkt zijnde, een G, GG, of GGG, naer „ dat de Gouverneurs zullen oordeelen te be-„ hooren.

„ Ieder is gehouden zijn Laken zuiver te „ noppen of te pluizen.

„ Den

„ Den Vulder wordt verboden, andere vul-
„ aerden te gebruiken, als bij de Gouverneurs
„ voor goed gekeurd zijn; en die opdoende,
„ hun zulks binnen agt dagen bekend te ma-
„ ken, om ze te viſiteeren.

„ Een Laken in den Molen mishandeld zijn-
„ de, is de Vulder gehouden te verbeteren.

„ Buitenlieden wordt verboden, hier Wol te
„ laten ſpinnen, op verbeurte van de Wolle.
„ Doch een Keten- of inſlagſpinder alhier, geen
„ werk kunnende krijgen, mag zulks elders zoe-
„ ken. Den Werkbazen is mede verboden,
„ buiten der Stede vrijheid Ketenen of Inſlagen
„ te laten ſpinnen, ten ware dat zij hier niet
„ konden gerijfd worden; egter niet buiten
„ conſent.

De verdere Artijkelen zijn te lang hier te plaetzen. Ziet de *Willekeuren* van den 13 *Januarij* Ao. 1652.

„ Meesters van buiten hier komende, om win-
„ kels op te zetten, tot het maken van *Baeijen*,
„ *Perpetuanen*, en diergelijke *Wollen Manufactu-*
„ *ren*; denzelven zal het burgerſchap geſchon-
„ ken worden;" volgens Keure van den 11 *Maart* Ao. 1661.

Van de Lakenfabrijk.

Om grondige kennis hier van te krijgen, hebben wij dienſtig geoordeeld hier van een omſtandig bericht mede te deelen; ſchoon 'er thans geene Lakenweverijen in de Stad meer zijn: en het oud Collegie van *Gouverneurs der Lakenen in 't vet*, is in 1748 door Mijn Heeren van den Gerechte te niet gedaen. De Lakenhandel, Bereiderijen, en Verwerijen zijn hier echter ook zeer aenmerkelijk.

LA-

LAKAGIE-

BOEKJE

VAN

SPAENSCHE WOLLE;

WAER IN,

Door eenige Tafelen, gezien kan worden, wat een Pond derzelve komt te kosten, wanneer ze van haar vet en vuiligheid gezuiverd is;

EN DAT,

Zoo wel op *Amſterdamsch*, als *Leidsch* Gewigt;

BENEVENS NOG

Eenige andere Tafelen, en aenmerkingen, tot bericht van de *Lakenfabrikeurs*.

Tot

Tot bericht dient:

Dat de volgende Tafelen aenwijzen, wat het pond *Spaenſche* Wolle, ſchoon gewaſchen en gezuiverd, *per Caſa komt te kosten*, als men dezelve inkoopt per Banco, met 21 Maenden Rabat, en 24 Ponden *Tarra* op de 175 Ponden; alles *Amſterdamsch* gewigt (volgende van 't *Leidſche* gewigt aparte Tafelen;) de *Agio* gerekend op 5 Percento; uitgerekend op Wolle van 10 tot 45 ſtuivers het Pond, met 10 tot 40 ten honderd lakagie.

NOTA.

Om te weten, wat *eene Bael Wolle ten honderd laqueert*, is onnoodig die geheel te droogen en te zuiveren; maer men kan daer toe bekwaemlijk nemen $6\frac{1}{4}$ Pond, zijnde 100 Oncen, zuiverende die apart; en zoo veel Oncen als dit verliest, zoo veel ten honderd zal die Wolle over 't geheel laqueeren.

't Gebruik dezer Tafelen is als volgt:

Bij Exempel, een Drappier willende weten, *wat* en *hoe veel Wolle* tot een *Laken*, dat hij maekt, gaet? Zoo neemt eerst het gewigt van de Keten of Scheringe, en daer na van den Inſlag, (trekkende van den Inſlag den Olij af, die omtrent $\frac{1}{5}$ gedeelte is,) en addeert die beiden te ſamen; voegt daer onder den

Prijs

Prijs van de Wolle, zoo als die zuiver kost en rekent het uit. Als bij Exempel:

De Keten weegt . .	15 ℔	
De Inflag . .	45 ℔	
Af $\frac{1}{5}$ gedeelte, of wat minder, voor den Olij	8 -	
		37 ℔

Komt voor 't halve Laken 52 ℔

Indien deze Wolle nu 30 ten honderd heeft gelaqueert, en tot 32 ſtuivers *Bco.* 't ℔ is ingekocht; zoo komt dezelve, gelijk op deze Tafels te zien is, per Casſa 36 ſtuivers 5 Penningen per ℔ te kosten, die men dan aldus uitrekend:

Schoone Wolle 52 ℔
à 36 ſt. 5 Penn.

312
156
16: 4

1888: 4

Komt voor de 52 Pond *f* 94:8:4 penn. Cour.

En aldus kan men alderhande ſoorten en prijzen van *Spaenſche* Wolle, in de volgende Taſelen, gereduceerd tot zijn eigenlijke waerde, zoo als die gezuiverd, en tot het gebruik van Lakenen te maken bekwaem gemaekt is, berekenen, en gemakkelijk vinden; daer 't anders moeilijk valt, telkens als men Wolle in 't werk ſtelt, de regte waerde daer van te weten.

Twee-

Tweede Exempel.

Dezelve vorige 52 ℔ à 25 ſtuivers het ℔ ingekogt, en met 27 ten honderd verlies gelaqueerd hebbende, zal men op de Tafel vinden, dat het ℔ zuiver per Casſa 27 ſtuivers 2 penn. kost.

Schoone Wolle 52 ℔
à 27 ſt. 2 Penn.

364
104
6: 8

1410: 8

Komt voor de 52 ℔ *f* 70: 10: 8 Penn.

Nota. De *Agio* van Bankgeld is tot 5 percento gerekend; en alhoewel die ſomtijds hooger of lager is, kan dat echter niet zoo veel importeren, dat men daerom de waerde van de Wolle, tot een half Laken gaende, niet zoude kunnen vinden, immers op eenige weinige ſtuivers na. Bij Exempel:

De Wolle tot een half Laken bedraegd hier boven . *f* 70: 10: 8

Indien de *Agio* nu ½ Percento meer is als 5 percento, zoo addeert deze ½ percento daer bij, zijnde omtrent 7: -

Komt daer voor *f* 70: 17: 8

En zoo de *Agio* minder is, moet men zoo veel als 't bedraegt van de ſommen aftrekken, en 't beloop zal dan van de regte waerde weinig verſchillen.

Wol-

Wolle van 10 ſtuiv. Verlies ten 100 is zuiver.	ſt. pen.	Wolle van 11 ſtuiv. Verlies ten 100 is zuiver.	ſt. pen.	Wolle van 12 ſtuiv. Verlies ten 100 is zuiver.	ſt. pen.
10	8.13	10	9.11	10	10. 9
11	8.15	11	9.13	11	10.11
12	9.	12	9.15	12	10.13
13	9. 2	13	10. 1	13	10.15
14	9. 4	14	10. 2	14	11. 1
15	9. 6	15	10. 4	15	11. 3
16	9. 7	16	10. 6	16	11. 5
17	9.10	17	10. 8	17	11. 8
18	9.11	18	10.10	18	11.10
19	9.13	19	10.12	19	11.12
20	9.15	20	10.15	20	11.14
21	10. 1	21	11. 1	21	12. 1
22	10. 3	22	11. 3	22	12. 3
23	10. 5	23	11. 5	23	12. 6
24	10. 7	24	11. 8	24	12. 8
25	10.10	25	11.10	25	12.11
26	10.12	26	11.13	26	12.14
27	10.14	27	12.	27	13. 1
28	11. 1	28	12. 2	28	13. 4
29	11. 3	29	12. 4	29	13. 7
30	11. 6	30	12. 7	30	13.10
31	11. 8	31	12.10	31	13.13
32	11.11	32	12.13	32	14.
33	11.14	33	13.	33	14. 3
34	12. 1	34	13. 4	34	14. 7
35	12. 4	35	13. 7	35	14.10
36	12. 7	36	13.10	36	14.14
37	12.10	37	13.14	37	15. 2
38	12.13	38	14. 1	38	15. 6
39	13.	39	14. 5	39	15.10
40	13. 4	40	14. 9	40	15.14

Wolle van 13 ſtuiv. Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.	Wolle van 14 ſtuiv. Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.	Wolle van 15 ſtuiv. Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.
10	11. 8	10	12. 6	10	13. 4
11	11. 9	11	12. 8	11	13. 6
12	11.11	12	12.10	12	13. 8
13	11.13	13	12.12	13	13.11
14	12. -	14	12.15	14	13.13
15	12. 2	15	13. 2	15	14. -
16	12. 5	16	13. 5	16	14. 2
17	12. 7	17	13. 7	17	14. 5
18	12. 9	18	13. 9	18	14. 8
19	12.12	19	13.12	19	14.11
20	12.14	20	13.14	20	14.14
21	13. -	21	14. 1	21	15. 1
22	13. 3	22	14. 3	22	15. 4
23	13. 6	23	14. 7	23	15. 8
24	13. 9	24	14.10	24	15.11
25	13.12	25	14.13	25	15.14
26	13.15	26	15. -	26	16. 1
27	14. 2	27	15. 3	27	17. 4
28	14. 5	28	15. 7	28	16. 8
29	14. 8	29	15.10	29	16.12
30	14.11	30	15.14	30	17. -
31	14.14	31	16. 1	31	17. 4
32	15. 2	32	16. 5	32	17. 8
33	15. 6	33	16. 9	33	17.12
34	15.10	34	16.13	34	18. 1
35	15.14	35	17. 2	35	18 6
36	16. 2	36	17. 7	36	18.11
37	16. 6	37	17.11	37	19. -
38	16.10	38	18. -	38	19. 5
39	16.14	39	18. 4	39	19.10
40	17. 3	40	18. 9	40	19.15

Wolle van 16 ſtuiv. Verlies ten 100 is (zuiver.			Wolle van 17 ſtuiv. Verlies ten 100 is (zuiver.			Wolle van 18 ſtuiv. Verlies ten 100 is (zuiver.		
		ſt. pen.			ſt. pen.			ſt. pen.
10	——	14. 2	10	——	15. -	10	——	15.14
11	——	14. 4	11	——	15. 2	11	——	16. 1
12	——	14. 7	12	——	15. 5	12	——	16. 4
13	——	14.10	13	——	15. 8	13	——	16. 7
14	——	14.13	14	——	15.11	14	——	16.10
15	——	15. -	15	——	15.15	15	——	16.13
16	——	15. 3	16	——	16. 2	16	——	17. -
17	——	15. 6	17	——	16. 5	17	——	17. 4
18	——	15. 9	18	——	16. 8	18	——	17. 7
19	——	15.12	19	——	16.11	19	——	17.10
20	——	15.15	20	——	16.15	20	——	17.14
21	——	16. 2	21	——	17. 2	21	——	18. 2
22	——	16. 5	22	——	17. 5	22	——	18. 6
23	——	16. 8	23	——	17. 8	23	——	18.10
24	——	16.11	24	——	17.12	24	——	18.14
25	——	16.15	25	——	18. -	25	——	19. 2
26	——	17. 2	26	——	18. 3	26	——	19. 6
27	——	17. 6	27	——	18. 7	27	——	19.10
28	——	17.10	28	——	18.11	28	——	19.14
29	——	17.14	29	——	18.15	29	——	20. 2
30	——	18. 2	30	——	19. 3	30	——	20. 6
31	——	18. 6	31	——	19. 7	31	——	20.11
32	——	18.10	32	——	19.12	32	——	21. -
33	——	18.15	33	——	20. 2	33	——	21. 5
34	——	19. 4	34	——	20. 8	34	——	21.10
35	——	19. 9	35	——	20.13	35	——	22. -
36	——	19.14	36	——	21. 2	36	——	22. 6
37	——	20. 3	37	——	21. 7	37	——	22.12
38	——	20. 8	38	——	21.12	38	——	23. 2
39	——	20.13	39	——	22. 2	39	——	23. 8
40	——	21. 2	40	——	22. 8	40	——	23.14

Wolle van 10 ſtuiv. Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.	Wolle van 20 ſtuiv. Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.	Wolle van 21 ſtuiv. Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.
10	16.12	10	17.10	10	18. 9
11	16.15	11	17.13	11	18.12
12	17. 2	12	18. -	12	18.15
13	17. 5	13	18. 3	13	19. 2
14	17. 8	14	18. 6	14	19. 5
15	17.12	15	18.10	15	19. 9
16	17.15	16	18.14	16	19.13
17	18. 2	17	19. 2	17	20. 1
18	18. 6	18	19. 6	18	20. 5
19	18.10	19	19.10	19	20. 9
20	18.14	20	19.14	20	20.14
21	19. 2	21	20. 2	21	21. 2
22	19. 6	22	20. 7	22	21. 6
23	19.10	23	20.11	23	21.10
24	19.14	24	20.15	24	21.15
25	20. 2	25	21. 4	25	22. 4
26	20. 6	26	21. 8	26	22. 9
27	20.10	27	21.13	27	22.14
28	20.14	28	22. 1	28	23. 3
29	21. 3	29	22. 6	29	23. 8
30	21. 8	30	22.11	30	23.13
31	21.13	31	23. -	31	24. 2
32	22. 2	32	23. 5	32	24. 8
33	22. 7	33	23.11	33	24.14
34	22.13	34	24. 1	34	25. 4
35	23. 3	35	24. 7	35	25.10
36	23. 9	36	24.13	36	26. 1
37	23.15	37	25. 3	37	26. 8
38	24. 5	38	25. 9	38	26.15
39	24.11	39	26. -	39	27. 6
40	25. 2	40	26. 7	40	27.13

Wolle van 22 ſtuiv.		Wolle van 23 ſtuiv.		Wolle van 24 ſtuiv.	
Verlies ten 100	is zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is zuiver. ſt. pen.
10	19. 8	10	20. 5	10	21. 3
11	19.11	11	20. 9	11	21. 7
12	19.14	12	20.12	12	21.11
13	20. 1	13	21. -	13	21.15
14	20. 5	14	21. 4	14	22. 3
15	20. 9	15	21. 8	15	22. 7
16	20.13	16	21.12	16	22.11
17	21. 1	17	22. -	17	22.15
18	21. 5	18	22. 4	18	23. 3
19	21. 9	19	22. 8	19	23. 8
20	21.14	20	22.13	20	23.13
21	22. 2	21	23. 2	21	24. 2
22	22. 6	22	23. 7	22	24. 7
23	22.11	23	23.12	23	24.12
24	23. -	24	24. 1	24	25. 1
25	23. 5	25	24. 6	25	25. 7
26	23.10	26	24.11	26	25.12
27	23.15	27	25. -	27	26. 2
28	24. 4	28	25. 5	28	26. 8
29	24. 9	29	25.11	29	26.14
30	24.14	30	26. 2	30	27. 4
31	25. 4	31	26. 8	31	27.10
32	25.10	32	26.14	32	28. 1
33	26. -	33	27. 4	33	28. 7
34	26. 6	34	27.11	34	28.14
35	26.13	35	28. 2	35	29. 5
36	27. 4	36	28. 9	36	29.12
37	27.11	37	29. -	37	30. 4
38	28. 2	38	29. 8	38	30.12
39	28.10	39	29.15	39	31. 4
40	29. 2	40	30. 7	40	31.13

Wolle van 25 ſtuiv.		Wolle van 26 ſtuiv.		Wolle van 27 ſtuiv.	
Verlies ten 100	is zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is zuiver. ſt. pen.
10	22. 1	10	22.15	10	23.13
11	22. 5	11	23. 3	11	24. 1
12	22. 9	12	23. 7	12	24. 5
13	22.13	13	23.11	13	24.10
14	23. 1	14	24. -	14	24.15
15	23. 6	15	24. 5	15	25. 4
16	23.10	16	24.10	16	25. 9
17	23.14	17	24.15	17	25 14
18	24. 3	18	25. 4	18	26. 3
19	24. 8	19	25. 8	19	26. 8
20	24.13	20	25.13	20	26.13
21	25. 2	21	26. 2	21	27. 3
22	25. 7	22	26. 7	22	27. 9
23	25.12	23	26.13	23	27.15
24	26. 1	24	27. 3	24	28. 5
25	26. 6	25	27. 9	25	28.11
26	26.12	26	27.15	26	29. 1
27	27. 2	27	28. 5	27	29. 7
28	27. 8	28	28.11	28	29.13
29	27.15	29	29. 1	29	30. 4
30	28. 6	30	29. 8	30	30.12
31	28.12	31	29.14	31	31. 3
32	29. 2	32	30. 5	32	31.10
33	29. 9	33	30.13	33	32. 1
34	30. 2	34	31. 4	34	32. 8
35	30. 9	35	31.12	35	33. -
36	31. -	36	32. 3	36	33. 8
37	31. 8	37	32.12	37	34. 1
38	32. -	38	33. 5	38	34.10
39	32. 9	39	33.14	39	35. 3
40	33. 2	40	34. 7	40	35.12

Wolle van 28 ſtuiv.		Wolle van 29 ſtuiv.		Wolle van 30 ſtuiv.	
Verlies ten 100	is zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is zuiver. ſt. pen.
10	24.10	10	25. 9	10	26. 8
11	24.14	11	25.13	11	26.13
12	25. 3	12	26. 2	12	27. 2
13	25. 8	13	26. 7	13	27. 7
14	25.13	14	26.12	14	27.12
15	26. 3	15	27. 1	15	28. 2
16	26. 8	16	27. 6	16	28. 7
17	26.13	17	27.11	17	28.13
18	27. 2	18	28. 1	18	29. 2
19	27. 7	19	28. 7	19	29. 8
20	27.13	20	28.13	20	29.13
21	28. 3	21	29. 3	21	30. 2
22	28. 9	22	29. 9	22	30. 8
23	28.15	23	29.15	23	30.15
24	29. 5	24	30. 5	24	31. 5
25	29.11	25	30.12	25	31.12
26	30. 1	26	31. 2	26	32. 3
27	30. 7	27	31. 9	27	32. 9
28	30.14	28	32. -	28	33. -
29	31. 5	29	32. 7	29	33. 8
30	31.13	30	32.14	30	34. -
31	32. 4	31	33. 6	31	34. 8
32	32.11	32	33.14	32	35. -
33	33. 4	33	34. 6	33	35. 9
34	33.12	34	34.14	34	36. 2
35	34. 4	35	35. 7	35	36.12
36	34.12	36	35.15	36	37. 5
37	35. 5	37	36. 9	37	37.14
38	35.14	38	37. 2	38	38. 8
39	36. 7	39	37.12	39	39. 2
40	37. 1	40	38. 6	40	39.12

Wolle van 31 ſtuiv.		Wolle van 32 ſtuiv.		Wolle van 33 ſtuiv.	
Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.
10	27. 5	10	28. 4	10	29. 2
11	27.10	11	28. 9	11	29. 7
12	27.15	12	28.14	12	29.12
13	28. 5	13	29. 3	13	30. 1
14	28.11	14	29. 8	14	30. 7
15	29. -	15	29.14	15	30.13
16	29. 5	16	30. 4	16	31. 3
17	29.10	17	30.10	17	31. 9
18	30. -	18	31. -	18	31.15
19	30. 6	19	31. 6	19	32. 5
20	30.12	20	31.12	20	32.12
21	31. 2	21	32. 2	21	33. 3
22	31. 8	22	32. 8	22	33.10
23	31.15	23	32.15	23	34. 1
24	32. 6	24	33. 6	24	34. 8
25	32.13	25	33.13	25	34.15
26	33. 4	26	34. 5	26	35. 7
27	33.11	27	34.13	27	35.15
28	34. 3	28	35. 5	28	36. 7
29	34.11	29	35.13	29	36.15
30	35. 3	30	36. 5	30	37. 7
31	35.11	31	36.14	31	38. -
32	36. 3	32	37. 7	32	38. 9
33	36.12	33	38. -	33	39. 2
34	37. 5	34	38. 9	34	39.11
35	37.14	35	39. 2	35	40. 5
36	38. 8	36	39.12	36	40 15
37	39. 2	37	40. 6	37	41. 9
38	39.12	38	41. -	38	42. 4
39	40. 6	39	41.11	39	42.15
40	41. -	40	42. 6	40	43.10

Wolle van 34 ſtuiv			Wolle van 35 ſtuiv.			Wolle van 36 ſtuiv.		
Verlies ten 100	is	zuiver.	Verlies ten 100	is	zuiver.	Verlies ten 100	is	zuiver.
		ſt. pen.			ſt. pen.			ſt. pen.
10	——	30. -	10	——	30.15	10	——	31.12
11	——	30. 5	11	——	31. 4	11	——	32. 2
12	——	30.11	12	——	31.10	12	——	32. 8
13	——	31. 1	13	——	32. -	13	——	32.14
14	——	31. 7	14	——	32. 6	14	——	33. 4
15	——	31.13	15	——	32.12	15	——	33.10
16	——	32. 3	16	——	33. 2	16	——	34. -
17	——	32. 9	17	——	33. 8	17	——	34. 7
18	——	32.15	18	——	33.14	18	——	34.14
19	——	33. 5	19	——	34. 5	19	——	35. 5
20	——	33.12	20	——	34.12	20	——	35.12
21	——	34. 3	21	——	35. 3	21	——	36. 3
22	——	34.10	22	——	35.10	22	——	36.10
23	——	35. 1	23	——	36. 2	23	——	37. 2
24	——	35. 8	24	——	36.10	24	——	37.10
25	——	36. -	25	——	37. 2	25	——	38. 2
26	——	36. 8	26	——	37.10	26	——	38 10
27	——	37. -	27	——	38. 2	27	——	39. 3
28	——	37. 8	28	——	38.11	28	——	39.12
29	——	38. -	29	——	39. 4	29	——	40. 5
30	——	38. 9	30	——	39.13	30	——	40.14
31	——	39. 2	31	——	40. 6	31	——	41. 8
32	——	39.11	32	——	41. -	32	——	42. 2
33	——	40. 5	33	——	41.10	33	——	42.12
34	——	40.15	34	——	42. 4	34	——	43. 6
35	——	41. 9	35	——	42.14	35	——	44. -
36	——	42. 4	36	——	43. 9	36	——	44.11
37	——	42.15	37	——	4 44	37	——	45. 7
38	——	43.10	38	——	44.15	38	——	46. 3
39	——	44. 5	39	——	45.11	39	——	46.15
40	——	45. -	40	——	46. 7	40	——	47.11

Wolle van 37 ſtuiv.		Wolle van 38 ſtuiv.		Wolle van 39 ſtuiv.	
Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.
10	32.10	10	33. 9	10	34. 7
11	33. -	11	33.15	11	34.13
12	33. 6	12	34. 5	12	35. 3
13	33.12	13	34.11	13	35. 9
14	34. 2	14	35. 1	14	36. -
15	34. 9	15	35. 8	15	36. 7
16	34.15	16	35.15	16	36.14
17	35. 6	17	36. 6	17	37. 5
18	35.13	18	36.13	18	37.12
19	36. 4	19	37. 4	19	38. 4
20	36.12	20	37.12	20	38.12
21	37. 4	21	38. 4	21	39. 4
22	37.12	22	38.12	22	39.12
23	38. 4	23	39. 4	23	40. 4
24	38.12	24	39.12	24	40.12
25	39. 4	25	40. 4	25	41. 5
26	39.12	26	40.13	26	41.14
27	40. 5	27	41. 6	27	42. 7
28	40.14	28	41.15	28	43. -
29	41. 7	29	42. 8	29	43.10
30	42. -	30	43. 1	30	44. 4
31	41.10	31	43.11	31	44.14
32	43. 4	32	44. 5	32	45. 9
33	43.14	33	45. -	33	46. 4
34	44. 9	34	45.11	34	46.15
35	45. 4	35	46. 6	35	47.10
36	46. -	36	47. 2	36	48. 6
37	46.12	37	47.14	37	49. 3
38	47. 8	38	48.10	38	50. -
39	48. 4	39	49. 7	39	50.13
40	49. -	40	50. 4	40	51.10

Wolle van 40 ſtuiv. Verlies ten 100 is zuiver.	ſt. pen.	Wolle van 41 ſtuiv. Verlies ten 100 is zuiver.	ſt. pen.	Wolle van 42 ſtuiv. Verlies ten 100 is zuiver.	ſt. pen.
10	35. 5	10	36. 3	10	37. 1
11	35.11	11	36. 9	11	37. 8
12	36. 1	12	36.15	12	37.15
13	36. 8	13	37. 6	13	38. 6
14	36.15	14	37.13	14	38.13
15	37. 6	15	38. 4	15	39. 4
16	37.13	16	38.11	16	39.11
17	38. 4	17	39. 3	17	40. 3
18	38.11	18	39.11	18	40.11
19	39. 3	19	40. 3	19	41. 3
20	39.11	20	40.11	20	41.11
21	40. 3	21	41. 3	21	42. 2
22	40.11	22	41.12	22	42.13
23	41. 4	23	42. 5	23	43. 6
24	41.13	24	42.14	24	43.15
25	42. 6	25	43. 7	25	44. 8
26	42.15	26	44. -	26	45. 2
27	43. 8	27	44.10	27	45.12
28	44. 2	28	45. 4	28	46. 6
29	44.12	29	45.14	29	47. -
30	45. 6	30	46. 8	30	47.11
31	46. 1	31	47. 3	31	48. 6
32	46.12	32	47.14	32	49. 1
33	47. 7	33	48. 9	33	49.13
34	48. 2	34	49. 5	34	50. 9
35	48.14	35	50. -	35	51. 5
36	49.11	36	50.14	36	52. 2
37	50. 8	37	51.11	37	52.15
38	51. 5	38	52. 8	38	53.13
39	52. 2	39	53. 6	39	54.11
40	53. -	40	54. 4	40	55. 9

Wolle van 43 ſtuiv		Wolle van 44 ſtuiv.		Wolle van 45 ſtuiv	
Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.
10	37.15	10	38.13	10	39.11
11	38. 6	11	39. 4	11	40. 2
12	38.13	12	39.11	12	40. 9
13	39. 4	13	40. 2	13	41. 1
14	39.11	14	40.10	14	41. 9
15	40. 3	15	41. 2	15	42. 1
16	40.11	16	41.10	16	42. 9
17	41. 3	17	42. 2	17	43. 1
18	41.11	18	42.10	18	43. 9
19	42. 3	19	43. 2	19	44. 2
20	42.11	20	43.11	20	44.11
21	43. 4	21	44. 4	21	45. 4
22	43.13	22	44.13	22	45.13
23	44. 6	23	45. 6	23	46. 7
24	44.15	24	46. -	24	47. 1
25	45. 9	25	46.10	25	47.11
26	46. 3	26	47. 4	26	48. 5
27	46.13	27	47.14	27	49. -
28	47. 7	28	48. 9	28	49.11
29	48. 2	29	49. 4	29	50. 6
30	48.13	30	49.15	30	51. 1
31	49. 9	31	50.11	31	51.13
32	50. 5	32	51. 7	32	52. 9
33	51. 1	33	52. 3	33	53. 6
34	51.13	34	52.15	34	54. 3
35	52. 9	35	53.12	35	55. -
36	53. 7	36	54. 9	36	55.14
37	54. 5	37	55. 7	37	56.12
38	55. 3	38	56. 6	38	57.11
39	56. 1	39	57. 5	39	58.10
40	57. -	40	58. 4	40	59. 6

NOTA.

Vermits in de ſtad *Leyden*, en eenige andere plaetzen, de *Spaenſche* Wolle bij de Koopers wel wordt ontfangen op *Amſterdamsch* Gewigt, maer bij haer gewoogen met ligt gewigt, verſchillende 5 ten honderd; ook meerendeels bij de Koopers en Drappiers de prijs gereguleerd wordt, *per caſſa* te betalen; waer door de voorgaende Tafelen haer ondienſtig zijn: Zoo volgen hier andere Tafelen, die uitgerekend zijn, van *Spaenſche* Wolle, *Per Caſſa* gekocht, met *Amſterdamsch* gewigt, doch de zuivere Wolle ligt Gewigt: Hebbende tot dien einde de Reductie genomen over een Bael van 175 Ponden *Amſterdamsch* gewigt, en geconſidereerd ligt gewigt te wegen 185 ponden met eenigen uitſlag; verders 21 Maenden Rabat, en 24 Ponden Tarra, als nu in Uſantie zijnde.

Van 't gebruik dezer navolgende Tafelen.

't Gebruik van deze Tafelen is als van de voorgaende. Als bij Exempel, men heeft, tot een half Laken verbruikt 56 Ponden ſchoone Wolle, kostende, ongezuiverd ingekogt, het pond 21 ſtuivers per Caſſa, komt, met 30 ten honderd verlies, te ſtaen op 21 ſtuivers 6 penningen; gelijk op de Tafel van 21 ſtuivers kan gezien worden.

Schoone Wolle 56 ℔
à 21 ſt. 6 Penn.

56
112
21
1197

Bedragende deze 56 ℔, Gl. 59: 17 ſtuivers.

Wolle

Wolle van 10 ſtuiv. Verlies ten 100	zuiver. ſt. pen.	Wolle van 11 ſtuiv. Verlies ten 100	zuiver. ſt. pen.	Wolle van 12 ſtuiv. Verlies ten 100	zuiver. ſt. pen.
10	7. 15	10	8 11	10	9.11
11	8	11	8 13	11	9.12
12	8 2	12	8. 15	12	9.14
13	8. 3	13	9. 1	13	10. -
14	8. 4	14	9. 3	14	10. 2
15	8. 5	15	9. 5	15	10. 4
16	8. 7	16	9. 7	16	10. 6
17	8. 9	17	9. 9	17	10. 8
18	8.11	18	9.11	18	10.10
19	8.12	19	9.13	19	10.12
20	8.14	20	9 15	20	10.14
21	9. -	21	10. 1	21	11. -
22	9. 2	22	10. 3	22	11. 2
23	9. 4	23	10. 5	23	11. 4
24	9. 6	24	10. 7	24	11. 6
25	9. 8	25	10. 9	25	11. 8
26	9.10	26	10.11	26	11.10
27	9.12	27	10.13	27	11.12
28	9.14	28	10.15	28	11.15
29	10. -	29	11. 1	29	12. 2
30	10. 2	30	11. 3	30	12. 5
31	10. 5	31	11. 6	31	12. 8
32	10. 8	32	11. 9	32	12.11
33	10.11	33	11.12	33	12.14
34	10.13	34	11.15	34	13. 1
35	11.	35	12. 2	35	13 4
36	11. 3	36	12. 5	36	13. 7
37	11. 5	37	12. 8	37	13 10
38	11. 8	38	12.11	38	13.13
39	11.11	39	12.14	39	14. 1
40	11.14	40	13. 2	40	14. 5

Wolle van 13 ſtuiv. Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.	Wolle van 14 ſtuiv. Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.	Wolle van 15 ſtuiv. Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.
10	10. 5	10	11. 3	10	12. -
11	10. 7	11	11. 5	11	12. 2
12	10. 9	12	11. 7	12	12. 4
13	10.11	13	11. 9	13	12. 6
14	10.13	14	11.11	14	12. 8
15	10.15	15	11.13	15	12.11
16	11. 1	16	11.15	16	12.13
17	11. 3	17	12. 1	17	12.15
18	11. 5	18	12. 3	18	13. 1
19	11. 7	19	12. 6	19	13. 4
20	11.10	20	12. 9	20	13. 7
21	11.12	21	12.11	21	13.11
22	11.14	22	12.13	22	13.13
23	12. 1	23	13. -	23	14. -
24	12. 4	24	13. 3	24	14. 3
25	12. 7	25	13. 6	25	14. 6
26	12.10	26	13. 8	26	14. 9
27	12.12	27	13.11	27	14.12
28	12.15	28	13.14	28	15. -
29	13. 2	29	14. 1	29	15. 4
30	13. 5	30	16. 4	30	15. 8
31	13. 7	31	14. 7	31	15.12
32	13.10	32	14.10	32	16. -
33	13.13	33	14.14	33	16. 4
34	14. -	34	15. 2	34	16. 9
35	14. 4	35	15. 6	35	16.13
36	14. 8	36	15.10	36	17. 1
37	14.12	37	15.14	37	17. 5
38	15. -	38	16. 2	38	17. 9
39	15. 4	39	16. 6	39	17.14
40	15. 8	40	16.10	40	18. 2

Wolle van 16 ſtuiv. Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.	Wolle van 17 ſtuiv. Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.	Wolle van 18 ſtuiv. Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.
10	12.12	10	13. 9	10	14. 6
11	12.14	11	13.11	11	14. 8
12	13. -	12	13.13	12	14.10
13	13. 2	13	14. -	13	14.13
14	13. 5	14	14. 3	14	15. -
15	13. 8	15	14. 5	15	15. 3
16	13.10	16	14. 7	16	15. 6
17	13.12	17	14.10	17	15. 9
18	13.15	18	14.13	18	15.12
19	14. 2	19	15. -	19	15.15
20	14. 5	20	15. 3	20	16. 2
21	14. 8	21	15. 6	21	16. 5
22	14.11	22	15. 9	22	16. 8
23	14.14	23	15.12	23	16.11
24	15. 1	24	15.15	24	16.15
25	15. 4	25	16. 3	25	17. 3
26	15. 7	26	16. 6	26	17. 7
27	15.10	27	16. 9	27	17.10
28	15.13	28	16.13	28	17.14
29	16. 1	29	17. 1	29	18. 2
30	16. 5	30	17. 5	30	18. 7
31	16. 9	31	17. 9	31	18.11
32	16.13	32	17.13	32	18.15
33	17. 1	33	18. 2	33	19. 3
34	17. 5	34	18. 7	34	19. 8
35	17.10	35	18.12	35	19.13
36	17.15	36	19. -	36	20. 2
37	18. 3	37	19. 5	37	20. 7
38	18. 8	38	19.10	38	20.11
39	18.13	39	19.15	39	21. 1
40	19. 2	40	20. 4	40	21. 7

Wolle van 19 ſtuiv.		Wolle van 20 ſtuiv.		Wolle van 21 ſtuiv.	
Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.
10	15. 3	10	15.15	10	16.12
11	15. 5	11	16. 2	11	16.15
12	15. 7	12	16. 5	12	17. 2
13	15.10	13	16. 8	13	17. 5
14	15.13	14	16.11	14	17. 8
15	16. -	15	16.14	15	17.11
16	16. 3	16	17. 1	16	17.14
17	16. 6	17	17. 4	17	18. 1
18	16. 9	18	17. 7	18	18. 5
19	16.12	19	17.11	19	18. 9
20	17. -	20	17.15	20	18.13
21	17. 3	21	18. 2	21	19. -
22	17. 6	22	18. 5	22	19. 4
23	17.10	23	18. 9	23	19. 8
24	17.14	24	18.13	24	19.12
25	18. 2	25	19. 1	25	20. -
26	18. 6	26	19. 5	26	20. 4
27	18.10	27	19. 9	27	20. 8
28	18.14	28	19.13	28	20.12
29	19. 2	29	20. 1	29	21. 1
30	19. 6	30	20. 5	30	21. 6
31	19.11	31	20.10	31	21.11
32	20. -	32	20.15	32	22. 1
33	20. 5	33	21. 5	33	22. 7
34	20.10	34	21.10	34	22.13
35	21. -	35	22. -	35	23. 3
36	21. 5	36	22. 6	36	23. 9
37	21.10	37	22.13	37	23.15
38	22. -	38	23. 3	38	24. 5
39	22. 6	39	23. 9	39	24.11
40	22.12	40	24. -	40	25. 1

Wolle van 22 ſtuiv.			Wolle van 23 ſtuiv.			Wolle van 24 ſtuiv.		
Verlies ten 100	is	zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is	zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is	zuiver. ſt. pen.
10	—	17. 8	10	—	18. 6	10	—	19. 2
11	—	17.11	11	—	18. 9	11	—	19. 5
12	—	17.14	12	—	18.12	12	—	19. 8
13	—	18. 1	13	—	18.15	13	—	19.12
14	—	18. 5	14	—	19. 3	14	—	20. -
15	—	18. 9	15	—	19. 7	15	—	20. 4
16	—	18.12	16	—	19.10	16	—	20. 8
17	—	18.15	17	—	19.14	17	—	20.12
18	—	19. 3	18	—	20. 2	18	—	21. -
19	—	19. 7	19	—	20. 6	19	—	21. 4
20	—	19.11	20	—	20.10	20	—	21. 8
21	—	19.15	21	—	20.14	21	—	21.12
22	—	20. 3	22	—	21. 2	22	—	22. -
23	—	20. 7	23	—	21. 6	23	—	22. 4
24	—	20.11	24	—	21.10	24	—	22. 9
25	—	20.15	25	—	21.14	25	—	22.14
26	—	21. 3	26	—	22. 3	26	—	23. 3
27	—	21. 7	27	—	22. 8	27	—	23. 8
28	—	21.12	28	—	22.13	28	—	23.13
29	—	22. 1	29	—	23. 2	29	—	24. 2
30	—	22. 6	30	—	23. 7	30	—	24. 7
31	—	22.12	31	—	23.13	31	—	24.13
32	—	23. 2	32	—	24. 3	32	—	25. 3
33	—	23. 8	33	—	24. 9	33	—	25.10
34	—	23.14	34	—	24.15	34	—	26. 1
35	—	24. 4	35	—	25. 6	35	—	26. 8
36	—	24.10	36	—	25.12	36	—	26.14
37	—	25. -	37	—	26. 2	37	—	27. 5
38	—	25. 6	38	—	26. 9	38	—	27.12
39	—	25.13	39	—	27. -	39	—	28. 3
40	—	26. 4	40	—	27. 7	40	—	28.10

Wolle van 25 stuiv.			Wolle van 26 stuiv.			Wolle van 27 stuiv.		
Verlies ten 100	is	zuiver. st. pen.	Verlies ten 100	is	zuiver. st. pen.	Verlies ten 100	is	zuiver. st. pen.
10	—	19.15	10	—	20.12	10	—	21. 9
11	—	20. 2	11	—	20.15	11	—	21.12
12	—	20. 5	12	—	21. 3	12	—	22. -
13	—	20. 9	13	—	21. 7	13	—	22. 4
14	—	20.13	14	—	21.11	14	—	22. 8
15	—	21. 1	15	—	22.15	15	—	22.12
16	—	21. 5	16	—	22. 3	16	—	23. -
17	—	21. 9	17	—	22. 7	17	—	23. 4
18	—	21.13	18	—	22.11	18	—	23. 9
19	—	22. 1	19	—	22.15	19	—	23.14
20	—	22. 6	20	—	23. 4	20	—	24. 3
21	—	22.10	21	—	23. 9	21	—	24. 7
22	—	22.14	22	—	23.14	22	—	24.12
23	—	23. 3	23	—	24. 3	23	—	25. 1
24	—	23. 8	24	—	24. 8	24	—	25. 6
25	—	23.13	25	—	24.13	25	—	25.11
26	—	24. 2	26	—	25. 2	26	—	26. -
27	—	24. 7	27	—	25. 7	27	—	26. 6
28	—	24.12	28	—	25.12	28	—	26.12
29	—	25. 1	29	—	26. 2	29	—	27. 2
30	—	25. 7	30	—	26. 8	30	—	27. 8
31	—	25.13	31	—	26.14	31	—	27.15
32	—	26. 3	32	—	27. 5	32	—	28. 6
33	—	26. 9	33	—	27.12	33	—	28.14
34	—	27. -	34	—	28. 3	34	—	29. 5
35	—	27. 7	35	—	28.10	35	—	29.13
36	—	27.14	36	—	29. 1	36	—	30. 5
37	—	28. 5	37	—	29. 8	37	—	30.13
38	—	28.13	38	—	30. 1	38	—	31. 5
39	—	29. 5	39	—	30. 8	39	—	31.13
40	—	29.13	40	—	31. -	40	—	32. 5

Wolle van 28 stuiv. Verlies ten 100	is	zuiver. ft. pen.
10	——	22. 6
11	——	22.10
12	——	22.14
13	——	23. 2
14	——	23. 6
15	——	23.10
16	——	23.14
17	——	24. 3
18	——	24. 8
19	——	24.13
20	——	25. 2
21	——	25. 7
22	——	25.12
23	——	26. 1
24	——	26. 6
25	——	26.12
26	——	27. 1
27	——	27. 7
28	——	27.13
29	——	28. 3
30	——	28. 9
31	——	29. -
32	——	29. 7
33	——	29.14
34	——	30. 6
35	——	30.14
36	——	31. 6
37	——	31.14
38	——	32. 7
39	——	32.15
40	——	33. 8

Wolle van 29 stuiv. Verlies ten 100	is	zuiver. ft. pen.
10	——	23. 3
11	——	23. 7
12	——	23.11
13	——	23.15
14	——	24. 4
15	——	24. 9
16	——	24.13
17	——	25. 2
18	——	25. 7
19	——	25.11
20	——	26. -
21	——	26. 5
22	——	26.10
23	——	26.15
24	——	27. 5
25	——	27.11
26	——	28. 1
27	——	28. 7
28	——	28.13
29	——	29. 3
30	——	29.10
31	——	30. 2
32	——	30. 9
33	——	31. 1
34	——	31. 9
35	——	32. 1
36	——	32. 9
37	——	33. 1
38	——	33.10
39	——	34. 3
40	——	34.12

Wolle van 30 stuiv. Verlies ten 100	is	zuiver. ft. pen.
10	——	23 15
11	——	24. 3
12	——	24. 7
13	——	24.11
14	——	25. -
15	——	25. 5
16	——	25 10
17	——	25.15
18	——	26. 4
19	——	26. 9
20	——	26.14
21	——	27. 3
22	——	27. 8
23	——	27.13
24	——	28. 3
25	——	28. 9
26	——	28.15
27	——	29. 5
28	——	29.11
29	——	30. 2
30	——	30. 9
31	——	31. 1
32	——	31. 9
33	——	32. 1
34	——	32.10
35	——	33. 2
36	——	33.10
37	——	34. 2
38	——	34.11
39	——	35. 4
40	——	35.13

Wolle van 31 ſtuiv.			Wolle van 32 ſtuiv.			Wolle van 33 ſtuiv.		
Verlies ten 100	is	zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is	zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is	zuiver. ſt. pen.
10	—	24.12	10	—	25. 8	10	—	26. 5
11	—	25. -	11	—	25.12	11	—	26. 9
12	—	25. 4	12	—	26. 1	12	—	26.14
13	—	25. 8	13	—	26. 6	13	—	27. 3
14	—	25.13	14	—	26.11	14	—	27. 8
15	—	26. 2	15	—	27. -	15	—	27.13
16	—	26. 7	16	—	27. 5	16	—	28. 2
17	—	26.12	17	—	27.10	17	—	28. 7
18	—	27. 1	18	—	27.15	18	—	28.13
19	—	27. 6	19	—	28. 4	19	—	29. 3
20	—	27.11	20	—	28.10	20	—	29. 9
21	—	28. 1	21	—	28.15	21	—	29.14
22	—	28. 7	22	—	29. 4	22	—	30. 4
23	—	28.13	23	—	29.10	23	—	30.10
24	—	29. 3	24	—	30. -	24	—	31. -
25	—	29. 9	25	—	30. 6	25	—	31. 6
26	—	29.15	26	—	30.13	26	—	31.12
27	—	30. 5	27	—	31. 4	27	—	32. 3
28	—	30.11	28	—	31.11	28	—	32.10
29	—	31. 2	29	—	32. 2	29	—	33. 2
30	—	31. 9	30	—	32. 9	30	—	33.10
31	—	32. 1	31	—	33. 1	31	—	34. 3
32	—	32. 9	32	—	33. 9	32	—	34.12
33	—	33. 1	33	—	34. 2	33	—	35. 5
34	—	33. 9	34	—	34.11	34	—	35.14
35	—	34. 2	35	—	35. 4	35	—	36. 7
36	—	34.11	36	—	35.13	36	—	37. -
37	—	35. 4	37	—	36. 6	37	—	37. 9
38	—	35.13	38	—	36 15	38	—	38. 2
39	—	36. 6	39	—	37. 8	39	—	38.12
40	—	37. -	40	—	38. 2	40	—	39. 6

Wolle van 34 ſtuiv.		Wolle van 35 ſtuiv.		Wolle van 36 ſtuiv.	
Verlies ten 100	is (zuiver.	Verlies ten 100	is (zuiver.	Verlies ten 100	is (zuiver.
	ſt pen.		ſt. pen.		ſt. pen.
10	27. 2	10	27.14	10	28.12
11	27. 7	11	28. 3	11	29. 1
12	27.12	12	28. 8	12	29. 6
13	28. 1	13	28.13	13	29.11
14	28. 6	14	29. 3	14	30. -
15	28.11	15	29. 8	15	30. 6
16	29. -	16	29.14	16	30.11
17	29. 5	17	30. 3	17	31. 1
18	29.11	18	30. 9	18	31. 7
19	30. 1	19	30.15	19	31.13
20	30. 7	20	31. 5	20	32. 3
21	30.13	21	31.11	21	32. 9
22	31. 3	22	32. 1	22	33. -
23	31. 9	23	32. 7	23	33. 7
24	31.15	24	32.14	24	33.14
25	32. 6	25	33. 5	25	34. 5
26	32.13	26	33.13	26	34.13
27	33. 4	27	34. 5	27	35. 5
28	33.12	28	34.13	28	35.13
29	34. 4	29	35. 5	29	36. 5
30	34.12	30	35.13	30	36.13
31	35. 4	31	36. 6	31	37. 6
32	35.13	32	36.15	32	37.15
33	36. 6	33	37. 8	33	38. 8
34	36.15	34	38. 1	34	39. 2
35	37. 8	35	38.10	35	39.12
36	38. 1	36	39. 4	36	40 6
37	38.11	37	39.14	37	41. -
38	39. 5	38	40. 8	38	41.10
39	39.15	39	41. 2	39	42. 4
40	40. 9	40	41.12	40	42.15

Wolle van 37 ſtuiv.			Wolle van 38 ſtuiv.			Wolle van 39 ſtuiv.		
Verlies ten 100	is	zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is	zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is	zuiver. ſt. pen.
10		29. 9	10		30. 5	10		31. 2
11		29.14	11		30.10	11		31. 7
12		30. 3	12		30.15	12		31.13
13		30. 8	13		31. 4	13		32. 3
14		30.13	14		31.10	14		32. 9
15		31. 3	15		32. -	15		32.15
16		31. 9	16		32. 6	16		33. 5
17		31.15	17		32.12	17		33.11
18		32. 5	18		33. 2	18		34. 1
19		32.11	19		33. 9	19		34. 8
20		33. 2	20		34. -	20		34.15
21		33. 9	21		34. 7	21		35. 6
22		34. -	22		34.14	22		35.13
23		34. 7	23		35. 5	23		36. 4
24		34.14	24		35.12	24		36.11
25		35. 6	25		36. 4	25		37. 3
26		35.14	26		36.12	26		37.11
27		36. 6	27		37. 4	27		38. 3
28		36.14	28		37.12	28		38.11
29		37. 6	29		38. 4	29		39. 4
30		37.14	30		38.13	30		39.13
31		38. 7	31		39. 6	31		40. 6
32		39. -	32		40. -	32		41. -
33		39. 9	33		40.10	33		41.10
34		40. 3	34		41. 4	34		42. 4
35		40.13	35		41.14	35		42.15
36		41. 7	36		42. 8	36		43.10
37		42. 1	37		43. 2	37		44. 5
38		42.12	38		43.13	38		45. 1
39		43. 7	39		44. 8	39		45.13
40		44. 2	40		45. 4	40		46. 9

Wolle van 40 ſtuiv. Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.	Wolle van 41 ſtuiv. Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.	Wolle van 42 ſtuiv. Verlies ten 100	is (zuiver. ſt. pen.
10	31. 15	10	32. 11	10	33. 8
11	32. 4	11	33. 1	11	33. 14
12	32. 10	12	33. 7	12	34. 4
13	33. -	13	33. 13	13	34. 10
14	33. 6	14	34. 3	14	35. -
15	33. 12	15	34. 9	15	35. 6
16	34. 2	16	34. 15	16	35. 13
17	34. 8	17	35. 5	17	36. 4
18	34. 15	18	35. 12	18	36. 11
19	35. 6	19	36. 3	19	37. 2
20	35. 13	20	36. 10	20	37. 9
21	36. 4	21	37. 2	21	38. -
22	36. 11	22	37. 10	22	38. 8
23	37. 2	23	38. 2	23	39. -
24	37. 10	24	38. 10	24	39. 8
25	38. 2	25	39. 2	25	40. -
26	38. 11	26	39. 11	26	40. 9
27	39. 4	27	40. 4	27	41. 2
28	39. 13	28	40. 13	28	41. 11
29	40. 6	29	41. 5	29	42. 5
30	40. 15	30	41. 15	30	42. 15
31	41. 9	31	42. 9	31	43. 9
32	42. 3	32	43. 3	32	44. 4
33	42. 13	33	43. 13	33	44. 15
34	43. 7	34	44. 8	34	45. 10
35	44. 2	35	45. 3	35	46. 5
36	44. 13	36	45. 14	36	47. 1
37	45. 8	37	46. 10	37	47. 13
38	46. 4	38	47. 6	38	48. 9
39	47. -	39	48. 2	39	49. 5
40	47. 12	40	48. 14	40	50. 2

Wolle van 43 ſtuiv.		Wolle van 44 ſtuiv.		Wolle van 45 ſtuiv.	
Verlies ten 100	is zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is zuiver. ſt. pen.	Verlies ten 100	is zuiver. ſt. pen.
10	34. 3	10	35. 1	10	35.13
11	34. 9	11	35. 7	11	36. 3
12	34.15	12	35.13	12	36. 9
13	35. 6	13	36. 3	13	37. -
14	35.13	14	36.10	14	37. 7
15	36. 4	15	37. 1	15	37.14
16	36.11	16	37. 8	16	38. 5
17	37. 2	17	37.15	17	38.13
18	37. 9	18	38. 6	18	39 5
19	38. -	19	38.14	19	39.13
20	38. 8	20	39. 6	20	40. 5
21	39. -	21	39.14	21	40.13
22	39. 8	22	40. 6	22	41. 5
23	40. -	23	40.14	23	41.13
24	40. 8	24	41. 7	24	42. 6
25	41. -	25	42. -	25	42.15
26	41. 9	26	42. 9	26	43. 9
27	42. 2	27	43. 2	27	44. 3
28	42.12	28	43.12	28	44.13
29	43. 6	29	44. 6	29	45. 7
30	44. -	30	45. -	30	46. 1
31	44.11	31	45.11	31	46.12
32	45. 6	32	46. 6	32	47. 7
33	46. 1	33	47. 1	33	48. 2
34	46.12	34	47.13	34	48.14
35	47. 7	35	48. 9	35	49.10
36	48. 3	36	49. 5	36	50. 6
37	48.15	37	50. 1	37	51. 3
38	49.11	38	50.14	38	52. -
39	50. 7	39	51.11	39	52.13
40	51. 4	40	52. 8	40	53.11

Nu volgen *vier*

TAFELEN,

Waer uit gezien kan worden, wat een pond *Spaenſche* Wolle, nog zijnde in zijn vet, zonder *Tarra* of *Rabat*, per Casſa komt te kosten; ieder pond gerekend in zijne eigenlijke waerde, van 10 ſtuivers tot 45 ſtuivers, beide incluis.

Het gebruik dezer Tafelen.

Is ligt om te verſtaen; tot meerder bevestiginge volgt hier een voorbeeld. Namelijk: Wanneer men tot een Laken 65 ponden ongewasſchen Wolle verbruikt, zoo als die uit de Bael genomen wordt, kostende, volgens de eerſte Tafel 26 ſtuivers *Banco*, zoo komt dezelve per *Casſa* te kosten 20 ſtuivers 11 penningen het pond.

65 ℔ à 20 ſt. 11 p.
1300
32: 8
12: 3
1344: 11
f 67: 4: 11 p.

Bedragende het Laken aen Wolle, ten prijze boven gemeld *f* 67: 4: 11 penningen.

TA-

TAFEL.

Om te weten, wat een Pond *Spaenſche* Wolle per *Caſa* komt te kosten, als men dezelve per *Banco*, mes 5 percento *Agio*, met 21 Maenden *Rabat*, en 24 ponden per pond 175 inkoopt; alles *Amſterdamsch* gewigt.

		ſt.	p.			ſt.	p.
10	ſtuiv. kost	7.	15	28	ſtuiv. kost	22.	5
11	———	8.	12	29	———	23.	2
12	———	9.	9	30	———	23.	14
13	———	10.	6	31	———	24.	11
14	———	11.	2	32	———	25.	7
15	———	11.	15	33	———	26.	4
16	———	12.	11	34	———	27.	1
17	———	13.	8	35	———	27.	14
18	———	14.	5	36	———	28.	11
19	———	15.	2	37	———	29.	8
20	———	15.	14	38	———	30.	4
21	———	16.	11	39	———	31.	1
22	———	17.	8	40	———	31.	13
23	———	18.	5	41	———	32.	10
24	———	19.	2	42	———	33.	7
25	———	19.	25	43	———	34.	4
26	———	20.	11	44	———	35.	—
27	———	21.	8	45	———	35.	12

TAFEL.

Om te weten, wat een Pond *Spaenſche* Wolle ongezuiverd per *Caſſa* komt te kosten, als men dezelve per *Caſſa* inkoopt, met 21 Maenden *Rabat*, en 24 Ponden *Tarra* op de 175 pond, alles *Amſterdamsch* gewigt.

	ſt.	p.		ſt.	p.
10 ſtuiv. kost	7.	9	28 ſtuiv. kost	21.	3
11 ———	8.	5	29 ———	21.	15
12 ———	9.	1	30 ———	22.	11
13 ———	9.	13	31 ———	23.	7
14 ———	10.	9	32 ———	24.	3
15 ———	11.	6	33 ———	24.	15
16 ———	12.	2	34 ———	25.	11
17 ———	12.	14	35 ———	26.	8
18 ———	13.	10	36 ———	27.	4
19 ———	14.	6	37 ———	28.	—
20 ———	15.	2	38 ———	28.	12
21 ———	15.	14	39 ———	29.	8
22 ———	16.	10	40 ———	30.	4
23 ———	17.	6	41 ———	31.	—
24 ———	18.	2	42 ———	31.	12
25 ———	18.	15	43 ———	32.	8
26 ———	19.	11	44 ———	33.	4
27 ———	20.	7	45 ———	34.	1

TAFEL.

Om te weten, wat een Pond *Spaensche* Wolle per *Casſa*, *Leidsch* gewigt, komt te kosten, als men dezelve per *Banco* inkoopt, met 5 percento *Agio*, 21 Maenden *Rabat*, en 42 ponden *Tarra* op de 175 Pond, *Amſterdamsch* gewigt.

		ſt.	p.			ſt.	p.
10	ſtuiv. kost	7.	9	28	ſtuiv. kost	21.	1
11	——	8.	5	29	——	21.	13
12	——	9.	1	30	——	22.	9
13	——	9.	13	31	——	23.	5
14	——	10.	9	32	——	24.	1
15	——	11.	5	33	——	24.	13
16	——	12.	1	34	——	25.	9
17	——	12.	13	35	——	26.	5
18	——	13.	9	36	——	27.	1
19	——	14.	5	37	——	27.	13
20	——	15.	1	38	——	28.	9
21	——	15.	13	39	——	29.	5
22	——	16.	9	40	——	30.	1
23	——	17.	5	41	——	30.	13
24	——	18.	1	42	——	31.	9
25	——	18.	13	43	——	32.	5
26	——	19.	9	44	——	33.	1
27	——	20.	5	45	——	33.	13

TAFEL

Om te weten, wat een Pond *Spaensche* Wolle *Leidsch* gewigt, ongezuiverd per *Casfa* komt te kosten, als men dezelve per *Casfa* inkoopt, met 21 Maenden *Rabat*, en 24 Ponden *Tarra* op de 175 Pond, *Amsterdamsch* gewigt.

	ſt.	p.		ſt.	p.
10 ſtuiv. kost	7.	3	28 ſtuiv. kost	20.	—
11 ———	7.	15	29 ———	20.	12
12 ———	8.	12	30 ———	21.	8
13 ———	9.	6	31 ———	22.	3
14 ———	10.	1	32 ———	22.	14
15 ———	10.	12	33 ———	23.	9
16 ———	11.	7	34 ———	24.	5
17 ———	12.	3	35 ———	25.	1
18 ———	12.	15	36 ———	25.	12
19 ———	13.	10	37 ———	26.	7
20 ———	14.	6	38 ———	27.	3
21 ———	15.	1	39 ———	27.	14
22 ———	15.	12	40 ———	28.	10
23 ———	16.	7	41 ———	29.	5
24 ———	17.	2	42 ———	30.	—
25 ———	17.	14	43 ———	30.	12
26 ———	18.	9	44 ———	31.	8
27 ———	19.	4	45 ———	32.	4

TAFEL.

Van de *Tarra*, die bij mijne Heeren van den Gerechte der Stad *Amſterdam*, op de *Spaenſche* Wolle is geſtatueerd, in dato den 21 *Januarij* 1686, nu nog in Uſantie zijnde; te weten 24 Ponden op de 175 pond, de Zak eerst afgetrokken zijnde.

Van ℔ *gaet af* ℔ en Once.				Van ℔ *gaet af* ℔ en Once.			
1	—	—	$2\frac{1}{7}$	175	—	24.	—
2	—	—	$4\frac{3}{7}$	200	—	27.	$6\frac{6}{7}$
3	—	—	$6\frac{4}{7}$	300	—	41.	$2\frac{5}{7}$
4	—	—	$8\frac{5}{7}$	400	—	54.	$13\frac{5}{7}$
5	—	—	11	500	—	68.	$9\frac{5}{7}$
6	—	—	$13\frac{1}{7}$	600	—	82.	$4\frac{4}{7}$
7	—	—	$15\frac{2}{7}$	700	—	96.	—
8	—	1.	$1\frac{4}{7}$	800	—	109.	$11\frac{3}{7}$
9	—	1.	$3\frac{6}{7}$	900	—	123.	$6\frac{6}{7}$
10	—	1.	6	1000	—	137.	$2\frac{5}{7}$
20	—	2.	$11\frac{6}{7}$	2000	—	274.	$4\frac{4}{7}$
30	—	4.	$1\frac{6}{7}$	3000	—	411.	$6\frac{6}{7}$
40	—	5.	$7\frac{5}{7}$	4000	—	548.	$9\frac{5}{7}$
50	—	6.	$13\frac{5}{7}$	5000	—	685.	$11\frac{5}{7}$
60	—	8.	$3\frac{5}{7}$	6000	—	822.	$13\frac{5}{7}$
70	—	9.	$9\frac{4}{7}$	7000	—	960.	—
80	—	10.	$15\frac{4}{7}$	8000	—	1097.	$2\frac{3}{7}$
90	—	12.	$5\frac{3}{7}$	9000	—	1234.	$4\frac{4}{7}$
100	—	13.	$11\frac{3}{7}$	10000	—	1371.	$6\frac{6}{7}$

Het gebruik der voorgaende Tafel is zeer ligt; bij Exempel: wanneer men weten wil, hoe veel Tarra eenige Balen Wolle bedragen, die met gekocht of verkocht heeft; zoo trek eerst de Zakken af, van 't *Bruto* gewigt der Wolle, aldus:

Bruto 2500 ℔
Tarra voor de Zakken, af 144:-

Netto 2356:-
af *Spaensche* Tarra 323:- à 24 ℔ 175

Rest te betalen - - - 2033 ℔

Om nu de 323 ℔ *Spaensche* Tarra uit de voorgaende Tafel te vinden: zoo zoek:

Van 2000 ℔ gaet af ℔ 274: 4⅘ Once.
300 - - - - 41: 2⅞
50 - - - - 6: 13⅝
6 - - - - -: 13/17

Komt van 2356 ℔ voor Tarra ℔ 323: 1⅘ Once.
Waar voor men rekent net ℔ 323: —
vermits 1⅘ Once niet gerekend wordt.

NB. Deze Tafel is nagenoeg gerekend tot dagelijksch gebruik; doch die de uiterste perfectie wil weten, kan zich van onze volgende Tafel bedienen.

TARRATAFEL.

Van de Spaenſche Wolle.

Zijnde Ponden 24 van de 175 Ponden, ten dienſte van den Koophandel, dus opgeſteld en uitgerekend, door *Iſaac le Long.*

Ponden. Van	Gaen af Tarra.	Ponden. Van	Gaen af Tarra.
10000 —	1371. 75	100 —	13. 125
9000 —	1234. 50	90 —	12. 60
8000 —	1097. 25	80 —	10. 170
7000 —	960. —	70 —	9. 105
6000 —	822. 150	60 —	8. 40
5000 —	685. 125	50 —	6. 150
4000 —	548. 190	40 —	5. 85
3000 —	411. 75	30 —	4. 20
2000 —	274. 50	20 —	2. 130
1000 —	137. 25	10 —	1. 65
900 —	123. 75	9 —	1. 41
800 —	109. 125	8 —	1. 17
700 —	96. —	7 —	— 168
600 —	82. 50	6 —	— 144
500 —	68. 100	5 —	— 120
400 —	54. 150	4 —	— 96
300 —	41. 25	3 —	— 72
200 —	27. 65	2 —	— 48
NB. 175 —	24. —	1 —	— 24
		½ —	— 12

Verklaring van de nevensgaende

TARRATAFEL.

De *eerſte Colom* wijst aen de *Ponden*, waer van men de Tarra weten wil; en in de *tweede Colom* ſtaet de *Tarra* der Ponden, hoe veel men aftrekken moet; zijnde de agterſte Cijffers zoo veele *een hondert vijf-en-ſeventigſte gedeelten*, als 'er bij ſtaen. Bij Exempel: Iemand begeert te weten, hoe veel Tarra men van 1536 Ponden aftrekken moet? zoo zoek in deze Tafel, en gij zult aldaar vinden:

			175		
Van Ponden	1000	gaen af	℔ 137 :	25	
	500		68 :	100	
	30		4 :	20	
	6		- :	144	114
					289 } 1
Tarra van 1536 ℔ facit			℔ 210 :	$\frac{114}{175}$	175

Doch, om dat men geene gebrookene Ponden gewoon is te rekenen, trekt men hier 211 Ponden af, vermits de breuk meer als een half is. En dus met alle anderen naer proportie; wordende het gedeelte dat minder dan een half bedraegt, ook niet gerekend.

Bui-

Buiten deze Tafel, kan men door den volgenden Univerſael Regel de Tarra mede kort en gemakkelijk vinden. Aldus:

Multipliceer de Ponden altoos met 4, en ſubſtraheer dit van de Ponden, als 'er 2 Nullen agter gevoegd zijn, de Rest divideer met 700. Aldus:

1536 ℔. Hier agter 2 Nullen.

153600
6144 Subſtraheer.

147456
700)

210 $\frac{456}{700}$ of $\frac{114}{175}$ ℔. dat is 211 ℔.

Maer, om dat men in diergelijke gevallen, de gebrokens der Ponden zoo ſcherp niet rekent, zoo kan men dezen Regel nog iet verkorten, tot gemak der Kooplieden.

Aldus:

Subſtraheer van de Ponden 4 PCto, de Rest divideer met 7.

Als:

℔ 1536
af 61 Voor 4 PCto.

1475
7)

℔ 210$\frac{5}{7}$ daer voor rekent men 211 ℔.

Nota. Om het Rabat van 21 Maenden te vinden, daer van zie mijne naeuwkeurige *Rabattafel.*

TAFEL.

Van de Courtagie der Makelaers in Wolle, zijnde van ieder Pond Vlaemsch een halve ſtuiver voor den Kooper en Verkooper.

Gulden.	Gl.	ſt.	p.	Gulden.	Gl.	ſt.	p.
van 1	— -	-	1	van 600	— 2.	10.	-
2	— -	-	3	700	— 2.	18.	5
3	— -	-	4	800	— 3.	6.	11
4	— -	-	5	900	— 3.	15.	-
5	— -	-	7	1000	— 4.	3.	5
6	— -	-	8	2000	— 8.	6.	11
7	— -	-	9	3000	— 12.	10.	-
8	— -	-	10	4000	— 16.	13.	5
9	— -	-	12	5000	— 20.	16.	11
10	— -	-	13	6000	— 25.	-	-
20	— -	1.	11	7000	— 29.	3.	5
30	— -	2.	8	8000	— 33.	6.	11
40	— -	3.	5	9000	— 37.	10.	-
50	— -	4.	3	10000	— 41.	13.	5
60	— -	5.	-	20000	— 83.	6.	11
70	— -	5.	14	30000	— 125.	-	-
80	— -	6.	11	40000	— 166.	13.	5
90	— -	7.	8	50000	— 208.	6.	11
100	— -	8.	5	60000	— 250.	-	-
200	— -	16.	11	70000	— 291.	13.	5
300	— 1.	5.	-	80000	— 333.	6.	11
400	— 1.	13.	5	90000	— 375.	-	-
500	— 2.	1.	11	100000	— 416.	13.	5

't Gebruik dezer Tafel heeft geene Verklaring noodig.

Tot

Tot een *half Laken* gaet omtrent 70 ℔ Wolle, vuil.

En tot de *Lijsten;* namelijk tot een *Breedlijst,* omtrent 9 of 10 ℔, en tot een *Smallijst* 4 of 5 ℔ *Lijstegaren.*

't *Weven* van ½ Laken van 12 Smed, 15/4 breedt 3000 draden, breede *Zwartlijsten*, kost omtrent . . . . *f* 55

Een ½ Laken 13 Smed 12/4 blaeuwe Lijsten omtrent . . . . *f* 52

Een ½ Laken 11 Smed breed 15/4 omtrent *f* 51

't *Bereiden* van 't ½ Laken, Smallijst, lang omtrent 50 of 58 Ellen, kost omtrent *f* 20

Een *Breedlijst* dito, lang 40, 50 of 52 Ellen, naer dat de Lakens fijn zijn, *f* 24 tot *f* 40 en *f* 45, en naer advenant, dat die wel bereid worden.

Door 't *Ramen* wind een Laken in de langte omtrent 9 à 10 PCto. aen de Ellemaet.

't *Verwen* kost omtrent als volgt:

Van *Smallijsten*, *Scharlaken*, omtrent 20 ſtuivers de El.

Van *Carmoſijn* dito, als voren; ook wel bij 't Stuk.

Van *Purper-Violet* 30 of 32 Gulden 't Stuk.

Van Stoplijsten en Breedlijsten, omtrent twee ſtuivers per El meer.

Van *Carmoſijn* en ook *Breedlijsten*, vier Gulden per ſtuk meer, alles naer dat de prijs der Couchenille is.

Van *Bontlijsten*, gebast voor *Conſtantinopolen* Extraordinaris:

Van *Carmoſijn* en *Scharlaken*, omtrent *f* 55 per ſtuk.

Voor *zwart Verwen* van ½ Laken. Castoorzwart . . . *f* 9 omtrent

Castoorzwart van Stael . *f* 12 omtrent
dito groote Dobbelſtael . . *f* 16 ———
. Deze prijzen reguleren zich, naer dat de Indigo en Gallen gelden.
Voor 't *Perſen* van ½ Laken . *f* 1 : 10 ſt.
Voor *Noppen*, *Stoppen* en *Spoelgeld* naer advenant . . . *f* 1 : 10 ſt.
Een *zwart Laken*, boven dien, voor trappelen . . . 12 ſt. tot *f* 2½
Naer de fijnte van de *Lakens*.
Voor 't *Biezen* van Stoplijſten . *f* 1 : 5 ſt.
Voor *Toiletten*, in Linnen met Franjen, en Schilderen, ieder . . *f* 1 : 15 ſt.
Van *Smallijſten* Toiletten, met Franjen alleen . . . . *f* 1 : 8 ſt.

Van het Droogscheren.

Het *Lakenbereiden*, of *Droogſcheeren*, is eigenlijk een Gilde, ſtaende onder haer bijzondere Overlieden; hier ter plaetze meede haer Gildekamer en Proefdis houdende, beſtaende in vijf Overlieden; waer van Jaerlijks, op den eerſten *September*, drie door Burgemeesters verkoren worden.

„ Onder deze moeten alle aenkomende Mees-
„ ters, die Poorters moeten zijn, hun Proef
„ doen; beſtaende in Meesters- en Knechts
„ Proef; doch mogen dan niet meer als een
„ Bereiders Winkel houden; en zulks niet ten
„ huize van een Lakenkooper, die zijn Mees-
„ ters Proef niet gedaen heeft; ook niet onder
„ 't opzicht van een Meesterknecht, maer wel
„ van een zoon, die Meester is. Egter ſtaet
„ het vrij aen een vrij Meester, om tot het
„ wer-

„ werken van zijn eigen goed wel een Buiten-
„ winkel te mogen hebben.

„ Ieder Meester zal maer 10 Knechts op
„ zijn Winkel mogen zetten; zonder te be-
„ letten, dat de Overlieden die komen vifite-
„ ren; doch hun eigen goedt werkende, mo-
„ gen zij zoo veel Knechts hebben, als hun
„ gelieft.

„ De Droogfcheerders Gasten mogen noch
„ aan de *Oude Brug*, noch ergens anders in de
„ Stad, coerten of famenrottingen maken; noch
„ omtrent het Staalhof eenige oproerige discour-
„ fen houden, hunne Bazen dreigen, &c. op
„ poene van publique geesfelingen, en in 't
„ Tuchthuis gezet te worden. Ook mogen
„ deze Gasten geen onderlinge ftraffen oeffenen,
„ op eene boete van 50 Guldens. Den onge-
„ hoorzamen zal door de Overlieden het wer-
„ ken verboden worden. Zij zullen maar 24
„ ftuivers 's daags mogen winnen. De Bazen
„ mogen in de Ramen flechts met vier Knechts
„ werken, daer onder een Leerkneeht. Deze
„ Gasten moeten hunne Leerbrieven toonen,
„ eer dat zij mogen werken "

Bij eene uitvoerige Keur van 28 Januarij 1765, is order gefteld tegen het vuil verklaren van Droogfcheerders Winkels.

De verdere Artikelen zijn te lang om hier geplaetst te worden, gelijk blijkt uit verfcheiden Keuren.

Van de Verwers, voornamelijk de Scharlaken- Blaeuw en Zwartverwers.

Derzelver Ordonnantien zijn zeer breed, ook op verfcheide tijden veranderd, verminderd en

vermeerderd; dies zullen wij hier flegts fommige dingen aenteekenen.

„ Tot de *Lakenverwerije*, zijn zes Opzieners „ aengefteld, beftaende in twee Lakenhande„ laers, een Winkelier, twee Blaeuwverwers, „ een Carmofijnverwer, die onder den naem „ van Hoofdman, telkens op den Goeden Vrij„ dag verkoren worden.

„ Ook worden 'er in de Paeschweek vijf „ Overlieden, als drie Lakenverwers en twee „ Blaeuwverwers aengefteld.

„ De Lakenverwers moeten Burgers zijn.

„ Tot het *zwart Verwen*, moeten zij gebruiken, goeden Mee, nieuwe Gallen, goeden „ Aluin, goeden Wijnfteen, nieuwe Smack, en „ andere preferverende Verffloffen.

„ Tot het *Scharlaken*, mogen zij alleen nemen Couchenille, en niet anders.

„ De Lakens moeten *geblaeuwd* worden, voor „ dat zij ze zwart Verwen.

„ De *Blaeuwverwers* mogen geene Rozen gebruiken; en niet Blaeuwen, als met Weedt, „ Indigo, Crap, &c.

„ De Lakens, Baeijen en Carfaeijen moeten „ eerst *gekeurd* en *gefiaeld* zijn, alvorens zij geketeld worden.

„ Dezelve moeten, wel gefpoeld zijnde, op „ 't *Staelhof* gebracht, en daer *gefiaeld* worden; „ als 't Groot dubbel, dubbel, anderhalf, enkel, en Coleurt Stalen, of Blaeuw tot Castoorzwart.

„ De Verwers moeten daer een *Lood* aan „ flaen.

„ De Staelmeesters mogen Staelblaeuwe Lakens doorfteken; en dezelve niet doorblaeuwd „ zijnde, *ongefiaeld* laten.

„ De

„ De Baeijen *wel geblaeuwd* zijnde, wordt 'er „ op 't enkel Staël een, op 't ander twee, en „ op 't dubbel drie wapens geſlaegen. Doch „ na dat ze aen den Raem goed geviſiteerd „ zijn, zal het Staellood gegeven worden.

„ Lakens *niet wel geblaeuwd*, worden een groot „ gat gegeven, en ongeſtaeld gelaten.

„ De Verwers vermogen geen Lakens te *me-* „ *ten*, voor dat het Staellood daer aen is."

Daer in wordt ook bepaeld, welke Lakens door de *ſtads Spoelers* moeten geſpoeld worden; en het geen zij aen de Lakens in 't ſpoelen vinden, moeten zij aen de Staelmeesters bekend maken; doch zoodanige beëedigde Spoelers zijn 'er nu niet meer, wordende de Lakens thans door de Verwers knechts geſpoeld.

Bij deze Keuren is ook de prijs van het *Verf-loon*, en deszelfs betaling vastgeſteld; doch zulks word nu naer het rijzen en dalen der Verfſtoffen geregeld, door de zes Hoofdmannen en een voornaem onzijdig Verfkooper.

Tot waerneming van deze zaken, hebben de *Staelmeesters* een eigen Huis en Vergaderplaets, uitkomende op de *Verwersgragt* bij de *Staelſtraet*, (wordende door hunnen Knecht bewoond;) hebbende van agter een Overhaelkamer, Gallerij, en vierkante open plaets, om alles des te beter te kunnen onderzoeken.

Hier bij is mede het zoogenaemde *Aarhof*, hebbende zijn ingang in de *Staelſtraet;* zijnde geordonneerd, om te oordeelen, over de *vergoedinge* der Lakens, die te kort, te ſmal, met krimpelen, banden, vulkreuken, of diergelijke gebreken bevonden worden. Hier toe zijn zekere *Tarrameesters* geſteld, die, benevens een Notaris, gehouden zijn alle Dingsdagen en Don-

derdagen te vergaderen; (gelijk voor dezen in het *Zegelhuis*, hier voren genoemd, geſchiedde;) hun werk zijnde, de Lakens te doen krimpen, als mede over te halen, en te bezichtigen; alle gebreken daer in bevonden wordende, den Notaris te wijzen, om ze te Boek te ſtellen, en te *Tarren.* Daer van wordt vervolgens eene Copij aen den Verkooper overgeleverd, om, volgens uitſpraek de korting te gedoogen; dit alles geſchiedt thans nauwlijks twee of driemael in 't Jaer. Bij dezen werd van ouds, van wegens de *Engelſche* Lakenkourters, een Controlleur geſteld, om alle achterdocht van eenzijdigheid weg te nemen; volgens de Keure van dato den 9 *Junij* Ao. 1590.

Dergelijke *Tarrameesters* zijn 'er mede over de *Wolle.* Iemand Wolle gekocht hebbende, en aen de Waeg ontfangende, waer bij hij eenige beſchadigdheit bevindt, kan dezelve door de daer toe geſtelde beëedigde *Tarrameesters* laten viſiteren; die alsdan aen den Kooper en Verkooper Ceduls behandigen, waer op de beſchadigdheid ſtaet aengetekend, en hoe veel de Kooper daer voor moet korten: Alles volgens Keure in dato 25 *October* 1654. En hier door kan de Verkooper wederom zijn verhael zoeken, bij den geenen, die de ſchade heeft veroorzaakt. Zoodanige Keuren en Reglementen zijn 'er op meer andere Goederen.

Van de Saeihal.

Door den aenwas van de Drapperijneringe, het maken van *Saeijen* en diergelijke *Stoffen*, de Nering vermeenigvuldigd, en tot een redelijken voorſpoed geraekt zijnde, heeft zulks

zulks vereischt dezelve met goede Wetten te voorzien.

Ten dien einde is bij de Regering goedgevonden, deeze *Saeihal* op te richten; zijnde de tweede dezer Vergaderingen, met een muur van 't andere Werk afgeſcheiden, hebbende zijn ingang in de *Staelſtraet*. Dit is een Gebouw, met twee vierkante onder- en twee bovenkamers voorzien; de eene tot de Vergaderplaets der Hoofdlieden, en de andere voor de Staelmeesters, waer dit Collegie uit beſtaet; pronkende voor aen de ſtraet met een ſierlijken Gevel, 't ſtads Wapen, opgehoopte Saeijen, en andere ſieraden, deze nering betreffende.

De Regering van deze Hal beſtaet uit de twee voorgemelde Hoofdlieden van ieder Kamer, ieder haer bijzondere Vergaderplaets en Knechts hebbende.

Den Hoofdlieden is aenbevolen, dat geene Saeijen of Raſſen, hier ter Stede gemaekt, naer de Verf mogen gezonden worden, voor dat dezelven in 't Wit zijn geviſiteerd, gelood, en geöordeeld van behoorlijke Stoffe gereed gemaekt te wezen; volgens de Keur van den eerſten *September* Ao. 1640.

Deze Hoofdlieden zijn vier in getale, waer van Jaerlijks de twee Oudſte, na een Jaer gediend te hebben, door de Heeren Burgemeesteren en Schepenen, uit een dubbel overgeleverd getal, hun door de beide in dienst zijnde Hoofdlieden ter hand geſteld, veranderd worden.

Hun werk is, boven de voorgaende Viſitatie, zorg te dragen voor het *Verwen*, en *Stalen*, mitsgaders, dat derzelver Ordonnantien punctueelijk en ſtrictelijk worden onderhouden; met magt, om op alle voorvallende zaken, den welſtand de-

dezer neringe betreffende, met goedvinden van de voornaemſte Winkeliers, en bevestiging van Burgemeesteren en Schepenen, zoodanige Order te ſtellen en te beramen, als zij tot vorderinge derzelven dienſtig oordeelen. Ook eenige onderrichting, nopens de nering noodig hebbende, mogen zij de voornaemſte, of die het Hoofdmanſchap alreeds bediend hebben, door hunne Knechten ſamen roepen; die ook gehouden zijn, ten gezetten tijde en plaetze te verſchijnen, om op het voorgeſtelde, op hunnen Burgerlijken eed, ten beste te raden. Van hunne Vonnisſen mag niet voor Schepenen geappelleerd worden, voor dat aen het gewezene voldaen is.

De *Staelmeesters* waren in 't eerst *vijf* Perſonen, welk getal den 23 *October* Ao. 1641, tot op *agt* vergroot is. Vier der zelven gaen Jaerlijks af, in welker plaets door Burgemeesters en Schepenen vier anderen worden verkoren, uit een dubbel getal Winkeliers, door de Hoofdlieden aen hun over te leveren.

Derzelver werk is, eenige dagen ter weke op de *Saeihal* te vergaderen, om aldaer te doen *Stalen* en *Looden*, 't geen hun bij de Hoofdlieden, met voorweten van Burgemeesteren en Schepenen, word aenbevolen. Dit Stalen geſchied door den Knecht van de Saeihal, die, volgens Keure van 30 Januarij 1733, een ſtuiver van ieder ſtuk blaeuw, en een en een halven ſtuiver van ieder ſtuk zwart geniet; dan betreklijk dit loon, is in dato den 27 Januarij 1780 gedaan de volgende Publicatie.

„ MIJNE HEEREN VAN DEN GERECHTE DER „ STAD AMSTERDAM hebben, op het te kennen „ geven van de Hoofdlieden en Opzieners van de „ Zaaijhal hier ter Stede, dat, offchoon hen

„ lie-

„ lieden bij vorige Keure, en wel laatstlijk bij
„ die van 27 Januarij 1742, is toegeſtaan ge-
„ worden voor Loon of Staalgeld van het zwar-
„ te voor ijder ſtuk twee ſtuivers en van het
„ blaauwe van ijder ſtuk een en een halve ſtui-
„ ver te mogen ontfangen, egter de inkomſten
„ van de gedagte Hal ſedert zoodanig zijn ver-
„ minderd, dat zij heden niet in ſtaat zijn, om
„ de noodige kosten, zoo tot onderhouding van
„ de Zaaijhal, als betaling der daar toe behoo-
„ rende Suppoosten, uit het bovengemelde Loon
„ te kunnen vinden, goedgevonden en verſtaan:
„ dat van nu voortaan voor Loon of Staalgeld,
„ voor het zwarte, van ijder ſtuk, in plaatſe
„ van twee, drie ſtuivers, en voor het blaau-
„ we, van ijder ſtuk, in plaatſe van een en
„ een halve, twee en een halve ſtuiver zal
„ worden betaald, ten tijden en wijlen, dat 'er
„ meerder zal werden geverfd, als wanneer het
„ voornoemde Loon wederom op den ouden
„ prijs zal worden bepaald."

Zij zijn mede gehouden, met voorweten der Hoofdlieden, de *Verwerijen te bezichtigen*; en de Verwers ter proeve te ſtellen, 't welk de Verwers, zonder tegenſpreken, moeten gedoogen. Hun is verboden, voor 't op- en na 't ondergaan der zonne te mogen *ſtalen*; en zulks, volgens het nagenoemde *Blaeuwſtael*, bekwaem om goed Zwart, (Bruin ſlijtende,) te Verwen.

„ Een Stael voor *Engelſche*, *Doornikſche en*
„ *Rijsſelſche Damasten*, mitsgaders uit- en inland-
„ ſche Saeijen, en andere *Manufacturen*.

„ Item een Stael, voor *Bouratten*.

„ Alsmede een Stael, voor Goederen die
„ van *Linnen Ketens* en *Saeijen* Inſlag ge-
„ maekt zijn.

„ Naer

„ Naer deze moeten zich de Staelmeesters in
„ hun oordeelen en Stalen gedragen.
„ Deze Goederen geblaeuwd zijnde, mogen
„ niet ter Hal gebracht worden, als na dat zij
„ wel gedroogd zijn.
„ De Verwers zijn verplicht, dezelve ter Hal
„ te leveren, en op de leuningen te hangen,
„ om, na bezichtiging, het Staellood te ontfan-
„ gen. Doch bevindende dezelve *niet wel ge-*
„ *blaeuwd* te zijn, moeten zij ze met een bij-
„ zonder merk teekenen, om verbeterd te wor-
„ den, en zulks ter correctie van die van den
„ Gerechte.
„ Het is verboden daer toe te gebruiken,
„ veel minder in huis te mogen hebben Smak,
„ Hout, Mul, Slijp, Lakmoes, Stof van Indi-
„ go, en andere ondienstige Verfstoffen.
„ In tegendeel mogen de Verwers alleen be-
„ zigen, tot het Blaeuwen, Indigo, Pastel,
„ Weed- of Potäsch, Kalk en Crap; en een
„ kuip Stoffeersel niet meer als agtmael te ver-
„ warmen.
„ De Goederen geblaeuwd zijnde, worden de
„ merken ingeknoopt, op dat in 't Stalen niet
„ bekend zij, wiens Goederen het zijn.
„ De Zwartverwers zijn gehouden, 't goed
„ *Wit* uit de Huizen of Winkels der Koplie-
„ den te halen, af te zieden, en aen de
„ Blaeuwverwers tot genoegen over te leveren;
„ die in tegendeel, dezelve *geblaeuwd* zijnde,
„ wederom aen de Zwartverwers moeten be-
„ handigen, die zulks zonder 't behoorlijk
„ Staellood niet vermogen zwart te verwen,
„ veel minder onder hun dak te ontfangen.
„ Met verbod, van geen Blaeuwkuip te mogen
„ stellen, en geene andere Stoffen tot het Zwart

„ te

„ te gebruiken, als Gal, Gom, Koperrood,
„ Mede, of andere diergelijke Stoffen, tot ver-
„ betering dienende; en zich te onthouden van
„ oude Zijdeverwers Gallen, oude Smak, Spoe-
„ ling, of eenigerlei ſoorten van Hout, Mullen,
„ Slijp en Vijlſel.

„ Ook niet te Verwen, eenige Duffels, Baei-
„ jen, Voeringen, of andere Stoffen, die de
„ kracht van de Verwe te veel naer zich trek-
„ ken. Met bevel, om aen 't einde, waer 't
„ Lood hangt, eene Roos in te binden, en
„ hun *Merklood* daer aen te hangen. Zij moe-
„ ten ook zorg dragen, dat de Looden wel
„ bewaerd worden, en niet van de Stukken
„ afvallen; en daer voor beducht wezende,
„ moeten Staelmeesters anderen daer aen doen
„ hangen.

„ Niemand vermag eene *Verwerij*, 't zij van
„ Blaeuw of Zwart op te richten, als met con-
„ ſent van Burgemeesteren en Schepenen, en
„ mits den behoorlijken eed afleggende.

„ De proef van de *zwarte Verwe* geſchied
„ met Wijnſteen; welke proef houdende, met
„ een Lood gezegeld word, hebbende aen de
„ eene zijde een dubbelen Arend, met het
„ omſchrift: *Geblaeuwd Zwart*; en aen de an-
„ dere zijde het Wapen dezer Stad, en 't Om-
„ ſchrift: *Amſterdamſche Verwe*.

„ Doch het Zwart ongeblaeuwd proef hou-
„ dende, op de eene zijde het Wapen dezer
„ Stad, en op de andere zijde: *Gal-Zwart*.

„ Deze alle geen Proef houdende, moeten als
„ voren verbeterd worden.

„ Alle Goederen tot Carmoſijn, of andere
„ kleuren geblaeuwd, moeten mede gelijk an-
„ deren ter Halle gebracht worden: En Car-

„ mo-

„ mosijn geverfd zijnde, nogmaels ter Halle
„ komen, om weder beproefd zijnde, een Lood
„ te ontfangen, hebbende op de eene zijde
„ het *Amsterdamsche Wapen*, en op de andere
„ zijde: *Geverfd met Couchenille;* doch niet
„ wel geverfd zijnde, moeten ze versteken
„ worden.

„ Niemand vermag *Carmosijn* te verwen, als
„ daer toe beëedigd zijnde; ook geen Silves-
„ ter, Campetiaen, of andere onbehoorlijke
„ Verfstoffen te gebruiken.

„ De Verwers mogen geen geverfde Saeijen
„ opvouwen, om aen de eigenaers te leveren,
„ voor dat ze *gelood* zijn; ook niet buiten de
„ Stad verzenden, zonder kennisse van Stael-
„ meesteren.

„ Aen alle heete Persfers, Camelottiers, Ka-
„ landriers, of diergelijken, is verboden eenige
„ Waren, deze Ordonnantie onderhevig, of
„ ongelood zijnde, in hunne huizen te heb-
„ ben; ten welken einde, benevens de Ver-
„ wers, ook de Staelmeesters onderzoek mogen
„ doen."

Tot de Bombasijnen, Novaten, Dopgens, &c. zijn bijzondere *Looders* aengesteld; doch die niet anders mogen Looden, als met kennisse van de Hoofdlieden der Saeihal, en in alles derzelver order volgen.

Deze Hoofdlieden en Staelmeesters hebben een of meer beëedigde Knechts tot hulpe; die, om des te beter hunnen dienst te kunnen waernemen, in en omtrent deze Hal, van Stads wegen, vrije woning hebben, en zich naer zekere Ordonnantien moeten gedragen.

Van de Zijdehal.

Dit is een fraei Gebouw, ſtaende op de *Verwersgraft* bij de *Staelſtraet*. Deze Hal beſtaet, ten gebruike van de Keurmeesters, alleen uit eene overgroote ruime Zael, door eene omſlingerende geſlotene Tafel in tweën verdeeld. Het binnenſte ſtrekt tot gebruik der Regeerders, om daer binnen hun werk in vrijheid waer te nemen. Daer agter is de Kamer der Hoofdlieden, benevens de Comptoiren van den Ontfanger en Boekhouder.

Dit werk heeft in den Jare 1650 zijnen oorſprong genomen, uit zeker Plakkaet bij de Staten Generaël, in den Jare 1625 den 29 *December*, tegen het *Vervalſchen* en *Verzwaren* van de *Zijde* uitgegeven.

Tot dien einde is den 8 *Februarij* Ao. 1648 bij de Heeren van den Gerechte eene Ordonnantie beraemd, tegens het bedrog der Zijdeverwers en 't verzwaren der Zijde.

Daerin word onder anderen gezegd: „ Dat „ niemandt in dit Gilde (opgericht 21 *Augustus* „ Ao. 1626) mag komen, als die zijn Burgerſchap „ heeft gewonnen, en vier agter een volgende „ Jaren bij een Meester geleerd en gediend „ heeft; mits 40 Guldens aen 't Gilde betalende, doch alle Meesters van buiten inkomende „ 100 Guldens.

„ Mits aen Burgemeesteren belovende, geene „ Zijde, Florette, Galette, of Kapetoen Zwart „ te verzwaren; maer die ruw af te zieden, „ het Pond op 11 Oncen, of daer omtrent, en „ tot Zwart maer eens te Gallen; zonder daer „ toe te gebruiken Schorſe, Aluin, of andere „ Specien, de Zijde verzwarende.

„ Ook geene Naei- of Stikzijde onafgekookt
„ Zwart te Verwen.
„ Item de Zijde een of meer dagen, op den
„ Zwartketel geverfd zijnde, met nieuwe of
„ oude Gallen te vergallen.
„ Alsmede geenerlei Zijde, ruw gekookt,
„ met of zonder Gallen, Scharszwart te verwen;
„ alles op zware boete, en arbitraire correctie.
„ En dit niet anders als op 16 Oncen, of
„ daer omtrent te verwen.
„ Ook het Carmosijn oprecht te verwen, zon-
„ der daer toe Orzel, of eenige valsche Stof-
„ fen te gebruiken.
„ Doch is, tot wederzeggens toe, toegelaten,
„ voor de Caffatiers en andere Fabriekeurs,
„ Dons- en Hartzwart te verwen; mits maer
„ eens gegald, niet vervalscht, of met valsche
„ corrosive Stoffen geholpen wezende.
„ Dies moeten alle Zijden Stoffen bij de El-
„ le, en niet bij 't gewigt verkocht worden."

In 't Jaer 1656. zijn zes Hoofdmannen der Zijdehal aengesteld; als twee Zijdehandelaers, twee Zijdelakenkoopers, en twee Zijdeverwers. De Hoofdmannen moeten voor het onderhoud der Keuren zorgen. Zij doen alle geschillen over het verwen der Zijde af, met *appél* echter aen Schepenen. Voorts word de *Hal* waergenomen door een *Keurmeester*, een *Proefmeester*, een *Ontfanger*, die een *Kassier* onder zich heeft, en een *Knegt*. De Keurmeester heeft zijne woning in de *Halle*; hij weegt en keurt de Zijde. Tot de noodige verrichtingen moet zich de Keurmeester of de Knegt dagelijks van negen tot half twee uuren in de Halle laten vinden. Van ieder pond Zijde betaeld men *Bosgeld*, dat verhoogd of verlaegd word, naer tijds gelegenheid;

heid; mogende echter niet hooger dan een en een halve ſtuiver beloopen. De jongſte Keur op het verwen der Zijde en de Zijdehal is van den 24 Maert 1758.

De Keurmeesters mogen bij alle Zijdewinkels, Grosſiers, Zijdeverwers, Caffa-, Paſſement-, Spiegel- en Lintwerkers, en andere diergelijke Werklieden, aan de Zijde *dependerende*; echter na voorafgaende aenzegging, door een ſtads Bode hunne huizen en winkels onderzoeken, of alle derzelver Zijde en Manufacturen volgens de Keur geverwd zijn, zonder dat deze hun in zulk onderzoek hinderlijk mogen zijn.

Alle de voorgemelden mogen geene Verwerijen in hunne huizen hebben, ook geene Zijde afzieden, of Verwen, of eenig part of deel daer in hebben.

Niemand van hun mag mede de Zijdeverwers het verzwaren van de Zijde voorleggen, op zware boeten; nog ook eenige geſchenken, meerder loon, of vereering daer voor aenbieden.

Geene geverfde Zijde mag van buiten ingebragt worden, en geſchiedende, moet dat aen de Keurmeesters aengegeven worden.

Alle geverfde Zijde moet in papieren opgepakt worden, met het merk en den naem van den Verkooper geteekend.

Om alle bedrog voor te komen, is de prijs van 't Verwen vastgeſteld; welke, alle drie Maenden, naer dat de Couchenille, Gallen, en andere Verfſtoffen gelden, word verhoogd of verlaegd.

Alle Zijde handelaers, Grosſiers, Winkeliers en Zijdeverwers, moeten ieder in 't bijzonder in handen van Burgemeesters eenen eed doen.

Van het Stads Zijdewindhuis.

Dit Huis is op bevel der Regeringe opgerigt, in den Jare 1682, om de Meisjes van 7 tot 12 Jaren, van Lieden, die van Huiszitten en Diaconie Aelmoesſen genieten; als mede van andere behoeftige menſchen, van de ſtraet en het ledig loopen af te houden, en een Ambacht te doen leeren, daer mede zij de kost kunnen winnen; reflectie nemende, op de meenigvuldige klachten van vele Kooplieden in Zijde handelende, dat zij geen Werkvolk genoeg konden krijgen, en genoodzaekt waren hunne Zijde buiten de Stad te laten winden.

Hier toe is geen nieuw Gebouw geſticht, maer de Zolders van het *Stads Magazijn* en *Geſchuthuis*, ſtaende op den *Singel*, bij de *Oude Lutherſche Kerk*, met eenen ingang voor de kinderen van agter in de *Handboogſtraet*, zijn daer toe gereed gemaekt, en verſtrekken tot bekwame Werkplaetſen.

Over dit Huis hebben vier perſonen als Regenten het bewind, die het opzigt daer over aen een meesterknegt en eenige oppasſers, als onderwijzers in het zijdewinden, toebetrouwen.

Van wegen gemelde Regenten werd, den 8 November 1780 de volgende Notificatie gedaen.

„ Regenten van het Stads Zijdewindhuis in „ Amſterdam in ervaring gekomen zijnde, dat „ dit Huis, door Hun Edele Groot Achtb. de „ Heeren Burgemeesteren en Regeerders dezer „ Stad, uit een pieus inzigt, tot behulp en on„ derhoud van vele nooddruftigen opgerigt, „ thans, als een zoodanig nuttig Huis, weinig „ of niet genoeg bekend is, notificeren hier

„ mc

„ mede, op authoriſatie van Hun Edele Groot
„ Achtbaarheden.

„ Dat, in dit Huis daaglijks worden aange-
„ nomen Meisjes van 7 tot 12 jaren oud, om
„ het zijdewinden te leeren, gedurende den tijd
„ van drie werkende jaren, op een loon van
„ zeven tot twaalf ſtuivers 's weeks, voor het
„ eerſte jaar; te rekenen naar den ouderdom
„ der kinderen, welk loon ijder volgend jaar
„ vermeerderd word met vier ſtuivers 's weeks.

„ En dat zij Regenten, ingevolge de voor-
„ gemelde authoriſatie, daar en boven, ter aan-
„ moediging der kinderen, zullen uitdeelen de
„ navolgende Præmiën.

„ Eerſtlijk, aan kinderen die zestien ſtuivers
„ of minder verdienen, zoo wanneer dezelven
„ in een loopend jaar, te ſaam genomen, niet
„ meerder zullen hebben verzuimd op het Huis
„ te komen werken dan éénen dag vijftien gul-
„ den; twee dagen vijf gulden; drie dagen vier
„ gulden; vijf dagen twee gulden; zes dagen
„ één gulden.

„ Zullende voor verzuim niet gerekend wor-
„ den de Feest- en andere dagen, op welken
„ in dat Huis niet gewerkt word; als ook niet
„ den tijd van ſchool gaan, of het leeren der
„ kinderen, waarvan een Declaratoir, door den
„ onderwijzer of meester getekend, zal moeten
„ vertoond worden.

„ Vervolgens aan alle de kinderen, die aan
„ den ingeſchreven tijd van drie werkende ja-
„ ren, als leerlingen op dat Huis, zullen heb-
„ ben voldaan, zes gulden eens voor ijder kind.

„ Zoo, dat boven en behalven het loon,
„ men van een kind, zeven of agt jaren oud
„ zijnde, en het welk, gedurende den verbon-

„ den tijd, ſtipt heeft gewerkt, nog kan ge-
„ nieten een en vijftig gulden.

„ Voorts adverteren de gemelde Regenten,
„ mede uit last van Hun Edele Groot Acht-
„ baarheden, dat de ouders der kinderen, die
„ van eenig Godshuis alementatie genieten,
„ niet behoeven bevreesd te zijn dezelve te
„ verliezen, bij aldien zij hare Meisjes bij dag
„ niet laten ſchool gaan; maar in dit Huis te
„ werk beſteden; mits dat zoodanige ouders
„ aan de reſpective Heeren Armen Bezorgers
„ een bewijs vertoonen, dat deze hunne kin-
„ deren op het Zijdewindhuis zijn ingeſchreven
„ en werken, en dat dezelven dan des avonds
„ ſchool gaan, ingevolge de Keure dezer Stad
„ in dato den 22 November 1774.

„ Eindelijk word, ingevolge dezelfde Keure,
„ als mede die van den 11 Junij 1684 aan alle
„ Heeren Arm-Bezorgers, van welke gezind-
„ heid dezelven zijn, op het ernſtigſte en vrien-
„ delijkſte verzogt, om, ter beantwoording aan
„ het heilzaam inzigt van Hun Edele Groot
„ Achtbaarheden, de Meisjes, die tot geen merk-
„ lijk nut in de huishoudens der ouders zijn,
„ in het Zijdewindhuis te doen beſteden en in-
„ ſchrijven; alwaar dezelven in een zeer ge-
„ maklijk handwerk onderwezen; op eene bil-
„ lijke wijze behandeld; des winters van vuur
„ verzorgt; van jongs af tot werkzaamheid en
„ dus tot nuttige leden der Maatſchappij aan-
„ gekweekt worden."

Dit Huis geniet vrijheid van alle Accijſen, gelijk andere Godshuizen dezer Stede.

De Regenten zijn gehouden, alle Jaren, van de penningen, die voor arbeidsloon van de Koop-lieden enz. worden ontfangen, als mede van de

be-

betalinge aen de Kinderen enz. van hunne ontfangst en uitgifte, in de Maend van *Februarij* aen Burgemeesteren rekening te doen.

De Kinderen, in dit Huis werkende, leeren niet alleen het Zijdewinden, maar hebben ook vrij Bier. Zij werden voor dezen door een expresſen Schoolmeester in het Lezen en Schrijven, Christelijke Gebeden en Catechiſatien geoeffend, maer, na de oprichting der Stads Scholen, in den Jare 1751, is dat buiten gebruik geraekt, alzoo hun dat deel der opvoeding aldaar gegeven word.

Ten behoeve van dit Huis hangt in iedere Stads Waeg een Bos, waerin, volgens Keur van 17 Januarij 1770 bij Ampliatie op die van 14 Februarij 1688 geſtatueerd word, dat voortaen van iedere Bael Zijde van 100 Ponden en daer boven, ten behoeve van dit Huis, zal worden betaeld 20 ſtuivers, en van iedere Bael onder de 100 Pond, 16 ſtuivers, bij Kooper en Verkooper ieder de helft te voldoen.

Van het Rasphuis.

Volgens Privilegie der Heeren Staten van *Holland* en *Westvriesland*, in dato 11 *Mey* 1602, geconfirmeerd en geamplieerd in de Jaren 1646 en 1660, aen 't *Rasphuis* alhier verleend, ('t geen van ouds het *Clariſen Klooster* was;) moet al het harde Hout, als *Sandelhout*, *Pokhout*, *Verſethout*, *Geelhout*, *Rozenhout*, *Braſilienhout*, *St. Martenshout*, *Saſſefras* en andere diergelijke harde Houten, die tot verwen enz. gebruikt, of tot dien einde naer andere Steden en Gewesten verzonden worden; alhier gezaegd, gekapt en gemalen worden; mits dat alles gezond en gaef

hout zij, anders word het niet aengenomen. De ſterkſte Gasten worden tot het Raspen gebruikt, raspende ieder paer met een zes of agt dubbele Zaeg gemeenlijk dagelijks 50 ponden; de zwakkeren dienen om te kappen. Gekapt zijnde, word het in zekeren Molen gebragt, (dit Huis toebehoorende, en op de *Wetering* bij den *Overtoom* ſtaende,) en aldaer met water klein gemalen. *Gemalen* of geraspt zijnde, wordt het in zakken gedaen, welke in 't *Willige Rasphuis* geweven worden, gemerkt en getekend met het Stads Wapen; en zoo den Koopman wederom ter hand geſteld, volgens 't gewigt aen den Waegmeester van dit Huis overgegeven, die alles verantwoorden moet, en eenige bekwame Gasten tot zijne Arbeiders verkiest.

Men betaeld gewoonlijk:

Voor 't Raspen van de 100 pond 30 ſtuiv.

En voor het Malen van 100 pond Fizethout 24 ſtuiv.

Van al ander Hout 20 ſtuiv.

Voorts betaeld men voor iederen Zak 25 ſtuiv.

Waer voor men vijf pond Tarra kort.

Buiten dit Huis, mag 'er geen Verfhout geraspt of gemalen worden, in de geheele Provintie van *Holland* en *Westvriesland*, op eene boete van twee honderd Guldens; behalven, alleen, dat 'er aen andere Plaetzen, waer Tugthuizen zijn, gepermitteerd is, zoo veel te laaten Zagen of Raspen, als die Plaetzen tot haer eigen gebruik noodig hebben; doch meerder niet, en mits dat 'er niets verzonden worde. Op andere Plaetzen word ook zoo naeuwe toezigt niet genomen, of 't goed of kwaed, gaef of rot Hout is; maer op 't geen alhier verwerkt word, kan men

men ſtaet maken, vermits 'er niet anders als gaef Hout mag gebragt en geraspt worden; enz.

Het Willige Rasphuis, anders 't Nieuwe Werkhuis genaemd.

Hier toe is een Pakhuis gereed gemaekt, 't welk de *Weſtindiſche* Compagnie eertijds gebruikt heeft, ſtaende aen den *T-Kant*, tegen over *Kattenburg*, en 's Lands Zee-Magazijn. Hierin worden alle ſtoute en onbeſchofte Bedelaers gezet, zoo wel Mans- als Vrouwsperſonen, om met werken de kost te verdienen. Derzelver arbeid beſtaet in Hennep te Kloppen, Netten te breijen, en grof Linnen te Weven, waervan Zakken tot Balen worden gemaekt, voor het groote *Rasphuis*, om het geraspte Hout in te pakken, alsmede Peperbalen voor de *Oostindiſche* Compagnie; enz. Om dit geboefte van de ſtraet te houden en uit de Stad te jagen, daer toe hebben de Regenten van 't Aelmoeſeniershuis een bijzonderen Schout, met verſcheide Dienaers, die den geheelen dag op de ſtraet oppaſſen, om zulk Volk op te vangen, en in dit Huis te brengen. Voorts is dit Huis voorzien, met bijzondere Comptoiren voor de Regenten, Regentesſen, Binnevader en Binnemoeder, die op alles behoorlijk opzicht hebben, en daer voor zorg dragen.

Van het nieuw opgerigte Werkhuis.

Dit Werkhuis, aen de landzijde dezer Stad, op het Weesperveld, gebouwd en in de maend November des jaers 1782 voltooid, is, volgens Reſolutie van Heeren Burgemeeſteren en Vroed-

ſchap dezer Stad, ten grooten deele geſchikt om niet alleen die genen, die zich vrijwillig daer in zullen willen begeven en voor een bepaelden tijd, op eene betaemlijke wijs, de kost begeren te verdienen, liever dan uit gebrek aen werk tot buitenſporigheden te vervallen, te huisvesten, maer ook om de zoodanigen, die, op appoinctement of vonnis van Heeren Schepenen dezer Stad, daer in geplaetst worden, te kunnen confineren, en wel voornaemlijk om alle bedelarijen, hoegenaemd, uit deze Stad te kunnen weren, de goede ingezetenen van allen overlast, uit dien hoofde, te bevrijden en teffens aen alle bedelaars en lediggangers, zoo tot hun eigen onderhoud als tot hunne verbetering, werk te verſchaffen.

Er huisvesten in dit gebouw ſomtijds eenige honderden, die anderzints zich zelven tot een last ſtrekten. Kinderen der bedelaren van zekeren ouderdom worden opgenomen, in lezen, ſchrijven en rekenen, als zij daer lust en bekwaemheid toe toonen, onderwezen. De jongens ſchikt men meest ter zeevaert en de meisjes leert men vrouwlijke handwerken, en worden veelal tot dienstboden opgeleid.

Van de Koussen Fabrijk.

In den winter van het jaer 1795, kwamen eenige menschlievende Burgers overéén, om, ter onderſteuning van een aental hunner behoeftige Medeburgeren, op te richten eene Brei- of Kousſen-Fabrijk, en brachten daer toe bij een de ſom van 2711 : 15 : 8.

Den 26 Januarij 1796 verkreegen Directeuren op hun den 22 derzelve maend ingeleverd Request,

quest, van Repreſentanten des Volks van Amſterdam, tot het exerceeren hunner Fabrijk het vrije gebruik van 2 huiſen in de korte Spinhuisſteeg, waerin zij dan ook aenſtonds hunne Fabrijk begonnen.

Aan de Burgers *Philippart & Kool* werd den 6 April 1796, op hun verzoek, tot een gelijk oogmerk toegeſtaen.

1. Het oude Spinhuis tot eene werkplaats voor hunne Fabrijk geduurende den tijd van 12 jaeren zonder betaeling van eenige huur; en na dien tijd onder betaeling van eene gematigde huur.

2. Eene ſomma van *f* 30000., bij forme van leening, en zonder Intrest, in de eerſte twaelf jaeren, mits daer voor ſtellende behoorlijke Borg.

Waer tegen deze Fabriqueurs zig verbonden om de prijſen der gefabriceerde Goederen gelijk te ſtellen aen die, welken van buitenlands worden ingevoerd, en geſtadig arbeid te zullen verſchaffen aen 600 menſchen, zoo mans, vrouwen, als kinderen. Van gemelde *f* 30000, hebben deezen Burgers afgezien, dewijl zij zwarigheid vonden om de gevorderde Borgtocht te ſtellen; en niet lang hier na overleed de Burger *Philippart*, waerdoor dit geheel plan verviel.

Directeuren intuſſchen aengemoedigd door de gunſtige Reſolutie van Repreſentanten omtrent de Burgers *Philippart & Kool*, en al ras ondervindende, dat hun Capitael niet toereikend was, om hun oogmerk te bereiken, verzochten van den Raed der Gemeente ter leen eene ſomma van *f* 8000, om hunne Fabrijk te beter voort te zetten.

De Raed hier op onderzoek naer den ſtaet van de Fabrijk gedaen hebbende, bevond men,

1. Dat

1. Dat in dezelve aen ruim 450 menſchen, zo mannen als vrouwen, en kinderen, werk verſchaft werd.

2. Dat deeze Fabrijk zig alleen bepaeld tot het maken van Sajet en Wollen Kousſen,

3. Dat deeze Kousſen zeer goed bevonden waren, dat er 's wekelijks meer dan 200 paeren gemaekt werden en er reeds 150 douzijn ten verkoop gereed lagen; — dat er ook weefgetouwen in werking waren, en de arbeidsloonen niet hooger liepen dan elders.

Waer op het zelve verzoek werd toegeſtaen, en die ſom afgegeven voor den tijd van 12 jaeren, de eerſte zes jaeren zonder intrest, en de volgende tegen zodanigen matigen intrest, als men dan zoude goedvinden, echter onder voorwaerden, dat Directeuren voor gemelde ſom behoorlijk Borg zouden ſtellen.

Geſterkt door deeze ſom, zetteden zij hunne Fabrijk met ijver voort en bragten het getal der werklieden tot meer dan 600; dan de werkzaemheden hierdoor voor hen te uitgebreid wordende, en tevens bezwaerd zijnde, dat zij door een of ander toeval bij die Borgtocht ſchade mogten lijden, beſloten dezelven op den 15 Januarij 1797 aen den Raed te verzoeken om ontſlag van de Borgtocht, en een Commisſie van oppertoevoorzigt uit den Raed.

Waer op de Raed den 27 Februarij 1797 beſloot,

1. Om de gemelde Kousſen-Fabrijk geheel over te neemen, en dezelve te verklaaren voor een Stads Fabrijk, ingericht om aen behoeftige Stadgenooten werk te verſchaffen.

2. Eene Commisſie van Opperdirectie over dezelve te benoemen, welke dien post gratis zal

zal waarneemen en 's jaarlijks aan den Raad behoorlijke rekening zal moeten doen,

3. Dat de tegenwoordige Directeuren aan gemelde Commisſie zullen doen rekening en verantwoording.

4. Voornoemde Commisſie te authoriſeren ingevalle evengemelde rekening en verantwoording voldoende zal zijn bevonden, Directeuren van hunne geſtelde Borgtocht te ontſlaan.

5. Aan de Commisſie van Superintendentie van Stads wegen proviſioneel toe te zeggen eene ſom van 12000, om van tijd tot tijd, naar het toenemend getal der werklieden, daar over te kunnen disponeeren

Ingevolgen van dien is dan ook, door meergemelde Commisſie, gezegde Fabrijk overgenomen voor rekening dezer Stad, en zijn Directeuren, na behoorlijke rekening en verantwoording, door Superintendenten van hunne Borgtocht ontſlagen.

Thands word die Fabrijk geoeffend niet alleen in de beide kleine huiſen voorn., maer ook diend daertoe het grootſte gedeelte van het gewezen Spinhuis; over de duizend menſchen worden er thans beſtendig in het werk gehouden, en konde men maer breiſters genoeg bekomen, dan zoude dit getal nog zeer aenmerklijk kunnen vergroot worden, alzoo er de ruuwe wol van gronds af word bewerkt.

EINDE VAN HET TWEEDE DEEL.

HF 3620 A5L429 1801 deel 2

Le Moine de l'Espine, Jacques
De koophandel van
Amsterdam 10. druk

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

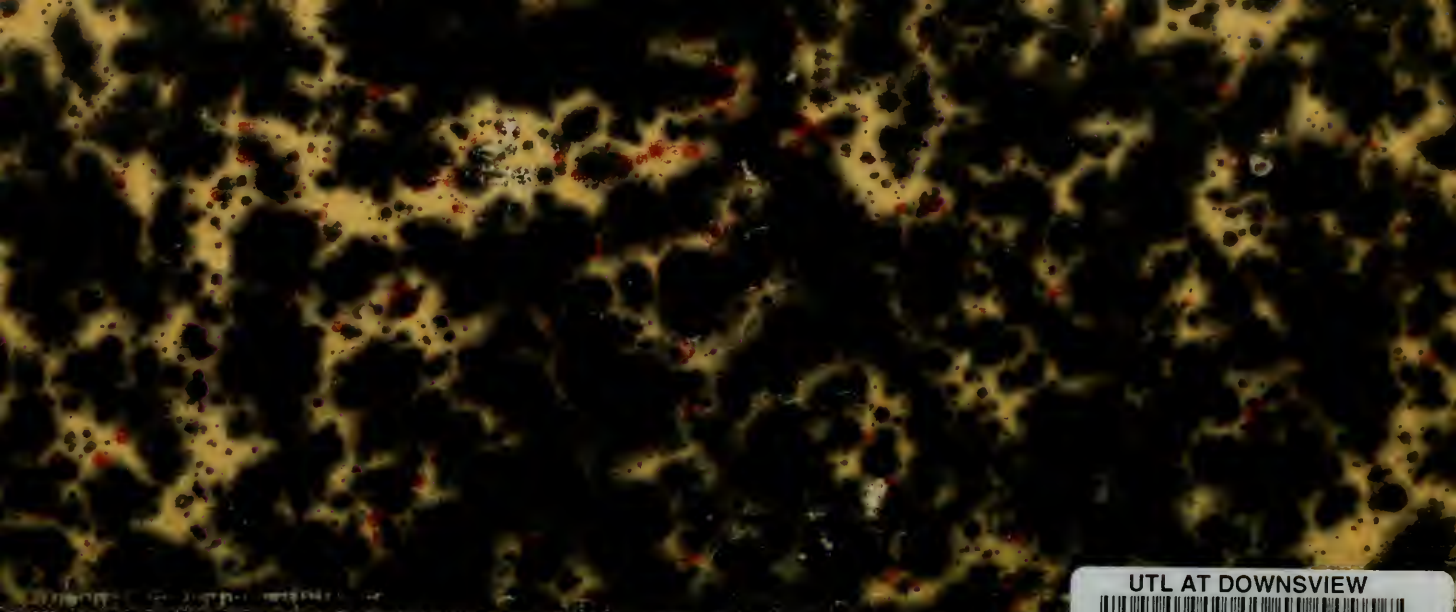

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 16 15 13 08 014 8